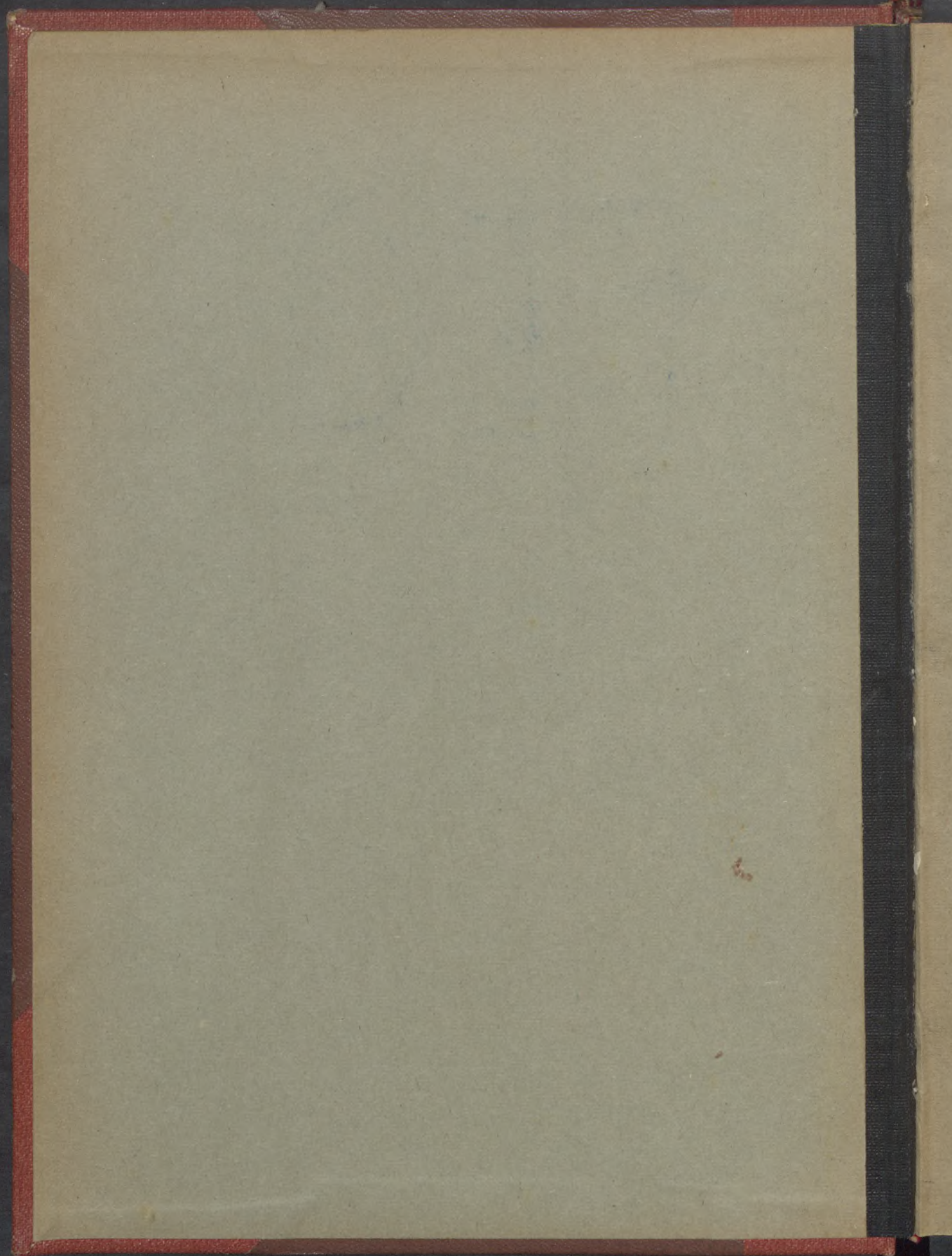
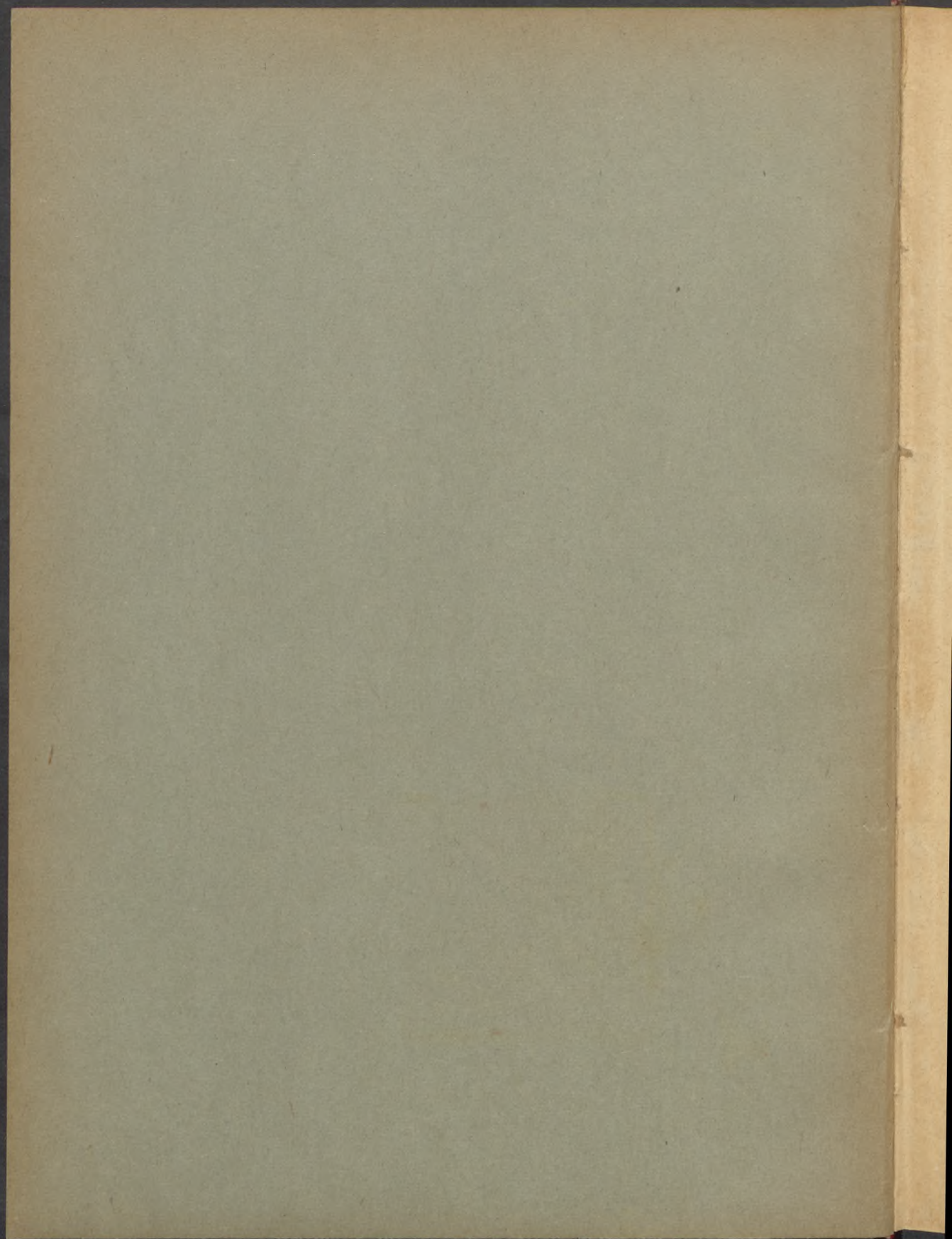

.....
631.162
.....

OSZK

FEO

OSZK

A
MAGYARORSZÁGI ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ
EVANGÉLIKUS KERESZTYÉN EGYHÁZ

1934-1937. ÉVBEN BUDAPESTEN TARTOTT
ORSZÁGOS ZSINATÁN ALKOTOTT

EGYHÁZI TÖRVÉNYEK

ÉS

AZ 1891-1894. ÉVI BUDAPESTI ORSZÁGOS
ZSINATON ALKOTOTT TÖRVÉNYEK
HATÁLYBAN MARADT RENDELKEZÉSEINEK

GYÜJTEMÉNYE

HIVATALOS KIADÁS

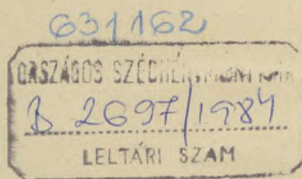
az 1934—1937. évi zsinat utasítására a Magyarországi
Evangélikus Egyház 1938. évi egyetemes közgyűlésének
11. sz. jegyzőkönyvi határozata alapján*

* Az 1891—1894. évi zsinati törvények (Egyházi Alkotmány) hatályban maradt rendelkezései az 1934—1937. évi zsinat egyes törvényeibe tartalmi vonatkozásaiik figyelembevételével akként iktattattak be, hogy az Egyházi Alkotmány megfelelő §-ának számát zárójelben tüntetik fel és szemléltetés okából az új törvények betűitől eltérő betűkkel nyomattak.

A Magyarországi Evangélikus Egyház egyetemes közgyűlésének
megbízásából szerkesztették:

Dr. Mikler Károly és Kemény Lajos.

Felelős kiadó: Dr. Mikler Károly.

Nyomatott ifj. Kellner Ernő könyvnyomdájában, Budapest, V., Csáky-utca 10.

A MAGYARORSZÁGI ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ
EVANGÉLIKUS KERESZTYÉN EGYHÁZNAK
AZ 1934. ÉVBEN ÖSSZEHOVOTT ZSINATÁN TETT
NYILATKOZATA
AZ EGYHÁZ HITELVI ALAPJÁRÓL

Törvényalkotó munkájának megkezdése előtt a zsinat megállapítja és kinyilatkoztatja, hogy:

a magyarországi evangélikus egyház mint az Úr Jézus Krisztus egyháza, Istennek az Ó- és Újtestamentum szent könyveiben kijelentett Igéje alapján áll és él; a keresztyén hit és élet egyeflen, elegendő forrásának és zsinórmértékének Isten Igéjét vallja, amint az Krisztus evangéliumában kétségtelen világossággal előttünk áll s amint az az egyetemes keresztyén (Apostoli, Niceai, Athanasiusi) hitvallásokban, valamint a meg nem változtatott Ágostai Hitvallásban s a vele megegyező evangélikus hitvallási iratokban (az Ágostai Hitvallás Védelmében, Luther Kis és Nagy Kátéjában, a Schmalkaldeni Hitcikkeken s az Egyezségi Iratban) a hit bizonyoságtévő erejével kifejezésre jut.

A magyarországi evangélikus egyháznak az 1934. évben összehívott zsinata.

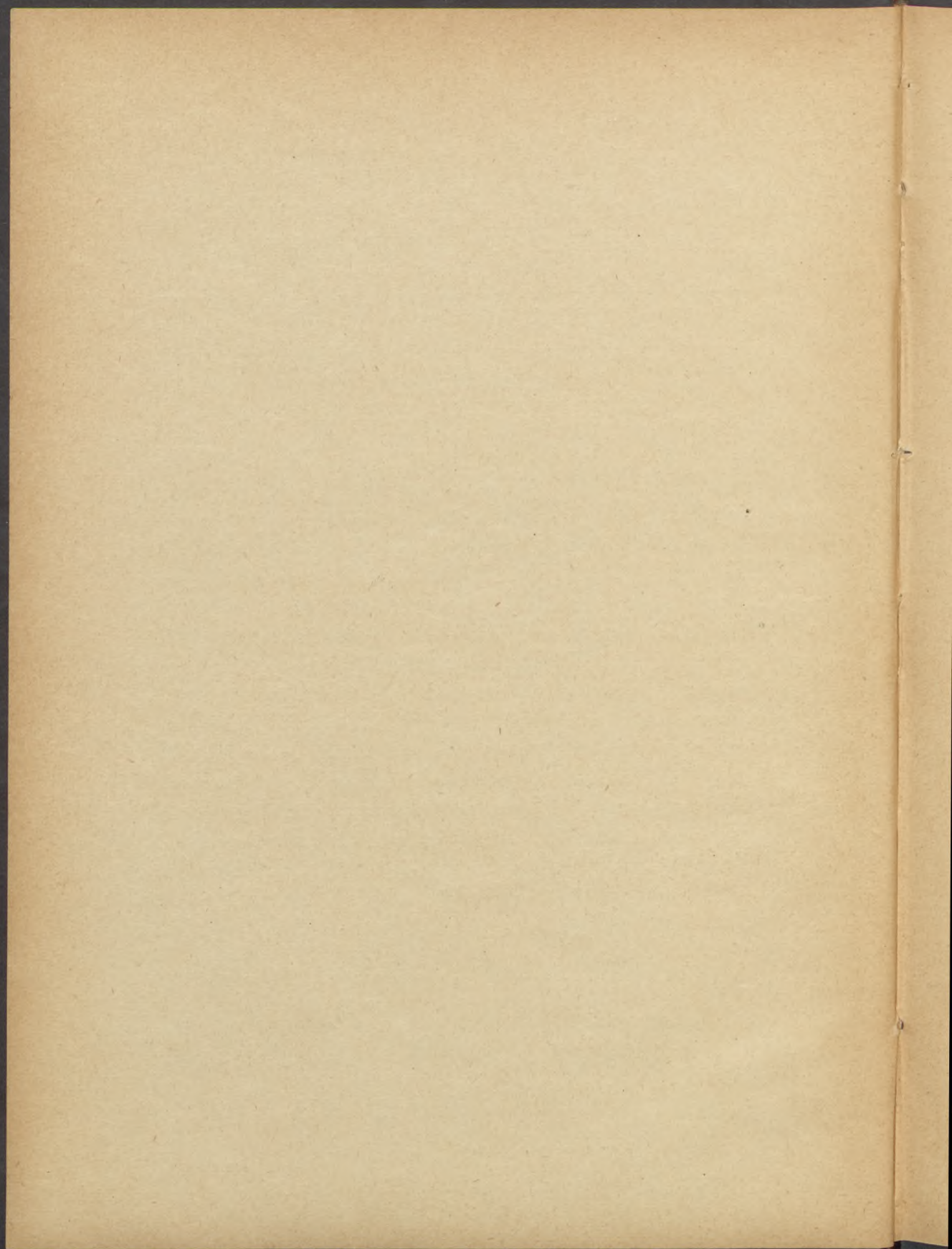
Kelt Budapesten, 1936. évi november hó 11. napján.

D. báró Radvánszky Albert s. k.

a zsinat világi elnöke.

D. Geduly Henrik s. k.

a zsinat lelkesi elnöke.

I. TÖRVÉNYCIKK

A ZSINAT KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL.*

1. §.

Az 1934. évi november hó 10. napjára egybehívott zsinat felerészben a lelkészek és a lelkészi jellegű tanárok, felerészben más ágostai hitvallású evangélikus magyar állampolgárok közül ennek a zsinatnak tartamára 12 zsinati tagot választ. Ezeknek jogai és kötelességei az Egyházi Alkotmány 168. §-a értelmében választott többi zsinati tag jogaival és kötelességeivel.

2. §.

Ez a törvény azonnal hatályba lép, mihelyt a Kormányzó Úr Öfömlétőségának legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése után nyilvános zsinati ülésben kihirdettetett.** Hatálybalépésével és a 12 zsinati tag megválasztása után az ülésszakot be kell rekeszteni; a következő ülésszaktól kezdve a zsinat ennek a törvénynek megfelelően kiegészítve működik.

*

Megállapította a magyarországi ágostai hitvallású evangélikus egyház Budapesten, 1934. évi november hó 10. napján megnyílt országos zsinata az 1934. évi november hó 13. napján tartott ülésében.

Kelt Budapest székesfővárosban, 1934. évi november hó 13. napján.

D. báró RADVÁNSZKY ALBERT s. k.
a zsinat világi elnöke.

Dr. Bruckner Győző s. k.

Dr. Händel Béla s. k.

Dr. Mikler Károly s. k.

a zsinat világi jegyzői.

D. GEDULY HENRIK s. k.
a zsinat lelkészi elnöke.

Kemény Lajos s. k.

Németh Károly s. k.

Zongor Béla s. k.

a zsinat lelkészi jegyzői.

(P. H.)

Jóváhagyom és megerősítem.

Kelt Budapesten, 1935. évi február hó 6. napján.

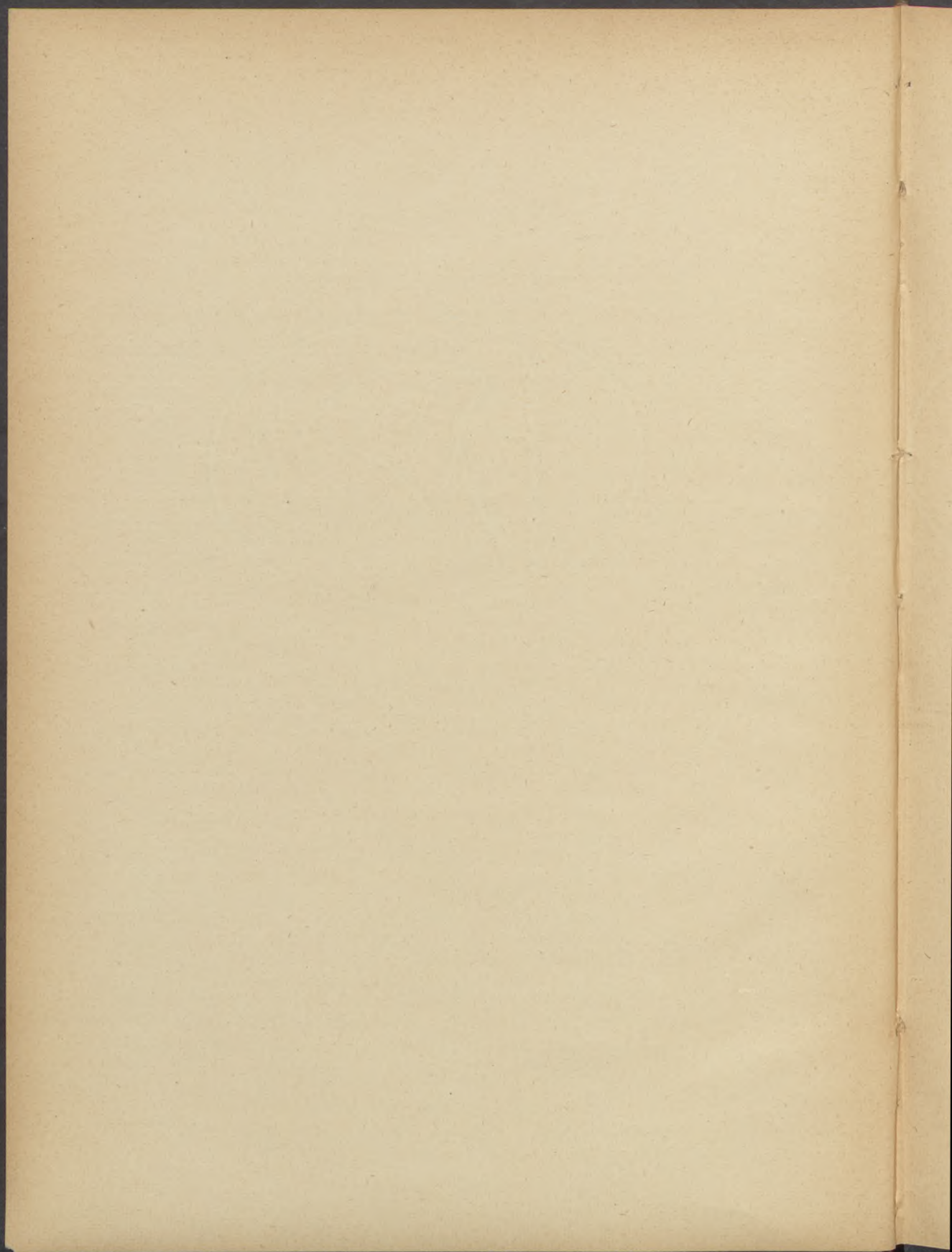
HORTHY s. k.

(P. H.)

Dr. Hóman Bálint s. k.

* Ez a törvénycikk a II. törvénycikk életbeléptével hatályát veszítette.

** 1936. évi november hó 13. napján.

II. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZI ALKOTMÁNY SZERVEZETI ÉS KORMÁNYZATI RÉSZE NEK KIEGÉSZÍTÉSE ÉS MÓDOSÍTÁSA TÁRGYÁBAN.

ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

I. FEJEZET.

A magyarországi evangélikus egyház fogalmának meghatározása.

1. §.

A magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén — röviden: evangélikus — egyházat híveinek összessége, mint közös vallás-gyakorlat végett közjogilag szervezett testület alkotja. A magyarországi evangélikus egyházat a más országokban levő evangélikus egyházakkal a hitvallás azonossága, a lelki közösség, illetőleg a multban gyökerező történelmi kapcsolatok fűzik össze.

Az 1891—1894. évi zsinaton alkotott Egyházi Alkotmány (a jelen törvényben röviden E. A.) 1. §-a hatályát veszti.

(2. §.) A magyarországi evangélikus keresztyén egyház, hitelveiben, országos törvényekben és százados gyakorlatban gyökerező önkormányzati jogánál fogva, a vallást és egyházat érdeklő ügyekben önállóan és szabadon intézkedik, épségben maradván Ő Felségének, a királynak, az ország törvényeiben meghatározott legfőbb felügyeleti joga.

(3. §.) A magyarországi evangélikus keresztyén egyház iskolai és jótékony intézetei, mint az egyház önfenntartásának eszközei, az egyház testéhez tartoznak.

(4. §.) Az evangélikus egyház — amellet, hogy az ev. ref. egyházhoz való testvéri viszonyát fenntartja s ápolja — az országban létező egyházakkal szemben, az egyenjogúság és viszonyosság elveihez ragaszkodik s az államnak vallás erkölcsi céljai megvalósításában, nevelés, tanítás s a hitélet ápolása által közreműködik; ezen közművelődési feladatának sikeres megoldása végett viszont igénybe veszi az államnak, részére országos törvényekben is biztosított, anyagi támogatását.

(5. §.) Az evangélikus egyház törvényalkotási jogát törvényes zsinatán gyakorolja; minden egyéb ügyét a jelen törvényben meghatározott fokozatos testületek és törvényesen megválasztott tisztviselők intézik.

II. FEJEZET.

Állami hatóságok segédkezése.

2. §.

Az egyház önkormányzati joga, intézményei és törvényei az állam oltalma alatt állanak. Amennyiben az egyházi szervek saját hatáskörükben hozott szabályaikat, határozataikat önkormányzatuk keretében nem foganatosíthatnák, azok végrehajtása végett joguk van az állam hatóságainak segédkezését és eljárását igénybe venni (*jus advocatiae*).

3. §.

Az állam segédkezése és eljárása az országos törvények által megszabott keretek között igénybevehető:

a) az egyházi törvények és törvényes szabályrendeletek alapján az illetékes egyházi hatóságok által törvényes hatáskörükben jogerős határozattal kirótt egyházi és iskolai adó, országos közalapi, nyugdíj-intézeti járulék, szolgálmányok, tartozások és az egyházi bíróságok törvényes hatáskörében hozott jogerős határozataival kiszabott marasztalási összegek és pénzbüntetések biztosítása és behajtása céljából;

b) az egyházi hatóságok (bíróságok) által egyházi tisztviselőnek hivatalába helyezése, felfüggesztése, hivatalvesztése vagy állásába visszahelyezése, valamint az alkalmazottak elbocsátása iránt hozott jogerős határozatnak és intézkedésnek bármelyik fél ellenszegülése esetén végrehajtása céljából;

c) az egyházi bíróságok által megidézett, de meg nem jelent vagy vallomást tenni s azt esküvel, esetleg fogadalommal megerősíteni vonakodó tanu kihallgatása és megeskütése céljából;

d) az egyházi hatóságok (bíróságok) tagjainak és kiküldötteinek ily minőségükben való eljárásukban karhatalommal megvédelmezése céljából.

Az *a)*, *b)*, *c)*, *d)* pont esetében az elsőfokú egyházi hatóságok az állami, törvényhatósági vagy községi hatóságok eljárását közvetlen megkeresés útján veszik igénybe. Az elsőfokú hatóság megkeresésének sikertelensége esetén az egyházmegyei elnökség intézkedés végett a megkeresett hatóság felügyelő hatóságához fordul.

Az elsőfokú hatóság mulasztása vagy késedelmezése esetén annak e jogait a közvetlen felettes egyházi hatóság gyakorolja.

A biztosítás és behajtás céljából kimutatott összegek valódiságát és fennállását az esperes igazolja.

Egyházi bírósági határozattal kimondott marasztalásnak vagy pénzbüntetésnek az *a)* pont szerinti végrehajtása iránt, valamint a *c)* pont esetében az egyházi bíróság elnöksége az állami hatóságokat közvetlenül keresi meg, sikertelenség esetén pedig a megkeresett hatóság felügyelő hatóságánál tesz panaszt.

Az állami, törvényhatósági és községi hatóságok a megjelölt esetekben az eljárást kötelesek az országos törvények korlátai között teljesíteni;

a megkeresett hatóság csak azt vizsgálhatja, hogy az ügy, amelyre a határozat vonatkozik, az eljáró egyházi hatóság hatáskörébe tartozik-e. Az egyházi határozat érdemi részét a megkeresett hatóság nem vizsgálhatja felül és ha a határozat jogerősségi záradékkal el van látva, annak jogerősségét sem vizsgálhatja.

Az államnak itt tárgyalt segédkezése és eljárása s a végrehajtásnak a hatósági közegek által való foganatosítása csak az ebben a §-ban meghatározott esetekben és terjedelemben van biztosítva.

Az E. A. 5. §-ának második bekezdése, továbbá 6—8. §§-a hatályát veszti.

III. FEJEZET.

Egyházi szervezet általánosságban.

4. §.

A magyarországi evangélikus egyházban a hatalom forrása az egyházközség, vagyis az egyházmegyei, egyházkerületi s egyházegyetemi hatóságoknak, valamint a zsinatnak tagjai is az egyházközségeknek közvetlen vagy közvetett választottai és így az evangélikus egyháznak mind törvényhozása, mind kormányzata az összes jogosult egyháztagok közakarátán alapul.

Az E. A. 11. §-a hatályát veszti.

(9. §.) Az evangélikus egyház önkormányzati testületei: az egyházközségek, az egyházmegyék, az egyházkerületek és az egyházegyetem; főbb tisztviselői pedig, ezeknek a jelen törvényben meghatározott módon választott elnökei.

(10. §.) Az egyházközségek egyházmegyékbe, az egyházmegyék egyházkerületekbe oszthatnak be; az összes egyházkerületek együttevée alkotják az egyházegyetemet.

(12. §.) Az evangélikus egyház törvényhozásában és kormányzásának minden fokozatán, a lelkesi és világi elemek egyenjogú befolyása sértetlenül fenntartatik.

(13. §.) Az evangélikus egyház kormányzatába, a jelen törvény értelmében, minden önálló egyháztagnak van joga befolyni.

Minden önálló egyháztagnak kötelessége az egyház terheit aránylagosan viselni.

(14. §.) Mindenik kormányzóhatóság közvetlenül a legközelebbi felsőbb fokú kormányzóhatóságnak, ennek közvetítésével pedig az egyházi kormányzás még felsőbb fokozatainak van alárendelve.

(15. §.) Mindenik felsőbb egyházi hatóság köteles az alsóbbfokú egyházi hatóság jog- és hatáskörének épségben maradása felett őrködni.

(16. §.) Mindenik egyházi hatóságnak joga van, törvényes hatáskörében, a jelen törvények és felsőbb fokú hatóságok szabályrendeleteinek és határozatainak sérelme nélkül, a legközelebbi felsőbb hatóság jóváhagyása mellett, külön szabályrendeleteket alkotni.

(17. §.) Minden egyházi tisztviselő, megbízott, kiküldött vagy egyházi szolgálatban álló egyén, ezen minőségben elkövetett cselek-

vésének vagy mulasztásának következményeiért felelős és a szándékosan vagy vétkes gondatlanságból okozott kárt megtéríteni tartozik.

(18. §.) Az egyház minden tagjának joga van az egyházi testületek közgyűléseire kérvénnyel, vagy az egyházi hatóságoknak jogszértő, esetleg egyébként kötelességeikbe ütköző eljárása ellen a felsőbb egyházi hatósághoz vagy az illetékes egyházi bírósághoz panasszal járulni.

(19. §.) A közgyűlések nyilvánosak s azokban a többségnek törvényesen nyilvánult akarata dönt.

(20. §.) A közgyűlésekről rendes jegyzőkönyv vezetendő s az szabályszerűen hitelesítendő.

(21. §.) Valamely közgyűlés szabályszerűen hozott érdemleges határozatát csak egy későbbi közgyűlés módíthatja vagy szüntetheti meg, újabb szabályszerű határozattal. Amennyiben pedig az érdemleges határozat választásra vonatkozik, a közgyűlés által egyáltalában nem változtatható meg.

(22. §.) Aki egyházi gyűlésen elnököl, köteles a rend fenntartása felett s afelett őrködni, hogy a gyűlés törvényes hatáskörén túlterjeszkedő határozatot ne hozzon.

(23. §.) Ha valamely egyházi gyűlésen a rend fenntartására szolgáló eszközök elégteleneknek mutatkoznak, vagy attól lehetne tartani, hogy a gyűlés hatáskörén túlterjeszkedő határozatot hoz: az elnökségnek — s ha egyet nem értenének, egyik tagjának is — joga és kötelessége a tárgyalást felfüggeszteni, s ha ez sem vezetne sikerre, a gyűlést berekeszteni s az utóbbi esetben egyúttal eljárása okait és panaszát intézkedés végett a legközelebbi felsőfokú egyházi hatóság elé terjeszteni.

IV. FEJEZET.

Vallástanító lelkész, intézeti, ifjúsági, egyesületi lelkész és honvédségi lelkész.

5. §.

Az egyházközség és a missziói egyházközség lelkészén kívül önálló lelkészi tisztséget tölt be a vallástanító lelkész, az intézeti, ifjúsági, egyesületi és honvédségi lelkész.

Vallástanító lelkész az, akit az egyház, illetőleg egyházi hatóság, állami, törvényhatósági vagy községi közép-, középfokú vagy népiskolában a vallástanítás önálló végzésére rendszeresített állásban alkalmaz, — akár az egyháztól, akár mástól kapja javadalmazását.

Intézeti lelkész az, akit az egyház vagy valamely egyháztársadalmi egyesület vagy szervezet, továbbá az állam, törvényhatóság, község vagy alapítvány az általa fenntartott intézetnél (diakonissza-intézet, árvaház, kórház, szeretetház, javító- és letartóztató intézet, stb.) a hívek lelki gondozására és vezetésére, missziói munkára vagy egyházigazgatási feladatok végzésére önálló hatáskörrel, rendszeresített álláson az egyházi hatóság hozzájárulásával alkalmaz.

Ifjúsági lelkész az, akit valamely egyházi hatóság az ifjúság iskolán kívüli lelki gondozására alkalmaz.

Egyesületi lelkész az, akit a 8. §-ban meghatározott egyesület az egyházi hatóság jóváhagyásával az egyesület céljai érdekében lelkészi szolgálatra alkalmaz.

A vallástanító lelkész ahhoz az egyházmegyéhez tartozik, amelynek területén működik. Az intézeti és az egyesületi lelkész szolgálatának egyházi vonatkozásai tekintetében ahhoz az egyházmegyéhez tartozik, amelynek területén az intézet vagy egyesület székhelye van. Ha az intézet vagy egyesület több egyházmegye területén működik, az egyházmegye illetékeségét az egyházkerületi presbitérium állapítja meg. Az ifjúsági lelkész szintén ahhoz az egyházmegyéhez tartozik, amelynek területén működik; ha több egyházmegyében működik, akkor ahhoz, amelyet az egyházkerület presbitériuma megállapít.

Az intézeti és az egyesületi lelkészi állás szervezéséhez az illetékes egyházmegyei és egyházkerületi presbitérium hozzájárulása szükséges.

Az ebben a §-ban említett lelkészeket tisztségükbe az esperes vagy megbízottja iktatja be. Az egyházhoz való jogviszonyukat az illetékes egyházkerület szabályrendeletben szabályozza.

6. §.

A honvédségi lelkész a m. kir. fegyveres erő evangélikus, illetve protestáns tagjainak egyházi szervezetében végez lelkipásztori munkát; szolgálatára és egyéb jogviszonyára az 1848:XX. tc. 5. §-ából kifolyólag az erre vonatkozó külön szabályok irányadók.

V. FEJEZET.

Egyházi tisztség viselőinek vagy egyébként egyházi szolgálatban állóknak házasságkötése.

7. §.

Olyan egyháztág, aki gyermekei vallására vonatkozólag az egyház kárára megegyezést (reverzális) köt, semmiféle egyházi tisztséget nem viselhet.

Fizetéssel járó bármely állásra csak olyan egyháztágot lehet megválasztani vagy kinevezni, akinek házastársa evangélikus vagy református vallású s utóbbi esetben gyermekeinek az evangélikus egyházhoz tartozását az országos törvényekben megszabott rendelkezések megtartásával biztosította, házasságát evangélikus esketéssel megkötötte és gyermekeit az evangélikus vallásban neveli.

Közép- vagy középfokú iskolai tanárnak, kivéve a tanító- és tanítónőképző intézet tanárait, úgyszintén főiskolai tanárnak, kivéve a m. kir. Erzsébet-tudományegyetem evangélikus hittudományi karának tanárait, református vallású egyén is alkalmazható, ha házassága az előbbi bekezdés rendelkezéseinek megfelel és ha házastársa evangélikus: gyermekeinek az evangélikus vallásban való nevelését az országos törvényekben megszabott rendelkezések megtartásával biztosította.

A jelen §. rendelkezései arra a tisztviselőre vagy alkalmazottra is vonatkoznak, aki alkalmaztatása után köt házasságot.

VI. FEJEZET.

Vallásos vagy egyházi célú egyesületek.**8. §.**

Az egyház tagjai nem, vagy kor szerint, vagy ezekre tekintet nélkül, vallásos célú vagy egyházi feladatok szolgálatában álló egyesületet alkothatnak. Hasonló célból, valamint közös feladataik és közös érdekű ügyeik tárgyalására és intézésére az egyház szolgálatában álló tisztviselők is akár együtt, akár hivatali ágak szerint tagozódva egyesületbe tömörülhetnek.

A vallásos vagy az egyházi célú egyesület alapszabályait jóváhagyás végett annak az egyházi önkormányzati testületnek kell bemutatni, amelynek területén alapszabályai szerint működni kíván. Az alapszabályok egyházi hatósági jóváhagyás előtt kormányhatósági láttamozás végett fel nem terjeszthetők és az egyesület működését az egyházi hatóság jóváhagyása előtt meg nem kezdheti. Ugyanígy kell eljárni az alapszabályok módosítása esetén.

A vallásos és az egyházi célú egyesület annak az egyházi hatóságnak felügyelete és ellenőrzése alatt áll, amelynek területén alapszabályai szerint működni kíván. A felügyelet és ellenőrzés közelebbi szabályozása szabályrendelettel történhetik. Ennek a bekezdésnek rendelkezéseit a már működő egyesületekre is alkalmazni kell.

Ennek a §-nak rendelkezései a missziói egyesületekre és szövetségekre is kiterjednek.

VII. FEJEZET

Rendbüntetés felügyeleti jogkörben.**9. §.**

Az egyházmegye és az egyházkerületi elnöksége, illetőleg az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő megінtheti vagy rendre utasíthatja, ismételt előforduló esetben 100 pengőig megbírságozhatja a felügyeleti hatósága alá tartozó azt a lelkészt, egyházi tisztviselőt vagy más alkalmazottat, aki tisztének vagy kötelességének ellátásában olyan mértékű hanyagságot vagy gondatlanságot tanúsít, amely egyházi vétség tényálladékát ugyan nem meríti ki, de az egyház érdekét tekintve, megtorlás nélkül nem hagyható.

Altisztre, szolgára vagy hasonló állású más alkalmazottra közvetlen főnöke szabhat ki az előbbi bekezdés értelmében rendbüntetést.

A rendbüntetést kiszabó határozat ellen nincs jogorvoslat.

VIII. FEJEZET.

Felhatalmazás az egyház fegyelmi hatósága alatt álló személy ellen elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés esetében.**10. §.**

Amennyiben az egyház fegyelmi hatósága alatt álló személy ellen hivatása gyakorlására vonatkozólag elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés miatt a bűnvádi eljárás csupán felhatalmazás alapján indítható meg:

a felhatalmazás megadására az egyházmegyei, az egyházkerületi elnökség vagy az egyetemes felügyelő illetékes aszerint, amint a sértett egyházi személy az egyházmegyei, az egyházkerületi vagy az egyetemes törvényszék fegyelmi bíraskodása alá tartozik. Ha a sértett a felhatalmazás megadását kívánja, a felhatalmazást csak oly esetben lehet megtagadni, amikor megadása egyházi közérdekbe ütközik. A felhatalmazást megtagadó határozat ellen, — kivéve az egyetemes felügyelő határozatát — egyfokú fellebbezésnek van helye.

ÖNKORMÁNYZATI TESTÜLETEK S EZEK KORMÁNYZATI HATÓSÁGAI.

IX. FEJEZET.

Az egyházközségről általában.

11. §.

Evangelikus keresztyéneknek meghatározott területen közös vallás-gyakorlat végett alkotott szervezete egyházközség.

Az E. A. 24. §-a hatályát veszti.

12. §.

Az olyan egyházközség, ahol az egyházközségi lelkészi hivatal (esetleg lelkészi hivatalok) székhelye van: anyaegyházközség; az olyan egyházközség, ahol egyházközségi lelkészi hivatal helyben nincs, de iskolát maga tart fenn és az egyházközség lelkészének gondozása alatt áll: leányegyházközség; az olyan egyházközség, amelyben lelkészi hivatal helyben nincs, sem pedig iskolát önmaga nem tart fenn, de egyházközségként szervezve van: fiókegyházközség; az olyan helyek pedig, ahol evangelikus keresztyének külön egyházi szervezet nélkül, más vallásúak között elszórtan laknak, de valamely egyházközség lelkészi gondozásába beosztottak: szórványok.

Az E. A. 25. és 26. §§-a hatályát veszti.

13. §.

A magyar állam területén levő összes polgári községeket területi, népességi és közlekedési viszonyaikra való tekintettel az illetékes egyházkerület egyházközségekbe és ott, ahol annak szüksége fennforog, missziói egyházközségekbe osztja be.

Az E. A. 27. §-a hatályát veszti.

(31. §.) Egyházközségeknek nyelvek szerint való elnevezése meg nem engedtetik.

14. §.

Az anya-, leány-, fiókegyházközségek és szórványhelyek egymáshoz való viszonyát és az ennek alapján keletkezhető jogokat és köteleességeket az érdekeltek közt létesítendő egyezség, ahol pedig ez nem sikerülne, köz-

igazgatási úton első fokon az egyházmegyei, második fokon az egyházkerületi, harmadik fokon az egyetemes presbitérium állapítja meg.

Az E. A. 28. §-a hatályát veszti.

(34. §.) Minden evangélikus keresztyén, annak az egyházközségnek vagy missziói egyházközségnek, amelynek körében legalább hat hétig rendes lakhelye van, tagjává lesz; abban a tagok számára törvény és szabályok által biztosított jogokat élvezi s viszont az egyházi terheket is aránylagosan viseli.

Az egyházközségnek tagja lehet az is, ki annak körében nem lakik, ha terheit viseli.

(35. §.) Az egyházközségi tagok részt vehetnek az isteni tiszteletben, élhetnek az egyház kegyelemeszközeivel, igénybe vehetik a lelkész és tanító hivatalos szolgálatát, használhatják az egyházi s iskolai intézeteket, igénybe vehetik és használhatják, a fennálló törvények értelmében, az egyházi hivatalokra és tisztségekre való választást és választhatóságot, vallásügyi jogaik sérelme esetén pedig megkívánhatják a fokozatos egyházi hatóságok védelmét.

(36. §.) Az egyházközségi tagoktól megkívántatik, hogy vallásos és erkölcsös életet folytassanak, az egyház kegyelemeszközeivel éljenek, az egyház és iskola javát úgy magánéletükkel, mint közszolgálataikkal előmozdítsák s a rájuk ruházott megbízatásokat elvállalják; továbbá kötelességük: gyermekeik vallásos neveléséről és oktatásáról gondoskodni, az egyházi törvényeknek és rendszabályoknak s a törvényes egyházi felsőbbségnek engedelmeskedni.

(37. §.) Az egyházközség kötelékéből való kiválás, akár elhalálozás, akár elköltözés vagy áttérés útján történt, a lejárt kötelezettségeket el nem enyészeti.

Missziói egyházközség.

15. §.

Szórványok, fiók- és leányegyházközségek akár egy, akár több egyházközséghez tartoznak, az illetékes egyházmegyei közgyűlések és az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyásával az illetékes egyházközség hozzájárulásával, de közérdekből anélkül is missziói egyházközséget alkothatnak. Egyházi érdekből az egyházmegyei közgyűlés az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyásával missziói egyházközség megalakítását elrendelheti.

A missziói egyházközségek belső szervezetének irányelveit egyetemes szabályrendelet állapítja meg.

A missziói egyházközség lelkészi állásának rendes lelkészi állás jellege van.

Ha a missziói egyházközséggé alakítandó szórványhelyek, fiók-, vagy leányegyházközségek több egyházkerülethez tartoznak, amennyiben a missziói egyházközség megalakítása tárgyában az egyházkerületek megegyezni nem tudnak, az egyetemes közgyűlés dönt.

A missziói egyházközség ugyanazokat a jogokat gyakorolja, amelyek az egyházalkotmány szerint az egyházközséget megilletik. Jogállása fel-

ügyeleti tekintetben is ugyanaz. Az egyházkerületi közgyűlés állapítja meg, hogy a több egyházmegye területén fekvő missziói egyházközség melyik egyházmegyéhez tartozik. A missziói egyházközséget az egyházkerületi közgyűlés rendszerint ahhoz az egyházmegyéhez csatolja, amelynek területén a missziói egyházközség lelkészének székhelye van.

Szórványok.

16. §.

A szórványok gondozása elsősorban az illetékes egyházközség feladata és kötelessége. A gondozás módjairól egyházkerületi szabályrendelet intézkedik.

Amennyiben az egyházközség ezt a kötelességét nem megfelelően teljesítené, az egyházmegyei közgyűlés megfelelően intézkedik. Ilyen intézkedések megtételére az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyei közgyűlést utasíthatja.

A szórvány gondozásának költségeiről való gondoskodás az illetékes egyházközség feladata. Fedezetül a szórványbeli hívek egyházi adójából befolyó jövedelem, továbbá az egyházközség egyéb jövedelmének e célra fordítható része, végül a közalapból és az államsegélyekből nyerhető támogatás szolgál.

17. §.

Az E. A. 29. §-a hatályát veszti.

Egyházközségek területi viszonyainak megváltoztatása.

18. §.

Az egyházközségek területi viszonyainak megváltoztatásához, valamint új egyházközségek alakításához az egyházmegyei és az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyása szükséges. Azt az egyházközséget, amely egyházhatóságilag igazolt népességi vagy anyagi erőtlenedés miatt lelkészi állás fenntartására képtelenné vált, mint leány-, vagy fiókegyházközséget, illetve szórványt a szomszédos egyházközség gondozása alá kell adni.

Az ilyen változásokról az érdekelt törvényhatóságokat esetről-esetre értesíteni kell.

(33. §.) A régi kötelékből kiváló egyházközség a másik egyházközséggel közösen használt vagyonból csak annyit követelhet, amennyi szerződés vagy határozottan az ő nevére szóló alapító- vagy hagyománylevél szerint megilleti.

19. §.

Az az anyaegyházközség, amelynek lélekszáma a nyolcezeret eléri, a lelkipásztorkodás kellő módon való gyakorolhatása végett négyezer lelkenként lelkészi köröket tartozik felállítani. Minden lelkészi kör önálló lelkészi gondozásáról és külön istentiszteleti helyéről az egyházközség gondoskodni köteles.

Az önálló lelkészi körök felállítására vonatkozó rendelkezések végrehajtásának módjait és életbelépésének időpontját az egyházkerület közgyűlése állapítja meg.

Az E. A. 30. §-a hatályát veszti.

20. §.

Szórványhelyeknek fiókegyházközségekké, fiókegyházközségeknek leányegyházközségekké való átalakulásához és viszont, csak az egyházmegyei presbitérium jóváhagyása szükséges.

Az E. A. 32. §-a hatályát veszti.

Az egyházközségi közgyűlés.

(38. §.) Az egyházközségnek kormányzó és képviseleti hatósága az egyházközségi közgyűlés.

(39. §.) Az egyházközségi közgyűlést rendszerint a lelkész és felügyelő hívja össze.

(40. §.) Az egyházközségi közgyűlés rendszerint egy héttel előbb, a tárgy megnevezésével, a rendes istenitisztelet alkalmával kihirdetendő.

Az egyházközség területén kívül lakó, de közterheit viselő egyháztagok az egyházközségi közgyűlésre meghívandók s ily egyháztagok magukat a közgyűlésen, evangélikus vallású meghatalmazott által képviseltethetik.

(43. §.) A közgyűlés elnökei rendszerint a lelkész és az egyházközségi felügyelő.

21. §.

Az egyházközségi közgyűlés tagjai:

a) hivataluknál fogva: az egyházközség rendes vagy helyettes lelkészei, felügyelői, a vallástanító lelkészek, az intézeti, ifjúsági és egyesületi lelkészek, a segédlelkészek, a kántorok, az egyházközség által fenntartott iskolák és intézetek lelkészei, felügyelői, tanárai, tanítói és az egyházközség egyéb rendes és rendkívüli tisztviselői;

b) az egyházközségnek az egyház terheit viselő családfenntartó vagy nagykorú férfitagjai;

c) az egyházközség nagykorú nőtagjai, akik vagy maguk, vagy akiknek hitvesük az egyházközség terheit viselik, a 22. §-ban meghatározott korlátok között.

Közgyűlési tagsági jogát csak az az egyháztag gyakorolhatja, aki feddhetetlen életű és egyházi és iskolai adójával az előző évekről hátralékban nincs.

Az E. A. 41. §-a hatályát veszti.

22. §.

A közgyűlés nőtagjának a képviselőtestülettel nem rendelkező egyházközségekben a lelkész, a tanító, a kántor, valamint a presbitériumi tagok választásánál, — a képviselőtestülettel rendelkező egyházközségekben a lelkész, valamint a presbitériumi és a képviselőtestületi tagok vá-

lasztásánál személyesen gyakorolható szavazati joga van, de tanácskozási joga nincs és egyházi tisztségre — kivéve a törvény és egyéb törvényes rendelkezések által megengedett eseteket — nem választható.

Az E. A. 42. §-a hatályát veszti.

Az egyházközségi közgyűlés hatásköre.

(44. §.) *a)* Megválasztja az egyházközség összes tisztségviselőit s azon tisztségviselőknél, akiket fizetés illet, megszabja járandóságait, azzal a megszorítással, hogy a hiványilag megállapított s az egyházi felsőbbség által megerősített fizetéseket — ide nem értve a netalán személyhez kötött javadalmakat — alább nem szállíthatja;

b) megválasztja a presbitériumot és annak tagjait; valamint a koronként választás alá eső tisztségviselőket fölesketi;

c) képviselőket küld az egyházmegyei közgyűlésre és pedig küldhet annyiszor kettőt, ahány rendes lelkésze van az egyházközségnek;

d) szavaz az egyházmegyei és kerületi felügyelő, az esperes, a püspök és az egyetemes felügyelő választása alkalmával;

e) nyilatkozik a felsőbb egyházi hatóságok által véleményadás végett leküldött ügyekben;

f) intézkedik az egyházi és iskolai szükségletek fedezéséről, egyházközségi terhek megállapításáról, kölcsönfölvételről, pénz-elhelyezésről, birtokszerzésről, birtokeladásról, új építkezésekről, jelentékenyebb igazításokról, szóval az egyházközség anyagi ügyeire vonatkozó rendszabályokról; új egyházi közterhek kivetését és az egyházi terhek kivetési kulesának megváltoztatását, birtokszerzést és birtokeladást, kölcsönvételt s új építkezést tárgyazó határozatainak érvényességéhez azonban az egyházmegyei közgyűlésnek, sürgős esetekben pedig az egyházmegyei elnökségnek (281. §) jóváhagyása szükséges, köteles lévén erről az egyházmegyei közgyűlésnek indokolt jelentést tenni;

g) tárgyalja a presbitérium jelentését;

h) megvizsgálja, illetőleg felülvizsgálja az évi számadást és megadja vagy megtagadja a fölmentvényt;

i) általában határoz s intézkedik az egyházközséget érdeklő minden ügyben, mely más egyházi hatóság hatáskörébe nem tartozik.

23. §.

Az egyházközségi közgyűlés az E. A. 44. §-ának *c)* pontjában meghatározott képviselőkön felül jegyzőkönyvi kivonattal több képviselőt is kiküldhet az egyházmegyei közgyűlésre; ezeknek az egyházmegyei közgyűlésen tanácskozási joguk van és kiküldetésük sorrendjében a távollevő képviselőket helyettesítik s helyettük a szavazati jogot gyakorolják.

(45. §.) Az egyházmegyei és kerületi felügyelő, az esperes, a püspök s az egyetemes felügyelő választása alkalmával az egyházközségi közgyűlés szavazati jogát következőleg gyakorolja:

a) az egyházközségi közgyűlés általános többségének véleménye az egyházközség szavazata;

b) ezen szavazatot, mely csak egy egyénre adható, írásba foglalva az egyházközség lelkésze és felügyelője vagy helyetteseik aláírják s az egyházközség pecsétjével megerősítik;

c) ha a lelkész vagy felügyelő a szavazó közgyűlésen nem vehetett részt vagy állásuk üresedésben van, az egyházközség szavazatának aláírásában a lelkészt a helyettes lelkész, a felügyelőt a másodfelügyelő, vagy ha ilyen nincs, a gondnok helyettesíti;

d) az egyházközség szavazata kétszer annyinak számítandó, ahány rendes lelkészi állomással bír.

(46. §.) Egyházközségi közgyűlés minden évben legalább egyszer, ezenkívül annyszor tartandó, ahányszor azt az elintézésre váró ügyek kívánják.

(47. §.) A fiók- és leányegyházközségek külön közgyűlést csakis saját belügyeikben tarthatnak; abban az esetben pedig, ha oly külön jövedelmeik volnának, amelyekről az egyházközség közgyűlésében számot adni nem tartoznak, kötelesek az anyaegyházközség elnökségének elnöklete alatt, évenként külön számadási közgyűlést tartani.

Egyházközségi képviselőtestület.

24. §.

Oly egyházközségekben, amelyekben a hívek lélekszáma a négyezret meghaladja, képviselőtestületet kell szervezni.

Olyan egyházközség, amelyben a hívek lélekszáma a négyezret nem éri el, szintén szervezhet képviselőtestületet, ha azt a közgyűlés elhatározza és a felsőbb hatóság jóváhagyja.

Ugyanannak a politikai községnek területén alakult több egyházközség, ha közös vagyonuk van, vagy közösen tartanak fenn intézményeket, — ezeknek kezelésére és igazgatására közös képviselőtestületet alakíthat.

Az E. A. 48. §-a hatályát veszti.

25. §.

A képviselőtestület tagjai hivatalból az egyházközség rendes vagy helyettes lelkészei, felügyelői, a vallástanító lelkészek, az egyházközség gondnoka, ügyésze, az egyházközség területén levő evangélikus iskolák felügyelői és igazgatói, illetőleg vezető tanítói, a pénztárosok, az egyházközség jegyzője és ellenőre.

A képviselőtestület választott tagjainak számát az egyházközség szabályrendelettel állapítja meg oly módon, hogy azoknak száma ötvennél kevesebb és háromszáznál több nem lehet. A választás alkalmával feleannyi póttagot kell választani. Az egyházkerületi közgyűlés az illetékes egyházmegyei presbitérium meghallgatásával megengedheti, hogy egyházi közérdekből az egyházközség indokolt kérelmére a képviselőtestület önmagát választott tagjainak 10%-áig kiegészíthesse.

26. §.

A képviselőtestület tagjául megválasztható a közgyűlésnek legalább huszonéves, feddhetetlen életű tagja.

Nem választható meg az, aki születendő gyermekeinek vallását meg-
egyezőssel (reverzális) más egyháznak biztosította vagy aki házasságát
egyházilag meg nem kötötte.

A képviselőtestület tagjait hivatalos szavazólapokkal titkosan, egy-
szerű szótöbbséggel választják.

A nagyobb egyházközségek az egyházmegyei elnökség jóváhagyásá-
val választókerületeket alkothatnak; választókerületek alakítását az egy-
házmegyei presbitérium elrendelheti.

A szavazólapon a jelöltek névsorát a presbitérium által kiküldött
jelölőbizottság a presbitérium elnökségének elnökletével állítja össze. A
szavazó a névsoron változtathat.

A képviselőtestület tagjainak jelölése és választása a rendes és
póttagokra egységes lajstromon történik; az egy-egy jelöltre adott sza-
vazatok száma határozza meg, hogy a megválasztott a tagok sorrendjé-
ben milyen helyet foglal el és hogy eszerint rendes vagy póttag-e.

A választás egyéb szabályait egyházkerületi szabályrendelet álla-
pítja meg.

27. §.

A képviselőtestület tagjait hat évre választják.

A képviselőtestületi tagságot el kell vonni attól a választott tagtól,
aki a képviselőtestület egymásután következő három ülését igazolatla-
nul elmulasztja.

28. §.

A képviselőtestületi tagság megszűnik, ha a tag közgyűlési tagsági
jogosultságát vagy azt a tisztséget elveszti, amelynek alapján a képviselő-
testület tagja, avagy reá nézve utóbb oly körülmények állanak be,
amelyek a képviselőtestületi tagságra való megválasztását kizárják.

29. §.

A tagsági jog megvonását vagy megszűnését (27. és 28. §§.) a
képviselettestület állapítja meg.

30. §.

A képviselőtestületben időközben megüresedett helyre az elnökség
azt a póttagot hívja be, aki, mint ilyen, a legtöbb szavazatot nyerte;
szavazategyenlőség esetén pedig azt, aki a hivatalos szavazólap névsora
szerint következik.

Az ilyképen belépő tag megbízása addig tart, ameddig azé a kép-
viselőtestületi tagé tartott volna, akinek helyére lépett.

31. §.

A képviselőtestület elnökei a lelkész (igazgató-lelkész) és a fel-
ügyelő, illetve azok helyettesei.

32. §.

A képviselőtestület — a lelkész, továbbá a presbitériumi és a kép-
viselőtestületi tagok választását kivéve — a közgyűlés minden jogát
gyakorolja.

33. §.

A képviselőtestület gyűléseinek összehívására, határozataira, a gyűlések jegyzőkönyvére, a szavazás módjára, a határozatok ellen használható jogorvoslatokra az egyházi törvényeknek az egyházközségi közgyűlésre, illetőleg az egyházközségi közgyűlési határozatok ellen használható jogorvoslatokra megállapított rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Egyházközségi presbitérium. (Egyháztanács.)

(49. §.) A presbitérium hivatal szerinti és választott tagokból áll.

34. §.

Az egyházközségi presbitérium tagjai hivataluknál fogva: az egyházközség rendes vagy helyettes lelkészei, felügyelői, a vallástanító lelkészek, az ifjúsági és az egyesületi lelkészek és az egyházközség által fenntartott intézetek lelkészei, a gondnokok, a pénztárosok, az egyházközség jegyzője, ellenőre, ügyésze, az egyházközség által fenntartott tanintézetek felügyelői és igazgatói, valamint az elemi iskolai és a vallástanító, vagy ha többen volnának ilyenek, közülük az, akit a helyi szabályzat kijelöl.

Az E. A. 50. §-a hatályát veszti.

35. §.

Az egyházközségi presbitérium választott tagjainak számát a közgyűlés helyi szabályrendelettel határozza meg, ezen szám tíznél kisebb és hatvannál nagyobb nem lehet.

Az E. A. 51. §-a hatályát veszti.

36. §.

Az egyházközség közgyűlése a presbitériumba a rendes tagokon felül tiszteleti tagokat választhat azok közül az egyháztagok közül, akik az egyházban kiválóan értékes szolgálatot tettek. A tiszteleti tagok száma nem haladhatja meg a választott tagok 10%-át. A tiszteleti tagok jogai a választott tagok jogaival azonosak.

Az egyházközség tiszteletbeli tisztviselői ennél a tisztségükénél fogva a presbitérium tagjai.

37. §.

Az egyházközségi presbitérium tagjának megválasztható az egyházközségi közgyűlésnek legalább huszonnégy éves, feddhetetlen életű tagja.

A tagsági jog megvonására és megszűnésére nézve a 26.—29. §§-ok megfelelően alkalmazandók.

Az E. A. 52. §-a hatályát veszti.

(53. §.) A presbitérium elnökei rendszerint a lelkész és a felügyelő.

(54. §.) A presbitérium kötelessége általában gondoskodni, hogy az egyházban és iskolában minden helyesen és jó rendben történjék.

38. §.

Az egyházközségi presbitérium az egyházközség kisebb jelentőségű belügyeiben intézkedik.

Hatáskörét részletesen az egyházi törvények korlátai között az egyházközség szabályrendeletben állapítja meg.

Az E. A. 55. és 56. §§-a hatályát veszti.

(57. §.) A presbitérium tárgyalásairól pontos és kimerítő jegyzőkönyv vezetendő és szabályszerűen hitelesítendő.

Az egyházközség tisztviselői.

Az egyházközség elnöksége.

(58. §.) Az egyházközségi elnökség az egyházközségi felügyelőből és a lelkészből áll, akik egyenlő joggal és felelősséggel kormányozzák és képviselik az egyházközséget és annak összes ügyeit egyetértőleg intézik.

Az egyházközségi felügyelő.

(59. §.) Az egyházközségi felügyelő, közbeesülésnek örvendő, művelt, feddhetlen erkölcsű, vallásos és anyagilag független, magyar honpolgársággal bíró evangélikus világi egyének sorából, minden anyaegyházközségben szabályrendeletileg megállapítandó időtartamra választandó.

(60. §.) Az egyházközségi felügyelő az egyházközség jogainak, érdekeinek és vagyonának, valamint az egyházközség, a lelkész s a többi egyházi tisztviselők tekintélyének őre és védője.

(61. §.) Az egyházközségi felügyelőnek hivatala tiszteletbeli és kötelességeit lelkiismeretesen teljesíteni tartozik.

A lelkész.

(62. §.) A lelkész az egyházközségnek egyik kormányzója, a lelkiekben gondozója és a lelkészi hivatal vezetője.

Igazgató-lelkész.

39. §.

Oly egyházközségben, amelynek több lelkésze van, az egyházközségi elnökség lelkésztagját, mint igazgató-lelkészt, három év tartamára az egyházközségi közgyűlés, illetve képviselőtestület választja meg. Ugyanazt a lelkészt a három év eltelte után ismételten meg lehet választani.

A missziói egyházközség lelkésze.

40. §.

A missziói egyházközség lelkészét — a püspök által az egyházmegyei elnökséggel egyetértve kiválasztott jelöltek közül — maga választja.

41. §.

A lelkész, mint az egyházközségnek lelkiekben gondozója, örködik egyházközsége tagjainak híthúsége és erkölcsi tisztasága felett, nevezetesen:

- a) hirdeti az Isten igéjét;
 - b) kiszolgáltatja a szentségeket és végzi az összes egyházi szent cselekményeket;
 - c) vezeti, illetőleg végzi a belmissziói munkát;
 - d) gyakorolja a hívek házi látogatását (cura pastoralis);
 - e) felügyel az iskolákra, különösen a vallásoktatásra és
 - f) végzi a lelkészi hivatal minden egyházjogi teendőjét.
- Az E. A. 63. §-a hatályát veszti.*

42. §.

A rendes lelkésszé alkalmazás meghívás, illetve választás útján történik.

Az E. A. 64. §-a hatályát veszti.

43. §.

Lelkésznek választható az a magyar állampolgár, aki az egyetemes egyház által alkotott szabályrendeletekben megállapított kellékeknek megfelel.

Az E. A. 65. §-a hatályát veszti.

44. §.

Lelkésznek házasságot csak megfelelő műveltségű és feddhetetlen életű nővel szabad kötnie. Házasságkötési szándékát a megkötés előtt egy hónappal az esperes útján a püspöknél engedélyezés végett bejelenteni köteles.

Lelkészválasztási eljárás.

45. §.

A lelkészválasztási eljárást az egyházkerületi közgyűlések meghallgatásával alkotott egyetemes szabályrendelet szabályozza.

Az E. A. 72. §-a hatályát veszti.

(66. §.) A lelkészi hivatal megüresedését az egyházközség előljárósága az esperesnek, ez pedig a püspöknek azonnal bejelenti.

(67. §.) A lelkészi hivatal megüresedése esetében az esperes a lelkészi teendők ideiglenes ellátásáról haladéktalanul intézkedik.

(68. §.) A lelkészválasztó egyházközségi közgyűlésen az esperes vagy ennek megbízottja és az egyházmegyei felügyelő vagy ennek helyettese elnököl.

(69. §.) A lelkész, az egyházközségi közgyűlés szavazatainak általános többségével, élethossziglan választatik.

(70. §.) A lelkészt hivatalába az esperes vagy ennek megbízottja iktatja be.

(71. §.) Azon egyházközségbe, amely a lelkészi hivatal megüresedésének napjától számítva, félév elteltével, az esperes és a püspök megintésére sem fog a lelkészválasztáshoz, a püspök helyettes lelkészt küld.

46. §.

Ha valamely egyházközséget az egyházkerület állandó püspöki székhelynek jelöl ki, az egyházközség nyomban összehívandó közgyűlésen tartozik dönteni afelől, hogy hozzájárul-e ehhez a kijelöléshez. A hozzájáruláshoz az egyházközség közgyűlésén jelenlévők szavazatainak kétharmad többsége szükséges. A hozzájárulás ily elhatározásával az egyházközség arra a lelkészi állásra vonatkozóan, amelyet az egyházkerület püspöke fog mindenkor betölteni, — lemond lelkészválasztó jogáról és ezt a lelkészi állást az egyházkerület mindenkor megválasztott püspökével betöltöttnek tekinti. A közgyűlés ezt a határozatát mindaddig meg nem változtathatja, míg az egyházkerület a püspöki székhely megállapítása tekintetében hozott határozatát meg nem változtatja. A püspöknek ilykép nyert lelkészi megbízatása csak addig tart, míg a püspöki állást betölti. Ezt a lelkészi híványba is be kell venni.

(73. §.) A lelkész halála esetében, az elhalálozás napjáig esedékes összes lelkészi jövedelem az elhunytnak örököseit illeti.

(76. §.) Azon javításokért és hasznóhajtó beruházásokért, amelyeket az elhunyt lelkész, a lelkészi hivatal javadalmát képező ingatlanokra vonatkozólag, az egyházközségi közgyűlés tudtával és beleegyezésével tett: az örökösöknek az egyházközségtől méltányos kárpótulás jár.

Az elhunyt lelkész özvegyének, árváinak és szülőinek joga félévi, illetőleg negyedévi javadalomra.

47. §.

A lelkész halálától számított félévre járó minden lelkészi javadalom — kivéve a stóladíjat — úgyszintén a lelkészi lakás az elhunyt halálakor vele egy háztartásban élt özvegyét s kiskorú gyermekeit, ilyenek nemlétében pedig a vele egy háztartásban élt, munkára képtelen, vagyon-talan szüleit illeti. Az elhunyt lelkész által esetleg előre felvett javadal-mazás ezen félévi jövedelemből levonható, a levonás azonban nem halad-hatja meg az egy-egy időszakra az özvegynek járó ellátás összegének felét. A javadalom az egyházközségi közgyűlés (képviselőtestület) és a jogosított között való megegyezéssel megváltható.

Ha az elhunyt lelkész után az első bekezdésben felsoroltak nem maradtak hátra, az elhalálozás napjától számított egy negyedévre járó lelkészi javadalom, a lakáson és stóladíjon kívül, az egyetemes nyugdíjintézetet illeti.

Az E. A. 74. és 75. §§-a hatályát veszti.

(77. §.) Az egyházközség rendes tisztviselői közé tartoznak a lelkészen vagy lelkésztanítón s az egyházközségi felügyelőn kívül még: az ügyész, a jegyző, a tanító és a gondnok (pénztáros), kik mindannyian közvetlenül az egyházi törvény alatt állanak s akiknek jogai és kötelességei, amennyiben a törvényben meghatározva nincsenek, szabályrendeletileg határozatnak meg.

(78. §.) Az egyházközségnek szabadságára hagyatik, a jelen törvényben elősorolt tisztviselőkön kívül, szabályrendelet által meghatározandó hatáskörrel más tisztviselőket is alkalmazni.

X. FEJEZET.

Egyházmegye.

(79. §.) Több egyházközségnek, egyházi kormányzás, közigazgatás és rendtartás végett felsőbb hatósággá egyesülése alkotja az egyházmegyét (esperességet).

48. §.

Az egyházközségeknek és missziói egyházközségeknek egyházmegyékbe beosztásához, az egyházmegyék területi viszonyainak megváltoztatásához, új egyházmegyék alakításához, valamint egyházmegyék megszüntetéséhez az érdekelt egyházközségek és egyházmegyék meghallgatása után, az egyházkerületi közgyűlés határozata és az egyetemes közgyűlés jóváhagyása szükséges.

Az ilyen változásokról az érdekelt törvényhatóságokat esetről-esetre értesíteni kell.

*Az E. A. 80. §-a hatályát veszti.**

Egyházmegyei közgyűlés.

(82. §.) Az egyházmegyének képviselői és kormányzó hatósága az egyházmegyei közgyűlés.

(83. §.) Az egyházmegyei közgyűlést rendszerint az esperes és az egyházmegyei felügyelő hívja össze.

(84. §.) Az egyházmegyei közgyűlést összehívó levélben a közgyűlés főbb tárgyai megjelölendők.

(86. §.) Az egyházmegyei közgyűlésen az esperes és az egyházmegyei felügyelő, ha pedig ezek akadályozva volnának, vagy állásuk üresedésben volna, az alesperes és másodfelügyelő, esetleg a jelenlevők közül hivatalra nézve legidősebb lelkész és egyházközségi felügyelő elnököl.

49. §.

Az egyházmegyei közgyűlés tagjai:

a) hivataluknál fogva, mint egyházmegyei tisztviselők: az esperes és az alesperes, az egyházmegyei felügyelő és másodfelügyelő, az egyházmegyei presbitérium tagjai, az egyházmegyei törvényszék bírái, az egyházmegyei jegyzők, a körlelkészek és az iskolálatogatók, az egyházmegyei pénztáros, ügyész, ellenőr és számvevő;

* Jegyzet. Az E. A. 81. §-ban említett egyházközségek kiváltságos jogállását az 1891—1894. évi zsinat megszüntette, miért is az 1934—1937. évi zsinat újabb intézkedésére szükség nem volt.

b) hivataluknál fogva, mint egyházközségi és iskolai képviselők: az egyházközségek rendes, illetőleg helyettes lelkészei, felügyelői és másodfelügyelői, az egyházmegye területén lévő evangélikus főiskolák, közép- és középfokú iskolák felügyelői és igazgatói (dékánjai), továbbá az egyházmegyei tanítóegyesület elnöke;

c) választás alapján: az egyházmegyéhez tartozó egyházközségek küldöttei (E. A. 44. §.) és az egyházmegyei tanító-egyesületek egy-egy választott képviselője.

Az E. A. 85. §-a hatályát veszti.

50. §.

Az egyházmegyei közgyűlés hatásköre:

a) öröködik az evangéliumi tan tisztasága felett s azon, hogy az a templomokban és iskolákban az egyház hitelvei szerint hirdettessék; határoz az egyházi törvények és más jogszabályok keretein belül az egyházmegyei kormányzatnak és közigazgatásnak, az egyházmegyei iskolaügynek, jótékonyági és egyéb intézményeknek és háztartásnak elvi jelentőségű, vagy általános természetű kérdéseiben és azok tárgyában szükség esetén szabályrendeleteket alkot; tárgyalja az esperes évi jelentését, annak nyomán nyilvántartja az egyházmegye összes viszonyait és elrendeli a szükségesnek mutatkozó teendőket;

b) határoz az egyházmegye vagyonszerzése, az egyházmegye vagyonának elidegenítése, megterhelése, készpénzvagyonának gyümölcsöztetése tárgyában;

c) megállapítja az évi költségvetést olyképp, hogy az egyházközségeket terhelő új adók kivetésekor előbb az egyházközségeket meghallgatja;

d) a számvevőszék jelentése alapján az egyházmegyei számadásokat megvizsgálja és elfogadásuk, valamint a felmentvény megadása tárgyában határoz;

e) megválasztja az esperes és az egyházmegyei felügyelő kivételével az egyházmegye összes tisztviselőit, a törvényszéki bírakat, a presbitereket, az alkalmazottakat, az egyházkerületi közgyűlésre kiküldötteket és a szükséges bizottságokat;

f) nyilatkozik a felsőbb egyházi hatóságok által véleményadás végett hozzá leküldött ügyekben.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyébe tartozó minden tíz, egyházközségi rendes lelkészi állás után megbízólevéllel ellátott két-két képviselőt küld az egyházkerületi közgyűlésre, egyet a lelkészek, egyet más egyháztagok közül. A lelkészi állások száma tekintetében minden megkezdett tízes számot teljesnek kell tekinteni. Joga van ezenkívül jegyzőkönyvi kivonattal tagjai közül többet is kiküldeni. A jegyzőkönyvi kivonattal kiküldötteknek az egyházkerületi közgyűlésen tanácskozási joguk van és kiküldetésük sorrendje szerint a távollévő képviselőket helyettesítik s helyettük a szavazati jogot gyakorolják.

Az E. A. 87. §-a hatályát veszti.

(88. §.) A szavazás az egyházmegyei közgyűlésen rendszerint fejenként történik. Oly kérdésekben azonban, amelyek az egyházközségekkel előleges megvitatás és véleményadás végett közöltettek, vagy új közterhek kivetését, vagy a közterhek kivetési kulcsának megváltoztatását célozzák, egyházközségenként való szavazás áll be.

(89. §.) Fejenként történő szavazásnál az egyházmegyei közgyűlés minden tagjának csak egy szavazata van.

Egyházközségenként történő szavazásnál, szavazategyenlőség esetében, az egyházközségek lélekszáma dönt.

(91. §.) Egyházmegyei közgyűlés évenként legalább egyszer, ezenkívül pedig annyiszor tartandó, ahányszor azt az egyházközségek többsége kívánja, az egyházi felsőbb hatóság elrendeli, vagy az egyházmegyei elnökség szükségesnek tartja.

51. §.

Az egyházmegyei közgyűlés szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyvének egy-egy példányát az egyházmegye egyházközségeinek, az egyházkerületi elnökségnek, valamint az egyházkerületi és egyetemes levéltárnak hivatalból meg kell küldeni.

Az E. A. 90. §-a hatályát veszti.

Egyházmegyei presbitérium.

52. §.

Az egyházmegyei presbitérium tagjai: *a)* hivatalból: az esperes, az alesperes, az egyházmegyei felügyelő, a másodfelügyelő, az egyházi és a világi jegyző és az egyházmegyei ügyész; *b)* választás útján: az egyházmegyei közgyűlés által megválasztott legalább hat és legfeljebb tíz egyházmegyei presbiter. A tagokat az egyházmegyei közgyűlés úgy válassza, hogy azok közt az egyházi kormányzat mindegyik ágára vonatkozólag hozzáértők foglaljanak helyet.

A megválasztottak megbízatásának tartama hat év.

Az esetleg megüresedő helyek betöltésére egyúttal póttagokat kell választani. A póttagok száma a választott tagok számának fele.

Ha valamelyik megválasztott presbiter tagsága a hat évi időszak letelte előtt megszűnik, a helyébe behívott, esetleg megválasztott tag megbízatása csak a hátralévő időre szól.

53. §.

Az egyházmegyei presbitérium hatásköre:

a) előkészíti az egyházmegyei közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyeket és elrendeli az egyházmegyei választásokat;

b) önállóan intézkedik az egyházmegyének mindazokban az ügyekben, amelyekben az intézkedés joga nincs az egyházmegyei közgyűlésnek az 50. §-al fenntartva vagy nincs más egyházi szervnek hatáskörébe utalva;

c) az egyházközségi közgyűlés, illetve képviselőtestület határozata ellen beadott fellebbezés tárgyában másodfokon határoz.

Működéséről az esperesi jelentés külön pontban beszámol.

Az egyházmegyei közgyűlés és az egyházmegyei presbitérium hatáskörének megosztását az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel megváltoztathatja; a közgyűlésnek az 50. §-ban meghatározott hatáskörét azonban nem szűkítheti.

Amennyiben az egyházmegyei presbitérium arra a meggyőződésre jut, hogy a fellebbezés folytán hozandó határozat általános vagy elvi természetű, határozás végett átteszi az ügyet a közgyűléshez.

54. §.

Az egyházmegyei presbitériumot az egyházmegyei elnökség a szükséghez képest hívja össze.

Elnökei az esperes és az egyházmegyei felügyelő.

Helyetteseik az alesperes, illetve a másodfelügyelő; szükség esetén a presbitérium választ helyettes elnököt.

Jegyzői: az egyházmegyei jegyzők.

Az egyházmegyei presbitérium azoknak a tagjainak, akik nem laknak az ülésezés helyén, az egyházmegye pénztárából fedezendő költségmegtérítést állapíthat meg.

55. §.

Az egyházmegyei presbitérium ülése nem nyilvános. Határozatképes, ha a tagoknak legalább fele jelen van.

A presbitériumi tagságot el kell vonni attól a választott tagtól, aki a presbitérium egymásután következő három ülését igazolás nélkül elmulasztja.

A jegyzőkönyvet az elnökség és a jegyzők hitelesítik.

56. §.

Az egyházmegyei presbitérium az 53. §. b) és c) pontja alapján hozott határozatát az érdekelteknek kézbesíti. Amennyiben a presbitérium határozata valamely egyházközség közgyűlési vagy képviselőtestületi határozatára vonatkozik, azt az egyházközség lelkészének kell kézbesíteni. A határozatot az egyházközség közgyűlésén, illetőleg a képviselőtestületi ülésen fel kell olvasni; kézbesítésnek azonban ilyen esetben is a lelkész kezéhez teljesített kézbesítést kell számítani.

Az egyházmegyei presbitérium határozata ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt, ha pedig a határozat valamely egyházközségi közgyűlési vagy képviselőtestületi határozatra vonatkozik, harminc nap alatt fellebbezésnek van helye az egyházkerületi presbitériumhoz.

A fellebbezést az esperesnél kell beadni.

Az elkésetten beadott fellebbezést az esperes hivatalból visszatartja. A visszautasító végzés ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül jogorvoslatnak van helye az egyházkerületi presbitériumhoz, amely végérvényesen határoz.

Egyházmegyei elnökség.

57. §.

Az egyházmegyei elnökség az egyházmegyei felügyelőből és az esperesből vagy ezek helyetteseiből áll, akik egyenlő joggal és felelősséggel kormányozzák és képviselik az egyházmegyét s annak összes ügyeit egyetértőleg intézik.

Az egyházmegye közigazgatásának vezetése az esperes kötelessége.

Az E. A. 92. §-a hatályát veszti.

(93. §.) Az egyházmegyei felügyelő és esperes felügyelnek arra, hogy az egyházmegyei s egyházközségi tisztviselők és bizottságok kötelességeikben híven eljárjanak; felügyeletet gyakorolnak mind az egyházmegye, mind pedig az egyes egyházközségek és iskolák vagyona és összes ügyei felett.

(94. §.) Az egyházmegyei felügyelő és esperes tartoznak az egyházközségeket és az iskolákat időnként meglátogatni; az egyházmegye életében felmerülő nevezetesebb mozzanatokról az egyházmegyei közgyűlésnek jelentést tenni s azt a püspöknek is tudomására hozni; az egyházmegyei közgyűlés határozatairól az érdekelteket, az egyházmegyei jegyző által, kellő időben értesíttetni; az egyházközségek, iskolák és az egyházkerület között az összeköttetést fenntartani s az egyházlátogatást teljesítő püspököt egyházmegyéjükben kísérni.

(95. §.) Az egyházmegyei felügyelő és esperes tartoznak a kötelességük ellen vétő, botrányos magaviseletű tisztviselőket előbb atyailag meginteni, utóbb komolyan rendreutasítani, s ha mindez fogamat nélkül marad s az illetőnek hivatalától való felfüggesztése a közegyház érdekében szükségesnek bizonyul, eziránt intézkedni s erről a tényállás hű előadása mellett a püspökhöz fölterjesztést tenni.

(96. §.) Az esperesi állás megüresedése esetében, ha alesperes nincs, a gyűlésen kívüli esperesi teendőket, az új esperes beiktatásáig az egyházmegyei felügyelővel együtt, ideiglenesen az egyházmegyei egyházi jegyző, — viszont az egyházmegyei felügyelő állásának megüresedése esetében, ha másodfelügyelő nincs, az egyházmegyei felügyelő gyűlésen kívüli teendőit, az új felügyelő beiktatásáig, az esperessel együtt az egyházmegyei világi jegyző intézi.

Az esperes és az egyházmegyei felügyelő választása.

58. §.

Az esperest az egyházmegye rendes lelkészei közül, az egyházmegyei felügyelőt a magyar honpolgársággal bíró evangélikus világi egyének sorából az egyházmegye egyházközségei és az egyházmegye területén lévő főiskolák, közép- és középfokú iskolák hat évre, általános szavazattöbbséggel választják.

Az E. A. 97. §-a hatályát veszti.

59. §.

Az esperes és az egyházmegyei felügyelő választásakor az egyházmegye területén lévő főiskolák, közép- és középfokú iskolák szavazati jogukat következőképen gyakorolják:

a) a tanári testület ülésének általános szótöbbséggel megállapított véleménye a tanintézet szavazata;

b) ezt a szavazatot, mely csak egy egyénre adható, írásba foglalva, a tanintézet igazgatója (dékánja) és jegyzője, esetleg ezek helyettesei aláírják és a tanintézet hivatalos pecsétjével (bélyegzőjével) ellátják;

c) a főiskoláknak, a közép- és középfokú iskoláknak két-két szavazata van.

Az E. A. 98. §-a hatályát veszti.

60. §.

Az egyházközségek és a tanintézetek szavazataikat a szavazatok felbontására kiküldött bizottság elnökéhez, az egyházközségnek, illetőleg tanintézetnek hivatalos pecsétjével (bélyegzőjével) lezárt borítékban küldik be.

Az E. A. 99. §-a hatályát veszti.

(100. §.) Azon szavazat, amely a jelen törvényben meghatározott alaki kellékek (45. §, 98. §, 99. §)* valamelyikét nélkülözi, vagy a kitűzött határidő lejártá után érkezik be, érvénytelen.

(101. §.) A szavazatok felbontására kiküldött bizottság jegyzőkönyvbe iktatja:

a) egyenként és kellő indokolással úgy az érvényes, mint érvénytelen szavazatokat;

b) azon testületek neveit, amelyek szavazatot nem küldtek;

c) a szavazásnak számokkal is kifejezett eredményét.

(102. §.) Ha az érvényes szavazatok általános többsége egy és ugyanazon egyénre esett, a szavazatok felbontására kiküldött bizottság a kiküldő testület elnökségének jelentést tesz; ellenkező esetben:

a) azt a két egyént, aki legtöbb szavazatot kapott, új szavazás alá bocsátja;

b) a záros határidő alatt bekívánt új szavazatokat, úgy, mint az első szavazáskor, felbontja, elbírálja és jegyzőkönyvbe iktatja;

c) a szavazás eredményét az érvényes szavazatok általános többsége, vagy ha az új szavazás alá küldött két jelölt egyenlő számú szavazatot kapott, az egy és ugyanazon jelöltre szavazó összes egyházközségek lélekszámának összege szerint megállapítja;

d) a kiküldő testület elnökségének jelentést tesz.

(103. §.) A szavazatok felbontására kiküldött bizottság a kiküldő testület elé terjesztendő jelentéséhez jegyzőkönyvét és a lepecsételt csomagba zárt szavazatokat, valamint ezeknek teljes jegyzékét minden esetben melléki.

(104. §.) A megválasztott esperest, illetőleg egyházmegyei felügyelőt, az egyházmegyei közgyűlés fölesketi és hivatalába beiktatja.

* illetve az E. T. II. t. c. 59—60. §§.

A választásról, illetőleg beiktatásról az egyházkerület püspöke értesítendő.

(105. §.) Az egyházmegye rendes tisztviselői közé tartoznak: az egyházmegyei felügyelőn és esperesen kívül még az egyházmegyei jegyzők, pénztárosok és ügyész, akik, és pedig a jegyzők egyenlő számmal a lelkészek és világiak közül, az egyházmegyei közgyűlés által hat évi időtartamra választatnak, jogaik és kötelességeik, amennyiben a törvényben meghatározva nincsenek, szabályrendeletileg határozatván meg.

(106. §.) Az egyházmegyének szabadságára hagyatik, a jelen törvényben elsorolt rendes tisztviselőin kívül, szabályrendelet által meghatározandó hatáskörrel, más tisztviselőket is alkalmazni.

XI. FEJEZET.

Egyházkerület.

(107. §.) Több egyházmegyének egyházi kormányzás, közigazgatás és rendtartás végett felsőbb hatósággá egyesülése alkotja az egyházkerületet.

61. §.

Egyházkerület megszüntetése vagy új egyházkerület szervezése a zsinat hatáskörébe tartozik. Az egyházkerületek területét érintő egyéb változás, úgymint egyházközségnek vagy egyházmegyének más egyházkerülethez való csatolása, az egyetemes közgyűlés hatáskörébe tartozik. Az egyetemes közgyűlés az érdekelt egyházkerületek közgyűléseinek kezdeményezésére szükség esetében egyházkerületek közigazgatásának ideiglenes egyesítését is elhatározhatja. A mindezen intézkedésekkel kapcsolatos vagyoni kérdésekben felmerülő viták eldöntése, amennyiben közigazgatási úton nem rendezhetők, az egyetemes törvényszék hatáskörébe tartozik.

Az E. A. 108. §-a hatályát veszti.

Egyházkerületi közgyűlés.

(109. §.) Az egyházkerület képviseleti és kormányzóhatósága az egyházkerületi közgyűlés.

(110. §.) Az egyházkerületi közgyűlést a püspök és az egyházkerületi felügyelő egyetértőleg hívják össze.

Egyikük akadályoztatása, vagy egyikük állásának megüresedése esetében, azt a másik maga is megteheti.

Ha pedig ezen körülmények valamelyike mindkettőjükre nézve fennforogna: akkor az egyházkerületi közgyűlés egybehívása iránt a hivatalra nézve legidősebb esperes és egyházmegyei felügyelő intézkedik.

(111. §.) Az egyházkerületi közgyűlést összehívó levélben a fontosabb tárgyak megjelölendők.

(113. §.) Az egyházkerületi közgyűlésen a püspök és egyházkerületi felügyelő, ha pedig ezek akadályozva volnának, vagy állásuk üresedésben volna, a jelenlevők között hivatalára nézve legidősebb esperes és egyházmegyei felügyelő elnököl.

62. §.

Az egyházkerületi közgyűlés tagjai:

a) hivataluknál fogva, mint egyházkerületi tisztviselők: a püspök és az egyházkerületi felügyelő, az egyházkerületi presbitérium tagjai, az egyházkerületi törvényszék bírái, az egyházkerületi jegyzők, számvevő és pénztárosok, az egyházkerületi ügyész, ellenőr és levéltárnok;

b) hivataluknál fogva, mint egyházmegyei és iskolai képviselők: az egyházmegyék elnökei, illetve helyetteseik, az egyházkerület területén lévő főiskolák, közép- és középfokú iskolák felügyelői és igazgatói (dékánjai) és az egyházkerületi tanítóegyesület elnöke;

c) választás alapján az egyházkerülethez tartozó egyházmegyék küldöttei és a szabályrendelet értelmében választott négy népiskolai tanító.

Az E. A. 112. §-a hatályát veszti.

63. §.

Az egyházkerületi közgyűlés hatásköre:

a) örökdik az evangéliumi tan tisztasága felett s azon, hogy az a templomokban és az iskolákban az egyház hitelvei szerint hirdettessék; tárgyalja a püspök évi jelentését, annak nyomán nyilvántartja az egyházkerület összes viszonyait és elrendeli a szükségesnek mutakozó teendőket; határoz az egyházi törvények és más jogszabályok keretein belül az egyházkerületi kormányzatnak és közigazgatásnak, az egyházkerületi iskolaügynek, jótékonyági és egyéb intézményeknek és háztartásnak elvi jelentőségű, vagy általános természetű kérdéseiben és azok tárgyában szükség esetén szabályrendeleteket alkot;

b) határoz az egyházkerület vagyonszerzése, az egyházkerület vagyonának elidegenítése, megterhelése, készpénzvagyonának gyümölcsöztetése tárgyában;

c) megállapítja az évi költségvetést olykép, hogy az egyházmegyéket terhelő új adók kivetésekor előbb az egyházmegyéket meghallgatja;

d) a számvevőszék jelentése alapján az egyházkerületi számadásokat megvizsgálja, elfogadásuk, valamint a felmentvény megadása tárgyában határoz;

e) megválasztja a püspök és az egyházkerületi felügyelő kivételével az egyházkerület összes tisztviselőit, a zsinati küldötteket, a törvényszéki bírákat, a presbitereket, az alkalmazottakat, az egyetemes közgyűlésre kiküldötteket és a szükséges bizottságokat;

f) határoz a jelen törvény 61. §-a szerinti kezdeményezés tárgyában;

g) végérvényesen határoz az egyházkerületi presbitérium határozata ellen beadott fellebbezések tárgyában;

h) nyilatkozik az egyetemes közgyűlés által leküldött, valamint az egyházmegyékhez leküldött és általuk megvitatott ügyekben.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházkerületbe tartozó minden hús, egyházközségi rendes lelkészi állás után megbízólevéllel ellátott két-két képviselőt küld az egyetemes közgyűlésre, egyet a lelkészek, egyet más egyháztagok közül. A lelkészi állások száma tekintetében minden megkezdett huszas számot teljesnek kell tekinteni. Joga van ezenkívül jegyzőkönyvi kivonattal tagjai közül többet is kiküldeni, kiknek az egyetemes közgyűlésen tanácskozási joguk van és kiküldetésük sorrendje szerint a távollévő képviselőket helyettesítik s helyettük a szavazati jogot gyakorolják.

Az E. A. 114. §-a hatályát veszti.

(115. §.) A szavazás az egyházkerületi közgyűlésen rendszerint fejenként történik.

Oly kérdésekben azonban, amelyek az egyházmegyékkel előleges megvitatás és véleményadás végett közöltettek, vagy új közterhek kivetését, vagy a közterhek kivetési kulesának megváltoztatását célozzák, egyházmegyénként való szavazás áll be.

(116. §.) Fejenként történő szavazásnál az egyházkerületi közgyűlés minden tagjának csak egy szavazata van.

Egyházmegyénként való szavazáskor, szavazategyenlőség esetében, a szavazó egyházmegyék által képviselt egyházközségek számának többsége dönt.

(117. §.) Az egyházkerületi közgyűlés szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyvének egy-egy példánya az egyházkerület egyházközségeinek, egyházmegyéinek, főiskoláinak, középiskoláinak és önálló tanítóképzőintézeteinek, valamint az egyházegyetem elnökségének és levéltárának is hivatalból megküldendő.

(118. §.) Egyházkerületi közgyűlés évenként legalább egyszer, ezenkívül pedig annyiszor tartandó, ahányszor azt az egyházmegyék többsége kívánja, az egyházi felsőbb hatóság elrendeli, vagy az egyházkerületi elnökség szükségesnek tartja.

64. §.

Az egyházkerület közgyűlése — az egyházközség meghallgatása után — szavazatainak kétharmad többségével kimondhatja, hogy a területén lévő valamely anyaegyházközség legyen a mindenkori püspök állandó székhelye. Az egyházkerület ily határozatot csak attól feltételezetten hozhat, hogy a püspöki székhelynek kijelölt egyházközség közgyűlésén elhatározza a kijelöléshez való hozzájárulását. Az egyházkerület ily határozatát ugyancsak az egyházközségnek meghallgatása után és csak szavazatainak kétharmad többségével változtathatja meg. Ha az állandó székhelyű püspöki állásra megválasztott püspök ezt a megválasztását elfogadja, úgy kell tekinteni, hogy ezzel arra az időre, míg a püspöki széket betölti, annak az egyházközségnek lelkészi állását is elfogadta, amely a mindenkori püspök részére van fenntartva.

Egyházkerületi presbitérium.

65. §.

Az egyházkerületi presbitérium tagjai: a) hivatalból: a püspök, az egyházkerületi felügyelő, a hivatalra nézve legidősebb esperes és egyházmegyei felügyelő, az egyházi és a világi jegyző és az egyházkerületi ügyész; b) választás útján az egyházkerületi közgyűlés által megválasztott legalább nyolc és legfeljebb tizenkét presbiter. A tagokat az egyházkerületi közgyűlés úgy válassza, hogy azok közt az egyházi kormányzat mind-egyik ágára vonatkozólag hozzáértők foglaljanak helyet.

A választottak megbízatásának tartama hat év.

Az esetleg megüresedő helyek betöltésére egyúttal póttagokat kell választani. A póttagok száma a választott tagok számának fele.

Az 52. §. utolsó bekezdését megfelelően kell alkalmazni.

66. §.

Az egyházkerületi presbitérium hatásköre:

a) előkészíti az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyeket és elrendeli az egyházkerületi választásokat;

b) önállóan intézkedik az egyházkerületnek mindazokban az ügyekben, amelyekben az intézkedés joga nincs az egyházkerületi közgyűlésnek a 63. §-al fenntartva, vagy nincs más egyházi szervnek hatáskörébe utalva;

c) az egyházmegyei közgyűlés és presbitérium határozata ellen beadott fellebbezés tárgyában másodfokon határoz.

Működéséről a püspöki jelentés külön pontban beszámol.

Az egyházkerületi közgyűlés és az egyházkerületi presbitérium hatáskörének megosztását az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel megváltoztathatja; a közgyűlésnek a 63. §-ban meghatározott hatáskörét azonban nem szűkítheti.

Amennyiben az egyházkerületi presbitérium arra a meggyőződésre jut, hogy a fellebbezés folytán hozandó határozat általános vagy elvi természetű, határozás végett az ügyet a közgyűléshez átteszti.

67. §.

Az egyházkerületi presbitériumot az egyházkerületi elnökség a szükséghez képest hívja össze.

Elnökei a püspök és az egyházkerületi felügyelő. Helyetteseik a hivatalra nézve legidősebb esperes és egyházmegyei felügyelő; szükség esetén a presbitérium választ helyettes elnököt.

Jegyzői az egyházkerületi főjegyzők.

Az egyházkerületi presbitérium azoknak a tagjainak, akik nem laknak az üléselés helyén, az egyházkerület pénztárából fedezendő költségmegtérítést állapíthat meg.

68. §.

Az egyházkerületi presbitérium ülése nem nyilvános. Határozatképes, ha a tagoknak legalább fele jelen van.

A presbitériumi tagságot el kell vonni attól a választott tagtól, aki a presbitérium egymás után következő három ülését igazolás nélkül elmulasztja.

A jegyzőkönyvet az elnökség és a jegyzők hitelesítik.

69. §.

Az egyházkerületi presbitérium a 66. §. b) és c) pontja alapján hozott határozatát az érdekelteknek kézbesíti. Amennyiben a presbitérium határozata valamely egyházmegye közgyűlési vagy presbitériumi határozatára vonatkozik, azt az egyházmegye esperesének kell kézbesíteni. A határozatot az egyházmegyei közgyűlésen vagy presbitériumi ülésen fel kell olvasni; kézbesítésnek azonban ilyen esetben is az esperes kezéhez teljesített kézbesítést kell számítani.

Az egyházkerületi presbitérium határozata ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt, ha pedig a határozat valamely egyházmegyei közgyűlési határozatra vonatkozik, harminc nap alatt fellebbezésnek van helye az egyházkerületi közgyűléshez, mely végső fokon határoz.

A fellebbezést a püspöknél kell beadni.

Az elkésetten beadott fellebbezést a püspök hivatalból visszautasítja. A visszautasító végzés ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül jogorvoslatnak van helye az egyházkerületi közgyűléshez, amely végérvényesen határoz.

Egyházkerületi elnökség.

70. §.

Az egyházkerületi elnökség az egyházkerületi felügyelőből és püspökből áll, akik egyenlő joggal és felelősséggel kormányozzák és képviselik az egyházkerületet és annak összes ügyeit egyetértőleg intézik.

Az egyházkerület közigazgatásának vezetése a püspök kötelessége.

Az E. A. 119. és 120. §§-a hatályát veszti.

71. §.

A püspök hatáskörébe tartozik a liturgia megállapítása. Határozata az egyházkerületi közgyűlés tudomásul vétele után lép hatályba.

(121. §.) A püspök felügyel az egyházkerületi felügyelővel együtt az egyházkerületben, egyházmegyékben, egyházközségekben és iskolákban általában a jó rendre; felügyel különösen arra, hogy a tisztviselők és bizottságok kötelességeikben híven eljárjanak, hogy az alsóbb és felsőbb iskolákban evangélikus keresztyén vallás- és egyházellenes vagy államellenes szellem lábra ne kapjon, azokban ily irányú elvek ne terjesztessenek s ily tartalmú könyvek ne használtassanak.

(122. §.) A püspök és egyházkerületi felügyelő az egyház tanaitól eltávozókat, az erkölesség ellen vétőket, botrányos életűeket, a hivatalos kötelességeiket elmulasztókat vonják felelősségre, s ha nem sikerülne őket az igazság és erkölcs ösvényére visszavezetni, fügesszék fel hivatalaiktól és tegyék át ügyüket az illetékes egyházi törvényszékhez.

(123. §.) A püspök s az egyházkerületi felügyelő végrehajtja az egyházkerületben a felsőbb egyházhatósági határozatokat és rendeleteket.

(124. §.) A püspök s az egyházkerületi felügyelő joga és kötelessége, figyelmét az egyházkerület anyagi viszonyaira is kiterjeszteni, hogy az egyházi vagyon híven kezeltessek és gyarapíttassék, az alapítványok kártól és veszélytől megóvassanak s az alapítók által kitűzött célokra fordíttassanak.

(125. §.) Az egyházkerület, egyházmegyéék, egyházközségek és iskolák bármily néven nevezendő tisztviselői kötelesek a püspöknek és egyházkerületi felügyelőnek törvényes meghagyásait teljesíteni, kérdéseire válaszolni, figyelmeztetéseit, intéseit elfogadni, s ha kívánatlik, eljárásukról nekik számot adni.

(126. §.) A püspök és az egyházkerületi felügyelő egyházigazgatási tekintetben szakadatlan érintkezésben állanak az egyetemes egyházi s iskolai felügyelővel, az egyetemes közgyűléssel s az ország kormányával.

(127. §.) A püspök s az egyházkerületi felügyelő a kormánytól vett s egyházi ügyeket érintő közleményeket vagy maguk intézik el, vagy azokhoz, akiket illetnek, eljuttatják.

Azok a kormányrendeletek azonban, amelyek az egyház közjogi állását érintik s az egyház alkotmányával vagy hitelveivel ellenkeznek, közgyűlési tárgyalás előtt nem teljesíthetők és nem körozhethők.

Ily kormányrendeletek tárgyalása végett, sürgősség esetében, rendkívüli közgyűlés összehívásának van helye.

(128. §.) A püspök és egyházkerületi felügyelő az egyház, iskola s egyes egyháztagok érdekében a kormányhoz fölterjesztéseket tehetnek.

Azok a közgyűlési határozatok azonban, melyek az országos törvények szerint a kormány jóváhagyását igénylik, az egyetemes közgyűlés közvetítésével küldendők fel.

(129. §.) A püspök és az egyházkerületi felügyelő érintkezésben állanak a többi egyházkerületek elnökségeivel s az ev. ref. testvéregyház elöljáróival is, ápolván mindezekkel a békét és hitrokoni szeretetet és munkálván velük vállvetve, az anyaszentegyház javát s Isten országának felvirágozását.

(130. §.) A püspök legfőbb hivatása öröködni, hogy a Krisztus anyaszentegyháza, úgy a nyájra, mint ennek pásztoraira nézve, mindinkább épüljön.

(131. §.) A püspök joga és kötelessége az egyházkerület egyházközségeit hivatalosan meglátogatni.

(132. §.) A püspök joga és kötelessége felügyelni a leendő lelkészek és tanítók nevelésére és képzésére, tehát a theologiai és tanítóképző intézetekre, valamint a lelkész- és tanítójelölteknek erkölcsi és tudományos életére.

(133. §.) A püspök kizárólagos joga és kötelessége felavatni a lelkészjelölteket.

(134. §.) A püspök joga és kötelessége felavatni a templomokat. Ezt azonban a püspök akadályoztatása esetében, de mindig csak a püspök egyenes megbízásából, az illetékes esperes is elvégezheti.

(135. §.) A püspök az egyházkerület egyházi és iskolai állapotról, hivatalos eljárásairól s az egyházkerület életében fölmerülő nevezetesebb mozzanatokról, az egyházkerületi közgyűlésnek évenként kimerítő jelentést tesz.

(136. §.) Az egyházkerületi felügyelő állásának megüresedése esetében, ennek teendőit az új felügyelő beiktatásáig, a hivatalra nézve legidősebb egyházmegyei felügyelő; a püspöki hivatal megüresedése esetében, a püspöki teendőket az új püspök beiktatásáig ideiglenesen, a hivatalra nézve legidősebb esperes végzi.

(137. §.) A püspököt az egyházkerület kebelében működő rendes lelkészek és lelkészi oklevéllel bíró rendes theologiai tanárok közül, — az egyházkerületi felügyelőt pedig a magyar honpolgársággal bíró evangélikus világi egyének sorából, az egyházkerületbeli egyházközségek (45. §), főiskolák, főgimnáziumok és önálló tanítóképzőintézetek 98. § a), b)* általános szavazattöbbséggel élethossziglan választják.

(138. §.) Püspök s egyházkerületi felügyelő választásakor az egyházkerületbeli főiskoláknak, főgimnáziumoknak s önálló tanítóképzőintézeteknek egy-egy szavazata van.

(139. §.) Püspök s egyházkerületi felügyelő választásakor, az egyházközségek és tanintézetek szavazatait, e szavazatok felbontására kiküldött bizottságok a 101., 102. és 103. §§-ban meghatározott módon, a 45. §, a 98. § a), b) pontja** s a 138., 99.*** és 100. §§-ok szem előtt tartásával bírálja el.

(141. §.) A megválasztott püspököt, illetőleg egyházkerületi felügyelőt, az egyházkerületi közgyűlés fölesketi és hivatalába ünnepélyesen beiktatja. A választásról ugyanazon egyházkerületi közgyűlésből a kormány, az egyetemes felügyelő és a testvér-egyházkerületek értesítetnek.

72. §.

A püspöknek egyházkerületében rendes lelkészi hivatalt kell el-foglalnia. Melléje az egyházkerület másodlelkészt és lelkészi oklevéllel bíró püspöki titkárt alkalmaz. Az alkalmaztatás módját és feltételeit egyházkerületi szabályrendelet állapítja meg.

Az E. A. 140. §-a hatályát veszti.

* illetve az E. T. II. t. c. 59. §-a.

** illetve az E. T. II. t. c. 59. §-a.

*** illetve az E. T. II. t. c. 60. §-a.

(142. §.) Az egyházkerület rendes tisztségviselői közé tartoznak, az egyházkerületi felügyelőn és püspökön kívül még az egyházkerületi jegyzők, pénztárosok, ügyész, számvevő és levéltárnok, akik — és pedig a jegyzők egyenlő számmal a lelkészek és világiak közül — az egyházkerületi közgyűlés által hatévi időtartamra választatnak; jogaik és kötelességeik, amennyiben a törvényben meghatározva nincsenek, szabályrendeletileg határozatván meg.

(143. §.) Az egyházkerületeknek szabadságukban áll, a jelen törvényben elsorolt rendes tisztségviselőkön kívül, szabályrendelet által meghatározandó hatáskörrel más tisztségviselőket is alkalmazni.

XII. FEJEZET.

Egyházegyetem.

(144. §.) Az összes egyházkerületeknek egyházi kormányzat, közigazgatás és rendtartás végett legfelsőbb hatósággá való egyesülése alkotja az egyházegyetemet.

Egyetemes közgyűlés.

(145. §.) Az egyházegyetemnek, mint a magyarországi ágostai hitv. evang. egyház legfőbb önkormányzati testületének képviselői és kormányzó hatósága az egyetemes közgyűlés.

(146. §.) Az egyetemes közgyűlést az egyetemes felügyelő s a hivatalra nézve legidősebb püspök, az egyetemes felügyelő akadályoztatása vagy állásának megüresedése esetében pedig a hivatalra nézve legidősebb püspök és egyházkerületi felügyelő hívja össze.

(147. §.) Az egyetemes közgyűlést összehívó levélben a közgyűlés fontosabb tárgyai megjelölendők.

(149. §.) Az egyetemes közgyűlésen az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő és a jelenlevők közt hivatalára nézve legidősebb püspök, az egyetemes felügyelő akadályoztatása vagy állásának megüresedése esetében pedig, a jelenlevők közül hivatalára nézve legidősebb püspök és egyházkerületi felügyelő elnököl.

(151. §.) A szavazás az egyetemes közgyűlésen rendszerint fejenként történik; oly kérdésekben azonban, amelyekre nézve az egyházkerületek előzetesen nyilatkozatra hivatnak fel, egyházkerületek szerint való szavazásnak van helye.

(152. §.) Fejenként történő szavazásnál az egyetemes közgyűlés minden tagjának csak egy szavazata van.

(153. §.) Az egyházkerületek szerint történő szavazáskor, szavazategyenlőség esetében, a szavazó egyházkerületek által képviselt egyházközségek számának többsége dönt.

(154. §.) Az egyetemes közgyűlés szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyvének egy eredeti példánya, tekintettel Ő Felségének a királynak legfőbb felügyeleti jogára, a kormányhoz felterjesztendő, egy az egyetemes felügyelőnek adandó át, egy pedig az egyetemes levéltárban helyezendő el.

Megküldendő továbbá a jegyzőkönyv az egyházkerületeknek, még pedig annyi példányban, hogy minden egyházkerületi, egyház-

megyei és egyházközségi elnöknek és levéltárnak, valamint a fő- és középiskoláknak és önálló tanítóképzőintézeteknek egy-egy példány jusson.

(155. §.) Egyetemes közgyűlés évenként egyszer, ezenkívül annyiszor tartandó, ahányszor ezt az egyetemes közgyűlés elrendeli, legalább két egyházkerület kívánja, vagy az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő s a hivatalra nézve legidősebb püspök szükségesnek tartja.

73. §.

Az egyetemes közgyűlés tagjai:

a) hivataluknál fogva, mint az egyházegyetem tisztviselői: az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő, a hivatalra nézve legidősebb püspök, mint egyenjogú társelnök, az egyetemes törvényszék bírái, az egyetemes presbitérium választott tagjai, az egyetemes nyugdíjintézet ügyvivője, az egyetemes számvevőszék elnökei, az egyetemes gyámintézeti elnökök, az egyetemes tanügyi bizottság elnöke, az egyetemes fő- és aljegyzők, az egyetemes ügyész, az egyetemes főtitkár, valamint az állami egyetem keretében fennálló evangélikus hittudományi kar dékánja;

b) hivataluknál fogva, mint az egyházkerületek képviselői: az egyházkerületek elnökei, esetleg azoknak helyettesei, az egyházkerületek joghatósága alá tartozó főiskolák igazgatói (dékánjai);

c) tisztségükönél fogva: az országos lelkészegyesület, az országos tanáregyesület és tanítóegyesület elnöke, az egyházegyetem által fenn tartott teológus-nevelőintézet igazgatója;

d) választás alapján az egyházkerületek megbízólevéllel ellátott képviselői és jegyzőkönyvi kivonattal ellátott küldöttei (63 §.), az evangélikus hittudományi kar egy, az egyházkerületek joghatósága alá tartozó főiskolák egy, az evangélikus középiskolák egyházkerületenként választott két-két s az összes evangélikus tanítóképzőintézetek egy küldötte, végül egyházkerületenként választott egy-egy tanító.

Az E. A. 148. §-a hatályát veszti.

74. §.

Az egyetemes közgyűlés hatásköre:

a) örökdik az evangéliumi tan tisztasága felett s azon, hogy az a templomokban és iskolákban az egyház hitelvei szerint hirdettessék; tárgyalja az egyetemes felügyelő jelentését és annak nyomán nyilván tartja az egyetemes egyház összes viszonyait és elrendeli a szükségesnek mutató teendőket; határoz az egyházi törvények és más jogszabályok keretein belül az egyházegyetem kormányzatának és közigazgatásának, az egyetemes iskolaügynek, jótékonyági és egyéb intézményeknek és háztartásnak elvi jelentőségű, vagy általános természetű kérdéseiben és azok tárgyában szükség esetén szabályrendeletet alkot; intézkedik az országos törvények és törvényes kormányrendeletek végrehajtása tárgyában, amennyiben az reá tartozik; esetleg azok sérelmes volta ellen a kormányhoz, az országgyűléshez vagy Ő Felségéhez, a Királyhoz felterjesztést intéz;

b) határoz az egyházegyetem vagyonszerzése, vagyonának elidegenítése, megterhelése, készpénzvagyonának gyümölcsöztetése tárgyában;

c) megállapítja az évi költségvetést olyképp, hogy az egyházkerületeket terhelő új adók kivetésekor előbb az egyházkerületeket meghallgatja;

d) a számvevőszék jelentése alapján az egyetemes egyházi számadásokat megvizsgálja és elfogadásuk, valamint a felmentvény tárgyában határoz;

e) megválasztja az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő kivételével az egyházegyetem összes tisztviselőit, közöttük az egyetemes főtitkárt, a zsinati küldötteket, a törvényszéki bírakat, a presbitereket, az alkalmazottakat és a szükséges bizottságokat;

f) határoz egyházközségnek vagy egyházmegyének egyik egyházkerületből másikba áthelyezése, továbbá a jelen törvény 61. §-a értelmében egyházkerületek közigazgatásának ideiglenes egyesítése tárgyában;

g) határoz a zsinat összehívása tárgyában;

h) a m. kir. fegyveres erőhöz tartozók lelkigondozását illetően reáruházott feladatokat s ezek között a protestáns tábori püspöki tisztségnek evangélikus lelkésszel történő betöltésénél a hármas jelölést teljesíti;

i) gondoskodik az egyházi törvények és az egyetemes szabályrendeletek hivatalos kiadásáról.

Az E. A. 150. §-a hatályát veszti.

Egyetemes presbitérium.

75. §.

Az egyetemes presbitérium elnöksége az egyetemes közgyűlés elnöksége; tagjai: a) hivatalból: az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő, a püspökök, az egyházkerületek felügyelői, az egyetemes főjegyzők, az egyetemes ügyész és az egyetemes főtitkár; b) választás útján az egyetemes közgyűlés által megválasztott tizenkét presbiter. A tagokat az egyetemes közgyűlés úgy válassza, hogy azok közt az egyházi kormányzat mindegyik ágára vonatkozólag hozzáértők foglaljanak helyet.

A választott tagok közé minden kerületből legalább két tagot kell választani.

A választottak megbízatásának tartama hat év.

Az esetleg megüresedő helyek betöltésére tizenkét póttagot kell választani.

Az 52. §. utolsó bekezdését megfelelően kell alkalmazni.

76. §.

Az egyetemes presbitérium hatásköre:

a) előkészíti az egyetemes közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyeket és elrendeli az egyetemes egyházi választásokat;

b) önállóan intézkedik az egyházegyetemnek mindazokban az ügyeiben, melyekben az intézkedés joga nincs a 74. §. szerint az egyetemes közgyűlésnek fenntartva vagy nincs más egyházi szervnek hatáskörébe utalva;

c) dönt az alsóbbfokú közigazgatási hatóságok között felmerült hatásköri kérdésekben, valamint az egyházkerületi presbitériumok és közgyűlések között felmerült elvi eltérések esetén; jogegységi határozatot hoz, ha az egyházkerületi hatóságok joggyakorlata fellebbezési hatáskörükben elvi természetű közigazgatási kérdések tekintetében nem egyöntetű.

A határozathozatalt az ellentétes joggyakorlat tüzetes megjelölésével bármely egyháztag kérheti. A presbitérium saját hatáskörében dönti el, hogy szükség van-e jogegységi határozat hozatalára. A meghozott határozat a már jogerős döntéseket nem érinti. A hatóságok a kihirdetett jogegységi határozatot alkalmazni kötelesek. A meghozott határozatot az egyetemes iroda az egyetemes közgyűlés által meghatározott evangélikus lapban haladéék nélkül kihirdetni köteles.

Az egyetemes presbitérium működéséről az egyetemes felügyelői jelentés külön pontban beszámol.

A hatáskörök megosztását az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel megváltoztathatja; a közgyűlésnek a 74. §-ban meghatározott hatáskörét azonban nem szűkítheti.

77. §.

Az egyetemes presbitériumot az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő és a hivatalra nézve legidősebb püspök a szükséghez képest hívja össze.

Elnökei az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő és a hivatalra nézve legidősebb püspök. Helyetteseik a hivatalra nézve legidősebb egyházkerületi felügyelő és püspök.

Jegyzői az egyetemes főjegyzők.

Az egyetemes presbitérium azoknak a tagjainak, akik nem laknak az ülésezés helyén, az egyházegyetem pénztárából fedezendő költségmegterítést állapíthat meg.

78. §.

Az egyetemes presbitérium a hatáskörébe utalt ügyek előkészítése végett bizottságokat küldhet ki, amelyeket saját tagjain kívül másokkal is kiegészíthet.

79. §.

Az egyetemes presbitérium ülése nem nyilvános. Határozatképes, ha a tagoknak legalább fele jelen van.

A presbitériumi tagságot el kell vonni attól a választott tagtól, aki a presbitérium egymásután következő három ülését igazolás nélkül elmulasztja.

A jegyzőkönyvet az elnökség és a jegyzők hitelesítik.

80. §.

Az egyetemes presbitérium határozatát az érdekelteknek kézbesíti. Amennyiben a presbitérium határozata valamely egyházkerület közgyűlési vagy presbitériumi határozatára vonatkozik, azt az egyházkerület

püspökének kell kézbesíteni. A határozatot az egyházkerületi közgyűlésen vagy presbitériumi ülésen fel kell olvasni; kézbesítésnek azonban ilyen esetben is a püspök kezéhez teljesített kézbesítést kell számítani.

Az egyházegyetem tisztviselői.

(156. §.) Az egyházegyetem egyházi és iskolai felügyelője kormányozza és képviseli az evangélikus egyházat; egyik elnöke az egyetemes közgyűlésnek és hatáskörét az egyetemes közgyűlés szabályrendeletileg határozza meg.

(157. §.) Az egyházegyetem egyházi és iskolai felügyelője hivatalos eljárásáról s általában az egyházegyetem életében fölmerülő nevezetesebb mozzanatokról az egyetemes közgyűlésnek évenként jelentést tesz.

(158. §.) Az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő állásának megüresedése esetében, az egyetemes felügyelő teendőit, az új felügyelő beiktatásáig, a hivatalára nézve legidősebb egyházkerületi felügyelő végzi.

(159. §.) Az egyházegyetem egyházi és iskolai felügyelőjét, az egyházegyetem összes egyházközségei (45. §.), főiskolái, főgimnáziumai és önálló tanítóképzőintézetei (98. § a), b)* magyar honpolgársággal bíró evangélikus világi egyének közül, általános szótöbbséggel, élethossziglan választják.

(160. §.) Egyetemes felügyelő választásakor a főiskoláknak, főgimnáziumoknak és önálló tanítóképzőintézeteknek egy-egy szavazatuk van.

(161. §.) Egyetemes felügyelő választásakor az egyházközségek és tanintézetek szavazatait, a szavazatok felbontására kiküldött bizottság a 101., 102. és 103. §-okban meghatározott módon a 45. §, a 98. § a) és b) pontja* s a 160., 99.** és 100. §-ok szem előtt tartásával bírálja el.

(162. §.) A megválasztott egyetemes egyházi és iskolai felügyelőt az egyetemes közgyűlés fölesketi és hivatalába ünnepélyesen beiktatja és megválasztását ugyanezen közgyűlésből a kormánynak és a magyarországi ev. ref. konvent elnökségének tudomására juttatja.

(163. §.) Az egyházegyetem rendes tisztviselői közé tartoznak, az egyetemes egyházi és iskolai felügyelőn kívül, még az egyetemes fő- és aljegyzők, az egyetemes ügyész, pénztáros és ellenőr, s az egyetemes könyv- és levéltárnok, akiknek jogait és kötelességeit, amennyiben a törvényben meghatározva nincsenek, az egyetemes közgyűlés szabályrendeletileg határozza meg.

(164. §.) Az egyházegyetem fő- és aljegyzőit, és pedig egyet-egyét az evangélikus világiak, egyet-egyét a lelkészek közül, továbbá az ügyészt, pénztárost, ellenőrt, könyv- és levéltárnokot, az egyetemes közgyűlés hat évre választja.

* illetve az E. T. II. t. c. 59. §-a.

** illetve az E. T. II. t. c. 60. §-a.

(165. §.) Az egyházegyetemnek szabadságában áll, a jelen törvényben elősorolt rendes tisztviselőin kívül, szabályrendeletileg meghatározandó hatáskörrel, más tisztviselőket is alkalmazni.

Egyetemes egyházi iroda.

81. §.

Az egyetemes egyházi és iskolai felügyelőnek az egyetemes egyházi iroda áll rendelkezésére.

Ennek élén az egyetemes főtitkár áll. Az egyetemes egyházi iroda szervezetét és az egyetemes főtitkár hatáskörét az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg; annak személyi és dologi szükségleteiről s azok fedezetéről évi rendes költségvetése keretében gondoskodik.

XIII. FEJEZET.

Az egyház lelki életének irányítása.

82. §.

A lelki élet egyetemes és egységes irányítását — az egyetemes közgyűlés elé terjesztendő jelentés kötelezettsége mellett — a hivatalára nézve legidősebb püspök végzi. Ez az egyetemes és egységes jellegű irányítás a püspökök közreműködésével és egyetértésével nyer megállapítást s nem érinti az egyházkerületek püspökeinek az egyházkerületek különleges lelki szükségleteiből folyó munkáját.

XIV. FEJEZET.

ZSINAT.

(166. §.) A magyarországi evangélikus egyház törvényhozó és legfőbb intézkedő gyűlése a zsinat.

(167. §.) A zsinatot az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő hívja össze.

A zsinat tagjai.

83. §.

A zsinat tagjai:

a) hivataluknál fogva: az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő, az egyházkerületek püspökei és felügyelői, állásuk üresedése esetén pedig helyetteseik; és a „Magyarországi Evangélikus Gusztáv Adolf Gyámintézet” egyetemes gyámintézeti elnökei;

b) választás alapján:

1. az egyházmegyék képviselői és pedig minden egyházmegyéből húsz, vagy ennél kevesebb egyházközségi rendes lelkészi állás után két, húsznál több egyházközségi rendes lelkészi állás után négy képviselő;

2. az egyházkerületek küldöttei és pedig az ötnél kevesebb egyházmegyével bíró kerületek két-két, az ennél nagyobb kerületek négy-négy küldötte;

3. az egyházegyetem négy küldötte;

4. a főiskoláknak és az egyetemi evangélikus hittudományi kar-nak két-két;

5. a középiskoláknak és a tanítóképzőintézeteknek együtt, egyházkerületenként két-két;

6. az elemi iskolai tanítóknak egyházkerületenként egy-egy képviselője.

A választás alkalmával a zsinati tagok számával egyenlőszámú póttagot is kell választani.

Az E. A. 168. §-a hatályát veszti.

Zsinati tagok választása.

84. §.

Az egyházmegye zsinati képviselőit az egyházmegye egyházközségei és missziói egyházközségei, az egyházkerület küldötteit az egyházkerület közgyűlése, az egyházegyetem küldötteit pedig az egyházegyetem közgyűlése felerészben a lelkészek, illetve az egyetemi evangélikus hittudományi kar rendszeresített tanszékét betöltő s lelkészi jellegű tanárai közül, felerészben pedig más egyháztagok közül választják.

Választható a magyarországi evangélikus egyház kebeléből minden egyházközségi és missziói egyházközségi rendes lelkész s az egyetemi hittudományi karon rendszeresített tanszéket betöltő lelkészi jellegű tanár; másrészt minden feddhetetlen életű, önjogú, legalább harmincéves, evangélikus, magyar férfi állampolgár.

Az E. A. 169. §-a hatályát veszti.

(170. §.) Az egyházmegyék zsinati képviselőinek választásakor:

a) minden egyházközség a maga közgyűlésében annyi egyénre szavaz (45. § a), b), c) ahány képviselőt az egyházmegye a zsinatra küldeni jogosítva van;

b) minden egyházközség annyi szavazattal bír, ahány rendes lelkészi állomása van.

(171. §.) Az egyházközségeknek a 99. §* értelmében lezárt szavazatait az egyházmegyei közgyűlés felbontja, elbírálja és aszerint, amint az egyházmegye két vagy négy képviselő küldésére van jogosítva, úgy a lelkészek közül, mint azok közül, akik nem lelkészek, azon egy-egy, illetőleg két-két egyént, aki legtöbb szavazatot kapott, azonnal zsinati képviselőnek jelenti ki.

Szavazategyenlőség esetében az egyházközségek lélekszáma dönt.

Az egyházmegyei közgyűlés eljárásáról fölvett jegyzőkönyv, az elnökség s egyik jegyző aláírásával s az egyházmegye pecsétjével ellátva, a megválasztott képviselőknek egy-egy példányban, megbízólevél gyanánt, kiadatik.

(172. §.) A főiskola egy-egy képviselőjét, az igazgatónak vagy helyettesének elnöklete alatt, az illető főiskola tanári testülete választja.

* illetve az E. T. II. t. c. 60. §-a.

Választható pedig minden evangélikus főiskolai rendes tanár, tekintet nélkül arra, hogy az egyházegyetem melyik főiskolájánál van alkalmazva.

A választóülésről fölvett jegyzőkönyv az elnök vagy ennek érdekeltsége esetében, a hivatalra nézve legidősebb jelenlevő tanár és a jegyző aláírásával, valamint az intézet pecsétjével ellátva, a megválasztottnak megbízólevél gyanánt kiadatik.

(173. §.) A középiskolák (fő- és algimnáziumok) és önálló tanítóképzőintézetek közös képviselőit egyházkerületenként ezen tanintézetek tanári testületei választják.

Választható pedig minden evangélikus középiskolai és tanítóképző-intézeti rendes tanár, tekintet nélkül arra, hogy az egyházegyetem melyik középiskolájánál vagy tanítóképző-intézeténél van alkalmazva.

Mindenik fő- és algimnázium és önálló tanítóképzőintézet tanári testülete, a maga ülésében, az igazgatónak vagy helyettesének elnöklete alatt, két-két egyénre szavaz (98. § a)* s a választóülésről fölvett jegyzőkönyvet az elnöknek, vagy akadályoztatása esetében a hivatalra nézve legidősebb tanárnak és a jegyzőnek aláírásával és a tanintézet pecsétjével** ellátva, további intézkedés végett az egyházkerületi elnökségnek, zárt borítékban (99. §)*** beküldi.

Ha csupán egy ilyen szavazó tanintézet van az egyházkerületben, a választóülésről fölvett jegyzőkönyv, a megválasztottnak megbízólevél gyanánt kiadatik.

A középiskolák és tanítóképző-intézetek szavazatainak összehesámításakor, az algimnáziumok és önálló tanítóképző-intézetek tanári testületei által adott szavazatok egy-egy szavazatnak, a főgimnáziumok tanári testületei által adott szavazatok két-két szavazatnak számítandók.

(174. §.) Az elemi iskolai tanítók képviselőjét, egyházkerületenként, az illető egyházkerület elemi iskoláinál alkalmazott tanítók választják.

Választható pedig minden evangélikus tanító, ki felekezeti elemi iskolánál van alkalmazva, tekintet nélkül arra, hogy az egyházegyetem melyik elemi iskolája az, amelynél alkalmazva van.

Az egyes egyházkerületek elemi iskolai tanítói, egyházmegyénként, az esperesnek vagy megbizottjának elnöklete alatt állapítják meg a zsinati képviselőre vonatkozó szavazatukat (98. § a)* s ezt az elnöknek s az ezen alkalomra választott jegyzőnek aláírásával, valamint az illető egyházmegye pecsétjével ellátva, az egyházkerületi elnökséghez, zárt borítékban (99. §)*** beküldik.

(175. §.) Szavazategyenlőség esetében úgy a főiskola, középiskola és tanítóképző-intézet tanári testületének, mint az egyes egyházmegyék elemi iskolai tanítóinak, zsinati képviselő-választás végett tartott gyűlésén, sorshúzás dönt.

* illetve az E. T. II. t. c. 59. §-a.

** lásd az E. T. II. t. c. 60. §-a.

*** lásd az E. T. II. t. c. 59. §.

(177. §.) Egy egyén csak egy helyről nyert megbízólevelet tarthat meg.

Ha valaki több helyen választatik meg, megbízóleveleinek vételétől számított legfeljebb 15 nap alatt az illető egyházkerület püspökét értesíteni tartozik, hogy melyik választást fogadja el: ha pedig ezt elmulasztaná, akkor a megválasztott személyére nézve illetékes egyházkerületi elnökség dönt a felett, hogy a megválasztott képviselő választó kerületei közül melyiknek újabb képviseltetése iránt kell intézkedni.

85. §.

A szabályszerű választás a zsinat egész tartamára érvényes. Lelkészeknek, tanárnak és tanítónak zsinati tagsága azonban megszűnik, ha időközben minősége, amely alapján megválasztották, megszűnt.

A választásról a püspök s a püspök által az egyetemes felügyelő értesítendő.

Az E. A. 176. §-a hatályát veszti.

86. §.

Az egyházkerületek és az egyházegyetem küldötteinek megbízólevelével az egyházkerületi, illetve az egyetemes közgyűlés elnöksége és egyik jegyzője által aláírt s az illető testület pecsétjével (bélyegzőjével) ellátott jegyzőkönyvi kivonat szolgál.

(178. §.) A zsinat ünnepélyes istenitisztelet után, az egyetemes felügyelőnek vagy helyettesének és a jelenlevők közt hivatalára nézve legidősebb püspöknek elnöklete alatt tartja meg alakuló ülését.

Ezen ülés, az alakulás tartamára, négy legifjabb tagját — és pedig kettőt a lelkészek, kettőt a nem-lelkészek közül — a jegyzői teendőkkel megbízván: beszedi a választott tagok megbízóleveleit s azoknak megvizsgálására igazolóbizottságot alakít.

Az igazolóbizottság tagjainak megbízóleveleit, a hivatalszerinti tagok vizsgálják meg.

(179. §.) A zsinati tagok kétharmadának igazolása után, az elnökség ismét ülést hív össze, bejelenti azon az igazolási eljárás eredményét és felolvastatja az igazolt képviselők névsorát.

Ennek megtörténte után, a zsinat az egyetemes felügyelő s a jelenlevők közt hivatalára nézve legidősebb püspök elnöklete alatt, két elnököt, egyet a lelkészek, egyet a nem-lelkészek közül, három jegyzőt a lelkészek és hármat a nem-lelkészek sorából és egy gazdát választ, még pedig úgy, hogy

a) a zsinati tagok, neveik felolvasásakor az összes választandó tisztviselőkre, egy szavazólapon adják be szavazatukat;

b) a korjegyzők, szavazás után összeszámítják a szavazatokat s az elnökség kijelenti a választás eredményét;

c) amely tisztségre senki sem nyerte meg a beadott szavazatok általános többségét, arra nézve a legtöbb szavazatot nyert két egyén új szavazás alá bocsátatik.

(180. §.) A zsinat ülésein szavazati joga csak a zsinat hivatal szerint való tagjainak s az igazolt képviselőknél van.

(181. §.) A választások befejeztével a megválasztott elnökség és jegyzők helyeiket elfoglalják s az új elnökség a zsinatot megalakultnak nyilvánítja.

(182. §.) Az alakulás után a zsinat legelőször tanácskozási és ügyrendjét állapítja meg.

(183. §.) Az ügyrend megállapítása után azonnal, valamint később is, esetről esetre választhat a zsinat a tanácskozás tárgyainak előkészítésére egyes szakbizottságokat.

Ezen bizottságok ülésein, habár azok nem nyilvánosak, a zsinat tagjai jelen lehetnek.

(185. §.) A zsinat tagjainak napidíjairól s illetményeiről az illető egyházkerületek gondoskodnak; a zsinattartás egyéb költségeit az egyházkerületek azon arányban viselik, amelyben képviselők küldésére fel vannak jogosítva.

(186. §.) Zsinat annyiszor tartható, ahányszor azt az egyetemes közgyűlés az egyház érdekében szükségesnek látja és Ő Felségének a királynak engedélyét kieszközli.

Zsinati tagok pótlása.

87. §.

A zsinat elnöksége a sorban lévő pótképviselőt hívja be annak helyébe, akinek tagsága halál, lemondás következtében vagy más okból megszűnt.

A zsinat tartama, elnapolása.

88. §.

A zsinat tartama tizenkét év. A zsinat üléseit szükség esetén két évnél nem hosszabb időre elnapolhatja. Elnapolás esetén két egyházkerület presbitériumának vagy a zsinat tagjai egyharmad részének kérelmére a zsinatot újra össze kell hívni.

A zsinat összehívásának alapjául szolgált tárgysorozat tárgyalásának befejezése után a zsinat ülését berekeszti, azonban a tizenkét évi időtartamon belül az egyetemes közgyűlés határozata alapján és Ő Felségének, a Királynak az 1790—1791. évi XXVI. t.-c. 4. §-a értelmében az egyetemes felügyelő által kikért beleegyezésével a zsinat elnöksége azt újra összehívni köteles.

Az E. A. 184. §-a hatályát veszti.

XV. FEJEZET.

Zárórendelkezések.

89. §.

Ahol az E. A. vagy más egyházi jogszabály „Magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyházat” említ: „Magyarországi evangélikus egyház”; ahol „egyetemes egyházat” említ: „egyházegyetem”;

ahol „egyháztanácsot” említ: „presbitérium”; ahol „missziói kört” említ: „missziói egyházközség”; ahol „önálló tanítóképzőintézetek, algimnáziumok és főgimnáziumokról” szól: „közép- és középfokú iskolák” értendő.

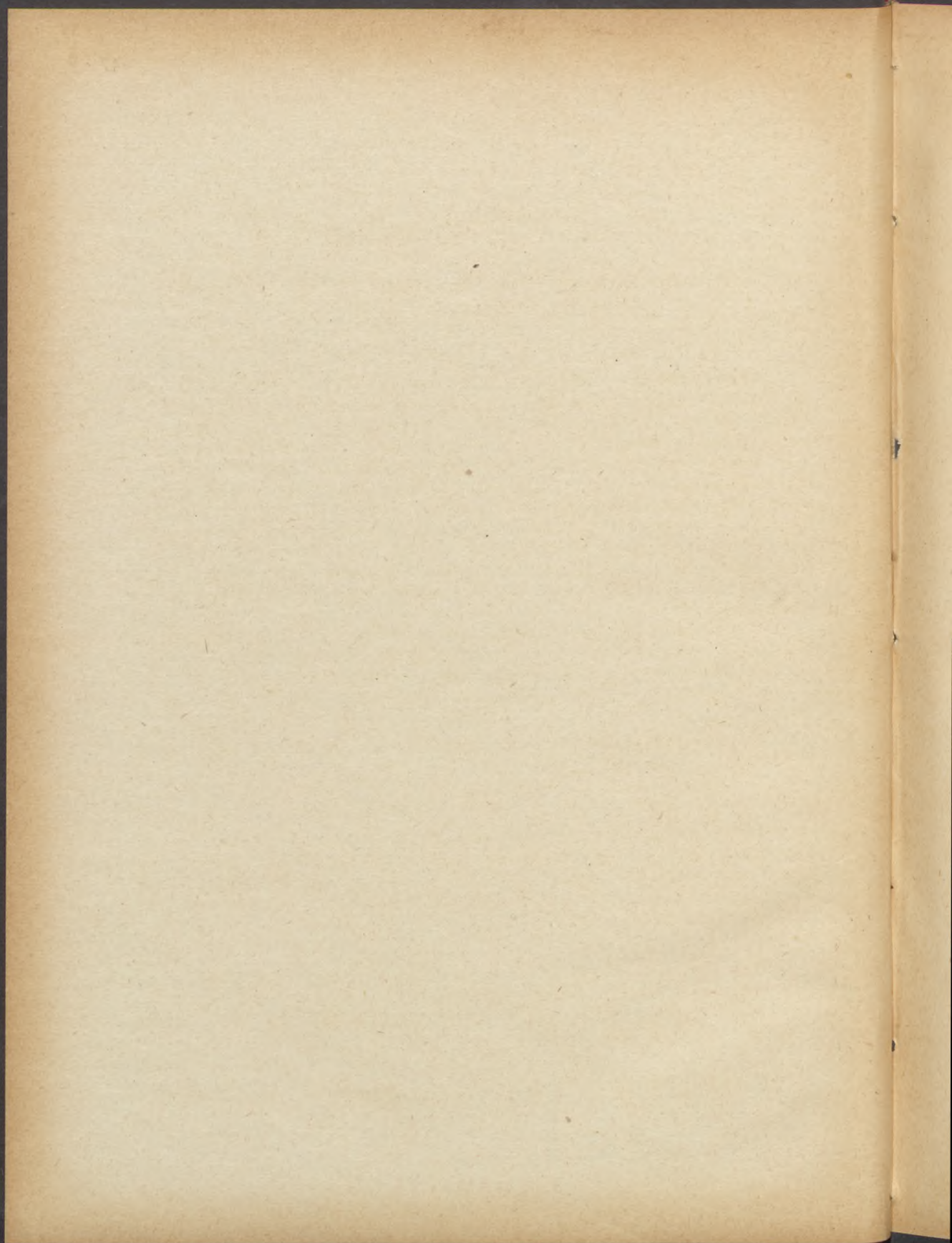
Az egyetemes evangélikus gyámintézet, amelyet az 1891—1894. évi zsinat alkotott, a jövőben a „Magyarországi Evangélikus Gusztáv Adolf Gyámintézet” címet viseli.

90. §.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel* lép életbe, hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.** A törvény hatálybalépésével az 1891—1894. évi zsinat által alkotott Egyházi Alkotmánynak, törvényeknek és egyéb jogszabályoknak mindazok a rendelkezései hatályukat veszítik, amelyek ezzel a törvénnyel ellenkeznek.

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

III. TÖRVÉNYCIKK

A M. KIR. HONVÉDSÉGHEZ TARTOZÓ EGYHÁZTAGOK LELKI GONDOZÁSÁRÓL.

1. §.

Miután Magyarország kormányzójának 1923. évi február hó 9. napján kelt legfelsőbb elhatározása alapján a m. kir. kormány a m. kir. honvédség részére az ágostai hitvallású evangélikus és a református egyházak hozzájárulásával közös protestáns táborigazgató püspökséget szervezett;

miután ennek a szervezetnek ama jogalkotó szabályait, amelyek egyrészt az államhatalom, másrészt a megjelölt egyházak kölcsönös viszonyait és érdekeit egymással szemben is hivatva vannak rendezni, ugyancsak az ágostai hitvallású evangélikus és a református egyházakkal történt megegyezés alapján a fentemlített legfelsőbb elhatározással jóváhagyott és a m. kir. honvédelmi miniszter által e jóváhagyás alapján 3027/eln. 1.—1923. szám alatt kiadott Szabály 2—12. pontjaiban megállapították;

s miután az ekként alkotott táborigazgató püspökség az 1923. évi február havának 9. napján életbe lépett és ezidőszent is működik:

mindezeknek megtörténte egyházi törvénybe iktattatik.

2. §.

Ennek a tényállásnak a megállapítása az evangélikus egyház hitvallási állásán nem változtat.

3. §.

Felhatalmaztatik az egyetemes közgyűlés, hogy a református egyház főhatóságával egyetértően a táborigazgató püspökségnek egyházi felügyeleti ügyeiben — amennyiben ezek a katonai hatóságot is érintik, ez utóbbi hatósággal megértően és megegyezéssel — továbbra is megfelelően intézkedjék.

4. §.

Tekintve azt, hogy a magyarországi református egyháznak az 1928. évi május hó 8. napján megnyílt zsinata a jelen törvénnyel teljesen egyértelmű egyházi törvényt (IV. törvénycikk) alkotott, a jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel hatályba lép.*

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

IV. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZ MISSZIÓI MUNKÁJÁRÓL

1. §.

A magyarországi evangélikus egyház Krisztus missziói parancsát (Máté 28, 18—20.) az egyházhoz intézett parancsolatnak tekinti s ennek engedelmeskedve, a Szentírásnak, saját történelmi multjának és a jelen idők szükségleteinek bizonyosságaitól áthatva, a missziói munkát törvényesen szabályozott egyházi feladatai közé sorolja. Ennek a munkának támogatását az egyház minden hívétől elvárja, annak végzését pedig az egyházi tisztviselők hivatásbeli kötelességévé teszi.

2. §.

Az egyház missziói munkája — az egyház lényegében gyökerező hivatásánál fogva — saját tagjainak lelki építésére, evangéliumi egyházi öntudatának erősítésére, a keresztyén társadalom bajainak gyógyítására, a nemkeresztyén népeknek Krisztushoz vezetésére vonatkozik. Felöleli az egyházi evangélizációt, az ifjúság egyházas nevelését, a szegénygondozást, a diakónus- és diakonissza-képzést, munkájuk irányítását s az evangéliumban kötelezővé tett különféle szociális munkát.

3. §.

A missziói munka irányítása és ellenőrzése a püspök joga és kötelessége. (E. A. 130. §.)

4. §.

Az egyházegyetem az országos belmissziói munka végzésére külön lelkészi állásokat szervez, intézményeket létesít és azok fenntartására költségvetésébe évenként határozott összeget vesz fel s a belmissziói intézmények fenntartására külön missziói alapot létesít.

Bármelyik alsóbbfokú egyházi önkormányzati testület, valamint az egyházegyetem által megerősített alapszabályokkal működő egyesület és szövetség is jogosult — és amennyiben anyagi ereje és egyéb lehetőségek ezt megengedik, köteles — missziói intézeteket létesíteni és fenntartani, avagy másirányú szervezett missziói munkát végezni. Működésük azonban az egyetemes közgyűlés által megállapított egységes irányelvek szerint történik.

5. §.

Az egyházi tisztviselő a felsőbb egyházi hatóság részéről elrendelt missziói munka teljesítéséért fejelemileg felelős. Az egyház önkormányzati testületei által a missziói munka végzésére alkalmazott lelkészek és

más missziói munkások az egyház felügyeleti (E. A. 93. §., 122. §.) és fegyelmi (VIII. t.-c. 21—24. és 34. §§-ai) hatósága alá esnek.

Amennyiben missziói intézeteket e törvény alapján egyesületek és szövetségek létesítenek és tartanak fenn, a fenntartó testületek alapszabályaikban tartoznak kimondani, hogy a náluk alkalmazott missziói munkások szintén az egyház felügyeleti és fegyelmi hatósága alá esnek és missziói munkásokat csak e feltételek mellett alkalmazhatnak.

6. §.

Belmissziói munkások (diakónusok, diakonisszák, ifjúsági titkárok, szegénygondozók stb.) képzése, az egyházi tisztviselők ilyen irányú elméleti és gyakorlati továbbképzése, az egyetemes közgyűlés által megállapított egységes irányelvek szerint, az egyházkerületek vagy arra képes egyházközségek és intézetek feladata.

7. §.

A magyarországi evangélikus egyház feladata idegenbe szakadt híveinek lelki gondozása mindenütt, ahol azt a körülmények szükségessé teszik és a nemzetközi viszonyok megengedik; úgyszintén a Magyarországon lakó, külföldi honos evangélikusok lelki gondozása a szükséghez képest.

8. §.

A magyarországi evangélikus egyház köteletségének ismeri a világ evangéliumi egyházainak külmissziói munkájában való részvételt. A külmissziói munkát a külföldi testvéregyházak ilyennemű munkájába való bekapcsolódás útján vagy önállóan, saját szervei által végzi. A külmissziói munka szervezetét az egyetemes közgyűlés szabályrendeletben állapítja meg.

9. §.

A missziói készség nevelése céljából minden évben minden egyházközségben missziói napot kell tartani.

Zárórendelkezés.

10. §.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel lép életbe,* hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.**

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

V. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZ ISKOLÁIRÓL.

ELSŐ CÍM.

AZ EGYHÁZ MINDEN ISKOLÁJÁRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK.

I. FEJEZET.

Az egyház iskoláiról általában.

1. §.

Az evangélikus egyház az évszázados gyakorlatban gyökerező és a vallásügyi békekötésekben s az azokat becikkelyező 1608. évi koronázás előtti I. s 1647. évi V. törvénycikkben, továbbá az 1790—1791. évi XXVI. törvénycikkben biztosított önkormányzati jogánál fogva s az 1848. évi XX. törvénycikk értelmében a bevett vallásfelekezetek között fennálló tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot is tekintve — Ő Felsége a Király legfőbb felügyeleti jogának épségben tartása mellett — mindennemű és fokú nevelőintézetet és iskolát felállíthat; az egyház által vagy mások által az egyház nevére alapított, illetőleg alapítandó mindennemű és fokú nevelőintézetét és iskoláját fenntartja, fejleszti, szervezi s ügyeiket fokozatos önkormányzati testületei által intézi, amint az egyháznak ezt a jogát az újabb törvények is fenntartják.

2. §.

Az evangélikus egyház nevelőintézetei és iskolái:

- a) a keresztyén felebaráti nevelőintézetek és szabadoktatási intézmények ;
- b) a népnevelőintézetek és népiskolák;
- c) a közép- és középfokú iskolák;
- d) a főiskolák.

3. §.

Az evangélikus egyház nevelőintézeteinek és iskoláinak célja az, hogy növendékeiket a magyar haza és az evangélikus egyház öntudatos és hű tagjaivá nevelve, az egyes nevelőintézetek és iskolák külön célkitűzéseinek megfelelően kiképezzék.

Ezek a külön célkitűzések minden intézetnél azonosak azokkal a célkitűzésekkel, amelyeket a hasonló jellegű állami intézetekre az országos törvények megállapítanak.

4. §.

Az evangélikus egyház nevelőintézeteiben és iskoláiban a tanítási nyelv a magyar nyelv.

Más tanítási nyelv használata tekintetében az iskolafenntartó testület az országos törvények korlátai között rendelkezik.

5. §.

Az evangélikus nevelőintézeteknek és iskoláknak tantervét — az országos törvények korlátai között —, továbbá tantervi utasításait, rendtartási és a tanulókra vonatkozó fegyelmi szabályait, a különböző fokú nevelőintézetekre és iskolákra külön-külön, az egyházkerületi presbitériumok, az egyházkerületi tanítóegyesületek, illetőleg a közép- és középfokú iskolai tanári testületek meghallgatásával az egyetemes közgyűlés állapítja meg.

Helyi viszonyok által indokolt módosításokat az egyházkerületi presbitérium az egyetemes presbitérium jóváhagyásával léptethet életbe.

II. FEJEZET.

Intézetek felállítása, fenntartása, megszüntetése és átengedése.

6. §.

Az evangélikus önkormányzati testületek bármelyike állíthat fel és tarthat fenn bárminemű és fokú nevelőintézetet és iskolát azzal a feltétellel, hogy a felállítandó intézet az egyházi és országos törvények követelte kellékeknek megfelel s az intézet felállítását az illetékes felettes egyházi hatóságok megengedik.

Ilyen intézetek felállítására és fenntartására az evangélikus önkormányzati testületek kezelésében levő, erre a célra rendelt alapítványok is jogosultak.

7. §.

Felebaráti nevelőintézet és szabadoktatási intézet, úgyszintén népnevelőintézet és népiskola felállításához a közvetlen felsőbb fokú önkormányzati testület presbitériumának, megszüntetéséhez pedig ezenfelül az egyházkerület presbitériumának hozzájárulása is szükséges; közép- és középfokú, úgyszintén felsőfokú iskolát vagy egyéb intézetet felállítani, más jellegű iskolává vagy egyéb intézetté átalakítani vagy megszüntetni pedig a fenntartó testület határozata alapján az egyházkerület presbitériumának meghallgatása után az egyetemes presbitérium jóváhagyásával lehet; a főiskolák felállításánál azonban az 1790—1791. évi XXVI. t.-c. 5. §-ban foglalt feltételek figyelembe vételével. Szakiskola felállításához az illetékes miniszter előzetes hozzájárulása szükséges.

8. §.

Nevelőintézeteket és iskolákat az egyházi önkormányzati testületek, legyenek bár az utóbbiak különböző fokúak, közösen, egyesült erővel is állíthatnak fel és tarthatnak fenn.

Az iskolafenntartó testületek az iskola fenntartásával járó jogait és kötelezettségeiket szerződéssel állapítják meg. Az ilyen szerződés

érvényességéhez a szerződő felek felett közvetlenül álló önkormányzati testületnek és azonfelül az egyetemes presbitériumnak a jóváhagyása szükséges.

Nevelőintézetek és iskolák felállítása és fenntartása érdekében az evangélikus egyház önkormányzati testületei a református egyházzal, állami és más világi hatósággal, más jogi személlyel és egyesekkel is köthetnek szerződést. Ebben az esetben is a szerződés érvényességéhez a közvetlen felettes önkormányzati testület jóváhagyásán felül az egyetemes presbitérium jóváhagyása is szükséges.

9. §.

Az evangélikus egyház bármelyik önkormányzati testülete bármilyenű és fokú nevelőintézetét vagy iskoláját csak fenyegető anyagi romlásának elhárítása érdekében adhatja át a községnek, az államnak vagy más nem evangélikus intézménynek. Oly esetekben, midőn evangélikus nevelőintézetet vagy iskolát az állam, a község vagy más nem evangélikus intézmény átvenni készül, az elsőfokú önkormányzati testület a kezdeményező lépések megtétele előtt ezt azonnal jelenteni tartozik a felettes egyházi hatóságnak az átadás indokoltságának, illetve módozatainak idejében való elbírálása s a közegyházi érdek megóvása végett.

Átadás esetén köteles a községgel, illetőleg az állammal vagy a nem evangélikus intézménnyel írásbeli szerződést kötni, amelyben:

a) fenn kell tartani az egyházi önkormányzati testületnek azt a jogát, hogy a viszonyok változásával külön maga is tarthat fenn az átadott intézetnek megfelelő iskolát;

b) tőkepénzeinek csak kamatait, az épületeknek és egyéb ingatlanoknak csak használatát, illetőleg hasznélvezetét — esetleg bérlet (haszonbérlet) alakjában — engedheti át a községnek, illetőleg az államnak vagy a nem evangélikus intézménynek, a tulajdonjog fenntartása mellett; a használati, illetőleg hasznélvezeti jognak a község, illetőleg az állam, vagy a nem evangélikus intézmény javára való telekkönyvi biztosítását is megengedheti az ilyen önkormányzati testület mindaddig, amíg az épület és egyéb ingatlanok a szerződésben kikötött módon a szerződésben kikötött célra szolgálnak;

c) ki kell kötni, hogy a b) pontban foglalt rendelkezések csak addig hatályosak, amíg az átadó egyházi önkormányzati testület a viszonyok változásával az átadott intézetnek megfelelő iskolát újra fel nem állítja;

d) ha az intézetnek több tanítója vagy tanára van, szerződésben kell meghatározni, hogy az átadott intézetnél a meglevő állások megüresedése után hány állásra kell evangélikus vallású tanítót vagy tanárt alkalmazni.

Ha az egyházközség kisdédóvintézetét vagy elemi népiskoláját adja át a községnek vagy az államnak, köteles az ezen §-ban megállapított általános feltételeken kívül az átadott intézetben az evangélikus vallású gyermekek vallásos tanításáról, valamint az egyházközségben a kántori teendők ellátásáról gondoskodni s ezek iránt való jogát s az ezekre szükséges módokat szerződésben biztosítani. E végből az egyházközség presbitériumának mindent el kell követnie, hogy a szerződésben világosan kikötessék, hogy az átadott iskola tanítója állandóan evangélikus val-

lású legyen és hogy a fenntartó a még fennálló tanítói állásokra mindenkor legalább annyi evangélikus vallású tanítót alkalmazzon, ahány abban a községben a külön iskolát fenn nem tartó felekezetek hívei számához képest az evangélikus vallású lakosok felekezeti arányszámának megfelelő. Úgyszintén ki kell kötni, hogy az intézet gondnokságának (iskolaszékének, felügyelőbizottságának) tagja legyen a mindenkori lelkész és az egyházközségi felügyelő.

Az ebben a §-ban szabályozott átadási szerződést csak a felettes önkormányzati testületek presbitériumának előzetes tudtával és jóváhagyásával lehet kötni. (7. §.)

10. §.

Oly esetben, amikor az egyházi testület nem képes arra, hogy iskoláját a törvény követelményeinek megfelelően fenntartsa, az országos törvény alapján államsegélyt vehet igénybe. Az erre vonatkozó szerződés megkötésére közvetlen felettes egyházi hatóságának és ha közvetlen felettes hatósága nem az egyházkerület, az egyházkerület presbitériumának és ezenfelül az egyházegyetem presbitériumának jóváhagyása mellett — a fenntartó testület jogosult.

III. FEJEZET.

Az egyház iskolai hatóságai és az iskolák felügyelete.

11. §.

Az evangélikus egyház fokozatos önkormányzati testületei a nevelési és iskolai ügyre vonatkozó hatóságukat közgyűléseikben, illetőleg presbitériumaikban gyakorolják.

Az elsőfokú hatóságot minden esetben az intézetet fenntartó testület gyakorolja, a felsőbb hatóságot pedig a fokozatosan felette álló önkormányzati testületek. A tanító- és tanítónőképző intézetek, úgyszintén a főiskolák egyetemes jellegűek, függetlenül attól, hogy milyen fokozatú önkormányzati testület a fenntartójuk.

E §. rendelkezései azokra az intézetekre is vonatkoznak, amelyeket az evangélikus egyház nem egyházi jogi személyekkel közösen tart fenn.

Más autonóm egyházzal közösen fenntartott intézetekre nézve az egyházi főhatóságot, illetőleg a felettes hatóságokat szerződésben kell megállapítani.

12. §.

Minden önkormányzati testület iskolai bizottságot szervez.

Az iskolai bizottság, mint az önkormányzati testületnek iskolai ügyekben véleménynyilvánításra, javaslattételre, felügyeletre, ellenőrzésre, közvetlen irányításra és intézkedésre hivatott szerve a kiküldő önkormányzati testületnek van alárendelve, közvetlenül attól veszi utasításait, annak felelős intézkedéseiért és annak számol be működéséről.

Minden közép- és középfokú iskola mellett a fenntartó testület helyi iskolai bizottságot szervez az iskola közvetlen irányítására és felügyeletére.

Az iskolai bizottságok szervezetét, hatáskörét, ügyrendjét, az egyházkerületi presbitériumok meghallgatásával, az egyetemes közgyűlés határozza meg.

Ha az evangélikus egyház valamely önkormányzati testülete az iskola fenntartására nem egyházi jogi személyekkel köt szerződést, az iskolai bizottság szervezetét az alapításra vonatkozó szerződésben kell megállapítani.

Az egyes önkormányzati testületek az általános szabályzatot a helyi viszonyokra való tekintettel s az egyetemes presbitérium jóváhagyásával módosíthatják.

13. §.

Az iskolalátogatást és általában az intézetek rendszeres tanulmányi felügyeletét az egyetemes közgyűlés szabályrendeletben szabályozza.

Az állami legfőbb felügyelet törvényszerű gyakorlása érdekében az iskolák igazgatóinak az állami felügyelet kiküldötteivel való eljárására — az egyházkerületek meghallgatásával — a szükséges utasításokat az egyetemes közgyűlés állapítja meg.

IV. FEJEZET.

Tanítókra és tanárookra vonatkozó általános rendelkezések.

14. §.

A tanítókat az egyházmegyei iskolai bizottság jelölése alapján, a tanárokat a tanári kar meghallgatásával az illető iskola mellett működő iskolai bizottság jelölése alapján az intézetet fenntartó önkormányzati testület választja, hacsak szerződés másképp nem intézkedik.

Tanítónak, tanító- és tanítónőképző intézeti tanárnak csak evangélikus vallású, közép-, középfokú és főiskolai tanárnak evangélikus vagy református vallású, feddhetetlen és egyházas életű olyan magyar állampolgárt lehet megválasztani, aki megfelelő oklevéllel rendelkezik, testi épsége és szellemi állapota szempontjából a tanítói vagy tanári állással járó kötelességeinek teljesítésére képes és házasságával, valamint gyermekei nevelésével nem áll ellentétben az ugyanezen a zsinaton alkotott II. törvénycikk 7. §-ának rendelkezéseivel.

15. §.

Az evangélikus egyház iskoláiban helyettes, segéd- és rendes tanítók és helyettes és rendes tanárok működnek. Állásuk elfoglalásakor esküt tenni kötelesek.

16. §.

Magán- és családi életében a tanító és a tanár az egyházához és a magyar hazához való hű ragaszkodásával, a vallásosság, az egyházas-ság és a jó erkölcs ápolásával, feddhetetlen életével és az istentiszteleti cselekmények buzgó gyakorlásával mutasson példát a híveknek. Kerüljön minden olyan ténykedést, amely egyházának szellemével ellentétben áll és annak tekintélyét csorbíthatná; politikai pártküzdelmek tüntetéseitől tartózkodjék.

Házasságot csak megfelelő műveltségű és feddhetetlen életű evangélikus vagy református féllal szabad kötnie. Házasságkötéséhez a megkötés előtt egy hónappal a tanító az esperestől, a tanár a püspöktől engedélyt kérni köteles.

A fenntartó testület a felettes egyházi hatóság jóváhagyásával a házasságkötést megtilthatja annak, akit nevelőintézetében olyan állásra alkalmaz, amellyel az intézetben-lakás szükségképen vele jár.

17. §.

A nyilvános iskolában rendszeresített tanítói vagy tanári álláson működő tanítók és tanárok javadalmazása, állásának címzése és megjelölése a velük hasonló minőségű és szolgálati idejű állami tanítók és tanárok javadalmazásával, állásának címzésével és megjelölésével azonos. Ugyanez vonatkozik a közép- és középfokú iskolák igazgatóira is. A hívány vagy a szabályrendelet alapján megállapított fizetés azonban nem szállítható le azon a címen, hogy az állami fizetéssel azonosíttassék.

Ha a tanítók és tanárok javadalmazását a fenntartó testület a saját anyagi erejéből biztosítani nem képes, a törvényes feltételek és a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása mellett fenntartási és fizetéskiegészítő államsegélyt vehet igénybe.

Ha az intézet évi fenntartási államsegélyben részesül és ez iránt szerződés kötött, a tanárok illetményeire nézve a szerződés intézkedései irányadók.

18. §.

A tanító vagy tanár igazolt betegsége esetén fizetésének megcsonkítása nélkül az állami törvényben meghatározott időtartamnál tovább nem terjedhető szabadságot vehet igénybe. Helyettesítéséről a fenntartó tartozik gondoskodni. Tanítók helyettesítéséről és a helyettes díjazásáról az egyházkerületek szabályrendeletet alkotnak.

19. §.

A rendszeresített álláson működő tanítók és tanárok nyugdíjazásáról és igényjogosult hozzátartozóik ellátásáról az országos törvény értelmében a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézete útján történik gondoskodás.

A tanító vagy tanár elhalálozásának napját követő hónap elsejétől számított negyedévre járó tanítói, illetőleg tanári javadalom — kivéve a kántori egyes szolgálatokért járó külön díjakat —, úgyszintén a lakás, az elhunyt halálakor vele egy háztartásban élő özvegyét és kiskorú gyermekeit illeti. Ez alatt az idő alatt az iskolafenntartó terhére helyettest kell alkalmazni.

20. §.

Véglegesített rendes tanítót, úgyszintén rendes tanárt csak fegyelmi eljárás útján lehet hivatalából elmozdítani.

21. §.

A tanítók és tanárok választására és szolgálatára vonatkozó részletes szabályokat — ideértve az igazgatók választására és szolgálatára

vonatkozó szabályokat is — továbbá az iskolafenntartó testületeknek a tanítói és tanári karhoz való jogi viszonyát s a tanítói és tanári karnak az iskolafenntartó testületekhez való jogi helyzetét a tanári testületek és az egyházkerületi presbitériumok meghallgatásával az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

22. §.

A tanítókra vonatkozó rendelkezéseket — kivéve a szószéki és temetési szolgálatra vonatkozókat — alkalmazni kell a tanítónőkre is.

V. FEJEZET.

Vallástanítás.

23. §.

Az egyház elemi népiskoláiban, amennyiben az iskolafenntartó testület vagy az illetékes egyházi hatóság másként nem intézkedik, a vallástanítást az osztálytanítók végzik.

24. §.

Az evangélikus egyház olyan közép- és középfokú nevelőintézeteiben és iskoláiban, ahol az iskolafenntartó testület rendes evangélikus vallástanárt nem alkalmaz vagy az illetékes egyházi hatóság másként nem intézkedik, valamint a nem evangélikus nevelőintézetekben és iskolákban, amennyiben az illetékes egyházi hatóság nem rendelkezik másként, az evangélikus tanulók vallásos nevelését és tanítását az illetékes lelkész végzi.

Az evangélikus egyház közép- és középfokú nevelőintézeteiben és iskoláiban alkalmazott vallástanárokról ennek a törvénynek 62. §-a intézkedik.

25. §.

Amennyiben a vallástanítás érdekében szükséges, a vallástanítást vallástanító lelkész végzi, akit az evangélikus egyház valamely önkormányzati testülete a területén lévő közép- és középfokú nevelőintézetekben és iskolákban vagy elemi népiskolákban a vallástanítás önálló teljesítésére alkalmaz szabályszerűen szervezett állásra.

Ilyen állást vagy állásokat szervez az olyan egyházközség, amelyben a lelkész a nem evangélikus nevelőintézetekben és iskolákban az evangélikus tanulók nagyobb száma vagy lelkészi teendői miatt a vallástanítást eredményesen nem végezheti.

Vallástanító lelkészi állás szervezéséhez az állam vagy a politikai község anyagi támogatását lehet kérelmezni.

26. §.

Vallástanító lelkészi szolgálatra lehet alkalmazni olyan férfit, akinek lelkészi és olyan nőt, akinek vallástanári képesítése van. A vallástanító lelkészre megállapított rendelkezések megfelelően irányadók a vallástanító lelkészi szolgálatra alkalmazott nőkre is.

A vallástanító lelkészt az állást szervező egyházi önkormányzati testület élethossziglan, díjlevéllel alkalmazza.

Ha a vallástanító lelkész összes illetményeit az állampénztártól kapja, az alkalmazásra a megbízást a lelkész meghallgatása után a püspök adja meg és e megbízást a vallás- és közoktatásügyi miniszternek bejelenti. Az ilyen megbízatású vallástanító lelkész az önálló hitoktatókra vonatkozó állami jogszabályok és ennek a törvénynek rendelkezései alá tartozik, kivéve, hogy őt szolgálati érdekből a püspök más, hasonló állásra áthelyezheti.

27. §.

A vallástanító lelkész kötelessége a vallástanításnak önálló ellátása a hozzáutalt nevelőintézetekben és iskolákban, a tanulók látogatása és lelki gondozása, ifjúsági istentiszteletek tartása és különösen belmissziói ifjúsági egyesületekben a tanulók vallásos érületének és egyházas szellemének ápolása. A vallástanító lelkész tartozik résztvenni a templomi szolgálatban, belmissziói és egyéb gyülekezeti munkában. E kötelezettségeinek mértékét az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg. Az állam által javadalmazott önálló hitoktatók egyházi szolgálata tekintetében az állami jogszabályok irányadók.

28. §.

A vallástanító lelkész, amíg más nyugdíjintézetnek nem tagja, kötelezett és jogosult tagja az egyházegyetem által szervezett nyugdíjintézetnek.

29. §.

Az olyan nem evangélikus nevelőintézetben és iskolában, amely a vallástanításra kötelezett lelkész székhelyétől nagyobb távolságra esik, kivételesen egyházas és vallásos lelkületű, tanítói vagy tanári oklevéllel bíró, evangélikus vallású más egyén is végezheti a vallástanítást, ha azt a lelkész egyházközsége nagy kiterjedéséből származó elfoglaltsága miatt nem tudná ellátni. A megbízást népnevelőintézetre és népiskolára vonatkozólag az illetékes esperes, közép- és középfokú nevelőintézetre és iskolára vonatkozólag pedig az illetékes püspök adja meg.

30. §.

A 24. §-ban megnevezett nevelőintézetekben és iskolákban a vallástanítás költségeit elsősorban az iskolafenntartó viseli. Ha valamely nevelőintézetnél vagy iskolánál a vallástanítás költségét ezen a módon nem lehet biztosítani, a vallástanítás költségeinek fedezéséről az illetékes egyházkerület gondoskodik és ebből a célból az egyházi közalapból kapott évi segélyét is igénybeveszi.

31. §.

A vallástanítást végző parochus-lelkészek, a vallástanító lelkészek és általában a vallástanítás végzésével megbízott egyének működésükről s a vallásos nevelés és tanítás eredményeiről az illetékes egyházi hatósághoz jelentést tartoznak tenni.

M Á S O D I K C I M.

KERESZTYÉN FELEBARÁTI NEVELŐINTÉZETEK ÉS SZABADOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK.

I. FEJEZET.

Keresztyén felebaráti nevelőintézetek.

32. §.

Az evangélikus egyház felebaráti nevelőintézeteinek célja az elhagyott evangélikus gyermekek megmentése az egyház részére, önfenntartó munkára képesítése és a társadalom munkás tagjaivá nevelése.

Ilyen nevelőintézetek:

a) csecsemőotthonok és gyermekmenedékházak, olyan szegénysorsú, kisebb gyermekek ápolására, akiket szüleik vagy gyámjaik mindennapi elfoglaltságuk miatt nem tudnak gondozni;

b) árvaházak, olyan árvagyermek felnevelésére, akiknek nincsen róluk gondoskodni tudó hozzátartozójuk;

c) szeretetházak, olyan gyermekek és ifjúkorúak ellátására és nevelésére, akik az egyház anyagi és erkölcsi támogatásának hiányában az elzüllés veszedelmének volnának kitéve;

d) diakonus- és diakonisszaképző intézetek olyan férfiaknak, illetőleg nőknek az evangélikus egyház elvei szerint való kiképzésére, akik gyermekmenedékházakban, árvaházakban, szeretetházakban, egyházi nevelőintézetekben, kórházakban és általában a diakónia terén kívánnak szolgálni.

33. §.

A felebaráti nevelőintézeteknél csak olyan evangélikus vallású, feddhetetlen és egyházas életű magyar állampolgárokat lehet alkalmazni, akik házasságukkal nem állnak ellentétben a jelen törvénynek az elemi népiskolai tanítókra vonatkozó rendelkezéseivel.

Hivatalos tisztükben való eljárásukra és kötelességükre, magán- és családi életükre, házasságukra és gyermekeiknek vallásos nevelésére nézve ennek a törvénynek az elemi népiskolai tanítókat illető rendelkezéseit kell alkalmazni.

II. FEJEZET.

Szabadoktatási intézmények.

34. §.

Az evangélikus szabadoktatási intézmények célja a felnőtt és serdülő evangélikusok tudásának gyarapítása és egyházszeretetének erősítése.

Ilyen intézmények:

a) bibliakörök és vasárnapi iskolák az egyháztagek bibliaismeretének gyarapítására;

b) patronázsegyesületek és felebaráti jóléti intézmények az anyagi és erkölcsi támogatásra szoruló fiatalokak ügyének felkarolására és a társadalom elbukottjainak megmentésére;

c) nőegyesületek, továbbá ifjúsági- és leányegyesületek, az evangélikus nők, illetőleg mindkét nembeli ifjúság összetartására és vallás-erkölcsi gondozására; énekkarok az egyházi ének és zene ápolására;

d) népművelési, háziipari tanfolyamok és olvasóköörök a felnőtt evangélikus hívek általános ismeretének gyarapítására és ilyen tanfolyamok vezetőinek kiképzésére.

A felebaráti nevelőintézetek és szabadoktatási intézmények szervezetét az egyetemes közgyűlés állapítja meg.

H A R M A D I K C I M.

NÉPNEVELŐINTÉZETEK ÉS NÉPISKOLÁK.

I. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

35. §.

Az evangélikus egyház népnevelőintézetek és népiskolái:

- a) a kisdédóvőintézetek;
- b) az elemi népiskolák.

36. §.

Az egyesek vagy testületek által az 1868:XXXVIII. t.-c. III. és IV. fejezetében megszabott feltételek mellett felállított népnevelőintézetet és népiskolát az egyházközség felügyelete alá is lehet ugyan helyezni, de a felekezet által gyakorolt felügyelet az államnak a fennálló törvényekben az egyesek vagy testületek által fenntartott iskolákkal szemben biztosított jogkörét semmiben sem érintheti.

Ennek a felügyeletnek elfogadása az illetékes egyházi hatóságok elhatározásától függ. Azonban minden ilyen felügyelet alá fogadott intézet épűgy az egyházi felsőbbség felügyelete alatt áll, mint az egyházközségek intézetek. Az egyházi felsőbbség hatósági jogait a védelemben fogadáskor kötendő egyességben kell megállapítani.

Az ilyen intézeteket, ha különösebb hivatást töltenek be; az egyházközségek vagy a felsőbb egyházi hatóságok anyagi támogatásban is részesíthetik.

II. FEJEZET.

Kisdedóvóintézetek.

37. §.

A kisdedóvóintézetek a gyermekeket tanköteles korukig gondozzák.

A kisdedóvóintézetek nem szoros értelemben vett tanító, hanem inkább gondozó és vallásos irányban nevelő intézetek.

38. §.

Óvónőnek csak olyan evangélikus vallású, feddhetetlen és egyházas életű magyar állampolgárt lehet alkalmazni, akinek államérvényes óvónői oklevele van és aki házasságával nem áll ellentétben ennek a törvénynek az elemi népiskolai tanítókra vonatkozó rendelkezéseivel.

39. §.

Az óvónő köteles a gondozására bízott gyermekeket evangélikus és hazafias szellemben nevelni.

Hivatalos tisztében eljárására és kötelességére, magán- és családi életére, áthelyezésére, házasságára és gyermekeinek vallásos nevelésére ennek a törvénynek az elemi népiskolai tanítókat illető rendelkezéseit kell alkalmazni.

III. FEJEZET.

Elemi népiskolák.

40. §.

Az evangélikus egyház elemi népiskoláinak tanítási nyelvét az iskolafenntartó testület állapítja meg az országos törvények és törvényes rendeletek korlátai között.

41. §.

Vallástanításban minden tanuló lehetőleg anyanyelvén részesüljön.

Az elemi népiskolákban csak az egyetemes egyház által engedélyezett tankönyveket szabad használni.

42. §.

Minden iskolafenntartó testület köteles elemi népiskoláját a tanításhoz szükséges eszközökkel, népiskolai ifjúsági könyvtárral és tanítói szakkönyvtárral ellátni.

43. §.

Az a tanító, aki nem evangélikus egyházi, hanem más tanítóképzőintézettől nyert oklevelet, alkalmaztatásától számított egy év alatt köteles vizsgát tenni arról, hogy a vallási tantárgyakban, azok tanítási módszerében és az egyházi énekekben az evangélikus elemi népiskolánál szük-

séges jártassága van. A vizsgát az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel szabályozza.

Kántortanítónak csak azt lehet alkalmazni, aki az egyházegyetem által szervezett egyházkerületi kántorképesítő-bizottságok valamelyikétől kapott kántori képesítést.

44. §.

A tanító hivatásában köteles lankadatlan szorgalmat és buzgóságot tanúsítani; növendékeivel pedagógiai tapintattal és nevelőhöz illő szeretettel bántani; őket az egyházi felsőbb hatóságok által megszabott népiskolai tanterv és tantervi utasítás útmutatásai szerint oktatni; a tanítás mellett tanítványai valláserkölcsei életére és nevelésére is kiváló gondot fordítani; a népiskolai hatóságok rendeleteinek és utasításainak mindenben engedelmeskedni; a lelkeszt egyházépítő munkájában hűségesen és odaadóan támogatni.

45. §.

A tanító lehet helyettes, segéd-, vagy rendes tanító.

46. §.

Helyettes, segéd- vagy rendes tanítónak csak azt lehet alkalmazni, akinek tanítói oklevele van.

47. §.

A tanítót első ízben csak segédtanítói minőségben lehet megválasztani, ha azonban működése ellen kifogás nincs, az országos törvényben és egyéb jogszabályokban megszabott módozatok mellett, mint rendes tanítót véglegesíteni kell.

48. §.

A segéd- és rendes tanító betegsége, szabadságolása vagy hivatalától jogerős határozattal való felfüggesztése esetén, valamint a tanítói állás megüresedése alkalmából, végül, ha az egyházközség a megüresedett tanítói állás betöltését halogatja vagy elmulasztja, a tanítói teendők ellátása végett helyettes tanítót kell alkalmazni. A helyettes tanítót rendszerint az egyházközség presbitériuma alkalmazza az esperes engedélyével. Ha helyettes tanító alkalmazására a tanítónak hivatalától való felfüggesztése vagy a tanítói állás betöltésének alapos ok nélkül való halogatása, illetőleg elmulasztása miatt volna szükség, a helyettes tanító kirendelése iránt az esperes intézkedik, még pedig felfüggesztés esetén az egyházközség presbitériumának meghallgatásával.

Különös körülmények fennforgása esetén a törvényhatósági közigazgatási bizottság hozzájárulásával az esperes megengedheti, hogy a helyettes tanító külön osztályt önállóan, egy évig vezethessen. Ugyanazon a tanítói álláson helyettes tanító egy évnél hosszabb ideig csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter előzetes engedélyével működhetik.

49. §.

Ha a díjlevélben megállapított tanítói javadalmazást az egy-község el nem hárítható és állandó természetű okok miatt nem tudja szolgáltatni, az egyházközségnek az országos törvényekben meghatározott módon állami fizeteskiegészítésért kell folyamodnia.

50. §.

A rendes tanítói állással rendszeresített és fizetés természetével bíró javadalmat nem lehet leszállítani amiatt, hogy az állást betöltő rendes tanítónak szolgálati ideje alapján még nincsen igénye olyan összegű fizetésre, amennyit az állással megállapított és fizetés természetével bíró javadalom kitesz.

51. §.

Ha az egyházközségnek három vagy ennél több tanítója van, az egyházközség a tanítás összehangzatos vezetésére és felügyeletére a tanító-testület meghallgatásával a rendes tanítók egyikét választás útján az igazgatói teendők ellátásával bízta meg. Igazgatói teendők ellátásával lehetőleg olyan rendes tanítót kell megbízni, akinek legalább tíz évi tanítói szolgálata van. A megbízás hat évre terjed és azt többször is meg lehet újítani. Az igazgató jog- és hatáskörét az egyházkerületi presbitériumok meghallgatása után az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

Az igazgató megbízásának tartamára ugyanolyan összegű igazgatói pótlékban részesül, amilyen összegű igazgatói pótlék ugyanannyi számú tanító esetében az állami elemi népiskolai igazgatónak jár.

Kéttanítós iskoláknál a többtanítós iskola igazgatójára utalt összes teendőket az esperes által megbízott, lehetőleg az idősebb tanító végzi.

52. §.

Ha a tanító a kántor vagy az orgonista feladatát is végzi, a tanítói fizetésen felül a kántor vagy az orgonista fizetése és a temetési díj kántori része is őt illeti.

53. §.

Minden evangélikus tanító kötelezett tagja a tanítók továbbképzésének érdekét szolgáló egyházmegyei, egyházkerületi és egyetemes tanító-egyesületeknek.

Az egyházmegyei tanítóegyesület közgyűlésén résztvevő tanítók egyházközségüktől napidíjban és útiköltségben részesülnek, ha a közgyűlést szolgálati helyükön kívül tartják.

Ugyancsak napidíjban és útiköltségben részesülnek egyházközségüktől a felsőbb egyházi hatóságok által rendezett tanítói értekezleteken résztvevő tanítók is, ha az értekezletet szolgálati helyükön kívül tartják.

54. §.

A tanító vármegyei, városi, községi és egyházi képviselő lehet, a kántor és orgonista feladatát végezheti, temetéseken segídezhetik,

egyébként azonban a tanítóság mellett — az egyházmegyei elnökség engedélye nélkül — semminemű mellékfoglalkozást nem vállalhat.

Az országos törvényben az elemi népiskolai tanítókra rótt hatósági feladatokat elvégezni és az iskolán kívüli népművelésben és testnevelésben közreműködni köteles.

55. §.

Az egyház által alkalmazott énektanítók, amennyiben nem lelkészek s népiskolai tanítói oklevelük van, ha egyébként rendszeresített tanítói álláson teljes heti óraszámmal működnek, rendes tanítóknak tekintetnek s ellátásukról, úgyszintén hozzátartozóik ellátásáról az országos törvény értelmében a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézete útján gondoskodnak.

56. §.

Ahol az egyházközség — anyagi körülmények miatt — külön tanítói állást nem tarthat fenn és a községben sem állami, sem községi elemi népiskola nincsen, az elemi népiskolai tanítást a vallás- és közoktatásügyi miniszter előzetes hozzájárulása alapján ideiglenesen a lelkész is végezheti. Lelkész-tanítói állásra a jövőben csak olyan lelkészt lehet alkalmazni, akinek tanítói oklevele is van. Az ilyen lelkész-tanítót állására nézve lelkésznek kell tekinteni, úgy azonban, hogy tanítói minőségében elkövetett vétségeit vagy mulasztásait a tanítókra nézve fennálló törvények szerint kell büntetni s az ilyen minőségben ellene kimondott elmozdítással vagy hivatalvesztéssel szükségképpen együtt jár lelkészi állásának elvesztése is.

57. §.

Az egyházközség és az esperes javaslatára az illetékes püspök az anyaegyházközségtől távolfekvő leányegyházközségekben működő oklevelű tanítókat egyes lelkészi teendők elvégzésével is megbízhatja, ha az egyetemes közgyűlés által erre vonatkozólag alkotott szabályrendeletben megállapított képzettséget megszerezték.

58. §.

Minden külön fizetés vagy díjpótlék nélkül köteles a tanító a lelkészt annak betegsége vagy hivatalos akadályoztatása esetén az igehirdetői szolgálatban legfeljebb egy hónapig helyettesíteni. Köteles továbbá a tanító a belmissziói munkában résztvenni.

NEGYEDIK CIM.

Közép- és középfokú iskolák.

59. §.

Középiskolákon ez a törvény az országos törvényben megállapított fiú- és leányközépiskolákat, középfokú iskolákon pedig a polgári fiú- és leányiskolákat, a tanító- és tanítónőképző intézeteket, valamint a jövőben esetleg felállítandó azokat a nevelő- és tanítóintézeteket érti, amelyek az elemi iskolánál magasabb, a főiskolánál pedig alacsonyabb fokúak.

A közép- és középfokú iskolák vagy internátussal szervesen egybekapcsolva, mint egységes nevelőintézetek és iskolák, vagy önállóan, mint iskolák állíthatók fel. Ez utóbbi esetben az iskolák mellé lehetőleg élelmezést nyújtó tápintézeteket és bentlakást adó diákokthozonokat kell létesíteni.

A tanító- és tanítónőképző intézetekkel szervesen egybekapcsolva gyakorló elemi iskolákat is fel kell állítani.

A tanító- és tanítónőképző intézeteknek a 3. §-nak megfelelő általános célkitűzése mellett külön célja lévén az egyház népiskolái számára minden tekintetben alkalmas tanítók kiképzése, ezekben az intézetekben kell az orgonisták (énekvezérek) kiképzéséről is gondoskodni. Az erre vonatkozó részletes szabályzatot, tantervet és vizsgarendet az egyetemes közgyűlés állapítja meg.

60. §.

Közép- és középfokú iskola és nevelőintézet egyházi főhatósága mindenkor annak az egyházkerületnek püspöke, amelynek területén van, függetlenül attól, hogy az intézetet és iskolát milyen önkormányzati testület tartja fenn. Ugyancsak az egyházkerület püspöke az egyházi főhatósága azoknak az intézeteknek és iskoláknak is, amelyeket az evangélikus egyház nem egyházi jogi személyekkel közösen tart fenn. Ezt a rendelkezést a szerződésbe fel kell venni. Más autonóm egyházzal együttesen fenntartott intézetekre vagy iskolákra nézve az egyházi főhatóságot szerződésben kell megállapítani.

A jelen §. rendelkezései nem érintik az egyház önkormányzati testületeinek és az egyetemes egyházi és iskolai felügyelőnek az iskolák és nevelőintézetek tekintetében fennálló jogait.

61. §.

Mivel a benső vallásosságtól áthatott és az egyházhoz hűséggel ragaszkodó egyháztársadalmi élet kialakítására a közép- és középfokú iskoláknak döntő jelentőségük van, minden közép- és középfokú iskolába járó tanulót a rendes vallásoktatás mellett rendszeres vallásos nevelésben is kell részesíteni. Ha a tanulók csekély létszáma különböző osztályok összevont vallástanítását teszi szükségessé, akkor is gondoskodni kell arról, hogy minden közép- és középfokú iskolába járó tanuló hetenkint két órában részesüljön vallástanításban.

A vallástanítás mellett a rendszeres vallásos és egyházas nevelés céljait szolgálják: az istentiszteletek, kiváltképp az ifjúsági istentiszteletek, a konfirmációi tanítás, az úrvacsora előkészítése és kiszolgáltatása, az ifjúsági egyesületek és az egyénenkénti lekipásztori munka.

Bármiképp történik gondoskodás a közép- és középfokú iskolákban a vallásos nevelésről és a vallástanításról, a tanulóifjúság konfirmációi tanítása és konfirmálása az illetékes parochus lelkész hivatása.

62. §.

Közép- és középfokú iskolákban a vallástanítást és a vallásos nevelést az intézet egyik rendszeresített állására alkalmazott vallástanár végzi. Ha valamely közép- és középfokú iskolához bárminő ok miatt ilyen

intézeti külön vallástanár alkalmazható nem volna, akkor a vallásos nevelésre és a vallástanításra a 24—27. §§. rendelkezései irányadók.

Vallástanár lehet, akinek középiskolai vallástanári oklevele van. Fiúiskolákban csak férfiak, leányiskolákban pedig férfiak és nők egyaránt alkalmazhatók. A rendszeres tanári állásra megválasztott vallástanárnak az intézet többi tanáraival mindenben egyenlő jogai vannak.

63. §.

Közép- és középfokú iskolákban rendes, helyettes és óraadó tanárok működnek. Rendes tanár az, akit az illetékes hatóság ilyen állásra élethossziglan megválaszt.

Rendes tanárrá csak az választható meg, aki valamely közép-, illetve középfokú iskolában helyettes tanári, illetőleg egyetemen vagy más főiskolán tanársegédi minőségben legalább két évig működött. Vallástanároknak beszámítható a lelkeszi vagy vallástanító-lelkeszi működés is.

Helyettes és óraadó tanár ideiglenes alkalmazása ügyében szükség esetén a választásra jogosult bizottság elnöke utólagos bejelentés kötelezettsége mellett megbízás alakjában is intézkedhetik. Az óraadó tanár fizetését esetről-esetre a fenntartó testület állapítja meg. Helyettes és óraadó tanárok elbocsátására a szolgálati szabályzat rendelkezései irányadók.

Közép- és középfokú iskolákban tanárnak csak az alkalmazható, akinek az illető iskolára képesítő tanári oklevele van.

Polgári iskolai tanári képesítésű tanár hiányában alkalmazni lehet polgári iskolában olyan tanárt is, akinek középiskolai vagy tanítóképző, illetőleg tanítónőképző-intézeti tanári oklevele van, tanító(nő)képzőintézetekhez tanítóképző-intézetekre képesített tanár hiányában olyan tanárt is, akinek középiskolai oklevele van.

Fiúiskolákban csak férfiak, leányiskolákban férfiak és nők egyaránt alkalmazhatók.

64. §.

Az egyházi és a műének tanítására olyan állandó tanárt kell alkalmazni, akinek e tantárgyak középiskolai tanítására szabályszerű képesítése van.

65. §.

Az igazgatók és tanárok kötelező heti óraszámuk ugyanannyi, mint a hasonló állami intézetekben hasonló minőségben működő igazgatók és tanárok országos törvényben megállapított kötelező heti óraszámuk.

A tanárok a tanítás mellett az iskolai munka és nevelés körébe tartozó megbízások elvállalásával is tartoznak az iskola eredményes működését biztosítani.

66. §.

A tanár alapos pedagógiai és tudományos szakképzettséggel bírjon. Igyekezzen a tudomány haladásával lépést tartani, hogy képzettsége mindig a kor színvonalán maradjon. Legyen hazájának és egyházának hű fia és hivatalos életében, valamint magánéletében erkölcsös és vallásos szellem uralkodjék. Arra törekedjék, hogy egyházához ragaszkodó,

hithű, öntudatos evangélikus ifjúságot neveljen és az ifjúságot elsősorban saját életének példájával irányítsa.

A tanár élő kapcsolatban álljon gyülekezetével és a társadalomban is példaadó, egyházas és vallásos életet éljen. Az evangélikus egyháznak mindenképen erősítő tagja legyen, aki az Isten igéjét hallgató, a szentségekkel élő, az egyháztársadalmi szervekben munkálkodó híve az egyháznak s jelentős tényezője a hitbuzgó, egyházas élet kialakulásának.

67. §.

Közép- és középfokú iskola élén, mint annak felelős vezetője, az igazgató áll. Az igazgató minden iskolai év végén részletes jelentést terjeszt az egyházkerületi közgyűlés elé. Igazgatóvá csak olyan rendes tanár választható meg, aki a közép-, illetve középfokú iskolánál legalább tíz évig működött. Egyébként az igazgatók választására és szolgálati viszonyaira vonatkozó részletes szabályokat az egyetemes közgyűlés által a tanárok választására és szolgálati viszonyaira vonatkozólag alkotott szabályrendelet (21. §.) állapítja meg.

68. §.

A tanár saját intézete rendes vagy magántanulóinak magánórakat nem adhat. Hivatása betöltését akadályozó tisztséget vagy megbízást el nem fogadhat. Más intézetben a püspök engedélye nélkül nem taníthat. Bármilyen fizetéssel járó megbízást csak az egyházi hatóság engedélyével vállalhat. Hivatalával összeegyeztethető, állása súlyát és tekintélyét emelő és iskolai munkájában nem gátló egyházi, társadalmi és köztisztséget azonban viselhet.

69. §.

A tanulók, illetőleg növendékek által fizetendő tan- és egyéb díjakat, a befizetés módozatait, a mentesség és kedvezmény feltételeit a fenntartó állapítja meg.

A püspök ezenfelül tanügyi célokra szolgáló kisebb díjak szedését is elrendelheti.

70. §.

Amennyiben az egyházkerület püspöke arról győződne meg, hogy valamely közép- vagy középfokú iskolában vagy nevelőintézetben ismételt felhívás ellenére sem tartják meg ennek a törvénynek a rendelkezéseit, vagy az intézetben az állam, a társadalom törvényes rendje ellen irányuló mozgalom jelenségei volnának észlelhetők, jogában áll az egyetemes egyházi és iskolai felügyelőnek az intézet működésének felfüggesztésére javaslatot előterjeszteni.

Az intézet működésének felfüggesztésére, illetve ideiglenes bezárására az egyetemes egyházi és iskolai felügyelő jogosult. Ugyanő adja meg az engedélyt a felfüggesztett vagy ideiglenesen bezárt tanintézet működésének újbóli megkezdésére.

71. §.

Az ideiglenesen bezárt intézet vagyontát a fenntartó köteles lehetőleg ingatlanba fektetni és a jövedelmet mindaddig tőkésíteni, amíg az intézet új megnyitása lehetővé válik.

A véglegesen megszűnő intézet vagyona csak ugyanolyan jellegű egyházi nevelő és oktató célokra fordítható, amilyent megelőzőleg is szolgált. Kivétel az az eset, ha valamely alapítólevél az alapítvány felhasználásáról az intézet megszűnésének esetére intézkedik. Ez esetben az alapítólevél határozatai szerint kell eljárni.

A véglegesen megszűnő intézet vagyonának felhasználására vonatkozó intézkedések az egyetemes egyház megerősítésén kívül a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásával válnak jogerőssé.

Ö T Ö D I K C I M.

AZ EGYHÁZ FŐISKOLÁI.

I. FEJEZET.

Jogakadémia.

72. §.

Az evangélikus egyház joga főiskola felállítására, fenntartására s meglévő főiskoláinak kiegészítésére az 1790—1791. évi XXVI. t.-c. 5. §-ának és az 1868. évi XLIV. t.-c. 26. §-ának azon rendelkezéseiben gyökerezik, amelyek szerint felsőiskolákat királyi jóváhagyás alapján felállíthat, illetve ilyeneket fenntarthat és azokban az államfő által meghatározott közoktatási rendszer keretei között a hasonló természetű és ugyanolyan fokú állami intézetekkel való egyenjogúság alapján a tanulás és tanítás módját, szabályait és rendjét meghatározhatja.

73. §.

A jogakadémia az egyház egy karú főiskolája, — a magyarországi evangélikus egyház szolgálatában álló, tanszabadsággal felruházott, a jog- és államtudományoknak, különösen az evangélikus egyházjognak önálló művelésére, a tudományos gondolkodásnak és eredményeinek az ifjúsággal való közlésére hivatott és jogi és államtudományi előképzettséget kívánó pályákra előkészítő intézet.

(222. §.) A jog és államtudományi főiskola, a protestáns szellemnek e téren is kívánatos ápolása érdekében támogatandó.

II. FEJEZET.

A jogakadémia szervezete.

74. §.

A jogakadémián a fenntartó egyházi hatóságnak jogában áll az 1790—1791. évi XXVI. t.-c. 5. §-a értelmében tanszékeket szervezni, megszüntetni, azokra tanárokat, esetleg előadókat meghívni, elbocsátani, számukat szaporítani vagy csökkenteni, olyképen azonban, hogy a nyil-

vánossági jog előfeltételei biztosítva és a vizsgák államilag elismerhető hatállyal letehetők legyenek.

A rendkívüli és mégis szükséges tárgyak tanítására a tanári kar javaslatára előadók alkalmazhatók.

75. §.

A jogakadémia tanári kara nyilvános rendes és nyilvános rendkívüli tanárokból áll. Kiegészítik a tanári kart a címzetes nyilvános rendes és nyilvános rendkívüli tanárok, a megbízott előadók és a lektorok.

76. §.

Nyilvános rendes tanárnak választható az, akinek tudományos készültségét igazoló doktori oklevele van s akinek tanszéke egyik főtárgyából, vagy annak önálló részéből egyetemi magántanári képesítése van.

77. §.

Nyilvános rendkívüli tanárnak választható az, akinek tudományos készültségét igazoló doktori oklevele és méltánylást érdemlő szakirodalmi működése van. A nyilvános rendkívüli tanár tanszékének elfoglalásától számított öt éven belül az egyetemi magántanári képesítést megszerezni köteles. Egy ízben, további három évig terjedhető halasztás adható. Az, aki az egyetemi magántanári képesítést öt év alatt, vagy az engedélyezett három évig terjedhető halasztási határidőn belül meg nem szerzi, állását elveszti.

78. §.

Az iskolafenntartó testület határozott vagy határozatlan időre, tiszteletdíj mellett vagy anélkül, előadások tartására feljogosíthatja azt, akit tudományos készültsége, doktori oklevele és szakirodalmi működése alapján a tanári kar előadások tartására képesnek ítél.

Az érdemeket szerzett ilyen előadónak a tanári kar javaslatára az iskolafenntartó testület a rendkívüli tanári címet, amennyiben pedig egyetemi magántanári képesítése van, a jogakadémiai rendes tanári címet is megadhatja.

79. §.

Előadások tartásával megbízott szakelőadó az, aki oly tanszékek képviselőjére, illetve előadására kap határozott időre vagy visszavonásig megbízást, amelyek a jogakadémián rendszeresítve nincsenek, de amelyeknek képviseltetése a jogi oktatás teljessége érdekében szükséges.

Az előadó működéséért tiszteletdíjat kap.

Kivételesen a jogakadémiai nyilvános rendes és rendkívüli tanárok betegsége, hosszabb távolléte vagy valamely tanszék megüresedése esetén rendszeresített tanszék tárgyainak előadásával is meg lehet bízni előadót.

80. §.

Lektor az, aki nem valamely tudományszakot, hanem művészetet vagy gyakorlati ügyességet vagy valamely élő idegen nyelvet nem tudományos szempontból, hanem főként gyakorlati használatra tanít. A lektorokkal egy tekintet alá esik a testnevelési előadó, illetve a testnevelési gyakorlatok felelős vezetője is.

81. §.

A jogakadémia tanárai tudományos irodalmi működésükkel egyházuknak szolgálnak, előadásukat pedig evangélikus szellem hassa át. E kíváncsi a tanszabadságot nem korlátozza. Hivatalos és magánéletükben a tanárok tegyenek tanúbizonyságot vallásos érzésükről és élő hitükről. Amennyiben a nyilvános társadalmi és politikai életben részt vesznek, tartsák mindig szem előtt azokat a vallási és erkölcsi kötelezettségeket, amelyeket a főiskolán betöltött állásuk reájuk ró.

82. §.

A jogakadémia dékánját a tanári kar három évenként, a prodékánt pedig évenként választja és a választást tudomás végett az illetékes felsőbb hatóságoknak bejelenti.

A theologiai főiskolák.

(216. §.) A theologiai főiskolák a magyarországi evangélikus egyház szolgálatában álló oly szakintézetek, melyeknek feladata: hogy a theológiának, mint tudománynak, önálló művelése alapján, a magyarországi evangélikus egyház számára alkalmas lelkészeket, középiskolai vallástanárokat és theologiai tanárokat képezzenek.

(217. §.) A lelkészek, középiskolai vallástanárok és theol. tanárok képzése kizárólag egyházi ügy, miért is annak szervezése és szabályozása — a legfőbb felügyeleti jog épségben tartása mellett — egyedül a magyarországi evangélikus egyház hatásköréhez tartozik.

(218. §.) A theologiai főiskolák, ha a szakrendszer alapján teljesen szervezve vannak, theologiai fakultások; ha pedig ily szervezetük nincsen, theologiai intézetek.

(219. §.) Minden theol. főiskolán, a szakrendszer követelte tantervön kívül, oly tanítók is alkalmazandók, kik az isteni tiszteltetnél használt élőnyelveknek s az egyházi éneknek tanítására képesítve vannak.

(220. §.) A theol. főiskolák alapelve: az egyház hitelveinek megtartása mellett, a tanszabadság.

(221. §.) A theol. főiskoláknak közelebbi szervezetét, tan- és vizsgálati rendszerét s a főiskolai hatóságok jogkörét, a fenntartó testületek meghallgatásával, a jelen törvényben kifejezett elvek alapján, az egyházegyetem határozza meg.

A bölcsészeti főiskolák.

(223. §.) Evangélikus egyetemnek, bölcsészeti szaknak vagy tanárképzőintézetnek felállításáig, az evangélikus egyház középiskolai tanáraink protestáns szellemben való képzéséről úgy gondoskodik, hogy azoknak a végzett theologusoknak, akik magukat a középiskolai pályán az egyház szolgálatába lépésre kötelezik s erre alkalmasoknak találtnak, ösztöndíjat nyújt, a végett, hogy azok akár külföldi, akár hazai egyetemen szaktanulmányukat folytathassák és a középiskolai tanárképesítő oklevelet az országos törvény értelmében megszerezhessék.

HATODIK CIM.

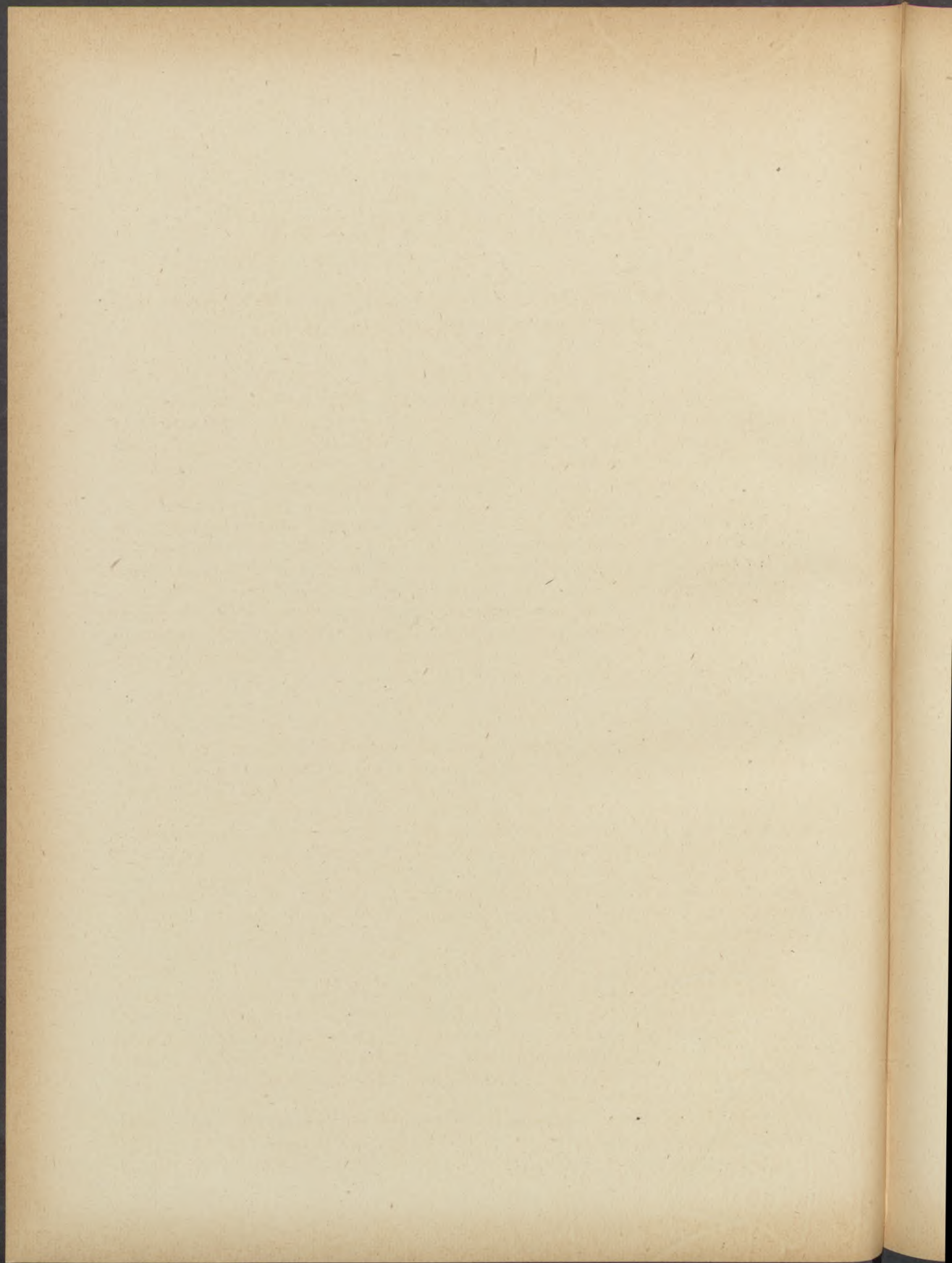
Zárórendelkezések.

83. §.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel* lép életbe, hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.** A törvény hatálybalépésével az 1891—1894. évi zsinaton alkotott Egyházi Alkotmány 187—215. §-ai hatályukat veszítik.

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

VI. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYETEMI EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI KAR LÉTESÍTÉSÉRŐL ÉS MŰKÖDÉSÉRŐL.

1. §.

Miután Magyarország kormányzójának 1923. évi február hó 8. napján kelt legfelsőbb elhatározása alapján a magyar királyi Erzsébet tudományegyetemen evangélikus hittudományi kar állíttatott fel s az ilyen módon létesített evangélikus hittudományi kar szervezetét és működését egyrészt az állam, másrészt az evangélikus egyház Alapító-levélben rendezte s miután az evangélikus hittudományi kar nem az egyetem székhelyén, Pécsen, hanem — az evangélikus egyház ama jogának fenntartása mellett, hogy kívánságára az evangélikus hittudományi kar az egyetem székhelyére helyezendő — az evangélikus egyházzal egyetértőleg ideiglenesen Sopronban kezdte meg működését és ezidőszerint is ott működik: mindezeknek megtörténtét a zsinat egyházi törvénybe iktatja. Felhatalmazást nyer az egyetemes közgyűlés, hogy az evangélikus hittudományi kar működése ügyében az idevonatkozó Alapító-levél értelmében továbbra is megfelelően intézkedjék.

2. §.

A magyar királyi Erzsébet tudományegyetem evangélikus hittudományi kara, mely a magyarországi evangélikus egyház és a magyar állam között kötött, 1923. évi február hó 8. napján kormányzói jóváhagyást nyert Alapító-levél értelmében az 1923—24. tanév elején állíttatott fel és kezdte meg működését: a magyar állam törvényes és szerződészerű kormányhatósági jogainak, valamint az egyetemi autonómia kereteinek sértetlen épségben tartása mellett a teológiai tudományokat az evangélikus egyház szellemében önállóan és szakszerűen művelő, a magyar evangélikus lelkészképzés szolgálatában álló intézmény, mely mint ilyen, egyházi intézmény.

3. §.

A hittudományi kart, mint az egész magyarországi evangélikus egyházra életbevágóan fontos hivatást betöltő intézményt, valamint annak tanárait az egyházi önkormányzat, törvénykezés és törvényhozás terén való közreműködés tekintetében megfelelő jogok (képviselőküldési, aktív és passzív választójog) illetik meg, melyeket közelebbről az egyházi törvények szabályoznak.

Ezzel együtt az egyházi törvényeknek mindama kötelező rendelkezései, melyek a lelkészeknek és lelkészi jellegű tanároknak az egyházhoz való viszonyát a hitvallási hűségre, valamint a magán- és családi

életre való vonatkozásban szabályozzák, a magyar királyi Erzsébet tudományegyetem evangélikus hittudományi karának tanárait is kiterjednek.

4. §.

A hittudományi kar kebelében rendszeren alkalmazott nyilvános rendes és rendkívüli tanárok, valamint habilitált magántanárok és teológiai tárgyak előadásával megbízott előadók csak megfelelő tudományos teológiai képzettséggel bíró felavatott evangélikus lelkészek lehetnek.

A hittudományi kar tanszékeinek betöltése esetén az evangélikus egyháznak jogában áll a pályázókat vagy a kar által meghívásra ajánlott egyéneket egyházi és hitvallási hűség szempontjából megbírálni. Ennek a jognak gyakorlására az evangélikus egyház püspöki kara illetékes. A püspöki kar által kifogásolt egyén meg nem hívható, illetőleg a pályázatból kizártnak tekintendő (Alapító-levél 6. §.).

5. §.

A hittudományi kar tanárai, mint felavatott lelkészek felett egyházi vonatkozásban a fegyelmi hatóság gyakorlása az evangélikus egyházat illeti meg, mely azt az egyházi törvények szerint gyakorolja.

Ha az egyházi hatóság valamely tanárt lelkészi jellegétől megfoszt, az erre vonatkozó határozatot jogerőre emelkedése után az egyetem tanácsával közli és a tanácsot felkéri, hogy ennek alapján intézkedjék a tanszéknek mással leendő betöltése iránt (Alapító-levél 7. §.).

6. §.

A lelkészképzés és lelkészképesítés szabályozása és rendezése, a szakvizsgálat és a lelkészképesítő vizsgálatok tárgyainak megállapítása és e vizsgák vizsgálóbizottságainak megalakítása — az állami és egyházi törvények rendelkezése és az Alapító-levél értelmében is — az evangélikus egyház kizárólagos joga. A vizsgálóbizottságok azonban tartoznak a magyar királyi Erzsébet tudományegyetem evangélikus hittudományi kara által kiállított végbizonyítványt a szakvizsgálatra, illetve a lelkészképesítő vizsgálatokra való jogosítás alapjául elfogadni, amennyiben ezek a bizonyítványok az egyetemes közgyűlés által, a hittudományi kar meghallgatásával alkotott szabályrendelettel megállapított teológiai tanulmányi és vizsgálati rend követelményeinek megfelelnek.

7. §.

Minthogy a hittudományi kar átmenetileg és ideiglenesen az egyetem székhelyén kívül Sopron szabad királyi városban működik, az evangélikus egyháznak jogában áll, hogy a magyar királyi Erzsébet tudományegyetem tanácsának meghallgatása után, az ideiglenes területi különválás megszüntetésével, az evangélikus hittudományi karnak az egyetembe való területi bekapcsolását kérhesse és erre irányuló kérelme teljesíttessék (33.364/1923. számú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet az Alapító-levél bevezetésében).

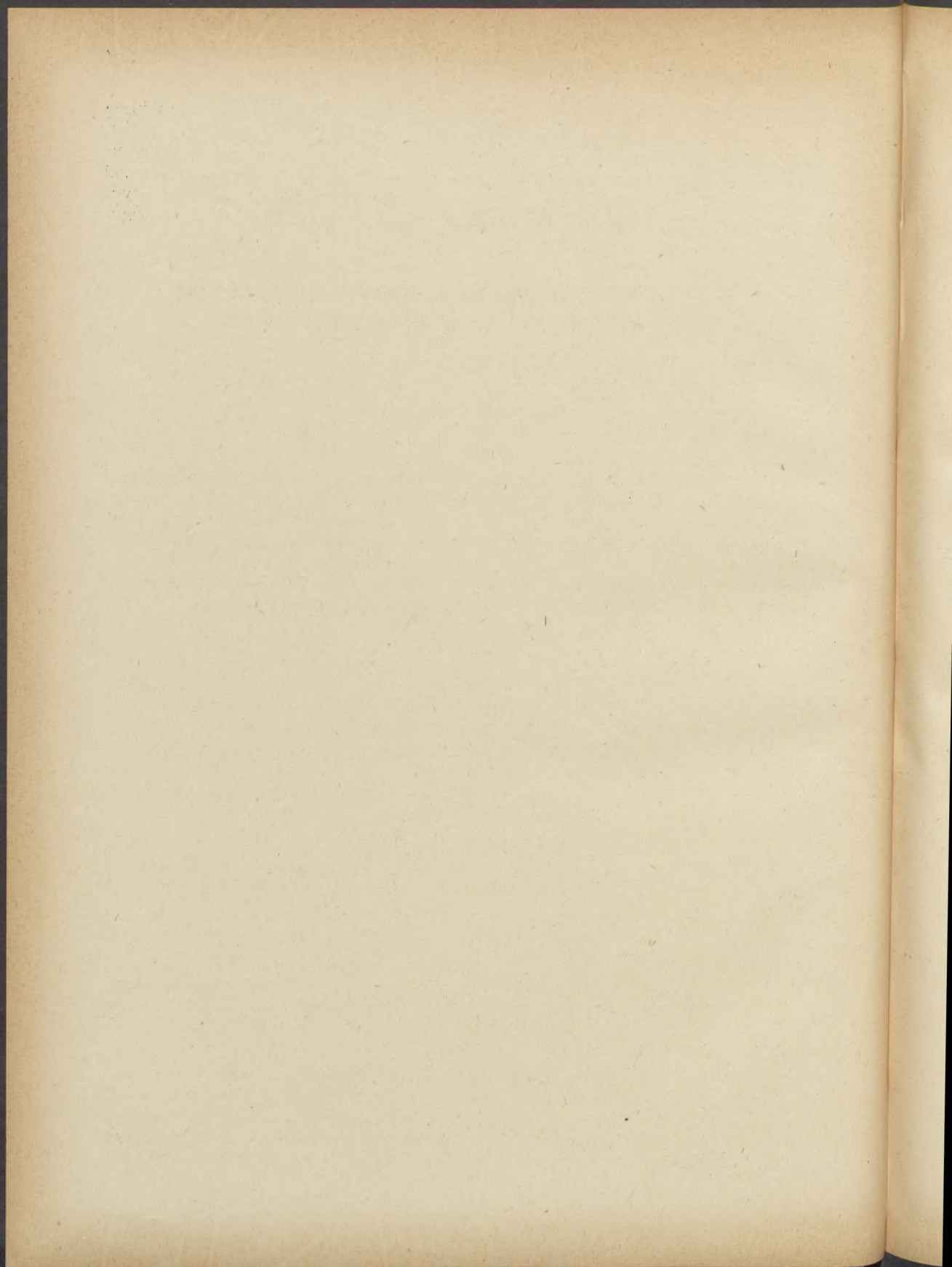
A hittudományi kar jogállásának, illetőleg az arra vonatkozó Alapító-levélnek esetleg szükségesnek mutatkozó minden megváltoztatására, a hittudományi karnak és a magyar királyi Erzsébet tudományegyetem tanácsának meghallgatása után, a magyar királyi kormánnyal egyetértésben az evangélikus egyház, mint szerződő fél részéről az egyetemes közgyűlés illetékes. Az Alapító-levél megváltoztatásához Ő Felségének, a Királynak jóváhagyása szükséges.

Zárórendelkezés.

8. §.

E törvény a kihirdetéssel lép hatályba.*

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

VII. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZI ALKOTMÁNY HÁZTARTÁSI RÉSZÉNEK KIEGÉSZÍTÉSE ÉS MÓDOSÍTÁSA TÁRGYÁBAN.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

Az anya-, leány- és fiókegyházközségek, valamint a missziói egyházközségek, az egyházmegyék, egyházkerületek s az egyházegyetem, az országos és egyházi törvényeknek és a felsőbb egyházi hatóságok törvényes intézkedéseinek korlátai között, vagyonukkal önállóan rendelkeznek s ezek között a korlátok között a szükséges jövedelem előteremtéséről és hováfordításáról, valamint a háztartás kezeléséről és ellenőrzéséről önkormányzati jogkörükben szabadon intézkednek.

Az E. A. 224. §-a hatályát veszti.

(225. §.) Az ellenőrzést s illetőleg a fölülvizsgálatot, a jelen törvény alapján alkotandó szabályrendeletben meghatározandó módon, a legközelebbi felsőbb egyházi hatóság gyakorolja.

Az egyházegyetemnek háztartását az egyetemes közgyűlés által, tekintettel az egyes egyházkerületekre, választandó bizottság ellenőrzi és vizsgálja felül, mely bizottság négy tagból áll s az egyetemes egyházi számvevőszék elnökségének vezetése alatt működik.

(226. §.) Rend- és szabályellenes kezelés, valamint hiányos ellenőrzés és felülvizsgálat okozta károkért a kezelő, illetőleg ellenőrző és felülvizsgáló hatóságok és közegek felelősek és kártérítéssel tartoznak.

Az egyházi értékek, szükség esetében, a kezelési jog elvételével is biztosítandók.

(227. §.) Az alapítványoknak, akár ingók, akár ingatlanokból álljanak, kezelése, biztosítása, gyümölcsöztetése és jövedelmüknek mely célokra fordítása tekintetében az alapítók akarata szolgál zsinórmértékül.

Ha az alapító akarata nem volna kétséget kizárólag kifejezve, vagy rendelkezéseit lehetetlen volna a viszonyok változása miatt érvényesíteni: ekkor a legközelebbi felsőbb egyházi hatóság van hivatva, ügyészének s az alapítványt kezelő kormányzótestületnek meghallgatásával, a mérvadó s az eredeti rendelkezés szellemének

megfelelő intézkedésre. Ezen intézkedés hatálya megszűnik, amint az eredeti rendelkezés megvalósítása ismét lehetővé válik.

(228. §.) Az alapítványok és alapítványszerű értékek kezelésével megbízott testület, az alapítványok és alapítványszerű értékek kezeléseért, a befolyó tiszta jövedelemből mérsékelt, de annak 6%-át meg nem haladó kezelési díjat vonhat le, ha ez az alapítók határozott akaratával, vagy a felügyeletet gyakorló egyházi hatóság intézkedéseivel nem ellenkezik.

Tartozik azonban annak a testületnek, melynek céljaira az alapítvány rendeltetett, az alapítvány kezeléséről évenként kimerítő, számszerű kimutatást rendelkezésére bocsátani; viszont követelheti attól a testülettől, hogy a kiszolgáltatott jövedelemnek az alapítvány céljaira való fordítását igazolja.

2. §.

Az egyház kebelében meglévő vagy teendő alapítványok nyilvántartása és ellenőrzése végett egyházmegyénként és egyházkerületenként alapítványi bizottságot kell alakítani. Az egyházkerületi bizottságok felett a felügyeletet az egyetemes alapítványi bizottság gyakorolja. Az egyetemes alapítványi bizottság elnöke az egyetemes felügyelő. Tagjai: a) hivatalból: az egyetemes főjegyzők, az egyetemes számvevőszék elnökei és az egyetemes ügyész; b) az egyetemes közgyűlés által választott négy tag.

A bizottság felügyeletet gyakorol a magyarországi evangélikus egyház önkormányzati testületeinél, intézeteinél és az egyháztársadalmi egyesületeknél tett, valamint az ezek által kezelt összes alapítványok felett. E célból az alapítványokat nyilvántartja.

Az alapítványok felügyeletének és ellenőrzésének, úgyszintén az alapítványi bizottságok működésének és intézkedési jogának részletes szabályait az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

A jelen §. rendelkezései az alapítványok tekintetében fennálló legfőbb felügyeleti jogot nem érintik.

3. §.

Minden egyházi önkormányzati testület köteles ingó és ingatlan vagyonát pontosan összeállított, az időközi változásoknak megfelelően kiegészített, illetőleg módosított leltárban nyilvántartani.

Kötelesek továbbá az egyházi testületek évi szükségleteiket s az azok fedezésére szolgáló jövedelmeket rendes előirányzat alakjában összeállítani s a fedezetről gondoskodni.

Az E. A. 229. §-a hatályát veszti.

4. §.

Az összes bevételekről és kiadásokról pénztári könyvet és számadási főkönyvet kell vezetni s az évi zárszámadást ezek alapján kell összeállítani.

A pénztári naplókat minden naptári év végén le kell zárni s a számadással és mellékletekkel együtt megvizsgálás alá kell bocsátani.

A zárszámadásban a hátralékos évi követelések és tartozások részletes kimutatása s a megelőző év eredményével szemben mutatkozó vagyonértékkülönbözet feltüntetése mellett a cselekvő és szenvedő vagyont nyilván kell tartani.

Az egyházközségek költségelőirányzatának és zárszámadásának egyöntetű elkészítése végett szükséges intézkedéseket az egyházegyetem teszi meg s a szükséges nyomtatványokról gondoskodik.

Az E. A. 230. §-a hatályát veszti.

(231. §.) Az egyházi kezelés alatt álló:

a) épületek, a belső felszereléssel s egyéb nem-tűzmentes ingóságokkal együtt, a felsőbb egyházi hatóság erre vonatkozó szabályai megtartásával, valódi értékük szerint, tűzkár ellen biztosítandók és jókarban tartandók;

b) telkek, minden kártól megóvándók, mesgyékkel ellátandók, s ha haszonbérbe adatnak, intézkedés teendő, hogy értékük és jövedelmezőségük ne csökkenjen; a lelkészek és tanítók haszonélvezetében levő belső telkek pedig kerítéssel ellátandók;

c) tőkék, ideiglenesen közhitelű takarékpénztárakban kezelve, állandóan pedig ingatlanok vételére fordítandók; továbbá árvaszerű biztosítékot nyújtó ingatlanokra adott kölcsönben vagy oly közértékpapírokban gyümölcsöztetendők, melyeknek árvaszerű biztosága államhatóságilag elismertetik.

Ezen intézkedés az alapítványi tőkék elhelyezésénél is mérvadó, hacsak az alapítók határozottan kifejezett rendelkezésével nem ellenkezik.

(232. §.) Az egyház tőkéi, kivételes esetekben, de csakis a felsőbb egyházi hatóságnak külön e célra kikérendő helybenhagyásával és csakis kellő erkölcsi és anyagi biztosítékkal rendelkező evangélikus egyházközségeknél, árvaszerű biztosítás nélkül is elhelyezhetők.

(233. §.) Az egyházi vagyont, szolgáljon az akár szoros értelemben vett egyházi, akár közművelődési, akár közjótékonyági, akár más cél előmozdítására, a felsőbb egyházi hatóság beleegyezése nélkül tulajdonjogilag másra átruházni nem szabad.

Az egyházi vagyon az egyház tulajdona marad és jövedelme kizárólag az evangélikus egyház céljaira fordítandó, abban az esetben is, ha azon intézetek, illetőleg célok, melyeknek javára addig jövedelme fordítottatott, a magyarországi evangélikus egyház kötelékén kívül álló tényező rendelkezése alá kerülnek.

5. §.

A magyarországi evangélikus egyház kötelékébe tartozó minden nagykorú, keresetképes vagy vagyonnal bíró egyén azon egyházközség szükségleteinek fedezéséhez köteles hozzájárulni, melynek területén lakik, illetőleg egyenes állami adóval van megróva.

Evégett az összes politikai községeket, pusztákat és telepeket, tekintet nélkül arra, hogy vannak-e lakosaik között evangélikus vallásúak

is, az illetékes egyházmegyei hatóságnak azon egyházközségbe kell beosztani, amely a hívek egyházi gondozása szempontjából erre legalkalmasabb.

Az E. A. 234. §-a hatályát veszti.

(235. §.) Minden egyházi testület köteles tisztviselőinek illetményeit, az erre hivatott kezelők közvetítésével beszédetni; az illetőknek, a megállapított mennyiségben, minőségben és időben kiszolgáltatni; a nekik lakásul, haszonélvezetül, vagy más célra rendelt épületeket és telkeket jókarban tartani; az utóbbiakat esetleg rendszeresen megmunkáltatni s az épületekre és telkekre eső összes közterheket, valamint a 231. § a), b) pontjaiban foglalt intézkedések megtételére szükséges költségeket viselni.

(236. §.) A felsőbb egyházi hatóság jóváhagyása nélkül tett minden intézkedés, melynek következménye a lelkész vagy tanító hiványilag megállapított illetményeinek csökkenése, érvénytelen, még abban az esetben is, ha ahhoz az érdekelt lelkész vagy tanító, akár az illető testület kebelében történt alkalmaztatását megelőzőleg, akár tényleges hivataloskodása idején, önként hozzájárult.

(237. §.) Rendes lelkésznek hivatala után járó évi összes illetménye, tisztességes lakáson és kerten kívül, 800 forintnál kisebb nem lehet.

6. §.

Az E. A. 238. §-a hatályát veszti.

II. FEJEZET.

Egyházközségi háztartás.

7. §.

Minden egyházközség akár anya-, akár leány-, akár fiókegyházközség vagy missziói egyházközség, a tulajdonában levő vagy kezelésére bízott értékekről pontos leltárt készít.

Az E. A. 239. §-a hatályát veszti.

8. §.

Az egyházközségi vagyonleltárt két eredeti példányban az illetékes presbitérium állítja össze.

Mind a két példányt az egyházközségi közgyűlés, illetőleg képviselő-testület részéről történt hitelesítés után jóváhagyás, esetleg helyesbítés végett az esperesi hivatal útján az egyházmegyei számvevőszék elé kell terjeszteni.

Helybenhagyás után az egyik példányt az egyházközség rendelkezésére kell bocsátani, a másik példányt pedig az egyházmegyei irattárba kell helyezni.

Az E. A. 240. §-a hatályát veszti.

(241. §.) A vagyonleltárra nézve időközben előforduló változásoknak, kiegészítő és módosító adatoknak, az egyházközség rendelkezésére bocsátott példányba való bejegyzését, az évi zárszámadásnak közgyűlési jóváhagyása után, az illetékes egyháztanács eszközli s ennek elnöksége ezen adatokat az egyházmegye őrizete alatt levő példányba leendő bejegyzés végett, az egyházmegyei számvevőszék egyházi elnökével is azonnal közli.

9. §.

Az egyházközség összes évi jövedelmeit és szükségleteit feltüntető előirányzatot a presbitérium készíti el s az egyházközségi közgyűlés, illetőleg képviselőtestület állapítja meg. A részletesebb szabályokat az illetékes egyházmegye szabályrendelettel állapítja meg.

Az E. A. 242. §-a hatályát veszti.

(243. §.) Az előirányzatba, a jövedelmek közé, elsősorban a vagyonleltárilag nyilvántartott ingó és ingatlan értékek után várható bevételek veendők fel.

(244. §.) Az előirányzatban az egyházközségek által fedezendő összes rendes és rendkívüli szükségletek a kiadások közé sorolandók.

(245. §.) Rendes szükségletek azok, melyeket az egyházközség évenként feltétlenül fedezni köteles; nevezetesen:

a) az egyházközségi tisztviselőknek hiványaik s a szolgáltnak díjlevelük, esetleg erre vonatkozó határozat értelmében megállapított összes illetményei;

b) az egyházközségi épületek tűzkár ellen való biztosítása és tatarozása, továbbá ezeknek s az egyházközségi ingóságoknak és telkeknek jókarban tartása s esetleg az utóbbiaknak megmunkáltatása végett szükséges összegek;

c) az egyházközséget terhelő összes állami, illetékegyenértéki, községi s egyéb közterhek;

d) az egyházkormányzati, mégpedig az egyházmegyei, egyházkerületi, egyházegyetemi és zsinati költségek, illetőleg az egyes egyházi testületek által fenntartott intézetek s a közalap javára, egyházhatóságilag megállapított járulékok;

e) a templom, iskola, gyűlésterem felszerelésére szükséges költségek;

f) a kamatjárulékok felvett kölcsön után;

g) az a)–e) pontok alatt említett kiadások összegének két százaléka előre nem látható szükségletek fedezésére és közjótékonyági célok előmozdítására.

(246. §.) Rendkívüli szükségletek azok, melyek egyszer mindenkorra, vagy csak néhány évre igényelnek fedezetet.

Ilyenek: az adósságtörlesztés, hasznos beruházások, tőkegyűjtés, ingatlanok szerzése, továbbá a rendes évi járulékokon kívül, az egyházközségre kivetett rendkívüli közterhek.

(247. §.) A rendkívüli szükségletek fedezésére megkívántató összeg, amennyiben az egyházi hatóság kötelező intézkedésével nem ellenkezik, több évre is arányosan felosztható.

(249. §.) A rendes szükségletek fedezésére az egyházközség-vagyonának csakis jövedelme fordítható.

Rendkívüli szükségletek is csak abban az esetben fedeztetethetnek a meglevő vagyonból, ha ezáltal a vagyonnak csupán alakja változik, de értéke nem csökken.

Ily vagyoncsere is csak az illetékes egyházmegyei hatóság helybenhagyásával eszközölhető.

10. §.

Az egyházközségnek kölcsönt felvenni, ingatlanvagyonot elidegeníteni vagy szerezni, új építkezéseket végezni, meglevő épületeket gyökeresen átalakítani és vagyonállagát csere útján változtatni csak az egyházmegyei presbitérium jóváhagyásával lehet.

Az egyházmegyei törzsvagyon felett való ilyen irányú rendelkezéshez az egyházkerületi presbitérium, az egyházkerületi törzsvagyon felett való ugyanilyen tárgyú rendelkezéshez pedig az egyetemes presbitérium jóváhagyása szükséges.

Sürgős és kivételes esetekben a jóváhagyást felelősség terhe alatt megadhatja az egyházmegye elnöksége, az egyházkerület elnöksége, illetőleg az egyetemes felügyelő, köteles azonban erről a közgyűlést utólagosan értesíteni.

Az E. A. 281. §-a hatályát veszti.

11. §.

A költségelőirányzatot csak kivételesen, a presbitérium határozata alapján és a közvetlen magasabb fokú önkormányzati testület elnökségének engedélyével lehet túllépni.

12. §.

Az egyházi szükségletek fedezésére szolgálnak:

- a) az előző évi jövedelem feleslege;
- b) az egyházközség vagyonának jövedelme;
- c) az egyháztágok önkéntes adakozásai;
- d) az egyházközség esetleges egyéb bevételei;
- e) az egyházi adó.

Az egyházi törvények bármely rendelkezéseiben említett egyházi járulék alatt mindenkor egyházi adót kell érteni.

Az E. A. 248. §-a hatályát veszti.

(250. §.) Amennyiben az egyházközségi vagyon jövedelme és esetleg az egyháztágok önkéntes adakozásából befolyó összeg a szükségletek fedezésére nem elégséges, a hiányzó fedezet az egyháztágoktól kivetés útján szedendő járulékokkal pótoltatik.

13. §.

Az egyházi adózás rendszerét, valamint az egyházi adókulcsot — utóbbit mindenkor úgy az egyházközségi háztartás nélkülözhetetlen folyó szükségleteire, mint az adózó egyháztagok számára, valamint vagyoni és kereseti viszonyaira s általában anyagi teljesítőképességére való tekintettel — a jelen törvény keretei között az anyaegyházközség, illetve leány-, fiókegyházközség, úgyszintén a missziói egyházközség közgyűlése, illetőleg képviselőtestülete maga állapítja meg.

Ha valamely anyaegyházközség, illetve leány-, fiókegyházközség, úgyszintén missziói egyházközség adózási rendszere ellenkezik a jelen törvénnyel, az egyházmegyei presbitérium által kitűzött záros határidőre az egyházi törvénynek megfelelő új adózási rendszert kell bevezetni.

Az E. A. 251. §-a hatályát veszti.

14. §.

Ha az egyházmegyei presbitérium úgy találja, hogy az egyházközség rendes szükségleteinek fedezésére nem alkalmas adózást eredményező adókulcsot alkalmaz, az egyházközséget felhívja az adókulcs megváltoztatására. Ha ez a felhívás egy éven belül eredménytelen marad, az egyházmegyei presbitérium — két kiküldöttje útján az egyházközség költségén az egyházközségben beszerzett adatok alapján — megállapítja az adókulcsot. Fellebbezés esetén végérvényesen az egyházkerületi presbitérium dönt. Az így megállapított adókulcsot az egyházközség a legközelebbi költségvetési évtől kezdve adókivetésénél alkalmazni köteles.

Ugyanilyen eljárásnak van helye akkor is, ha az egyházközség a törvényszerű időre a költségvetést össze nem állítja, vagy annak összeállítását megtagadja. Ezekben az esetekben az egyházmegyei presbitérium közbenjárásával felmerülő költségekért az egyházközség mulasztó vezetősége is egyetemlegesen felelős.

Az E. A. 265. §-a hatályát veszti.

15. §.

Az egyházi adó mind rendeltetése, mind az adózási rendszer szempontjából kétféle:

1. rendeltetése szerint:

a) rendes egyházi adó, mely az egyházközség évi rendes szükségleteinek a fedezésére szolgál; ide tartozik tehát az egyházközség által fenntartott iskola rendes szükséglete is; úgyszintén a felsőbb egyházi hatóságok szükségleteinek, valamint az általuk fenntartott vagy segélyezett intézetek költségeinek az egyházközségekre törvényesen kivetett évi összege; nemkülönben a közalapi járulék is;

b) rendkívüli egyházi adó, amely a rendes évi költségvetés kereteit meghaladó egyházközségi rendkívüli szükségletek fedezésének céljára szolgál.

Az anyaegyházközség vagy a leányegyházközség által fenntartott iskolák felállításával és fenntartásával kapcsolatban felmerülő költségek

fedezetét, mint rendes, esetleg rendkívüli iskolai adót az anyaegyház-községnek, illetve leányegyházközségnek külön kell kivetnie azokra az egyháztagokra, akik az iskolafenntartó egyház tagjai.

A fiókegyházközségekben és a szórványokban lakó egyháztagoknak iskolai szükségletekre szolgáló adóztatása tekintetében az egyházközség meghallgatása után az egyházmegyei presbitérium határoz; határozata ellen az egyházközség az egyházkerületi presbitériumhoz fellebbezhet.

2. adózási rendszer szempontjából:

a) személyi adó, amelyet az egyháztagok vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyaira tekintettel, esetleg osztályba sorozás útján, készpénzben, terményben, egyéb természetbeni szolgáltatásban, avagy munkaszolgáltatásban vetnek ki;

b) százalékos adó, amelyet az egyháztagokra kirótt állami alapadók alapján kell lehetőleg készpénzben kivetni; de az egyházközség a százalékos adót terményben is kivetheti.

Az állami adó alól való mentesség nem mentesít az egyházi adózás alól.

16. §.

Személyi adót köteles fizetni minden húsz éven felüli egyháztag, ha külön vagyona, külön jövedelme vagy keresete van; avagy ha önálló háztartása van; végül, ha nincs is önálló háztartása, de házasságot kötött.

Személyi adó fizetésére nem kötelezhető a teljesen keresetképtelen s egyúttal jövedelem nélküli és vagyontalan egyháztag.

Az E. A. 252. §-a hatályát veszti.

17. §.

Ezer pengőt meghaladó évi személyi adó fizetésére egy egyházközségi tag sem kötelezhető.

Az evangélikus vallású házastársak személyi adója egyúttvéve szintén nem haladhatja meg az évi ezer pengőt.

Az E. A. 253. §-a hatályát veszti.

18. §.

Személyi adót csak abban az egyházközségben kell az egyháztag terhére kivetni, amelyben állandó lakóhelye van. Ha az egyháztagnak több állandó lakóhelye van, jogában áll kijelölni azt az egyházközséget, amelyben személyi adót fizetni kíván. Ha e jogával az előző év december 31. napjáig nem él, akkor egyházi személyi adóval ott kell megróni, ahol állami jövedelem- és vagyonadóval van megróva.

Az E. A. 254. §-a hatályát veszti.

19. §.

A m. kir. fegyveres erő tényleges állományú tagjaira e minőségükben élvezett illetményeikből és szolgálati járandóságaikból származó jövedelmük után egyházi adó nem vethető ki.

Az egyházi tisztviselőket nem illeti egyházi adómentesség az egyháztól élvezett javadalmuk után sem.

20. §.

Ha az egyházközségi közgyűlés az egyház adózási rendszerét a személyi adó mellett az állami adók arányában való egyházi adózásra is alapítja, ilyen esetben az egyházközség tagjai, a megelőző évben reájuk kivetett valamennyi állami alapadó alapján, ezeknek az adóknak az egyházközség közgyűlése, illetőleg képviselőtestülete által megállapított, de az egyházközség minden tagjára nézve csak egységesen megállapítható százalékaival is megadóztathatók.

Az E. A. 255. §-a hatályát veszti.

(259. §.) A személyes járandóságok s az egyenes állami adó alapján kivetendő járulékok közti arányt, az illetékes egyházmegye jóváhagyásával életbelépő szabályrendelet útján, maguk az egyházközségek határozzák meg.

21. §.

A százalékos egyházi adót az egyházközség területén állami alapadóval megrótt minden egyháztagra a 20. §. értelmében s azonos kulcs szerint ki kell vetni, ha nem is lakik az egyházközség területén. Ugyanaz az adótárgy csak egy helyen lehet egyházi adó kivetésének alapja.

Az E. A. 256. §-a hatályát veszti.

(257. §.) Azon járulékok, amelyek a 256. § b) pontja* értelmében oly egyháztagoktól folynak be, kik közvetlenül valamely leányegyházközséghez csatolt községben adóznak, ha az érdekelt anyaegyházközség és leányegyházközség közt szerződésileg vagy szokásjog útján más intézkedés nem létezik, felerészben az anyaegyházközség, felerészben a leányegyházközség javára esnek.

22. §.

A nem magyar állampolgár evangélikusok, akik Magyarország területén állami adóval vannak megróva, ezen állami adó alapján a 21. §-nak megfelelően egyházi adó fizetésére kötelesek.

Amennyiben az egyház és valamely külföldi evangélikus egyház között a kétszeres megadóztatás kikerülése tekintetében viszonyosság áll fenn, e viszonyosság értelmében kell eljárni.

23. §.

Az egyházi adó kivetésénél a többgyermekes családfőt, ha gyermekeit az evangélikus vallásban nevei s azoknak önálló keresetük nincs, sem húsz éves életkoruk betöltése ellenére a családfő foglalkozásában nem segédkeznek, négy vagy öt ilyen gyermek után 15%, hat vagy hatnál több ilyen gyermek után 25% adókedvezmény illeti meg, amelyet a családfő egyházi adójából kell leírni.

* illetve az E. T. VII. t. c. 21. §.

24. §.

Vegyes házasságban élő evangélikus egyén, ha hitvestársával közösen van állami adóval megróva, egyházi járandósággal rendszerint csak azon összeg erejéig terhelhető, mely az evangélikus házastárs adóalapjának felel meg.

Ha azonban a vegyes házasságban élő evangélikus egyháztag házastársának egyháza saját egyháztagját a házastársak összes jövedelmének és vagyonának fele után rója meg egyházi adóval, az egyházi adót az evangélikus házastársra is ugyanígy kell kiróni.

Az E. A. 258. §-a hatályát veszti.

25. §.

Az egyházmegyei elnökség az egyházközség előterjesztése alapján megengedheti, hogy az egyházközség az illetékes pénzügyi hatóságot az egyházi adóknak az együttesen kezelt közadókkal együtt való beszedése iránt megkeresse. Az egyházmegyei elnökség egyházi érdekből az egyházközséget ilyen megkeresés megtételére utasíthatja.

Az E. A. 260. §-a hatályát veszti.

(261. §.) Az egyházi tisztviselők terményekben járó illetményeinek kivetésénél is a 251—256. és 258—260. §§* intézkedései szolgálnak zsinórmértékül. A terményjárulékok helyett a megfelelő egyenérték, az egyházközségi közgyűlésnek s az érdekelt tisztviselőnek, az illetékes egyházmegye jóváhagyásával létrejött közös megállapodása értelmében, készpénzben is leróható.

Az egyházközségi tagokat a lelkész és a tanító érdekében terhelő földművelési munkák, fuvarok és személyes szolgálmányok megválthatók.

26. §.

Az egyháztagok egyházi adóját, az alapul szolgáló hiteles adatok alapján az egyházközségi presbitérium vagy a presbitérium által e célra kiküldött bizottság veti ki, még pedig úgy, hogy a kivetés az egész költségelőiránnyal együtt a költségvetési év január hó 31. napjáig közgyűlési, illetőleg képviselőtestületi határozattal megállapítható legyen.

A közgyűlés helyét és idejét azzal a kijelentéssel kell közhírré tenni, hogy az egyházközség előirányzatával kapcsolatosan a kivetésre vonatkozó javaslat is tárgyalás alá kerül.

Az E. A. 262. §-a hatályát veszti.

27. §.

A közgyűlés, illetőleg képviselőtestület a kivetésre vonatkozó javaslatot, valamint a költségelőirányzatot — az utóbbit pontról-pontra — tárgyalja és megállapítja.

* illetve az E. T. VII. t. c. 13. §, 16—18. §§, 20—21. §§ és 24. §, továbbá az E. A. 259. §, végül az E. T. VII. t. c. 25. §.

A kivetést az egyházközségi tagokkal közszemléretétel útján, vagy szabályrendeletileg megállapított más alkalmas módon, az egyházközség területén kívül lakó tagokkal pedig írásban közölni kell.

Az E. A. 263. §-a hatályát veszti.

(264. §.) Az egyházközségi költségelőirányzatnak és kivetésnek közgyűlési megállapítását az illetékes lelkész az illetékes esperesnek, az egyházmegye által szabályrendeletileg meghatározandó időben bejelenti.

(266. §.) Azon egyháztagok, kik az egyházközségi kivetést magukra nézve sérelmesnek találják, a kivetést végleg megállapító közgyűlés napjától számítandó 30 nap alatt, sérelmük orvoslása végett, az egyházmegyei számvevőszékhez fellebbezhetnek.

Az egyházmegyei számvevőszék, az ügynek tüzetes megvizsgálása után határozatot hoz, melyről úgy a fellebbezőket, mint az illető presbitériumot értesíti.

E határozat foganatosítandó. Szabadságában áll azonban úgy az egyházközségnek, mint az elégedetlen feleknek, sérelmeik orvoslása végett, az illetékes egyházmegyei közgyűléshez folyamodni.

28. §.

Az egyháztagok adójának beszédese az egyházközségi gondnokok kötelessége, kik az adózó feleket a beszédés idejéről előre értesíteni s a beszédett összes járulékokat nyugtázni tartoznak.

A készpénzben fizetendő egyházi adót naptári negyedévenként esedékes előzetes negyedévi részletekben kell lefizetni, a terményekben fizetendő egyházi adókat pedig a helyi szokás szerint megállapított időben kell beszolgáltatni.

Akár készpénzben, akár terményben járó egyházi adónak késedelmes befizetése esetén az egyetemes közgyűlés által időnkint megállapított késedelmi kamat is jár, a negyedév második hó 15-ik napjától számítva. Az együttes kezelésbe adott egyházi adók esedékességére és a késedelmi kamatokra a közadók kezeléséről szóló országos jogszabályok irányadók.

Az E. A. 267. és 268. §§-a hatályát veszti.

(269. §.) A gondnok, illetőleg a pénztáros kezeli az egyházközségnek vagyonát és vezeti háztartását.

29. §.

A gondnoki és pénztárosi kezelést közvetlenül ellenőrzi a presbitérium, mely a kezelők felelősségében osztozik.

Örködik ennél fogva afölött, hogy a gondnokok és pénztárosok az egyházközség vagyonát híven s a fennálló törvényekben és szabályokban meghatározott módon kezeljék, jókarban tartsák, jövedelmeit pontosan beszédjék, szükségleteit fedezzék s a pénztári naplót rendesen vezessék; a pénztárt időről-időre, évenként legalább kétszer megvizsgálja; hanyag, vagy hűtlen kezelés esetében a kezelőt hivatalától azonnal felfüggeszti, az egyházközség vagyonát fenyegető kár elhárítására törekszik s ily esetben az egyházi vagyon biztosítása s a netán támasztható kártérítési igény érvényesítése végett a közgyűlés, illetve képviselőtestület összehívására az elnökséget felkéri s erről az egyházmegye elnökségét értesíti.

Az E. A. 270. §-a hatályát veszti.

30. §.

Ha a kezelők, esetleg a kezelést ellenőrző presbiterek, vagy a felülvizsgálatra hivatott közgyűlési tagok a hűtlenségük vagy mulasztásuk folytán az egyházközség vagyonán esett kárt önként és azonnal megtéríteni vonakodnának, az egyházközség elnöksége, szükség esetén az esperes az ügyet haladéktalanul az egyházmegyei számvevőszék elé terjeszti.

Az egyházmegyei számvevőszék a kárt okozó személy kártérítési kötelezettsége tárgyában határoz és őt a kár összegének megfizetésére kötelezi. A számvevőszék határozata alapján az egyházmegye elnöksége a szükséges biztosítási intézkedések (zárlat, biztosítási végrehajtás, jelzálogjog bejegyzése stb.) végett az illetékes kir. járásbírószágot vagy más illetékes hatóságot megkeresi.

A számvevőszék végzésének kézbesítésétől számított 15 nap alatt az érdekelt fél az egyházkerületi számvevőszékhez, annak határozata ellen pedig az egyházkerület végzésének kézbesítésétől számított 15 nap alatt az egyetemes számvevőszékhez fellebbezhet. A fellebbezésnek a végrehajtásra halasztó hatálya nincsen.

Ugyanezen eljárásnak van helye akkor is, ha a hűtlenség vagy mulasztás által okozott kárt a számadás megvizsgálása alkalmával állapították meg.

Az E. A. 271. és 272. §§-a hatályát veszti.

(273. §.) Az egyházközségi számadást, esetleg számadásokat, a 230. §-ban* foglalt intézkedésnek megfelelőleg, az illető kezelők állítják össze s a szabályrendeletileg meghatározandó időre a presbitérium elé terjesztik.

A presbitérium a számadást, esetleg számadásokat megvizsgálja és észrevételeivel s a felmentésre vagy elmarasztalásra vonatkozó javaslatával együtt, a szabályrendeletileg meghatározandó időben tartandó közgyűlés elé terjeszti, észrevételeit pedig azonnal közli a számadókkal.

(274. §.) A számadóknak a presbitérium észrevételeire, akár írásban, akár élőszóval tett ellenészrevételei, a 273. § szerint tartandó egyházközségi közgyűlésen, a számadások felülvizsgálása alkalmával tárgyalandók.

(275. §.) A közgyűlésnek fölmentő vagy elmarasztaló végzése az eredeti számadásra is rájegyzendő. A számadás hiteles másolata, az eredeti mellékletekkel együtt, további felülvizsgálat végett, az egyházmegyei számvevőszék egyházi elnökéhez, a szabályrendeletileg meghatározott időre fölterjesztendő.

(276. §.) Ha valamely egyházközség számadását az egyházmegyei számvevőszékhez a kitűzött határidőre be nem küldi és mulasztását fontos okokkal nem igazolja: az elnökség a számvevőszék két tagját bízta meg, hogy a hanyag kezelők, esetleg a presbitérium vagy a közgyűlés elnökei és tagjai költségére, a számadást a helyszínén elkészítsék.

(277. §.) Az egyházmegyei számvevőszék esetleges kifogásait, az eredeti számadási mellékletek visszazárása mellett, a szabályren-

* illetve az E. T. VII. t. c. 4. §-ban.

deletilleg meghatározandó idő lejártáig közli az érdekelt egyházközséggel, mely a számadást a kifogásoknak megfelelőleg helyesbíteni tartozik, esetleg a végzés kézbesítésétől számítandó 30 nap alatt az ügyet, eldöntés végett, az egyházkerületi számvevőszékhez terjeszti föl.

(278. §.) Az egyházmegyei s esetleg az egyházkerületi számvevőszék határozatával véglegesen elintézett számadás, mellékleteivel az egyházközségi — hiteles másolata pedig az egyházmegyei levéltárba helyezendő.

(279. §.) Ha valamely gondnok vagy kezelő hűtlen kezelés vagy rendellenes számadás miatt elmarasztaltatott, hivatalban nem maradhat és egyházi vagyonkezeléssel soha többé meg nem bízható.

(280. §.) A lelkésznek és tanítónak egyházközsége vagyonát kezelnie nem szabad, köteles azonban mind a kettő a presbitériummal az ellenőrzés és felügyelet munkájában osztozni, a számvitel munkájába befolyjni s a levéltárt kezelni.

(282. §.) A pénztár, amelyben az egyházközség értékesebb ingóságai őriztetnek, lehetőleg biztos helyiségben tartandó. Ellenzárának egyik kulcsa a kezelőnek, másik kulcsa a lelkésznek, esetleg pedig más, az egyházközség által választandó, de egyházközségi vagyont nem kezelő, bizalmi férfiúnak gondviselésére bízandó.

III. FEJEZET.

Egyházmegyei, egyházkerületi és egyetemes háztartás.

(283. §.) Az egyházmegyei háztartás ügyeinek részletes szabályozása, az egyházmegyei közgyűlés által, a törvény és felsőbb egyházhatósági intézkedések korlátai közt alkotandó szabályrendelettel történik, mely jóváhagyás végett az illetékes egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő.

31. §.

Az egyházmegye, az egyházkerület s az egyházegyetem hatáskörébe tartozó háztartási, vagyoni és pénzügyi természetű ügyeket — amennyiben azok a közgyűlés hatáskörébe tartoznak. — közgyűlési tárgyalásra a számvevőszék közreműködésével a presbitérium készíti elő. Az egyházkerületi és egyetemes közgyűlés a háztartási ügyek előkészítésére pénzügyi bizottságot alakít.

Az E. A. 284., 289. és 293. §§-a hatályát veszti.

(285. §.) Az egyházmegyei számvevőszéket, mely az elnökségen kívül legalább három tagból áll, az egyházmegyei közgyűlés választja hat évi időtartamra.

(286. §.) Az egyházmegyei számvevőszék gyakorolja mindazon jogokat és kötelességeket, melyek a 240.,* 241., 260.,** 266., 271., 272.,*** 276., 277. és 281.***** §-ok értelmében (v. ö. 316—322. §§) az egyházközségi háztartási ügyekre nézve hozzá utaltatnak.

* illetve az E. T. VII. t. c. 8. §.

** illetve az E. T. VII. t. c. 25. §.

*** illetve az E. T. VII. t. c. 30. §.

**** illetve az E. T. VII. t. c. 10. §.

Az egyházmegyei számvevőszék az egyházmegyei közgyűlésnek évenként kimerítő jelentést tesz.

(287. §.) Az egyházmegyei vagyonnak kezelése az egyházmegyei pénztárosnak, esetleg pénztárosoknak, a kezelés közvetlen ellenőrzése pedig az egyházmegyei ellenőrnek, esetleg ellenőröknek kötelessége.

(288. §.) Az egyházmegye, a szükségletei fedezésére megkívántató összegeket, amennyiben erre más jövedelmi forrása nincsen, kiveti a kötelékéhez tartozó egyházközségekre.

(290. §.) Ha valamely egyházközség az egyházmegye kivetését magára nézve sérelmesnek találja, ügyét birtokon kívül, az egyházkerületi s ettől az egyetemes egyházi közgyűlésre fellebbezheti és pedig a végzés hozatalától számítandó 30 napi határidőn belül.

(291. §.) Az egyházmegyei vagyonleltár s az évi számadás hiteles másolata, felügyelet s ellenőrzés gyakorlása végett, az illetékes egyházkerületi számvevőszékhez fölterjesztendő.

(292. §.) Az egyházmegye köteles esperesének tiszteletdíjat s irodaátalányul, esetleg segédlelkész tartására, megfelelő évi összeget utalványozni, miről szabályrendeletileg intézkedik.

(294. §.) A 293. §-ban* említett szakbizottságok egyházi és világi elnökeit és tagjait, kiknek számát a választó közgyűlés határozza meg, az illető egyházkerületi, illetőleg egyetemes közgyűlés választja.

A pénzügyi bizottságoknak tagjai a kezelők és ellenőrök is.

(295. §.) A pénzügyi bizottság az egyházkerületre s illetőleg az egyházegyetemre nézve a vagyon kezelése, ellenőrzése, épségben tartása és gyarapítása, a jövedelem folyósítása, a járulékok kivetése és beszedelése s a szükségletek fedezése érdekében megteszi mindazon szükséges intézkedéseket, melyek az egyházközségi háztartásra nézve az egyháztanács hatásköréhez tartoznak (242., 262., 270. és 273. §§).** E minőségben az egyházkerületi, illetőleg egyetemes közgyűlésnek előkészítő és végrehajtó közege s osztozik a felügyelete alatt álló kezelőkkel a felelősségben.

(296. §.) A számvevőszék gyakorolja a felügyeleti, felülvizsgálati és mindazon jogokat és kötelességeket, melyek a törvénynek az egyházközségi s egyházmegyei háztartásra vonatkozó szakaszai szerint (271., 272.,*** 272., továbbá 291. és 300. §§.****; v. ö. 315. és 318—320. §§.) az egyházkerület, esetleg az egyetemes egyházi számvevőszékhez utaltatnak.

Intézkedéseiről az egyházkerületi, illetőleg egyetemes közgyűlésnek évenként kimerítő jelentést tesz.

(297. §.) Az egyházkerületi, illetőleg egyetemes egyházi vagyon kezelése s a kezelés közvetlen ellenőrzése végett az illető közgyűlések pénztárosokat és ellenőröket választanak.

(298. §.) A szükséglet fedezésére megkívántató összeget kiveti az egyházkerület az egyházmegyékre, az egyházegyetem az egyházkerületekre.

* illetve az E. T. VII t. c. 31. §-ban.

** illetve az E. T. VII t. c. 9. §, 26. §, 29. §.

*** illetve az E. T. VII t. c. 30. §.

**** illetve az E. T. VII t. c. 33. §.

32. §.

Az E. A. 299. §-a hatályát veszti.

33. §.

Az egyházkerületi kivetést sérelmesnek találó egyházmegye orvoslás végett birtokon kívül az egyházkerületi közgyűléshez fellebbezhet.

Az E. A. 300. §-a hatályát veszti.

(301. §.) Az egyházkerületi vagyonleltár és évi számadás egy hiteles másolata, felülvizsgálat végett, az egyházegyetem rendelkezésére bocsátandó, az egyházegyetem vagyonállása és évi számadása pedig hiteles másolatban az egyházkerületekkel közlendő.

(302. §.) Úgy az egyházkerületek, valamint az egyházegyetem, háztartásuk részletes szabályozását, a törvény korlátai közt alkotandó szabályrendelettel eszközlik.

(303. §.) Az egyházkerület köteles püspökének tiszteletdíját és irodaátalányul, valamint irodavezetőjének díjazására, megfelelő összeget utalványozni, miről szabályrendeletileg intézkedik.

34. §.

Az egyházkerületnek püspöki javadalom céljára az állam által jutott földbirtok haszonélvezete, az e birtok után járó adók és biztosítási díjak viselése, a birtok és épületek karbantartásának s ezek költsége viselésének kérdését, valamint a hosszabb lejáratú haszonbérbeadás módját és feltételeit, nemkülönben a püspöki állás üresedése tartamára eső jövedelem hováfordításának kérdését az egyházkerületek szabályrendelettel rendezik.

IV. FEJEZET.

Egyetemes adóalap.

35. §.

Az egyházegyetem — addig is, míg egyházi és iskolai szükségleteinek kielégíthetése iránt az állammal szemben támasztható és történelmi alapokon nyugvó igényei külön országos törvénnyel nyernek rendezést — az e célra nyert és semmiféle más célra el nem vonható állami hozzájárulásból, az egyetemes közgyűlés rendelkezése és felügyelete alatt, egyetemes adóalapot tart fenn.

Ebből az egyetemes adóalapból kell a lehetőséghez képest rendszeresen segíyezni a súlyos terhekkel küzdő egyházközségeket. Ennek módját és feltételeit az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

V. FEJEZET.

Egyházi közalap.

(304. §.) A magyarországi evangélikus egyházegyetem a vallásszabadságot biztosító állami alaptörvény s az első egyetemes zsinat százados emlékére közalapot alkot.*

* Jegyzet. Illetve már az 1891—1894. évi zsinat alkotott.)

(305. §.) Az egyházi közalapnak célja: hogy a magyarországi evangélikus egyház egyetemének fejlődése, megerősödése, vallási, közművelődési és közjótékonyági intézményeinek fölvirágoztatása érdekében, anyagi támogatással való megvalósítását mozdítsa elő, mindazon intézkedéseknek, melyeknek saját körükben való fogadtatására az egyházközségek, egyházmegyék és egyházkerületek a maguk erejéből képtelenek.

Célja nevezetesen:

a) oly szegény egyházak gyámolítása, melyeknek önálló fennállását az egyházegyetem érdeke követeli, ha fennállásuk sem a maguk erejéből, sem az egyházmegyei és egyházkerületi hatóságok anyagi támogatásával nem eszközölhető;

b) új egyházközségek, illetőleg missziók szervezésének és fenntartásának, főképp pedig a magyarországi evangélikus egyház azon tagjai lelki gondozásának előmozdítása, kik az anyaegyházközség oltalmától távol eső helyen laknak;

c) egyházi, iskolai s emberbaráti, különösen evang. nőnevelő és árvaintézetek felállításának és fenntartásának és az evangélikus ifjúság hitünkben való oktatásának és vallásos nevelésének előmozdítása, illetőleg eszközlése oly tanintézetekben, melyek az evangélikus egyház intézkedési jogköréhez nem tartoznak;

d) előregedett vagy hivataluk folytatására képtelenné vált lelkészek s ezek özvegyei és árvái számára nyugdíjintézet szervezése és gyámolítása;

e) egyéb, a jelen szakasz kezdőpontjával összhangban álló célok előmozdítása.

36. §.

Az egyházi közalap céljára:

a) minden egyházközség az utolsó népszámlálás adatai szerint megállapított lélekszámú összes tagjai után évenként és fejenként két-két fillér járulékot fizet;

b) az egyházközség tagjai összes állami alapadójának fél százalékát külön e célra ki kell róni s a lélekszám utáni járulékkal együtt az évi rendes költségvetésbe kell beilleszteni.

Ha valamely egyházközség adóalapjában 20%-ot meghaladó változás történt, a helyesbítést a következő évi kivetésben kell elvégezni.

Az egyetemes közgyűlés az a) és b) pontok szerinti hozzájárulást az egyházkerületek meghallgatása után, az ország általános gazdasági helyzetének és az egyházközségek teherviselőkéességének gondos mérlegelése mellett, arra alkalmas időben lépteti életbe és azt a körülményekhez képest fejenként négy fillérig s az adóalap egy százalékáig menően egyszerre vagy fokozatosan fel is emelheti.

Az egyházi közalap gyarapítására egyébként mindenben az egyházi adóra vonatkozó rendelkezések irányadók.

Az egyházi közalap gyarapítására szolgál az e §-ban említett jövedelmeken felül az államsegély is.

A közalap felemelt jövedelmének az egyetemes közgyűlés által történt felosztásánál figyelembe kell venni a következő célokat: 1. a meglévő missziói egyházközségek anyagi támogatását, 2. a szervezés alatt álló

missziói egyházközségek segélyezését, 3. a missziói egyházközségekben templomok, imaházak építését, 4. közalapi tőke létesítését. Az 1—4. alatti célokra a százalékszerű arányt az egyetemes közgyűlés állapítja meg.

A közalaphoz való járulás kötelezettsége kiterjed a lelkészekre, tanárookra és tanítókra is.

Azt a családfőt, aki évi állami alapadója félszázalékának húszszorosát a közalap javára egyszerre befizeti, saját személyére nézve, a közalaphoz járulás alól az egyetemes presbitérium felmentheti.

A jelen §-ban szabályozott járulékokon felül az egyházi közalap célját szolgálják még kegyes adományok és hagyományok, az alap kamatai és egyéb rendkívüli bevételek, melyeket az egyházegyetem a közalaphoz csatol.

Az E. A. 306. §-a hatályát veszti.

(307. §.) A létesítendő alaptőke javára fordíttatnak:

a) az első évben az összes jövedelem;

b) a második évtől fogva az alaptőke kamatainak húsz (20%) százaléka;

c) a családfők részéről évi egyenes államadójuk fél százalékának húszszorosa fejében befolyó összegek;

d) a tőke gyarapítására szánt adományok, hagyományok és alapítványok.

(308. §.) Az egyházi közalap kezelése, a járulékok kivetése, a tőkék elhelyezése, az ellenőrzés gyakorlása és a segély kiosztása az egyetemes közgyűlés által alkotandó szabályrendelet értelmében történik.

(309. §.) A felsőbb egyházi kormányzóhatóságok kivetik, a 306. §-ban* meghatározott módon és mennyiségben fizetendő járulékokat, az alsóbb kormányzóhatóságokra; nevezetesen az egyházegyetem az egyházkerületekre, ezek a köteleikükbe tartozó egyházmegyékre, ezek pedig a hatóságuk alá tartozó egyházközségekre.

(310. §.) Amely egyházközség járulékait pontosan be nem fizette és mulasztását alapos okokkal nem igazolta, vagy amely egyházközség háztartási bajait más úton-módon is orvosolhatja, anélkül, hogy a közalap támogatását kellene igénybe vennie, az a segélyezésből kizáratik.

(311. §.) A szegény egyházak és iskolai tápintézetek javára gyakorlatban levő, gyülekezetenként és házanként való adománygyűjtés ügye, a megváltozott viszonyoknak megfelelő, netán szükséges szabályozás végett, az egyetemes közgyűlés hatáskörébe utaltatik.

(312. §.) Az egyházközségek, egyházmegyék, egyházkerületek s az egyházegyetem háztartásának a 224—303. §§-ok értelmében való rendezése 1896. évi január 1-ig teljesen foganatosítandó.**

A végrehajtás érdekében szükséges előleges intézkedések a következő §-okban foglalt intézkedések figyelembevételével 1895. év végéig teendők meg.

* illetve az E. T. VII. t. c. 36. §-ban.

** Kimondta az 1891—1894. évi zsinat.

(313. §.) A 312. §-ban foglalt rendelkezésekre való tekintettel, a felsőbb egyházi hatóságok az alsóbbakat részletes utasítással látják el.*

(314. §.) A közalapra való intézkedés, az alap létesítését illetőleg, a zsinati törvények szentesítését követő évben lép életbe; a végrehajtás szabályozása az egyetemes közgyűlésre bízván.

(315. §.) Az egyházi vagyonnak leltározása, a leltáraknak megerősítése s a felsőbb egyházi hatóságokhoz való beszolgáltatása (240. §,** 291. §, 301. §) az összes politikai községeknek, pusztáknak és telepeknek valamely egyházközségbe való bekebelezése (243. §), továbbá az egyházközségek költségelőirányzatainak és zárszámadásainak egyöntetű elkészítése végett szükséges intézkedéseket az egyházegyetem, az egyházkerületek közvetítésével azonnal megteszi s a szükséges nyomtatványokról is gondoskodik.*

(316. §.) Az egyházközségi tagok részéről fizetendő járulékok kivetése végett az egyházmegyék intézkednek aziránt, hogy az egyes egyházközségekben, a törvényszerinti kivetés alapjául szolgáló adatok pontosan és hitelesen beszereztesse, ezek alapján az 1896-ik évi kivetés és költségelőirányzat 1895. végéig elkészüljön s erről az egyházmegyei számvevőszékek az esperesek útján értesíttessenek.*

(317. §.) A lelkészek fizetésének összeírása iránt az egyházmegye intézkedik s e végre 10 évi átlag alapján meghatározza a terményekben szolgálványokban, palástdíjakban, haszonélvezetekben és egyéb, nem készpénzben járó illetmények értékét.

(318. §.) Amely egyházközségben a lelkész díjazása, tisztességes lakáson és kerten kívül nem meg 800 frtra s a viszonyok, tekintve az egyházközség anyagi erejét, annyira kedvezők, hogy a fizetésemeléssel járó új teherviselés elrendelhető: ott az egyházmegye határozatával a lelkészi fizetés 1896-tól fogva a 800 frt minimális összeg erejéig javítandó.*

Ha ezen határozatot az illető egyházközség sérelmesnek találja, ügyét az egyházkerületi s ettől az egyetemes közgyűléshez fellebbezheti; köteles azonban ebbeli szándékát, a határozat kézbesítésétől számítva, 30 nap alatt az illetékes esperesnél bejelenteni, mit ha elmulaszt, fellebbezési joga megszűnik s a határozat jogerejűvé válik.

(319. §.) Amely egyházközség saját erejéből nem képes a lelkészi fizetést, 800 frtra kiegészíteni, arra nézve a viszonyoknak minden oldalról való megvizsgálása után, az illetékes egyházmegye véleményes jelentést tesz az egyházkerületi közgyűlésnek, mely döntő határozatra van hivatva abban a kérdésben, hogy az illető egyházközségnek önálló fenntartása, az egyetemes egyház magasabb érdekében, szükséges-e vagy sem?

Ha önállóságában való fenntartását az egyházkerület szükségesnek találja, akkor az egyházmegye — föltéve, hogy a hiányzó összeget más úton pótolni, vagy a lelkészi és tanítói hivatalnak egy személy-

* Az 1891—1894. évi zsinat rendelkezése.

** illetve az E. T. VII. t. c. 8. §.

ben egyesítésével a bajon segíteni nem lehet — a törvény által kijelölt úton, a közalap segélyezését veszi igénybe.

Ha ily egyházközségben a lelkeszi hivatal időközben megüresedik, annak betöltése az eddigi díjazás mellett is eszközölhető abban az esetben, ha az illetékes egyházkerület a közalapból való segélyezést szükségesnek jelentette ki.

(320. §.) Oly egyházközségekben, melyek önálló fenntartását az egyházkerület, az egyházmegye jelentése alapján szükségesnek nem tartja s amelyek a lelkeszi fizetést a maguk erejéből kiegészíteni nem képesek: az egyházmegye intézkedik, hogy a lelkeszi hivatal megüresedése esetében többé be ne töltsék; hanem az egyházközség, lelkeszi gondozás tekintetében a legalkalmasabb, hozzá lehetőleg közel eső anyaegyházközségbe beolvasztassék, esetleg egy hasonló viszonyok közt levő egyházközséggel egyesíttessék.

Ebben az esetben a két érdekelt egyházközség közötti viszony rendezése, az egyházmegye közbejöttével, egyesség s esetleg egyházmegyei határozat útján eszközölendő.

Az egyházmegyének mindezen intézkedései csak az illetékes egyházkerület jóváhagyásával emelkednek érvényre.

Az érdekelt egyházközségek, ha az egyházkerület határozatát sérelmesnek tartják, ügyöket az egyetemes közgyűléshez fellebbezhetik; kötelesek azonban ebbeli szándékukat, a sérelmesnek talált határozat kézbesítésétől számítva 30 nap alatt bejelenteni, mit ha elmulasztanak, a határozat jogereje többé meg nem támadható.

(321. §.) Amely egyházközségben a lelkeszi hivatal megszűnik, az egyházközség tagjainak megadóztatása, amennyiben a kivetés alapja megengedi, továbbra is érvényben marad.

A jövedelemnek az a része, mely a szükségletek fedezésére nem okvetlenül szükséges, arra a célra tőkésítendő, hogy idővel a lelkeszi hivatalnak újra felállítása lehetővé váljék.

(322. §.) Az esperesek, esetleg helyetteseik kötelesek a lelkeszi és tanítói hivatal megüresedése esetében, az egyházközségekben személyes befolyásukkal oda hatni, hogy az egyházközségi tagokat a lelkes és tanító érdekében terhelő földművelési munkák és személyes szolgálmányok, készpénzben lerovandó megfelelő egyenérték alapján megváltassanak.

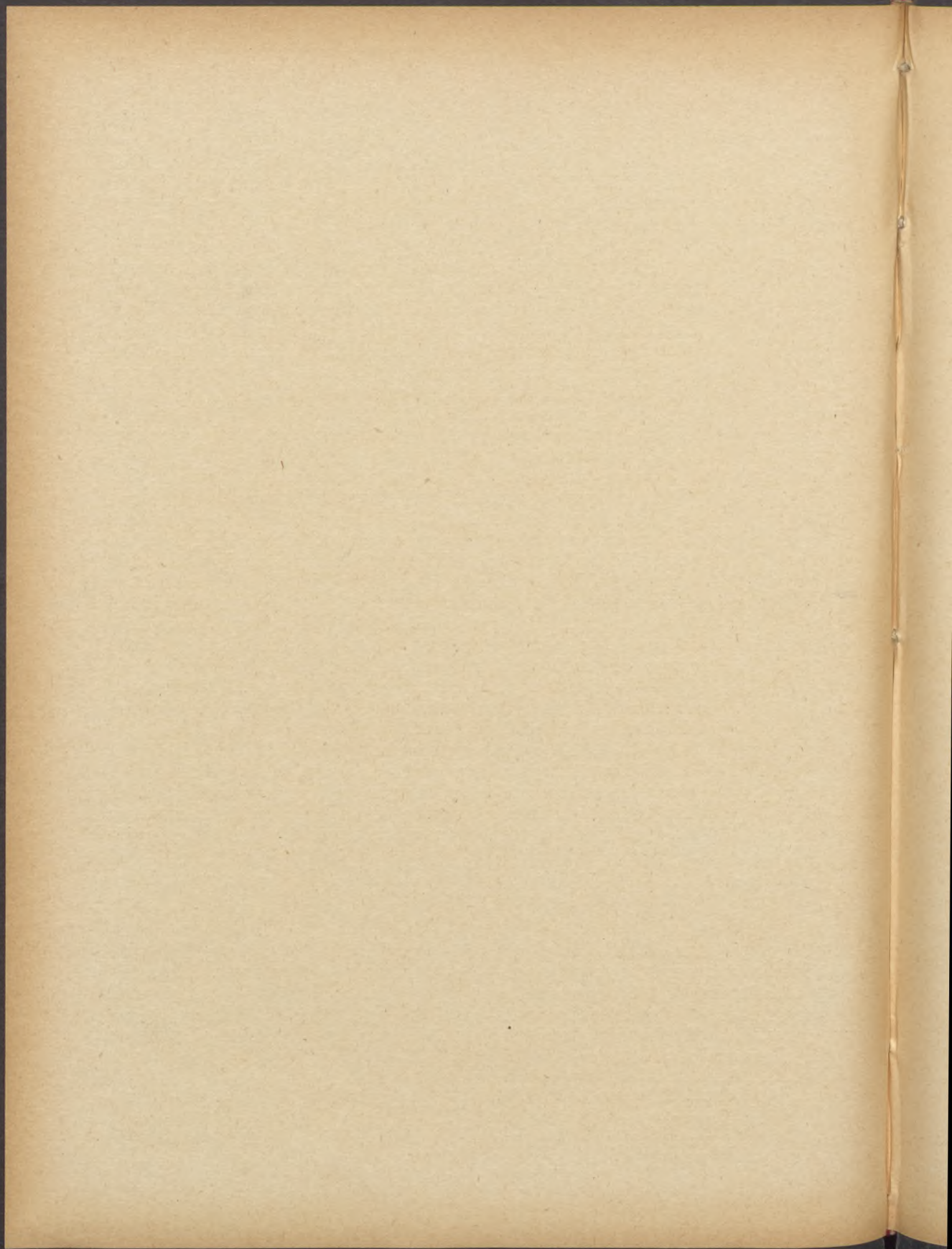
Zárórendelkezések.

37. §.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel* lép életbe, hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.** A törvény hatálybalépésével az 1891—1894. évi zsinat által alkotott Egyházi Alkotmányoknak, törvényeknek és egyéb jogszabályoknak mindazok a rendelkezései hatályukat veszítik, amelyek ezzel a törvénnyel ellenkezők.

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

VIII. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYKEZÉSRŐL.

ELSŐ CIM.

AZ EGYHÁZI BÍRÁSKODÁSRÓL ÁLTALÁBAN.

I. FEJEZET.

Az egyház törvénykezési joghatósága.

1. §.

Az egyházi törvénykezés alá tartoznak:

1. az egyházi fegyelmi vétségek;
2. a választások érvényessége tárgyában felmerült panaszok;
3. az egyházi közigazgatás körében, úgyszintén vagyoni kérdések tekintetében felmerülő panaszok és vitás ügyek;
4. az egyházhoz tartozással járó köteleesség, különösen a hűség megszegésének esetei.

II. FEJEZET.

Bírósági szervezet általában.

2. §.

A magyarországi evangélikus egyház bírói hatalmát egyházi törvényszékei által gyakorolja.

3. §.

Az egyházi törvényszékek:

- a) az egyházközségi bíróság;
- b) az egyházmegyei törvényszék;
- c) az egyházkerületi törvényszék;
- d) az egyetemes törvényszék;
- e) az egyetemes felügyelőnek, a kerületi elnökségeknek és az egyetemes törvényszék bíróinak fegyelmi ügyeiben eljáró külön bíróság.

Egyházközségi bíróság.

4. §.

Az egyházközségi bíraskodást az egyházközségi elnökség elnökle-
alatt rendszerint a presbitérium gyakorolja; ha azonban a presbitérium
harmincnál több tagból áll, a maga kebeléből működése idejére tíz egyház-
községi bírót választ titkos szavazás útján.

Ha a bíraskodást nem a presbitérium, hanem külön bíróság látja el,
ez a bíróság ötös tanácsban határoz, amely az egyházközségi elnökség-
ből és három bíróból alakul.

Egyházmegyei törvényszék.

5. §.

Az egyházmegyei törvényszék tagjai: az esperes és az egyház-
megyei felügyelő, mint elnökség, továbbá tíz bíró, akik közül négyet
a világiak, négyet a lelkészek közül, kettőt a tanári vagy tanítói korból
kell választani.

Az egyházmegyei törvényszék bírait és jegyzőjét hat évre az egy-
házmegyei közgyűlés választja; amennyiben a hat évi időszak alatt szük-
séggé válik, a hiányzó tagok helyett a hat évből hátralévő időre új
tagokat kell választani.

Az első három év elteltével a bírának sorshúzással kijelölt fele-
része kilép; a kilépett bírák újra megválaszthatók.

6. §.

Az egyházmegyei törvényszék ötös tanácsban határoz; a tanács az
elnökségből és három bíróból (egy világi, egy lelkészi és egy tanári vagy
tanítói bíróból) áll.

Egyházkerületi törvényszék.

7. §.

Az egyházkerületi törvényszék tagjai: a püspök és az egyházkerü-
leti felügyelő, mint elnökség, továbbá tizennégy bíró, akik közül hatot a
világiak, hatot a lelkészek, egyet-egyet a tanárok és tanítók sorából kell
választani.

Az egyházkerületi törvényszék bírait és jegyzőjét hat évre az egy-
házkerületi közgyűlés választja. A hiányzó tagok pótlására, a bírák fele-
részének az első három év eltelte utáni kilépésére s újra megválasztására
az 5. §. második és harmadik bekezdésének rendelkezéseit kell megfelelően
alkalmazni.

8. §.

Az egyházkerületi törvényszék ötös tanácsban határoz; a tanács az
elnökségből és három bíróból (egy világi, egy lelkészi és egy tanári vagy
tanítói bíróból) áll.

Egyetemes törvényszék.

9. §.

Az egyetemes törvényszék tagjai: az egyetemes felügyelő és a hivatalánál fogva legidősebb püspök, mint elnökség, továbbá húsz bíró, még pedig nyolc a világiak, nyolc a lelkészek, kettő-kettő a tanárok és tanítók sorából.

Az egyetemes törvényszék bírait és jegyzőjét hat évre az egyetemes közgyűlés választja. A hiányzó tagok pótlására, a bírák felerészének az első három év eltelte utáni kilépésére és újra megválasztására az 5. §. második és harmadik bekezdését kell megfelelően alkalmazni.

10. §.

Az egyetemes törvényszék hetes tanácsban határoz; a tanács az elnökségből és öt bíróból (két világi, két lelkészi és egy tanári vagy tanítói bíróból) áll. Abból az egyházkerületből, amelyből a fellebbezett ügy tárgyalásra kerül, egy bírót be kell hívni.

Külön fegyelmi bíróság.

11. §.

A külön fegyelmi bíróság az egyetemes felügyelőnek, a kerületi felügyelőknek, a püspököknek és az egyetemes törvényszék bíráinak fegyelmi ügyeiben dönt; tagjai: az egyetemes felügyelő, a kerületi felügyelők, a püspökök, továbbá az egyetemes törvényszéknek három világi és három lelkészi tagja, akiket az egyetemes közgyűlés abba hat év tartamára kiküld. Ez a fegyelmi bíróság tizenhárom tagú tanácsban dönt; a fegyelmi alatt álló felügyelő, püspök, vagy bíró és annak elnöktársa nem vehet részt a tanácsban; a bíróság elnöke az egyetemes felügyelő, az egyetemes felügyelő fegyelmi ügyében pedig a szolgálati idő szerint legidősebb kerületi felügyelő.

A tanács megalakulása.

12. §.

Az ítélő tanácsba az elnökség — amennyiben lehetséges —, ha tanár fegyelmi ügyét tárgyalják, tanári, ha tanító fegyelmi ügyét tárgyalják, tanítói bírót hívjon be.

13. §.

Ha az egyházközségi bíráskodást a presbitérium gyakorolja, határozatképes tanácsülés megalakulására a presbitériumra általában fennálló szabályok irányadók.

Az egyházi törvényszékeknél a határozathozatalban a meghatározott számnál sem több, sem kevesebb tag nem vehet részt.

A bírákat a tanácsülésbe az elnökség hívja be, lehetőleg megválasztásuk sorrendje szerint. A bíróság eljárásának és határozatának érvényességét nem érinti, ha az elnökség az ügyek tárgyalásának célszerű

csoportosítása, költségkímélés végett vagy más célszerűségi okból az említett sorrendtől eltér. Előreláthatóan több tárgyalási napot igénylő ügyben pótbíró is behívható.

A megjelenésben akadályozott törvényszéki tag köteles ezt az elnökségnek haladéktalanul bejelenteni, hogy az elnökség más tag behívásáról idejében intézkedhessék; igazolatlanul elmaradás avagy késedelmes bejelentés esetében a mulasztó tagot a törvényszék az okozott költség viselésére kötelezheti. Ilyen végzés ellen a tag felfolyamodással élhet, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

A rendes jegyző akadályoztatása esetében az elnökség nevez ki helyettes jegyzőt, ki a jegyzői esküt működése megkezdésekor letenni tartozik.

Az egyházi törvényszékhez vagy elnökségéhez intézett beadványt az egyházközség lelkészéhez, az egyházmegye espereséhez, az egyházkerület püspökéhez, illetőleg az egyetemes felügyelőhöz kell beadni, ha csak a törvény mást nem rendel.

A törvényszéki tárgyalást az elnökség egyik tagja vezeti; amennyiben az elnökség tagjai ez irányban másképp meg nem egyeznek, a tárgyalást a hivatalra idősebb elnök vezeti. Ha az elnökség valamelyik tagja nem vehet részt a tanácsban, helyettesét az elnökségnek nem akadályozott tagja jelöli ki a bírák sorából. Lehetőleg a megválasztás sorrendjében előbb álló bírót kell elnökhelyettesül kijelölni.

A határozatokat a tanács általános szótöbbséggel hozza.

Kizárási okok.

14. §.

A bíró már a törvénytől fogva nem vehet részt olyan ügy intézésében:

1. amelyben önmaga ügyfél vagy egyébként saját személyében érdekelt;

2. amelyben egyenes ágbeli rokona, oldalrokona unokatestvérig bezáróan, felesége, vagy aki az volt, jegyese, feleségének egyenes ágbeli rokona vagy testvére, testvérének házastársa, felesége testvérének házastársa, akár mint ügyfél, akár egyébként a saját személyében érdekelt;

3. amelyben olyan személy az ügyfél vagy egyébként érdekelt, akivel örökbefogadó-, vagy nevelőszülői, vagy gyermeki, vagy gyámi, vagy gondnoki viszonyban áll;

4. amelyben, mint valamelyik félnek törvényes képviselője, meghatalmazottja (ügyvédje), vagy mint közvádoló közreműködött, vagy amelyben a fél törvényes képviselőjével, meghatalmazottjával (ügyvédjével) a jelen bekezdés 2. vagy 3. pontjában meghatározott viszonyban áll;

5. amelyben mint tanut vagy szakértőt kihallgatták, vagy kihallgatását elrendelték, az utóbbi esetben attól kezdve, hogy kihallgatását elrendelték;

6. amelyben a bíraskodás alsóbb fokán vagy a közigazgatási ügyintézés során a határozat hozásában részt vett. Nem kizárási ok az, hogy a bíró a vizsgálatot elrendelő határozat hozatalában (54. §.), vagy a vizsgálatban részt vett.

15. §.

Bármelyik fél kívánságára ki kell zárni a tanácsból azt a bírót, akinek elfogulatlansága iránt alapos kétség van.

16. §.

A tárgyalás kitűzésekor az elnökség a rendelkezésre álló adatok és a maga tudomása alapján megvizsgálja, hogy egyes bírák ellen nem merül-e fel kizárási ok (14. és 15. §.); olyan bíró meghívását mellőzni kell, akivel szemben kizárási ok látszik fennállani. Ha valamelyik fél jelenti be, hogy a bíró ellen kizárási ok áll fenn, az elnökség — amennyiben a bejelentést a bíró meghallgatása után alaposnak látja — másik bírót hív be. Ha a bíró személye ellen a tárgyalás megnyitása után emelnek kifogást, a kizárás tárgyában a bíróság határoz. A kizárási okot a tárgyaláson akkor is érvényesíteni lehet, ha az elnökség azt nem vette figyelembe.

17. §.

A 14—16. §. rendelkezéseit a bíróság jegyzőjére és ha a presbitérium, mint bíróság jár el (4. §.), a presbitérium tagjára is megfelelően alkalmazni kell.

Bíróküldés.

18. §.

Ha a törvényszék tagjainak kizárása miatt nem alakulhat meg, más törvényszék kiküldésének van helye.

A bíróküldést az eljárás megindításával egyidejűleg vagy az eljárás folyama alatt a felek is kérhetik az illetékes bíróság elnökségénél. Az elnökség — esetleg a kifogásolt bírák meghallgatása után — a kérelmet a közvetlen felsőbb törvényszék elnökségéhez terjeszti fel. A bíróküldés tárgyában a közvetlen felsőbb törvényszék határoz.

A bíróküldést a közvetlen felsőbb törvényszék az ítélethozatalig az egyházi közigazgatási hatóság előterjesztésére a felek kérelme nélkül is elrendelheti, ha az egyház békéjének megóvása végett vagy más fontos egyházi érdekből szükséges. Az eljárást a bíróküldés kérdésének eldöntéséig fel kell függeszteni.

Bírói és jegyzői eskü.

19. §.

Az egyházi törvényszék rendes elnökei a letett hivatali eskün felül külön bírói esküt nem tesznek. A törvényszéki bírák és jegyzők a megválasztó közgyűlésben vagy az első törvényszéki ülésben, amelyen résztvesznek, a következő esküt teszik le:

A bíró esküje: „Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú és Szentlélek egy igaz Isten, hogy bírói tisztemet lelkiismeretesen teljesítem, az előttem lefolyó peres ügyekben és a bírói kötelességemhez tartozó minden ügyben híven és pontosan járok el, tiszta meggyőződésem és legjobb tudá-

som szerint szolgálatok igazságot s mondok ítéletet és a bírósági hivatalos titoktartást meg nem sértem. Isten engem úgy segéljen!"

A jegyző esküje: „Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú és Szentlélek egy igaz Isten, hogy jegyzői hivatalos kötelességemet az ülésekben, tanácskozásokban, a vizsgálatoknál s azonkívül is erőmhöz és tehetségemhez képest teljesítem, a hivatalomhoz tartozó ügyekben vett meghagyásokat hűségesen végrehajtom, tisztemben pontosan és serényen eljárók s a bírósági hivatalos titoktartást meg nem sértem. Isten engem úgy segéljen!"

III. FEJEZET.

Az egyházi bíróságok hatásköre és illetékessége.

20. §.

Az egyházközségi bíróság hatáskörébe tartozik az egyháztagok elleni eljárás az egyházhoz tartozással járó kötelesség, különösen a hűség megszegése esetében.

21. §.

Az egyházmegyei törvényszék hatáskörébe a következő ügyek tartoznak:

1. az egyházmegyéhez tartozó egyházközségek felügyelőinek, az egyházmegyéhez tartozó egyházközségekben alkalmazott, illetve állandó lakással bíró lelkészeknek, segédlelkészeknek, vallástanároknak, vallás-tanító lelkészeknek, intézeti, ifjúsági és egyesületi lelkészeknek, honvédségi lelkészeknek, az egyházközség és belmissziói intézményei tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak, az egyházközségi presbitérium tagjainak, továbbá — az egyházmegyei felügyelő és esperes kivételével — az egyházmegye tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak, úgyszintén az egyházmegyei presbitérium tagjainak fegyelmi vétségei;

2. az egyházmegyéhez tartozó egyházközségek vagy ugyanannak az egyházmegyének a területén lévő más egyházi testületek és intézetek között felmerült vitás közigazgatási és vagyoni ügyek;

3. az egyházközségeknek vagy az egyházmegyének a tisztviselő, vagy más alkalmazott, úgyszintén az egyházközségi képviselőtestület, illetőleg presbitérium, továbbá az egyházmegyei presbitérium tagja ellen kártérítés iránt indított keresete;

4. az egyházközség vagy az egyházmegye tisztviselőjének, vagy más alkalmazottjának (az özvegynek vagy örökösöknek) az egyházközség, illetőleg az egyházmegye ellen a hívány vagy általában a javadalmazás tekintetében indított keresete;

5. a javadalomhoz tartozó földek, épületek, lakás vagy más vagyontárgy kezeléséből, fenntartásából vagy átadásából egyrészt az egyházközség vagy az egyházmegye, másrészt a javadalmas vagy örököse (özvegye) között, úgyszintén egyrészt a hivatali utód, másrészt a hivatali előd vagy örököse (özvegye) között felmerülő viták;

6. az egyházközség közigazgatási hatóságainak határozatai vagy intézkedései ellen beadott panasz, amennyiben ilyen panasznak az egyházi jogszabályok értelmében helye van;

7. az egyházmegyéhez tartozó egyházközségekben megejtett válaszok elleni panaszok;

8. az 1. pontban felsorolt személyek nyugdíjazása vagy áthelyezése iránt az ötödik cím II., illetőleg III. fejezetében foglalt rendelkezések értelmében indítható eljárás.

Az állandó lakás az illetékesség megállapítása szempontjából akkor irányadó, ha nyugdíjasnak, vagy annak az ügyében kell eljárni, akinek működése több egyházmegye területére terjed ki.

Az egyházmegyei törvényszék, mint fellebbezési bíróság jár el az egyházközségi bíróságtól fellebbezett ügyekben.

22. §.

Az egyházkerületi törvényszék hatáskörébe tartoznak:

1. az egyházmegyei felügyelőnek és esperesnek, továbbá — az egyházkerületi felügyelő és a püspök kivételével — az egyházkerület tisztviselőinek és más alkalmazottainak, valamint az egyházkerületi presbitérium tagjainak fegyelmi vétségei;

2. az egyházkerülethez tartozó egyházmegyék vagy ugyanannak az egyházkerületnek a területén működő más egyházi testületek és intézetek között felmerült vitás közigazgatási és vagyoni ügyek, amennyiben nem tartoznak az egyházmegyei törvényszék hatáskörébe;

3. az egyházkerületnek az egyházkerületi tisztviselő vagy más alkalmazott, úgyszintén az egyházkerületi presbitérium tagja ellen kártérítés iránt indított keresete;

4. az egyházkerület tisztviselőjének vagy más alkalmazottjának (az özvegynek vagy örökösnek) az egyházkerület ellen a hívány, vagy általában a javadalmazás tekintetében indított keresete;

5. a javadalomhoz tartozó földek, épületek, lakás vagy más vagyontárgy kezeléséből, fenntartásából vagy átadásából egyrészt az egyházkerület, másrészt a javadalmas utód vagy örököse (özvegye), úgyszintén egyrészt a hivatali utód, másrészt a hivatali előd vagy örököse (özvegye) között felmerülő viták;

6. az egyházmegye közigazgatási hatóságainak határozatai vagy intézkedései ellen beadott panasz, amennyiben ilyen panasznak az egyházi jogszabályok értelmében helye van;

7. az egyházmegyei választások ellen beadott panaszok;

8. határozás az illetékes egyházmegyei törvényszék helyébe más egyházmegyei törvényszék kiküldése tárgyában.

Az egyházkerületi törvényszék fellebbezés folytán mint fellebbezési bíróság jár el a kebelébe tartozó egyházmegyei törvényszék által első vagy másodfokon elintézett ügyekben.

23. §.

Az egyetemes törvényszék hatáskörébe tartoznak:

1. az egyetemes felügyelőt, a kerületi felügyelőket, a püspököket s az egyetemes törvényszék bírait kivéve — az egyházegyetem tisztviselőinek és más alkalmazottainak, továbbá az egyetemes presbitérium tag-

jainak fegyelmi vétségei, valamint a hittudományi kar tanárainak lelkési vonatkozású fegyelmi vétségei;

2. az egyházkerületek között vagy a nem ugyanahhoz az egyházkerülethez tartozó egyházmegyék vagy intézetek között, úgyszintén az egyetemes egyház intézetei között felmerülő vitás közigazgatási és vagyoni ügyek;

3. az egyházegyetemnek az egyetemes egyházi tisztviselő vagy más alkalmazott, úgyszintén az egyetemes presbitérium tagja ellen kártérítés iránt indított keresete;

4. az egyházegyetem tisztviselőjének vagy más alkalmazottjának (az özvegynek vagy örökösnek) az egyházegyetem ellen a hívány vagy általában a javadalmazás tekintetében indított keresete;

5. a javadalmazáshoz tartozó földek, épületek, lakás vagy más vagyontárgy kezeléséből, fenntartásából, vagy átadásából egyrészt az egyházegyetem, másrészt a javadalmazó vagy örökös (özvegye) között felmerülő viták;

6. az egyházkerület közigazgatási hatóságainak határozatai vagy intézkedései ellen beadott panasz, amennyiben ilyen panasznak az egyházi jogszabályok értelmében helye van;

7. az egyházkerületi és az egyházegyetemi választások ellen beadott panaszok;

8. határozás az illetékes egyházkerületi törvényszék helyébe más egyházkerületi törvényszék vagy az egyházmegyei törvényszék helyébe más egyházkerületbe tartozó egyházmegyei törvényszék kiküldése tárgyában.

Az egyetemes törvényszék fellebbezés folytán mint fellebbezési bíróság jár el azokban az ügyekben, amelyekben az egyházkerületi törvényszék mint elsőfokú vagy mint fellebbezési bíróság jár el.

24. §.

A bíróság hatásköre nem szűnik meg, ha az egyháztag, aki ellen az eljárás megindult, időközben más egyházköztség tagja lett, vagy a lelkész, a tisztviselő vagy egyéb alkalmazott más bíróság hatáskörébe tartozó egyházközségben vagy egyházi intézetnél nyert állást vagy alkalmazást.

25. §.

Egyháztag fegyelmi ügyében (175—177. §§.) az eljárásra annak az egyházközségnek egyházközségi bírósága illetékes, amelyhez az egyháztag akkor tartozott, amikor az eljárásra okot adott.

A lelkész, tisztviselő vagy más alkalmazott örökös (özvegye) által vagy ellene indított kereset tárgyában az a törvényszék illetékes, amelyik illetékes lett volna, ha a keresetet az örökhagyó (a férj) indította volna, vagy ha a keresetet ellene indították volna.

Ha az eljárást ugyanabban az ügyben több lelkész, tisztviselő vagy más alkalmazott ellen indítják, az azonos vagy különböző hatáskörű törvényszékek közül eljárásra az illetékes, mely a hivatali rangban magasabb, illetőleg idősebb lelkészre, tisztviselőre, vagy más alkalmazottra hatáskörrel és illetékességgel bír.

A külön-külön indított ügyeket lehetőleg egyesíteni kell; az egyesítésre és a további eljárásra a magasabb hatáskörű bíróság, az azonos hatáskörű bíróságok közül pedig az illetékes, amely a másikat megelőzte. Összefüggés címén magasabb hatáskörű bíróságtól az ügyet nem lehet elvonni.

Ha ugyanaz a személy több tisztséget visel, (amint példának okáért az esperes egyházközségi lelkészi és egyházmegyei esperesi tiszte, vagy a presbiter presbiteri és tanári tiszte), a hatáskör és illetékesség tekintetében az a tisztség irányadó, amelyben az eljárásra okot adott; ennek a rendelkezésnek alapján azonban a 11. §-ban felsorolt tisztségek viselőit az ott meghatározott külön bíróság hatásköréből nem lehet elvonni.

Az egyházi törvénykezés — kivéve a fegyelmi bíraskodást — nem terjed ki annak a szolgálati viszonyaira, akit tisztán magánjogi szolgálati szerződés alapján alkalmaznak.

Az egyházi bíróságok illetékessége kizárólagos.

26. §.

Az egyházi törvényszékek között, továbbá egyrészt ezek és másrészt az egyházi közigazgatási hatóságok között felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközések esetében a közvetlen magasabb közös egyházi hatóságnál működő törvényszék dönt. A végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

A jogegység megóvása a törvénykezésben.

27. §.

Ha ugyanabban a kérdésben akár ugyanaz a törvényszék, akár más-más törvényszék ellentétes elvi alapon nyugvó jogerős határozatot hozott, az egyetemes törvényszék a törvénykezés egyöntetűségének megóvása végett a vitás elvi kérdést jogegységi határozattal dönti el. Az egyetemes törvényszék a jogegységi határozatot teljes ülésében hozza. A teljes ülés határozatképes, ha a törvényszék tagjainak legalább fele jelen van.

Jogegységi határozat hozatala végett a teljes ülés összehívása tárgyában akár hivatalból, akár egyházi hatóság vagy magánosok előterjesztésére az egyetemes törvényszék elnöksége határoz.

A jogegységi határozat a már jogerősen eldöntött ügyet nem érinti, a jövőre azonban a bíróságokra kötelező; folyamatban lévő ügyet a jogegységi határozat hozataláig fel lehet függeszteni.

IV. FEJEZET.

Képvisélet.

28. §.

Egyházi bíróságok előtt a felek akár személyesen, akár képviselőik útján járhatnak el.

Képviselőül ki lehet jelölni ügyvédet, vagy bármely önjogú egyháztagot. Ügyvéd képviselőül lehetőleg olyan ügyvédet jelöljenek ki, aki az egyháznak tagja.

Az eset körülményeihez képest a bíróság a feleket ügyvéd vallására utasíthatja.

A védelem ellátására az 57. §. rendelkezései irányadók.

29. §.

Ha a panaszlott vagy az alperes tartózkodási helye ismeretlen s megbízottja, háznépe nincsen, akinek kezéhez az idézést vagy egyéb lényeges bírói határozatot kézbesíteni lehetne, részére a bíróság ügygondnokot rendel s az idézést vagy határozatot ennek kézbesítteti.

Ha a fél más képviselőt nem rendelt, az ügygondnok a fél nevében minden perbeli cselekményre jogosított, kivéve az elismerést és a joglemondást.

V. FEJEZET.

Kézbesítés.

30. §.

Bírósági idézéseket, határozatokat vagy más iratokat annak az egyházközségnek lelkészi hivatala útján kell kézbesíteni, amelynek területén a címzett lakik.

Az átvétel elismeréséül a címzettől elismervényt kell venni, amelyet a címzett az átvétel napjának feltüntetésével aláír, vagy ha írni nem tud, kézjegyével lát el. A kézjegy mellett a kézbesítőnek fel kell jegyeznie az átvevőnek a nevét és a kézbesítés napját.

Ha a címzett, vagy az, aki helyette az iratot átveszi, nem tud olvasni, a kézbesítő magyarázza meg neki, hogy az irat mit tartalmaz, különösen, hogy az idézés mely napra és helyre szól.

A kézbesítő a kézbesítési íven jegyezze fel, hogy a címzettnek a magyarázatot megadta.

31. §.

Ha a címzett nincsen otthon, az iratot megbízottjának vagy háznépe valamelyik felnőtt tagjának kezébe lehet kézbesíteni. Ebben az esetben ennek az aláírásával kell az elismervényen az átvételt igazolni.

Ha a címzett az irat átvételét megtagadja, az iratot nála kell hagyni és ezt a kézbesítést elrendelő bíróságnak a nap megjelölésével jelenteni kell.

A bírósági iratot célszerűségi okokból, vagy ha a kézbesítés nehézségbe ütközik, tértivevény ellenében postai úton is lehet kézbesíteni.

VI. FEJEZET.

Igazolás.

32. §.

Igazolásnak van helye — amennyiben a törvény ki nem zárja — olyan hatánap vagy határidő elmulasztása esetében, amelynek elmulasztása a mulasztóra joghátránnyal jár.

Az igazolási kérelmet az elmulasztott határnaptól vagy a határidő elteltétől, illetőleg a mulasztás okának megszűnésétől számított tizenöt

nap alatt kell beadni annál a bíróságnál, amelynél a határnapot elmulasztották, vagy amelynél az elmulasztott cselekményt teljesíteni kellett volna. A mulasztás napjától számított hat hónap eltelte után igazolást kérni többé nem lehet.

A kérvényben elő kell adni az igazolási kérelem alapjául szolgáló ténykörülményekeket és mindazt, ami az előadást valószínűsíti. Az igazolási kérelemmel egybe kell kapcsolni az elmulasztott perbeli cselekményt (példának okáért az elmulasztott fellebbvitelt) is.

Az igazolási kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynél a határnapot elmulasztották, ha pedig határidő elmulasztása miatt adtak be igazolási kérelmet, az a bíróság, amely a pótoltt perbeli cselekmény (példának okáért a fellebbvitelt) tárgyában határoz. A bíróság rendszerint a felek meghallgatása nélkül határoz. Az igazolást megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

33. §.

Az igazolási kérelemnek sem az eljárás folytatására, sem a végrehajtásra halasztó hatálya nincs. Az a bíróság azonban, amely az igazolási kérelem tárgyában határoz, a fél kérelmére az eljárás ideiglenes felfüggesztését elrendelheti, ha az előterjesztett adatokból az igazolási kérelem sikeressége valószínűnek látszik.

M Á S O D I K C I M.

FEGYELMI VÉTSÉGEK.

Az egyház fegyelmi hatósága alá tartozó személyek.

34. §.

Az egyházi fegyelmi bíráskodás alá tartoznak mindazok, akik egyházi tisztséget viselnek vagy egyébként az egyház szolgálatában állanak, úgymint :

1. a felavatott lelkészek (segédlelkészek, vallástanárok, vallástanító lelkészek, intézeti, ifjúsági és egyesületi lelkészek), akár van lelkészi (tanári, vallástanítói) állásuk, akár nincs;
2. az egyházi tisztviselők és egyházi bírák;
3. az egyháznak vagy intézetének szolgálatában álló tanárok, tanítók, óvónők, kántorok;
4. a honvédségi lelkészek;
5. a presbitériumok tagjai;
6. olyan vallásos vagy egyházi célú egyesület tisztviselői és alkalmazottai, amelynek alapszabályai egyházi hatóság jóváhagyása alá esnek;
7. a külön megbízásból eljáró egyháztagok, ha megbízatásuk előtt esküt tettek;
8. az egyháznak vagy intézetének szolgálatában álló egyházfiak, altisztek, szolgák és a jelen §. 1—5. pontja alá nem eső egyéb alkalmazottak.

Az 1—4. pontban felsoroltak akkor is az egyház fegyelmi hatósága alá tartoznak, ha nyugdíjas állapotban követnek el fegyelmi vétséget, vagy ha még szolgálati idejükben elkövetett vétségért szolgálatuk megszűnése után indítanak ellenük eljárást.

Honvédségi lelkészek katonai szolgálati viszonyaik tekintetében nem tartoznak egyházi fegyelmi bírászkodás alá.

Tanáron, tanítón a jelen törvényben a tanárnőt, illetőleg tanítónőt is érteni kell.

Egyházi vétségek.

35. §.

Egyházi fegyelmi vétséget követ el:

1. az egyház fegyelmi hatósága alatt álló az a személy, aki:
 - a) az egyház hitvallásával meg nem egyező tant hirdet;
 - b) hivatali kötelességét szándékosan vagy gondatlanságból megszegi, vagy hivatali kötelességének teljesítésében nagymértékben hanyag vagy rendetlen;
 - c) az egyházat, vagy intézményét, vagy az egyház kezelésében álló alapítványt (alapot) szándékosan vagy gondatlanságból megkárosítja;
 - d) hivatali hatalmával visszaél;
 - e) az egyház békéjét izgatással, viszály előidézésével megzavarja vagy veszélyezteti;
 - f) az egyházi felsőbbség törvényes rendelkezésének vagy határozatának ellenszegül, vagy ezek ellen izgat, vagy az egyházi felsőség iránt engedetlenséget vagy tiszteletlenséget tanúsít;
 - g) foglalkozásával, életmódjával, magaviseletével vagy akár egyes cselekedetével is az egyházi tekintélyt lealacsonyítja, vagy az állásához szükséges bizalmat megingatja, vagy állásának (alkalmazásának) tekintélyét sérti vagy veszélyezteti;
 - h) olyan magaviseletet tanúsít, amely hivatalának jellegével össze nem fér;
 - i) a választás megtámadására okul szolgáló cselekményt követ el;
 - j) az állami büntetőtörvény alá eső oly cselekményt követ el, amely egyházi érdeket is sért;

2. az a lelkész, vallástanár, vallástanító lelkész, ifjúsági, egyesületi, intézeti lelkész, segédlelkész, tanár, tanító, óvónő, kántor és minden más javadalmazott tisztviselő vagy alkalmazott, aki a jelen törvény hatálybalépése után a II. t.-c. 7. §-a ellenére köt házasságot, vagy házasságát egyházilag nem köti meg, vagy gyermekei vallására vonatkozólag az egyház kárára megegyezést (reverzális) köt.

BÜNTETÉSEK.

Általában.

36. §.

Egyházi vétségre kiszabható büntetések:

1. feddés;
2. pénzbüntetés;
3. áthelyezés;

4. elmozdítás a viselt hivataltól;

5. hivatalvesztés.

A büntetést a vétség súlyához mérten az egyházi közérdeknek, az enyhítő és a súlyosbító körülményeknek gondos mérlegelésével kell kiszabni.

Hivatalvesztést nem lehet mellőzni, ha a vétkes a 35. §. *g)* és *h)* pontjában említett életmód vagy magaviselet miatt az állásához szükséges bizalomra vagy tiszteletre méltatlanná lett.

Nyugdíjasra csak pénzbüntetést vagy hivatalvesztést lehet kiszabni. Ha enyhébb büntetés kiszabása mutatkoznék indokoltnak, a fegyelmi vétség megállapítása mellett büntetés kiszabását mellőzni kell.

37. §.

A feddéshez két évre, a pénzbüntetéshez három évre terjedő hatállyal — különösen vétség ismételt elkövetése esetében — azt a mellékbüntetést lehet fűzni, hogy az elítéltet az említett időtartam alatt nem lehet magasabb illetménnyel egybekötött állásra megválasztani, kinevezni, vagy áthelyezni, vagy magasabb fizetési fokozatba léptetni és hogy az említett időtartam nem számít be abba az időbe, amelyet egyházi jogszabály bizonyos kedvezmények elnyerésére várakozási időként szab meg.

Választási visszaélés (35. §. *i)* pontja) esetében az elítéltet mellékbüntetésképen meghatározott időtartamra meg kell fosztani a választási jogtól és a megválasztás lehetőségétől. Ilyen mellékbüntetést legfeljebb tíz évre szóló hatállyal lehet kiszabni.

Pénzbüntetés.

38. §.

A pénzbüntetés 1000 pengőig terjedhet.

A pénzbüntetés mértékének megállapításában figyelembe kell venni az elítélt vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait és fennálló törvényes tartási kötelességeit is.

Ha az elítélt az egyháztól vagy intézetétől rendszeres illetményt húz, a pénzbüntetés az évi illetmény egytized részét nem haladhatja meg. A kiszámításban a lakbért vagy lakásértéket számításán kívül kell hagyni.

39. §.

A pénzbüntetést rendszerint az elítélt fizetéséből kell levonni. Ha a pénzbüntetés nem éri el a havi fizetés egyharmadát, a pénzbüntetésnek megfelelő összeget a határozat jogerőre emelkedését követő hónapban egyszerre kell levonni. Egyébként a pénzbüntetésnek megfelelő összeget havi részletekben kell levonni; egy-egy havi részlet a havi fizetés egyharmad részénél nem lehet több.

A pénzbüntetésnek megfelelő összeget a fizetésnek egyébként végrehajtás alól mentes részéből is le lehet vonni vagy be lehet hajtani, de a fizetés felét az elítélt részére minden esetre ki kell szolgáltatni.

A pénzbüntetés végrehajtásának módzatait az ítélet állapítja meg.

A pénzbüntetés címén befolyt összeg az egyházi közalapot illeti.

Áthelyezés.

40. §.

Ha a bíróság az egyházi vétség elkövetését és egyúttal azt is megállapítja, hogy az egyház érdekével nem egyeztethető össze, hogy a vétkes lelkész, egyházi tisztviselő vagy más alkalmazott eddigi szolgálatában vagy eddigi szolgálati helyén működjek tovább, a vétkest áthelyezésre ítélni. Ezt a büntetést feddéssel vagy pénzbüntetéssel együtt, vagy ezek nélkül egymagában is kiszabhatja.

Az áthelyezés végrehajtása iránt az elítéltnak egyházi felügyeleti hatósága intézkedik.

Ha az áthelyezést az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül alkalom hiánya miatt nem lehet végrehajtani, az elítéltet, ha nyugdíjra nincs igénye, a szolgálatból el kell bocsátani, ha pedig nyugdíjra már igényt szerzett, kényszernyugdíjazás iránt kell az eljárást megindítani. Ilyen esetben az elítéltet akkor is nyugdíjazni kell, ha nem szolgálatképtelen. A kényszernyugdíjazási eljárás során a bíróság a nyugdíjat az érdekelt egyházközség, vagy az érdekelt más egyházi testület és egyházi nyugdíjintézet meghallgatása után — az összes körülmények méltányos figyelembevételével — legfeljebb felére leszállíthatja.

Az átköltözés költsége az áthelyezettet terheli.

Elmozdítás. Hivatalvesztés.

41. §.

Az, akit elmozdításra ítélnék, elveszti állását (alkalmazását), tisztségét, az azzal járó címet, jelleget és mindennemű ellátási és egyéb olyan igényét, amely a szolgálat vagy tisztség alapján az egyház vagy az egyház intézete irányában őt magát és az utána ellátásra jogosultakat megillette volna.

A hivatalvesztés az előbbi bekezdésben meghatározott jogkövetkezményeken felül még azzal is jár, hogy azt, akit hivatalvesztésre ítélték, egyházi szolgálat körében többé nem lehet alkalmazni.

42. §.

Elmozdítás vagy hivatalvesztés megállapítása esetében különös méltánylást érdemlő okokból a bíróság kimondhatja, hogy az elítéltnak és az utána ellátásra jogosultaknak, vagy csupán az utóbbiaknak ellátási igénye egészen vagy részben fennmarad. Ha a bíróság olyan személyt ítél elmozdításra vagy hivatalvesztésre, aki a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézetének tagja, különös méltánylást érdemlő esetben javaslatot tehet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez aziránt, hogy az elítéltnak az 1914. évi XXXVI. t.-c. 6. §-a értelmében kivételes ellátás engedélyeztessék.

A FEGYELMI ELJÁRÁST ÉS A FEGYELMI BÜNTETÉS VÉGREHAJTÁSÁT KIZÁRÓ OKOK.

Lemondás.

43. §.

A fegyelmi eljárást nem lehet megindítani, a megindított eljárást pedig abba kell hagyni, ha az egyház fegyelmi hatósága alá tartozó személy állásáról (alkalmazásáról) vagy tisztségéről s az őt, valamint az utána esetleg ellátásra jogosultakat megillető igényekről a fegyelmi eljárás megindítása előtt, vagy az eljárás tartama alatt, de az ügyet befejező határozat jogerőre emelkedése előtt írásbeli nyilatkozatban lemond és lemondását egyházi felügyeleti hatósága elfogadta. Ha azonban a fegyelmi eljárást már megindították s — arra az esetre, ha a vétséget a panaszlott valóban elkövette — a vétség súlyához képest előreláthatóan hivatalvesztés kimondása látszik indokoltnak, a fegyelmi eljárást a lemondásra való tekintet nélkül folytatni kell; ilyen esetben is megszüntető határozattal kell befejezni az eljárást, ha utóbb hivatalvesztés kimondására nem kerül sor.

A lemondás a vagyoni felelősséget nem érinti.

Ha az egyházi szolgálat körében újra alkalmazzák azt, aki ellen a fegyelmi eljárást lemondása miatt mellőzték vagy szüntették meg, a fegyelmi eljárást haladéktalanul meg kell indítani; az elévülési idő letelte az eljárást nem gátolja.

Halál.

44. §.

Nem lehet megindítani, ha pedig már megindították, abba kell hagyni a fegyelmi eljárást, ha az egyház fegyelmi hatósága alá eső személy meghalt.

Elévülés.

45. §.

Az egyházi vétség (35. §.) büntethetősége annak elkövetésétől számított három év alatt évül el, ha a vétkes ez alatt az idő alatt újabb vétséget el nem követett. Ha ugyanazon vétség miatt az állami bíróság is eljárást indított, az egyházi elévülési idő az állami bíróság ítéletének vagy megszüntető határozatának jogerőre emelkedésétől számítandó.

Az elévülést megszakítja a panasznak az illetékes egyházi hatóságnál beadása vagy az egyházi hatóságnak a fegyelmi vétség miatt a vétkes ellen hozott határozata vagy ellene tett más intézkedése. A panasz folytán vagy anélkül is a vétség elkövetője ellen tett intézkedés vagy ellene hozott határozat napján az elévülés újra kezdődik.

A fegyelmi büntetést nem lehet végrehajtani, ha a fegyelmi büntetést megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számítva három év eltelt. Az elévülést félbeszakítja az illetékes egyházi hatóságnak a büntetés végrehajtására irányuló bármely cselekménye. A hivatalvesztés végrehajtása nem évül el.

Az egyházi fegyelmi eljárás és a világi bíróság viszonya.

46. §.

Az egyházi bíróság eljárására nincs befolyással az, hogy a vétség nemcsak az egyházi, de az állami törvényekbe is ütközik. Az egyházi bíróság a 35. §-ban felsorolt ügyekben, tekintet nélkül az állami bíróságok eljárására s annak eredményére, saját törvényei szerint függetlenül jár el s hoz ítéletet; ha azonban az egyházi bíróság az ügy érdekében szükségesnek tartja, az eljárást mindaddig függőben hagyhatja, míg az állami bíróság jogerejű határozatot nem hozott.

H A R M A D I K C I M.

ELJÁRÁS FEGYELMI VÉTSÉGEK ESETÉBEN.

I. FEJEZET.

Az eljárás megindítása.

47. §.

Fegyelmi eljárás megindításának helye van: hivatalból, egyházi hatóság megkeresésére, magánosok panaszára, végül magának a tisztviselőnek a kérelmére.

A felettes hatóságok kötelesek a tudomásukra jutó egyházi vétségek megtorlása iránt az eljárás megindításáról gondoskodni, fennmaradván az esperesnek és a püspöknek az a joga, hogy atyailag megintse és megdorgálja azt, aki az egyház tanaitól eltávozik, az erkölcsiség ellen vét, botrányos életet folytat, hivatali kötelességét nem teljesíti.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter megkeresésére az eljárást hivatalból kell megindítani.

48. §.

Mind a megkeresésben, mind a panaszban elő kell adni azokat a tényeket, amelyek miatt a fegyelmi eljárás megindítását kéri, úgyszintén a bizonyítékokat is. Abban a kérvényben pedig, melyben valaki maga ellen kér eljárást, elő kell adni azokat az okokat, amelyek az eljárás megindításának szükségességét indokolják.

49. §.

A megkeresést, panaszt vagy kérelmet a panaszlott felettes hatóságánál kell beadni. Még pedig:

a) azokra vonatkozóan, akik az egyházmegyei törvényszék elsőfokú bírói hatósága alá tartoznak (21. §. 1.) pontja) az egyházmegye esperesénél;

b) a kerületi törvényszék elsőfokú bíraskodása alá tartozókra (22. §. 1. pontja) vonatkozólag az egyházkerület püspökénél;

c) az egyetemes törvényszék, úgyszintén a 11. §-ban meghatározott külön bíróság hatósága alá tartozókra (23. §. 1. pontja) vonatkozólag az egyetemes felügyelőnél.

Az előbbi bekezdésben felsorolt hatóságok illetékesek az eljárásnak hivatalból megindítására is.

Ha a panaszt vagy kérelmet nem az illetékes hatóságnál terjesztették elő, ez a hatóság a panaszt vagy a kérelmet az illetékes hatósághoz teszi át.

Fegyelmi eljárás megindítását a jelen §-ban említett hatóságnál a Magyarhoni Evangélikus Lelkészek Egyesülete is kezdeményezheti.

50. §.

Ha a panasz vagy kérelem hiányos, a hiány pótlása végett vissza kell adni; ha annyira hiányos, hogy eljárás elrendelésének alapjául egyáltalában nem alkalmas vagy teljesen komolytalan, az illetékes törvényszék elnöksége visszautasítja. Visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye az illetékes törvényszékhez.

Békéltetés.

51. §.

Ha az eljárás megindítását egyedül magánfél kéri s az eljárás mellőzése nem járna egyházi vagy állami közérdek sérelmével, az ügynek békés elintézését kell megkísérelni. A békéltetés iránt a 49. §-ban meghatározott hatóság intézkedik; a békéltetés alapján a megszüntető határozatot a törvényszék elnöksége hozza; ilyen határozatot azonban csak a panaszlott felsőbb felügyeleti hatóságának meghallgatása után és csakis ennek az előzetes hozzájárulásával hozhat.

Védekező irat.

52. §.

Ha békéltetésnek nincs helye vagy a békés elintézés nem sikerült, a panaszlottat tizenöt napos határidő kitűzésével nyilatkozattételre kell felhívni, amennyiben a panaszlott még nem nyilatkozott.

Ha a panaszlott alapos okkal kimutatja, hogy a nyilatkozásra kitűzött határidő rövid, egy ízben halasztást lehet adni.

A nyilatkozatban a panaszlottnak elő kell adnia védekezését, azokat az adatokat és bizonyítékokat, amelyek a panasz alaptalanságának kimutatására szolgálnak.

Vizsgálat elrendelése.

53. §.

A nyilatkozat beadása után vagy ha a nyilatkozatra kitűzött határidő letelt, az elnökség határoz a vizsgálat elrendelése vagy az eljárás megszüntetése tárgyában.

Vizsgálat elrendelésének mellőzésével meg kell szüntetni az eljárást, ha az eljárás folytatásának lemondás (43. §.), halál (44. §.), vagy elévülés (45. §.) miatt nincs helye vagy ha a panasz nyilvánvalóan alaptalan.

A vizsgálatot elrendelő végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye; a vizsgálat elrendelését megtagadó s az eljárást megszüntető végzés ellen a panaszos felfolyamodást adhat be az illetékes (21—23. §.) törvényszékhez.

54. §.

Az egyházmegyei, egyházkerületi és egyetemes közgyűlésnek az a joga továbbra is épségben marad, hogy a hatósága alá tartozó egyházi tisztviselők és egyéb alkalmazottak ellen a vizsgálatot elrendelheti. A közgyűlés a vizsgálatot akkor is elrendelheti, ha az egyébként illetékes egyházi hatóság a vizsgálat elrendelését mellőzte.

Ha a vizsgálatot az előbbi bekezdés alapján a közgyűlés rendelte el, az ítéletet vagy az eljárást megszüntető végzést közölni kell az illető önkormányzati testület presbitériumával s a presbitérium a közvádlt fellebbezésre, illetőleg felfolyamodásra utasíthatja.

Közvádlo.

55. §.

A vizsgálat elrendelése után a püspök, illetőleg az egyetemes felügyelő közvádlt rendel ki. Közvádloúl rendszerint az illető egyházi önkormányzati testület ügyészét kell kirendelni. A kirendelt közvádlo az eljárás egész során — tehát a fellebbviteli eljárásban is — ellátja a közvádloi tennivalókat. A közvádlo a megbízó egyházi hatóságot az ügy állásáról értesíteni és annak utasításait az eljárás egész során — tehát a fellebbviteli eljárásban is — követni tartozik. Ha a vizsgálatot az előbbi §. alapján a közgyűlés rendelte el, a közvádlo a tárgyalás kitűzésének mellőzését, az eljárás megszüntetését vagy a panaszlott felmentését csak az illető presbitérium határozata alapján indítványozhatja.

A közvádloi megbízást bármikor vissza lehet vonni. A közvádlo helyettesítéséről szükség esetében a megbízó gondoskodik.

Fegyelmi eljárásban nincs helye a vádelejtésnek.

Ha a közvádlo a fegyelmi tárgyalás kitűzése (68. §.) után nem lát alapot fegyelmi vétség megállapítására, a panaszlott felmentését, illetőleg az eljárás megszüntetését indítványozza. A bíróság nincs kötve a közvádlo indítványához.

II. FEJEZET.

Vizsgálat.

56. §.

A törvényszék elnöksége a vizsgálat elvégzésével a törvényszék egyik tagját bizza meg. Egyes vizsgálati cselekmények elvégzésével — különösen az eljárás megrövidítése vagy költségkímélés okából — egyházi tisztséget viselő más alkalmas egyháztagot is meg lehet bízni.

A vizsgálóbíró kiküldéséről a közvádlt és a feleket értesíteni kell.

57. §.

A panaszlott már a vizsgálat során, de az eljárás későbbi szakában is védőt nevezhet meg.

Védőül nevezhet meg a panaszlott bármely önjogú egyháztagot.

A védő védettje érdekében az eljárás bármely szakában eljárhat, a védelem érdekében írásban vagy előszóval előterjesztést tehet, az iratokat elolvashatja. A panaszlott akarata ellenére a védő jogorvoslattal nem élhet.

A védőt minden tárgyalási határról értesíteni kell, amelyre a panaszlottat megidézik. Felek alatt — hacsak a törvény mást nem rendel — a védőt is érteni kell.

Ennek a §-nak a rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a panaszos képviselőjére is.

58. §.

Ha a panaszlott ismeretlen helyen tartózkodik, az illetékes törvényszék elnöksége az állami hivatalos lapban egyszer közzéteendő hirdetmény útján legalább harmincnapi határidőre idézi meg és részére védőt rendel, aki a panaszlottat az egész eljárás folyamán képviseli és — hacsak a törvény mást nem rendel — jogait is gyakorolja.

59. §.

A vizsgálóbíró feladata a tényállás felderítése. Evégből kihallgatja a panaszlottat. A panaszlottól meg kell kérdezni nevét, korát, születési és lakhelyét, családi állapotát, vallását, foglalkozását s meg kell hallgatni a panasz tárgyában. Ugyanígy meghallgatja a vizsgálóbíró a panaszost is, megszerzi a bizonyítékokat, különösen megszerzi az ügyre vonatkozó okiratokat s egyéb iratokat, kihallgatja a tanukat, szükség esetében szakértőket hallgat meg s helyszíni szemlét tart.

A bizonyításfelvétel tárgyában a felek, vagyis mind a közvádoló, mind a panaszlott és védője, mind a panaszos indítványokat tehetnek.

A panaszlott kihallgatásánál a közvádoló, a panaszos és a védő, a panaszos kihallgatásánál a közvádoló, a panaszlott és a védője, tanuk, szakértők kihallgatásánál és szemle foganatosításánál pedig valamennyi fél jelen lehet s kérdések feltevését indítványozhatja. Ez okból a kihallgatásról vagy a szemle idejéről és helyéről a feleket értesíteni kell. Ha a vizsgálatnak — különösen a vallomástétel szabadságának — érdeke úgy kívánja, a vizsgálóbíró akként rendelkezhetik, hogy a felek, vagy egyik vagy másik fél a vizsgálati cselekmény foganatosításakor ne legyen jelen. Ilyenkor azonban a fél távollétében tett vallomást, vagy végzett egyéb vizsgálati cselekményt a felekkel haladéktalanul közölni kell s alkalmat kell nekik adni arra, hogy észrevételeiket megtegyék.

60. §.

A tanukat és a szakértőket egyenkint kell kihallgatni. Szükség esetében a vizsgálóbíró elrendelheti tanuknak, szakértőknek szembesítését.

Kihallgatása előtt a tanut figyelmeztetni kell, hogy vallomására köteles esküt tenni; figyelmeztetni kell továbbá az eskü vallási jelentőségére és arra, hogy ha valótlanul vallana, az állami büntető törvénybe ütköző cselekményt követne el.

A figyelmeztetés után meg kell kérdezni a tanutól, a szakértőtől nevét, korát, születési és lakhelyét, családi állapotát, vallását és foglalkozását. A tanut, szakértőt meg kell kérdezni a felekhez való viszonyára és egyéb olyan körülményre nézve is, amely vallomását befolyásolhatja.

A tanu, a szakértő vallomását a jegyzőkönyvből előtte fel kell olvasni s a jegyzőkönyvet a tanu megjegyzései alapján ki kell egészíteni és ki kell igazítani. Vallomását a tanu aláírja vagy kézjegyével látja el.

A tanu a vallomástételt megtagadhatja, ha a panaszlottal a 14. §-ban meghatározott rokonsági vagy sógorsági viszonyban áll, ha a vallomástétel a hivatali vagy a hivatásbeli titoktartás köteleességébe ütköznék, vagy ha a feleletből reá vagy hozzátartozójára (14. §.) jelentékeny kár vagy szégyen hárulna. Ilyen esetekben a tanut figyelmeztetni kell, hogy a vallomástételt megtagadhatja. Az esetleg szükséges felmentés iránt a törvényszék keresi meg az illetékes hatóságot.

61. §.

A tanut, a szakértőt meg kell esketni, hacsak az eskü mellőzésére nincs ok. A szakértőt a szemle vagy a szakértői vélemény nyilvánítása előtt kell megesketni.

Mellőzni kell a tanu megesketését, ha a felek egyike sem kívánja vagy olyan ok áll fenn, amely miatt a tanu vallomása megeskétése esetében sem érdemelne hitelt.

A tanu esküje a következő: „Esküszöm az élő Istenre, hogy a hozám intézett kérdésekre legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes valóságot vallottam és semmit azokból, melyek a kérdésre tartoznak és amelyekről tudomásom van, el nem hallgattam. Isten engem úgy segéljen.”

A szakértő esküje a következő: „Esküszöm az élő Istenre, hogy a szemle tárgyát pontosan megvizsgálom és véleményemet részrehajlás nélkül, szakismeretem szerint, jó lélekkel, a valósághoz híven adom elő. Isten engem úgy segéljen.”

A vizsgálóbíró az indokolatlanul meg nem jelent vagy az esküt letenni vonakodó tanu kihallgatása és megeskétése iránt az illetékes kir. járásbírószágot keresheti meg.

62. §.

A felek meghallgatásáról, tanuk, szakértők kihallgatásáról s általában minden egyes vizsgálati cselekményről jegyzőkönyvet kell felvenni. A 60. §. harmadik és negyedik bekezdésének rendelkezéseit a felek kihallgatására is megfelelően alkalmazni kell. A jegyzőkönyvet a vizsgálóbíró és — amennyiben jegyzőkönyvvezetőt alkalmazott — a jegyzőkönyvvezető is aláírja.

63. §.

Ha az eljárás egyedül magánfél panaszára folyik, a vizsgálóbíró a vizsgálatnak bármely szakában megkísérelheti a békés kiegyenlítést. Ha ez sikerül, a felek között létrejött megállapodást jegyzőkönyvbe veszi és az iratokkal együtt a törvényszék elnökségéhez terjeszti.

A vizsgálat befejezése.

64. §.

Ha a vizsgálóbíró a vizsgálatot befejezettnek tartja, az iratokat bemutatja a törvényszék elnökségének; az elnökség az iratokat indítvány tétele végett kiadja a közvádlónak.

65. §.

A közvádló a vizsgálati iratok alapján indítványozza:

1. a vizsgálat kiegészítését, ha a vizsgálatot hiányosnak találja;
2. az ügynek az illetékes vagy a hatáskörrel bíró törvényszékhez áttételét, ha az más bírósághoz tartozik;
3. tárgyalás megtartását vagy mellőzését;
4. az eljárás megszüntetését.

A közvádló indítványát a fegyelmi bíráskodást gyakorló törvényszék elnökségéhez terjeszti elő.

66. §.

A közvádlónak vagy a panaszosnak indítványa alapján vagy egyébként is, ha szükségesnek látja, a vizsgálat kiegészítését, az ügy áttételét vagy a tárgyalás kitűzését a törvényszék elnöksége rendeli el, egyébként az elnökség az ügyet a közvádló indítványával együtt a törvényszék elé terjeszti.

67. §.

A törvényszék az eljárást tárgyalás kitűzése nélkül végzéssel megszünteti:

1. ha az eljárásnak a panaszlott lemondása (43. §.), halála (44. §.), vagy elévülés (45. §.) miatt nincs helye;
2. ha a vizsgálat adataiból megállapítható, hogy a panaszlott egyházi vétséget nem követett el;
3. ha a vétség elenyésző csekély súlyú és semmiféle közérdek nem kívánja az eljárás folytatását.

Ha az eljárást magánpanaszra indították meg, a megszüntető végzést a magánpanaszossal is közölni kell.

A jelen §. alapján hozott megszüntető végzés ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

A tárgyalás előkészítése.

68. §.

A tárgyalás idejét és helyét a törvényszék elnöksége tűzi ki.

A tárgyalásra a törvényszék elnöksége megidézi a panaszlottat és a védőjét, a közvádlót és a magánpanaszost. A vizsgálat során kihallgatott tanukat és szakértőket rendszerint nem kell a tárgyalásra megidézni. Ha azonban a felek valamelyike a már kihallgatott tanunak vagy szakértőnek vagy az előzetes eljárás során eddig még ki nem hallgatott tanunak vagy szakértőnek a tárgyalásra megidézését a tárgyalást megelőzően kellő időben kéri s egyúttal, — ha az indítványozó magánfél —

a tanunak vagy a szakértőnek a tárgyaláson megjelenésével járó költségét előlegezi, a tanut vagy a szakértőt meg kell idézni.

A törvényszék elnöksége gondoskodik a bírák és a jegyzők meghívásáról is és kijelöli a bírák közül az ügy előadóját.

III. FEJEZET.

Tárgyalás. Nyilvánosság.

69. §.

A tárgyalás rendszerint nyilvános. A bíróság a nyilvánosság kizárását elrendelheti, ha egyházi vagy más közérdek megóvása szempontjából szükségesnek találja, vagy ha a hallgatóság a csendet, a rendet zavarja és az elnöki rendreutasítás sikertelen marad. A nyilvánosság kizárása esetében is a panaszlott és a panaszos, valamint a közvádoló által kijelölt két-két hallgató jelen lehet a tárgyaláson.

Tárgyalásvezetés.

70. §.

A tárgyalást az elnök vezeti, gondoskodik a rend fenntartásáról. Azt, aki a rendet zavarja vagy tiszteletlenül viselkedik, az elnök rendreutasítja — a féltől a szót is megvonhatja — s ha az nem használ, a rendetlenkedőt kiutasítja, szükség esetében kivezetteti. Ezeket a rendelkezéseket a felekkel szemben is lehet alkalmazni; ha rendetlenkedés miatt valamelyik felet el kell távolítani, a tárgyalást nélküle is folytatni lehet, de ilyen esetben ez a fél egy hallgatót nevezhet s egyébként is alkalmat kell neki adni arra, hogy a tárgyaláson történekről értesüljön s esetleges észrevételeit megtegye.

A tárgyalás megnyitása és a tanács megalakulása.

71. §.

A tárgyalást az elnök a kitűzött ügy megnevezésével nyitja meg, azután megállapítja, hogy az idézettek megjelentek-e.

A tárgyalást akkor is meg lehet tartani, ha a felek, vagy egyik-másik fél nem is jelent meg, feltéve, hogy szabályszerűen megidézték őket.

Ha a törvényszék — különösen súlyosabb vétség esetében — szükségesnek tartja a panaszlott jelenlétét, a tárgyalást elhalaszthatja; ilyenkor a panaszlottat az idézésben figyelmeztetni kell, hogy a vétség esetleg súlyos büntetéssel járhat s hogy a törvényszék a panaszlott távollmaradása esetében is határozni fog.

A tárgyalás megnyitása s annak megállapítása után, hogy az idézettek megjelentek-e, az elnök felhívja mind a bíróság tagjait, mind a feleket, hogy a bírakkal vagy a jegyzővel szemben esetleg fennálló kizárási okokat nyomban jelentsék be. Az eljárás későbbi szakában a felek kizárási indítványt már nem tehetnek, kivéve ha nyomban valószínűsítik, hogy a kizárási okról csak utóbb szereztek tudomást. A kizárási indítvány tárgyában a törvényszék a bíró meghallgatása után zárt tanácsülésben határoz. A határozat hozatalában nem vehet részt az a bíró, aki

ellen kizárási indítványt tettek. A törvényszék a kizárási indítvány tárgyában akkor is határozhat, ha a határozathozatalban a tanács valamennyi tagja a kizárási indítvány következtében nem is vehet részt, de legalább három tanácstag részt vehet.

Előadás és bizonyításfelvétel.

72. §.

A tanács megalakulása után az előadó ismerteti az ügyet, nevezetesen a panaszt, a panaszlott védekezését, a vizsgálat során felvett bizonyítékokat, tanuk vallomását, szakértők véleményét, a bizonyítékul szolgáló okiratokat és egyéb iratokat.

Az ügy előadása után a felek észrevételeket tehetnek és bizonyítás felvétele, kiegészítése iránt terjeszthetnek elő indítványt. A vizsgálat során már kihallgatott tanu vagy szakértő újabb kihallgatását és a vizsgálat során fel nem merült új bizonyítás felvételét is indítványozhatják. Az indítvány tárgyában a törvényszék tanácsa dönt.

Ha a tárgyalásra megidézett vagy bár idézés nélkül megjelent tanu vagy szakértő kihallgatását elrendelik, a kihallgatást nyomban a tárgyaláson foganatosítják; amennyiben szükséges, a tanu vagy a szakértő kihallgatása végett a tárgyalást el kell halasztani és az új határnapra a tanut vagy a szakértőt meg kell idézni. A tanuhoz vagy a szakértőhöz az elnök intézi a kérdéseket. Kérdés feltevését mindegyik fél indítványozhatja. Az elnök megengedheti, hogy a bírák és a felek közvetlenül is tehessenek fel kérdéseket. Ha a tanunak, a szakértőnek a tárgyaláson megjelenése nehézségbe ütköznék, a kihallgatást megkeresés vagy kiküldött bíró útján is lehet foganatosítani; ilyenkor a kihallgatásra a feleket is meg kell idézni. A tanu és a szakértő kihallgatására és megesketésére egyébként a 61. és 62. §§. szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A törvényszék a feleknek a bizonyítás tárgyában előterjesztett indítványaihoz nincs kötve, hanem azoktól függetlenül hivatalból is megtesz mindent a való tényállás felderítése végett.

A felek indítványai, határozathozatal.

73. §.

A bizonyítási eljárás befejezése után a közvádlo — amennyiben a vádat el nem ejti — előterjeszti a panaszlott vétkesnek nyilvánítása iránti indítványát, egyben nyilatkozik a büntetés nemére és mérvére nézve is. A panaszosnak jogában áll indítványt előterjeszteni esetleges vagyoni követelése tárgyában.

A közvádlonak s esetleg a panaszosnak előterjesztésére a panaszlott és a védője válaszolhatnak.

Ha a közvádlo vagy a panaszos viszonyálással él, az esetben a panaszlottat és a védőjét illeti az utolsó szó.

További szóváltásnak nincs helye, az elnök a tárgyalást berekeszti s a törvényszék zárt ülésben meghozza a határozatot.

74. §.

A törvényszék a határozathozatalban sem a közvádló, sem a panaszos által előterjesztett indítványokhoz kötve nincs.

75. §.

A bíróság közbenszóló határozattal (végzéssel) az eljárás kiegészítését rendelheti el, ha az ügynek bővebb felderítését tartja szükségesnek.

76. §.

A törvényszék a vétség fennállása esetében is végzéssel megszüntetheti az eljárást, feltéve, hogy a vétség elenyésző csekély súlyú és semmiféle közérdek nem kívánja a panaszlott bűnösségének megállapítását és büntetés kiszabását.

A törvényszék végzéssel megszünteti az eljárást a 67. §. első bekezdésének 1. pontjában felsorolt esetekben is.

A törvényszéknek a jelen §. alapján hozott megszüntető végzése ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

77. §.

Ha az eljárás kiegészítésére (75. §.) nincs szükség s az eljárás megszüntetésének esete (76. §.) sem áll fenn, a törvényszék a bizonyítékok gondos mérlegelésével az ügy érdemében ítéletet hoz s a panaszlottat vagy felmenti, vagy vétkesnek mondja ki és büntetést szab ki reá.

78. §.

Ha a bíróság a panaszlottat vétkesnek mondja ki és pénzbüntetéssel bünteti, a pénzbüntetés végrehajtását különös méltánylást érdemlő okból felfüggesztheti, ha ettől a panaszlott egyéniségének, életviszonyainak és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével kedvező hatást vár az elítélt magaviseletére és a büntetés végrehajtásának felfüggesztése az egyház érdekét nem sérti. A büntetés végrehajtásának felfüggesztése három évre szól; ha ez alatt az elítélt újabb fegyelmi vétséget el nem követ, a felfüggesztett büntetést nem lehet végrehajtani; ellenkező esetben a felfüggesztett büntetés végrehajtását el kell rendelni.

A felfüggesztés hatálya sem a magánjogi igényekre, sem a per költségre nem terjed ki.

79. §.

Az ítélet bevezető részében meg kell nevezni a bíróságot, a panaszlottat; fel kell tüntetni, hogy az ítéletet fegyelmi vétség ügyében hozták s fel kell tüntetni az ítélet hozatalának helyét és napját.

Az ítélet rendelkező részében meg kell jelölni röviden a panasz tárgyaúl szolgáló egyházi vétséget, határozottan ki kell mondani a panaszlott felmentését vagy bűnösnek kimondását, utóbbi esetben azt is, hogy a panaszlottat a törvény mely rendelkezésébe ütköző vétség miatt mondták ki bűnösnek, meg kell határozni a kiszabott büntetést s a bűnösség kimondásának egyéb következményeit, végül rendelkezni kell a költségekről s az esetleges magánjogi igényekről.

Az ítéletet indokolni kell. Az indokolásban ki kell fejteni, hogy a törvényszék mely tényeket, mely okból tart bebizonyítottanak vagy be nem bizonyítottanak, mely okok voltak irányadók a jogi kérdések eldöntésében s a tárgyalás során tett indítványok elutasításában. Elítélés esetében tüzetesen fel kell sorolni a súlyosító és az enyhítő körülményeket.

80. §.

Ha a bíróság olyan személyt ítél elmozdításra vagy hivatalvesztésre, aki a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézetének tagja, a 42. §-ban meghatározott javaslat tárgyában az ítélelhozatalakor határoz.

81. §.

Az ítélelhozatalt nem akadályozza az, hogy a panaszlott ismeretlen helyen távol van. A törvényszék azonban a határozathozatalt a panaszlott előkerüléséig felfüggesztheti, ha a panaszlott részvételének hiánya miatt megnyugtatóan nem lehet határozni. Nincs helye a határozathozatal felfüggesztésének, ha a panaszlott távolléte magában véve is fegyelmi vétség.

A felfüggesztő határozat jogerőre emelkedésétől kezdve a vétség büntethetőségének elévülése újra kezdetét veszi; ha azonban a panaszlott utóbb jelentkezik és hivatalát vagy szolgálatát folytatni kívánja, az eljárást ellene az elévülésre tekintet nélkül folytatni kell.

82. §.

A zárt ülésben csak az ítélőtanács tagjai és a jegyző vehetnek részt. A tanácskozás az előadó véleményének és szavazatának előterjesztésével kezdődik, azután nyilatkoznak a többi bírák az elnök által kijelölt sorban.

Amennyiben a határozathozatal nem egyhangú, a zárt ülésről külön jegyzőkönyvet kell felvenni és zárt borítékban az iratokhoz kell csatolni.

83. §.

A határozatot rendszerint abban az ülésben kell meghozni, amelyben a tárgyalást befejezték. Határozathozatal után az elnök az ülést újra megnyitja s az ítéletet kihirdeti.

Ha a határozathozatal előreláthatóan hosszas tanácskozást igényel, kivételesen a határozathozatalt el lehet halasztani. Ilyenkor az elnök a tárgyaláson azt közli a felekkel, hogy a határozatot írásban fogják megkapni.

Az ítéletet a kihirdetés után vagy ha a határozathozatalt elhalasztották, azután legfeljebb nyolc nap alatt indokolásával együtt írásba kell foglalni és a feleknek kézbesíteni. Az ítéletnek a bíróság pecsétjével ellátott kiadmányait az elnökség és a jegyző írják alá.

84. §.

A jogerős ítéletet közölni kell a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel is, ha az ítélet következtében nyugdíjigényét elveszti olyan személy, akinek a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézete terhére van nyugdíjigénye.

Jegyzőkönyv.

85. §.

A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek tartalmaznia kell: a tárgyalás helyét és napját, az elnök, a bírák, a jegyzőkönyvvezető, a vádló, esetleg képviselője, a panaszlott és védője nevét, a fegyelmi vétés megnevezését és annak kijelentését, hogy a tárgyalás nyilvános volt-e, vagy nem. Továbbá magában kell foglalnia a tárgyalás menetének és minden lényeges alakításának hű leírását, különösen annak felemlítését, hogy mely panaszlottat, tanukat és szakértőket hallgattak ki, mily szembesítések történtek, mely okiratokat olvasták fel és hogy a tanuk és szakértők esküt tettek-e vagy megesketésüket mely okból mellőzték, végre a feleknek minden indítványát és az elnöknek, vagy a bíróságnak határozatait.

A panaszlottnak és a tanuknak vallomásait és a szakértők véleményét a jegyzőkönyvbe akként kell beiktatni, hogy a jegyzőkönyv a vallomások, illetőleg vélemények lényeges tartalmát kellő alapossággal tüntesse fel.

86. §.

A felek jogaik megóvása végett kívánhatják, hogy egyes körülményeket vagy nyilatkozatokat a jegyzőkönyvbe vegyenek. A kérelem tárgyában az elnök dönt.

Valamely körülménynek vagy nyilatkozatnak a jegyzőkönyvbe felvételét az elnök vagy a bíróság hivatalból is elrendelheti.

87. §.

Fontos ügyben a bíróság elrendelheti az egész tárgyalásnak vagy egy részének gyorsírással feljegyzését. A bíróság ezt bármelyik félnek kellő időben előterjesztett, indokolt kérelmére más ügyben is elrendelheti, ha a fél a költségeket megelőzőleg bírói letétbe helyezi.

88. §.

A jegyzőkönyvet az elnök, a jegyző, esetleg a tolmács aláírja. A jegyzőkönyv a tárgyaláson történeteket bizonyítja.

A felek a tárgyalás jegyzőkönyvét és mellékleteit megtekinthetik, lemásolhatják vagy költségükre lemásoltathatják, továbbá az elnöknel a jegyzőkönyv helyesbítését és kiegészítését kérhetik.

Ha a felek a jegyzőkönyv tartalmát kifogásolják s a kifogás az ügy eldöntésére kiható lényeges körülményekre vonatkozik, a felsőbb bíróság a kifogásolt rész tekintetében az ellenbizonyítást megengedheti.

IV. FEJEZET.

A fegyelmi eljárás költségei.

89. §.

A törvényszék az ítéletben vagy olyan határozatban, amely az eljárást előtte befejezi, az eljárás költsége iránt hivatalból intézkedik.

Külön-külön megállapítja egyrészt a bíróságnak, a bíróság tagjainak, a bírósági kiküldötteknek, a jegyzőkönyvvezetőnek és a közvádlónak a költségét és esetleg napidíját, valamint a bíróság, illetőleg az elnökség által az egyház pénztárából előlegezett költséget (hivatalos költség), másrészt a felek költségét, ideszámítva a képviselőjükkel vagy a védelmükkel járó költségeket és a bizonyítási eljárással felmerült s általuk előlegezett költséget és az esetleges ügygondnok költségét is.

Ha a törvényszék az eljárást megszünteti vagy felmentő ítéletet hoz, az eljárás költsége és a panaszlottnak okozott költségek — ideszámítva a védelemmel járó költséget is — megfizetésére a panaszost, vagy ha az eljárást hivatalból indították meg, azt az egyházi testületet kötelezi, amely az eljárást kezdeményezte.

Ha a törvényszék a panaszlottat vétkesnek mondta ki, őt az eljárás költségeinek és a panaszosnak okozott költségek megfizetésére kötelezi, — ideértve a panaszos képviselőjével járó költségeket is.

A költség megfizetésére tizenöt napi határidőt kell szabni.

90. §.

A bizonyítási eljárás költségét, különösen a tanuk utazási költségét és a szakértő díját és költségét, az a fél tartozik előlegezni, amelyiknek kérelmére a bizonyítás felvételét, a tanú, a szakértő kihallgatását a törvényszék elrendelte. A bizonyító fél igazolt szegénysége esetében minden költséget, egyéb esetben a közvádó indítványára elrendelt bizonyítás költségeit, úgyszintén az ítélet hozataláig, illetőleg az ítélet alapján való behajtásig el nem mulasztható költségeket pénztárából az az egyházi testület előlegezi, amely az eljárást kezdeményezte s ha az eljárást hivatalból indították meg, az a hatóság, amely azt elrendelte.

91. §.

Magánpanaszra indított fegyelmi ügyben a törvényszék elnöksége kötelezheti a panaszost, hogy a költségek biztosítására 500.— pengőig terjedhető előleget fizessen az elnökség kezéhez. Az előleg letételéig, hacsak a közérdek sérelmével nem jár, az eljárás megindítását függőben kell tartani. A költségelőleg kiegészítését a törvényszék elnöksége az eljárás folyamán bármikor kívánhatja. Az elnökségnek a költség-biztosíték tárgyában hozott végzése ellen felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez.

V. FEJEZET.

Felfüggesztés.

92. §.

A fegyelmi eljárás megindítására jogosult hatóság (49. §.) a fegyelmi eljárás megindításával egyidejűen s ha utóbb szükséges, a fegyelmi eljárás során is felfüggesztheti a tisztviselőt vagy más alkalmazottat állásától vagy szolgálatától, ha:

1. a vétség olyan súlyos, hogy a panaszlottat előreláthatóan elmozdításra vagy hivatalvesztésre fogják ítélni s a panaszlottnak a további hivatali működése vagy szolgálata az egyházi közérdeket sértené;

2. ha már a vétség gyanúja egymagában is indokolja, hogy a panaszlottat a hivatal tekintélyének vagy más egyházi közérdeknek megóvása szempontjából a fegyelmi eljárás befejezéséig a hivatal vagy szolgálat ellátásától távoltartsák.

Ha az eljárást a 35. §. 2. pontjába ütköző vétség miatt indítják meg, a felfüggesztést ki kell mondani.

A nyugdíjazás iránti törvényszéki eljárás (146. §.) megindítása után a 49. §-ban meghatározott hatóság elrendelheti a tisztviselőnek vagy más alkalmazottnak állásától vagy szolgálatától felfüggesztését, ha az egyházi szolgálat zavartalan ellátásának, különösen a helyettes zavartalan működésének biztosítása érdekében szükséges.

A felfüggesztő határozatot írásba kell foglalni, indokolni s a felfüggesztettnek kézbesíteni kell.

93. §.

A felfüggesztést az egyházmegyei elnökség köteles az egyházkerületi elnökségnek felülvizsgálat végett haladéktalanul bejelenteni; a felfüggesztettnek pedig joga van nyolc nap alatt, birtokon kívül, az egyházkerületi elnökségnél a felfüggesztés megszüntetését kérni.

A felfüggesztést az a hatóság, amely elrendelte, vagy a magasabb fokú egyházi hatóság bármikor megszüntetheti, ha a felfüggesztés elrendelésének oka megszűnt. A felsőbb hatóság által elrendelt felfüggesztést az alsóbbfokú hatóság, a bíróság által elrendelt felfüggesztést az egyházi közigazgatási hatóság nem szüntetheti meg. Az egyházi törvényszék a fegyelmi vagy a nyugdíjazási ügy tárgyalása során a felfüggesztés fenntartása vagy megszüntetése tárgyában határoz. Az állami fizetésekiegészítésben részesülő egyházi tisztviselő vagy más alkalmazott felfüggesztését kimondó vagy az azt megszüntető jogerős végzést a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel is közölni kell.

94. §.

Az egyházi törvényszék az egyházi vétségek miatt indított eljárás bármely szakában végzéssel felfüggesztheti hivatalától a panaszlottat, ha azt az egyház érdekében állónak vagy egyébként a vétség súlyosságánál fogva szükségesnek látja.

Ha a felfüggesztést az egyházmegyei törvényszék, mint elsőfokú bíróság rendelte el, határozata ellen birtokon kívül az egyházkerületi törvényszékhez, ha a felfüggesztést a kerületi törvényszék, mint elsőfokú bíróság mondta ki, az egyetemes törvényszékhez felfolyamodásnak van helye.

Ha az egyházi törvényszék a panaszlottat hivatalvesztésre ítélte, az ítélet jogerőre emelkedéséig a hivataltól való felfüggesztést is ki kell mondani.

95. §.

A felfüggesztés a határozat közlése után azonnal hatályba lép s annak tartama alatt a felfüggesztett semmiféle hivatalos teendőt nem

végezhet és más egyházi hivatalt sem láthat el s ezenfelül fizetésének legfeljebb kétharmadát a helyettesítés és az eljárás költségeinek fedezése végett vissza kell tartani. A lakáspénz és a családi pótlék érintetlen marad.

Felfüggesztés esetében az eljárást minden fokon soron kívül kell intézni.

96. §.

Ha a törvényszék a panaszlottat felmenti, a felfüggesztés ideje alatt visszatartott járandóságait ki kell fizetni, ha elmozdításra vagy hivatalvesztésre ítéli, a visszatartott járandóságokat nem lehet kifizetni; enyhébb büntetés kiszabása esetében a törvényszék az összes körülmények mérlegelésével határoz arról, hogy a visszatartott járandóságokat ki kell-e fizetni, vagy mennyiben kell kifizetni.

VI. FEJEZET.

Fellebbvitel.

97. §.

Végzés ellen felfolyamodásnak, ítélet ellen fellebbezésnek van helye.

Felfolyamodás.

98. §.

Felfolyamodásnak csakis azokban az esetekben van helye, amelyekben a törvény kifejezetten megengedi. Az eljárás során hozott olyan végzés miatt, amely ellen a törvény külön felfolyamodást nem enged, az ítélet elleni fellebbezésben lehet orvoslást kérni, ha a végzésben foglalt rendelkezések az ítéletre befolyással voltak.

Felfolyamodással élhetnek a felek és azok, akikre a végzés vonatkozik.

Annak, akivel a végzést kihirdetés útján közölték, a felfolyamodást nyomban be kell jelentenie, annak pedig, akinek a végzést kézbesítették, a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt kell beadnia annál az elnökségnél, illetőleg annak a törvényszéknek az elnökségénél, amely a végzést hozta. Vissza kell utasítani a törvény szerint kizárt, az elkésett, vagy azt a felfolyamodást, amelyet felfolyamodásra nem jogosított jelentett be vagy adott be.

A kihirdetés alkalmával bejelentett felfolyamodást a törvényszék utasítja vissza, az írásban beadott felfolyamodást pedig az az elnökség, amelynél a felfolyamodást a törvény szerint be kell adni. A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

A másodfokon hozott végzés ellen további felfolyamodásnak nincs helye, hacsak a törvény kivételt nem tesz.

99. §.

A felfolyamodást az elintézéshez szükséges iratokkal felszerelve, ha szükséges, felvilágosító jelentés kíséretében haladéktalanul fel kell terjeszteni a felfolyamodási bírósághoz.

A felfolyamodás tárgyában — amennyiben a törvény mást nem rendel — a közvetlen felsőbbfokú bíróság határoz. Ugyanez áll akkor is, ha a végzést a törvényszék elnöksége hozza. A felfolyamodást rendszerint a felek meghallgatása nélkül intézik el.

Fellebbezés.

100. §.

Fellebbezésnek van helye:

az egyházmegyei törvényszéknek és az egyházkerületi törvényszéknek elsőfokon hozott ítélete, valamint az egyházkerületi törvényszéknek másodfokú ítélete ellen; az utóbbi ellen nincs helye fellebbezésnek, amennyiben az elsőfokú ítélettel egybehangzó; ha azonban a panaszlottat elmozdításra, vagy hivatalvesztésre ítélték, az egyházkerületi törvényszéknek másodfokon hozott határozata ellen akkor is helye van fellebbezésnek, ha az elsőfokú ítélettel egybehangzó.

Fellebbezéssel élhetnek:

1. a panaszlottnak mind javára, mind terhére: a közvádó;
2. a panaszlott javára: a panaszlott, valamint a védő.

101. §.

A fellebbezést annak a félnek, aki az ítélet kihirdetésekor jelen volt, a kihirdetéstől, annak pedig, aki a kihirdetéskor nem volt jelen, a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt kell beadnia két példányban az eljárás elsőfokú törvényszék elnökségénél; az elnökség a fellebbezést az iratokkal együtt a másodfokú bíróság elnökségéhez felterjeszti, erről a feleket értesíti és egyúttal a másodpéldányt az ellenfélnek kézbesíti.

A fellebbező fél ellenfele a fellebbezésre észrevételeket adhat be. Az észrevételeket írásban a fellebbezési bíróság elnökségénél kell beadni.

Ha a fellebbezés az eljárásra vonatkozó olyan panaszokat tartalmaz, amelyek iránt a felterjesztett iratok kellő felvilágosítást nem nyújtanak, az elnökség ezek iránt a felterjesztő jelentésben nyilatkozni köteles.

Vissza kell utasítani a törvény szerint kizárt, az elkésett, úgyszintén azt a fellebbezést, amelyet fellebbezésre nem jogosított fél jelentett be vagy adott be. A kihirdetés alkalmával bejelentett fellebbezést a törvényszék utasítja vissza, az írásban beadott fellebbezést pedig annak a törvényszéknek az elnöksége, amely a megtámadott ítéletet hozta. A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye a közvetlen magasabb fokú bírósághoz.

102. §.

Új tényállításokat, új bizonyítékokat a fellebbezésben is lehet felhozni. A törvényszék az új bizonyítás felvételének elrendelését mellőzi,

ha úgy látja, hogy az csak a per elhúzásának a célját szolgálná. A bizonyító felet a költség előlegezésére lehet kötelezni.

103. §.

A fellebbezési törvényszék elnöksége az ügyiratokat megvizsgálja, gondoskodik azoknak esetleg szükséges kiegészítéséről, kitűzi az ügy tárgyalására a határnapot, arra a feleket megidézi, a bírakat s a jegyzőt meghívja, a bírák sorából előadót rendel ki s annak az ügyiratokat kiadja.

Ha a fellebbezésben tanu vagy szakértő kihallgatását indítványozzák és a bizonyításfelvétel költségét előlegezték, az elnökség egyúttal megidézi a tanukat, esetleg a szakértőket és intézkedik szükség esetén más újabb bizonyíték megszerzése iránt. Az elnökség szükség esetén az előadó véleményének meghallgatásával teszi meg intézkedéseit.

104. §.

A fellebbezési tárgyaláson az előadó ismerteti az ügyet, nevezetesen a panaszt, az elsőfokú tárgyalást és ítéletet s a fellebbezéseket.

Ha sem a fellebbezésben, sem a tárgyaláson bizonyítás kiegészítését nem indítványozzák, az előadó előadása és a feleknek ezt követő egy-egy felszólalása után az elnök a tárgyalást berekeszti.

Ha akár a fellebbezésben, akár a tárgyaláson a bizonyítás kiegészítését indítványozzák, a törvényszék az előadó előadása után a bizonyítás kiegészítése tárgyában határoz s ha a bizonyítás felvételét elrendeli, a tanut vagy a szakértőt nyomban kihallgatja, esetleg a bizonyítás felvételére új tárgyalási határnapot tűz ki, vagy a bizonyításfelvételt kiküldött bíró vagy megkeresés útján foganatosítja. A bizonyításfelvétel után a felek felszólalhatnak és indítványaikat előterjeszthetik. Az utolsó szó a panaszlottat illeti. A felek szóváltása után az elnök a tárgyalást berekeszti.

A tárgyalásra egyébként az elsőfokú tárgyalásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

105. §.

A fellebbezési törvényszék zárt ülésben határoz.

Végzéssel elrendeli az iratok kiegészítését vagy felvilágosítás adását, ha az elsőfokú bíróság az iratokat hiányosan terjesztette fel, vagy az elsőfokú bíróság eljárására vonatkozó felvilágosításra van szükség;

végzéssel visszautasítja a fellebbezést, ha a fellebbezésnek a törvény szerint nincs helye, ha a fellebbezés elkésett, vagy ha azt fellebbezésre nem jogosított adta be;

közbenszóló végzéssel bizonyítás felvételét vagy kiegészítését rendeli el, ha a tényállás nincsen kellően felderítve; a bizonyítás felvétele végett új tárgyalást tűz ki, vagy pedig a bizonyítás felvételét kiküldött bíró útján vagy megkeresés útján foganatosítja;

végzéssel feloldja az elsőfokú ítéletet vagy az azt megelőző eljárást is, ha a bíróság megalakulásában vagy eljárásában a törvényes szabá-

lyokat olyan súlyosan megsértették, hogy amiatt az elsőfokú eljárás és ítélet az ügy érdemleges eldöntésének alapjául nem szolgálhat; ítélettel helybenhagyja vagy megváltoztatja az elsőfokú ítéletet.

106. §.

A fellebbezési bíróság a fellebbezésben vagy a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett indítványokhoz nincs kötve, az elsőfokú ítéletet azonban csakis a közvádó fellebbezése vagy a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett indítványa alapján súlyosbíthatja.

Az ítélet szerkesztésére és kihirdetésére az elsőfokú bíróságra megállapított szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

107. §.

A fellebbezési bíróság a határozatot az iratokkal együtt megküldi az elsőfokon eljáró törvényszék elnökségéhez; az elsőfokon eljáró törvényszék elnöksége gondoskodik a határozat kézbesítéséről.

108. §.

Az egyházkerületi törvényszéknek másodfokon hozott ítélete ellen a fellebbezést az egyházmegyei törvényszék elnökségénél kell beadni, ez terjeszti fel az iratokat — amennyiben a fellebbezést visszautasítani nem kell — a kerületi törvényszék elnöksége útján az egyetemes törvényszék elnökségéhez. Az egyetemes törvényszék elnökségének visszautasító végzése ellen beadott felfolyamodás tárgyában az egyetemes törvényszék határoz.

Az ítélet, illetőleg a végzés kihirdetése és írásbafoglalása, valamint a tárgyalási jegyzőkönyv elkészítése után az egyetemes törvényszék az ügy iratait az elsőfokon eljáró törvényszék elnökségének küldi meg, ez gondoskodik a határozat kézbesítéséről.

VII. FEJEZET.

Újrafelvétel.

109. §.

Újrafelvételnek az alapperben fel nem merült olyan tény vagy bizonyíték alapján van helye, amelynek figyelembevétele az alapperben hozott ítélet lényeges megváltoztatására vezethet.

Újrafelvételnek a panaszlott terhére csak akkor van helye, ha alaposan feltehető, hogy az újrafelvétel sikeressége esetében a panaszlottat hivatalvesztésre kell ítélni.

Újrafelvételt az elítélt terhére csak a közvádó, javára ömage, felvagy lemenő ágbeli rokona vagy házastársa, úgyszintén a közvádó indítványozhat. Újrafelvételt a hozzátartozók az elítélt halála után is indítványozhatnak.

Az újrafelvételt az elítélt terhére csak a vétség elévülési idején belül lehet kérni.

110. §.

Az újrafelvételi kérelmet az alapperben eljár elsőfokú törvényszék elnökségénél kell beadni.

A törvényszék a netán szükséges előleges vizsgálat és a felek meghallgatása után dönt az újrafelvétel megengedhetőségének kérdésében és amennyiben az újrafelvételi kérelemnek helyt ad, egyúttal az ügy érdemében is határoz.

111. §.

Az újított perben az alapperre irányadó törvénykezési szabályok szerint kell eljárni.

112. §.

Az újrafelvételt az elítélt terhére megengedő végzés ellen, úgyszintén az újrafelvételt megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

113. §.

Az újrafelvétel az alapperben hozott ítélet végrehajtását nem gátolja; az újrafelvételi kérelem folytán azonban a törvényszék a végrehajtást felfüggesztheti, ha valószínűnek látszik, hogy az újrafelvétel sikerre vezet.

Ha az alapperben a panaszlottat elmozdításra vagy hivatalvesztésre vagy áthelyezésre ítélték, az újított perben azonban felmentették vagy enyhébb büntetésre ítélték, korábbi állásába visszahelyezésre nincs igénye, hanem visszahelyezését csak a lehetőség szerint és az egyházi közérdek sérelme nélkül kívánhatja. A pénzbüntetés címén fizetett összeget felmentése esetében vissza kell fizetni az elítéltnak vagy örökösének.

VIII. FEJEZET.**A fegyelmi eljárás szabályainak általánosítása.****114. §.**

A jelen (harmadik) címben szabályozott fegyelmi eljárás szabályait más egyházi törvénykezési eljárásban is alkalmazni kell, amennyiben az illető eljárásra a törvény más szabályokat nem állapít meg.

NEGYEDIK CÍM.**TÖRVÉNYKEZÉS VÁLASZTÁSI ÜGYEKBE.****I. FEJEZET.****Panasszal megtámadható választások.****115. §.**

Panasszal lehet megtámadni:

1. az egyházközségi képviselőtestületi tagnak, az egyházközségi, egyházmegyei, egyházkerületi vagy egyházegyetemi tisztviselőnek, presbiternek, törvényszéki bírónak megválasztását;

2. egyházi intézet tanárának, tanítójának, kántorának megválasztását;

3. az egyházmegyei, egyházkerületi vagy egyházegyetemi tisztviselő választása tárgyában megejtett egyházközségi, főiskolai, középiskolai és tanítóképző intézeti szavazást.

A panaszra jogosultak.

116. §.

1. Az egyházközségi választást (szavazást) panasszal megtámadhatja:

a) az egyházközség választójoggal bíró és szavazásra jogosult összes választóinak legalább egytized része;

b) az egyházközség presbitériuma;

c) az egyházmegyei elnökség megbízásából az egyházmegyei ügyész;

2. az egyházmegyei választást panasszal megtámadhatja:

a) az egyházmegyei közgyűlés tagjainak legalább egytized része;

b) az egyházmegye presbitériuma;

c) az egyházkerületi elnökség megbízásából az egyházkerületi ügyész;

3. az egyházkerületi választást megtámadhatja:

a) az egyházkerületi közgyűlés tagjainak legalább egytized része;

b) az egyházkerület presbitériuma;

c) az egyházegyetem elnökségének megbízásából az egyházegyetem ügyésze;

4. az egyházegyetemi választást megtámadhatja:

a) az egyetemes közgyűlés tagjainak legalább egytized része;

b) az egyházegyetem presbitériuma;

5. a főiskolai, középiskolai és tanítóképző-intézeti szavazást megtámadhatja a tanári testület szavazásra jogosított tagjainak legalább egyharmada.

Ha a választást a választók, a presbitérium vagy a tanári testület támadja meg, köteles megbízottat rendelni; megbízottul csak nagykorú férfi egyháztagot lehet rendelni.

A panaszosok megbízottja az eljárás egész során képviseli a panaszosokat s nevükben minden perbeli cselekményre jogosult.

Perbe avatkozás.

117. §.

Azok az egyháztagok, akik a választást érvényben tartani kívánják, a választás védelme érdekében az elsőfokú ítélet meghozataláig a perbe avatkozhatnak; ha kettőnél többen vannak, kötelesek megbízottat rendelni; megbízottul csak nagykorú férfi egyháztagot lehet rendelni. A megbízott a perbeavatkozók perbeli képviselője s nevükben az eljárás egész során minden perbeli cselekményre jogosult.

Megtámadási okok.

118. §.

A választást panasszal lehet megtámadni, ha:

1. a választás idejét és helyét kellő időben és kellő módon közhírré nem tették;

2. a szavazást idő előtt — amennyiben a fennálló szabályok értelmében záróra kitűzésének lett volna helye, záróra kitűzése nélkül — be-rekesztették s ennek következtében szavazásra jogosítottak a szavazástól elestek;

3. szavazatokat törvény ellenére fogadtak el vagy utasítottak vissza;

4. a szavazatokat tévesen számlálták össze és megválasztottnak nem azt jelentették ki, aki a többséget kapta;

5. a választási eljárásban — az előbbi 1—4. pont alá nem eső — súlyos szabálytalanságot követtek el;

6. megválasztása érdekében a jelölt az egyházi tisztség méltóságával össze nem férő módon korteskedett, akár egyházi, akár egyéb hivatali hatalmának felhasználásával a választókat személyes vonatkozású ígérettel vagy fenyegetéssel rábírní törekedett, hogy reá szavazzanak, vagy a jelölt tudtával és hozzájárulásával más törekedett a választókat az említett módon befolyásolni;

7. a választást megelőzően vagy a választás ideje alatt az egyház-községben, illetőleg a választás színhelyén elkövetett erőszak, fenyegetés, vagy akár egyházi, akár más hatósági személyek jogellenes magatartása, vagy fenyegető csoportosulás a választók körében olyan megfélemlítést vagy nyugtalanságot okozott, amely a választókat választójoguk gyakorlásában gátolta vagy jogellenesen befolyásolta, vagy ha a jelölt érdekében a választókat etették, itatták vagy egyéb módon jelentékenyen befolyásolták;

8. a megválasztott a választás időpontjában a fennálló szabályok értelmében nem volt megválasztható.

II. FEJEZET.

ELJÁRÁS A VÁLASZTÁS ELLENI PANASZOK ESETÉBEN.

A panasz beadása.

119. §.

A választás vagy szavazás ellen a panaszt tizenöt nap alatt kell beadni, attól a naptól számítva, melyen a megtámadott választás avagy szavazás végbement, vagy ha a választás vagy szavazás több napig tartott, vagy ha az eredményt nem a választás vagy a szavazás napján hirdették ki, attól a naptól számítva, amikor az eredményt kihirdették.

A panaszt a választó, illetőleg a szavazó egyházközség illetékes espereséhez, egyházmegyei választás megtámadása esetében az egyház-

kerület püspökéhez, egyházkerületi úgyszintén egyházegyetemi választás megtámadása esetében az egyetemes felügyelőhöz, tanári testület szavazása ellen irányuló panaszt pedig annak az egyházkerületnek püspökéhez kell beadni, amelynek területén az intézet van.

A panasz beadásával egyidejűleg a magánpanaszosnak költségbiztosítékot kell az elnökségnél letétbe helyeznie. A biztosíték összege 500 pengő. A törvényszék elnöksége, majd a törvényszék a biztosíték összegét a szükséghez képest felemelheti. Az elnökségnek a költségbiztosítékot felémelő végzése ellen tizenöt nap alatt előterjesztésnek van helye a törvényszékhez, a törvényszék végzése ellen pedig felfolyamodásnak van helye, kivéve az egyetemes törvényszék végzéseit.

120. §.

Felsőbb egyházi (egyházmegyei, egyházkerületi, egyházegyetemi) tisztviselő választása során megejtett egyházközségi, vagy tanári testületi szavazás ellen indított perről az illetékes törvényszék elnöksége értesíti azt az egyházi hatóságot, amelynek tisztviselőjére a szavazás vonatkozik, hogy a szavazatbontó bizottság a szavazatok összeszámlálásánál a megtámadott szavazatot figyelmen kívül hagyja, esetleg, ha az döntő erővel bírna, a választás eredményének megállapítását a jogerős bírói döntésig, esetleg az újonnan megejtett szavazásig függőben tartsa.

A választási perekben a bíróságok soronkívül sürgősen járnak el.

A panasz visszautasítása.

121. §.

Az egyházi törvényszék elnöksége a panaszt visszautasítja, ha:

1. a választást a törvény értelmében (115. §.) panasszal nem lehet megtámadni;
2. a panaszt olyan személy tette, aki panaszra nem jogosított, vagy a panaszosok száma nem elég (116. §.);
3. a panaszt elkésve adták be (119. §.);
4. a költségbiztosítékot (119. §.) az elnökség felhívására sem helyezték letétbe vagy nem egészítették ki.

Az elnökség visszautasító végzése ellen tizenöt nap alatt felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez s ha a törvényszék a felfolyamodásnak nem ad helyet, a törvényszék végzése ellen további felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha az egyetemes törvényszék határozott.

Vizsgálat.

122. §.

Ha a panaszt nem kell visszautasítani, a törvényszék elnöksége elrendeli a vizsgálatot s annak elvégzésére a törvényszék egyik tagját küldi ki. Egyes vizsgálati cselekmények elvégzésével — különösen az eljárás megrövidítése vagy költségkímélés okából — egyházi tisztséget viselő más alkalmas egyháztagot is meg lehet bízni.

123. §.

A vizsgálóbíró feladata azoknak az adatoknak a megszerzése, amelyeknek alapján el lehet dönteni, hogy a panaszban felhozott megtámadási ok valóban fennáll-e.

A vizsgálat csakis a panaszban felhozott megtámadási okra szorítkozik. A megtámadási ok fennállását megalapozó tényeket és bizonyítékokat a panaszos köteles előadni, az ezeket lerontó tényeket és bizonyítékokat pedig a választást védők, nevezetesen az, akinek megválasztását megtámadták és az, aki a választás megvédésére a perbe avatkozott (117. §.). A felek előterjesztésein és indítványain túl a vizsgálóbíró hivatalból nem nyomoz.

Ha a vizsgálat során a panaszban felhozott megtámadási okon felül egyéb megtámadási ok is felmerül, a vizsgálóbíró erről a törvényszéknek jelentést tesz s a törvényszék erről az illető egyházi önkormányzati testület ügyészét értesíti. Ilyen esetben az ügyész önálló panasszal az eljárásba a 119. §-ban meghatározott határidő eltelte után is beavatkozhatik.

A vizsgálatra egyébként azokat a szabályokat kell megfelelően alkalmazni, amelyeket a törvény a fegyelmi eljárás során tartott vizsgálatra megállapít; a panaszlottat és a védőt megillető jogokat a választást védők gyakorolják, nevezetesen az, akinek megválasztását megtámadták és az, aki a választás megvédésére a perbe avatkozott.

A vizsgálat befejezése.

124. §.

Ha a vizsgálóbíró a vizsgálatot befejezettnek tartja, erről a panaszost azzal a felhívással értesíti, hogy tizenöt nap alatt vagy a vizsgálat kiegészítését vagy a tárgyalás elrendelését kérje, mert ellenkező esetben az eljárást meg fogják szüntetni. A választást védőkkel pedig a vizsgálat befejezését azzal az értesítéssel közli, hogy tizenöt nap alatt a vizsgálat kiegészítését indítványozhatják.

A tizenöt nap eltelte után a vizsgálóbíró — ha a vizsgálat kiegészítését nem indítványozták vagy arra nincsen szükség — az iratokat jelentés kíséretében betérjeszti a törvényszék elnökségéhez.

Az eljárás megszüntetése tárgyalás nélkül.

125. §.

A törvényszék elnöksége végzéssel megszünteti az eljárást, ha az, akinek megválasztása ellen a panasz irányul, a megválasztás útján nyert tisztségéről vagy állásról lemondott; ha a megválasztott időközben meghalt; ha a panaszos, vagy ha a 116. §. értelmében a panaszosoknak meghatározott száma szükséges, a panaszosok többsége a panaszt visszavonta, vagy a kitűzött határidőben sem a vizsgálat kiegészítését, sem a tárgyalás elrendelését nem kérte, vagy a költségbiztosítékot a bírói felhívásnak megfelelően nem egészítette ki. A megszüntető végzésben az eljárási költséget a 129. §-nak megfelelően kell megállapítani.

A megszüntető és a költség tárgyában rendelkező végzés ellen tizenöt nap alatt felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez s ha a törvényszék a végzést helybenhagyja, a törvényszék végzése ellen tizenöt nap alatt további felfolyamodással lehet élni, kivéve, ha az egyetemes törvényszék határozott.

Tárgyalás.

126. §.

Ha az eljárást az előbbi §. értelmében nem kell megszüntetni s a vizsgálat kiegészítésére nincs szükség, a törvényszék elnöksége kitűzi a tárgyalást.

A tárgyalás kitűzésére, előkészítésére és magára a tárgyalásra egyébként megfelelően kell alkalmazni a fegyelmi eljárás idevágó szabályait. A bizonyítási eljárás — úgy, mint a vizsgálat során (123. §.) — a tárgyaláson sem terjeszkedik túl a felek előterjesztései és indítványai által megszabott határokon; ez a szabály a fellebbviteli eljárásra is áll.

127. §.

A bizonyítási eljárás befejezése után a felek kellő rövidséggel előterjeszthetik a tárgyalás anyagára vonatkozó észrevételeiket és indítványait, ezután az elnök a tárgyalást berekeszti s a törvényszék zárt ülésben meghozza határozatát.

Határozat.

128. §.

A törvényszék végzéssel megszünteti az eljárást, ha a 125. §-ban meghatározott esetek valamelyike áll fenn.

Ítélettel elutasítja a panaszt, ha úgy látja, hogy a megtámadási ok fennállását nem bizonyították be.

Ítélettel érvénytelennek mondja ki a választást, ha úgy látja, hogy a 118. §. 1., 2., 6., vagy 8. pontjában meghatározott megtámadási ok csakugyan fennáll.

A 118. §. 5., vagy 7. pontjában meghatározott megtámadási ok fennállása esetében a törvényszék a választást ítélettel csak akkor mondja ki érvénytelennek, ha alaposan fel lehet tenni, hogy a választási szabálytalanság (118. §. 5. pont), vagy azok sorozata, illetőleg a jelöltnek vagy másnak jogellenes magatartása (118. §. 7. pont) a választás eredményére döntő befolyással volt.

Ha szavazatokat törvény ellenére fogadtak el vagy utasítottak vissza (118. §. 3. pont), azokat a szavazatokat, amelyeket törvényellenesen a megválasztott jelölt javára számítottak, a reá esett szavazatok számából le kell vonni, a törvényellenesen visszautasított szavazatokat annak a jelöltnek a javára kell számítani, akire a szavazó szavazott, vagy szavazni akart; ha pedig nem lehet megállapítani, hogy a szavazó kire szavazott, vagy kire kívánt szavazni, a legtöbb szavazatot nyert ellenjelölt javára. A törvényszék a választás eredményét ítélettel az ebben a bekezdésben meghatározott kiigazításnak megfelelően állapítja meg.

Ha a választást a szavazatok téves összeszámlálása miatt támadták meg (118. §. 4. pont), a bíróság ítélettel megállapítja a választás helyes eredményét.

Költség.

129. §.

A törvényszék a megszüntető végzésben vagy az ítéletben megállapítja az eljárási költség összegét (89. §.) és határoz arról, hogy a költséget ki köteles viselni.

Ha a választást a törvényszék érvénytelennek mondja ki, a költség azt terheli, akinek vétkes cselekménye miatt a választás érvénytelenségét kellett kimondani. Ha többen felelősek, a törvényszék a költséget közöttük vétkességük arányában megosztja, a csekély mértékben vétkes személyt a költség viselése alól fel is oldhatja.

A törvényszék a választás érvénytelenségében vétkes személyt a költség megfizetésére a választási ügyben hozott határozattal csak akkor kötelezheti, ha az a perben résztvett.

A perköltséget előlegező panaszosnak megtérítési követelése van az ellen, aki a választás (szavazás) érvénytelenségét okozta. Követelésének érvényesítése végett a megtérítésre köteles személyt a panasz folytán megindult perbe hívhatja. Ha a perbehívott belép a perbe, a bíróság a megtérítési követelés tárgyában is határoz; ha a perbehívott a perben nem vett részt, ellene a költségek megtérítése iránti követelés fennmarad és külön keresettel érvényesíthető.

A költség megfizetésére a törvényszék rendszerint tizenöt nap határidőt tűz ki, de méltánylást érdemlő esetben hosszabb határidőt is szabhat.

Ha a megválasztott lemondott, a költségek viselése tekintetében a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a jelen §-ban meghatározott szabályok szerint határoz, tekintet nélkül arra, hogy a lemondás folytán a panasz érdemében nem döntött. Egyébként az eljárás megszüntetése, valamint a panasz elutasítása esetében a panaszost kötelezi a költségek megfizetésére, illetőleg annak tűrésére, hogy a költséget a költségbiztosítékból fedezzék. A költségbiztosíték feleslegét a panaszosnak vissza kell adni.

Fellebbvitel.

130. §.

A törvényszék megszüntető végzése ellen felfolyamodásnak van helye a magasabb fokú egyházi törvényszékhez, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

131. §.

A panaszt elutasító, a választás érvénytelenségét kimondó, valamint a választás helyes eredményét megállapító törvényszéki ítélet ellen fellebbezésnek van helye, kivéve, ha az ítéletet az egyetemes törvényszék hozta.

Az egyházmegyei törvényszék ítéletét fellebbezés folytán az egyházkerületi törvényszék vizsgálja felül, az egyházkerületi törvényszék másodfokú ítélete ellen további fellebbezésnek az egyetemes törvényszékhez csak annyiban van helye, amennyiben a másodfokú ítélet az elsőfokú ítéletet megváltoztatta.

Az egyházkerületi törvényszék elsőfokú ítélete ellen fellebbezésnek van helye az egyetemes törvényszékhez.

Fellebbezéssel élhetnek: az elutasító ítélet ellen a panaszos, a választás érvénytelenségét kimondó vagy a választás eredményét megállapító ítélet ellen az, akinek választását érvénytelennek mondták ki, valamint az, aki a választás védelme érdekében perbeavatkozott, továbbá mindazok, akiket költség viselésére vagy megtérítésére köteleztek.

132. §.

Amennyiben a választási bíráskodásra vonatkozó szabályok mást nem rendelnek, a választási bíráskodásban is megfelelően alkalmazni kell a fegyelmi eljárásnak a fellebbvitelre vonatkozó rendelkezéseit.

Áttétel a fegyelmi hatósághoz.

133. §.

Amennyiben a választási bíráskodás során egyházi fegyelmi vétség alapos gyanúja merül fel, az iratokat vagy az ügyiratokból készített kivonatokat közölni kell a fegyelmi eljárás megindítására illetékes hatósággal.

Igazolás és újrafelvétel.

134. §.

A választási bíráskodásban igazolásnak és újrafelvételi eljárásnak nincs helye.

Ö T Ö D I K C I M.

AZ EGYHÁZI KÖZIGAZGATÁS KÖRÉBEN ÉS VAGYONI KÉRDÉSEK TEKINTETÉBEN FELMERÜLŐ PANASZOK ÉS VITÁS KÉRDÉSEK.

I. FEJEZET.

Panasz.

135. §.

Egyházi törvényszék előtt panasznak van helye az egyházi közigazgatási hatóságnak:

1. egyházi adót, vagy más akár pénzbeli, akár természetbeni szolgáltatást kivető határozata ellen;

2. az egyházközséghez tartozást megállapító vagy megtagadó határozata ellen;

3. egyházi tisztségre választhatóság vagy választói jog, közgyűlési tagság vagy képviseleti jog tárgyában hozott határozata ellen;

4. általában egyházi törvénybe vagy szabályrendeletbe ütköző minden olyan rendelete, meghagyása, határozata vagy intézkedése ellen, amely valamely egyházi közületnek önkormányzatát vagy valamely egyháztagnak alkotmányos jogát sérti. Panasznak csak jogerős közigazgatási határozat ellen van helye.

136. §.

A panasz joga megilleti azt az egyháztagot, egyházi testületet, intézetet vagy alapítványt, amelynek jogát vagy érdekét a közigazgatási rendelet, meghagyás, határozat vagy intézkedés sérti.

A panaszt a sérelmes rendelet, meghagyás, határozat vagy intézkedés közlésétől (kihirdetésétől, kézbesítésétől) számított tizenöt nap alatt kell beadni annál a közigazgatási hatóságnál, amely a sérelmes határozatot meghozta vagy a sérelmes intézkedést megtette; ha testületként megszervezett közigazgatási hatóság járt el, a panaszt az elnökségnél kell beadni.

Az elkészett panaszt az a hatóság utasítja vissza, melynél az előbbi bekezdés értelmében be kell adni. A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye ahhoz a törvényszékhez, amelynek hatáskörébe a panasz érdemleges eldöntése tartozik (21—23. §.).

Ha a panaszt elkészés okából nem kell visszautasítani, a közigazgatási hatóság az iratokkal és a panaszra vonatkozó nyilatkozatával haladéktalanul megküldi az illetékes egyházi törvényszéknek.

137. §.

A panasz beadása rendszerint nem függeszti fel a végrehajtást, de ha a végrehajtásból helyrehozhatatlan kár származnék, a végrehajtás felfüggesztését akár maga az eljáró hatóság, akár a törvényszék elrendelheti.

138. §.

Ha az elkésve beadott panaszt a közigazgatási hatóság nem utasította vissza, a törvényszék elnöksége utasítja vissza; visszautasító végzése ellen tizenöt nap alatt felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez.

Ha a panaszt elkészés okából nem kell visszautasítani, a törvényszék elnöksége az iratokat kiadja a törvényszék egyik bírójának, mint előadónak.

Az előadó a felek indítványára vagy anélkül is, ha az ügy állásának tisztázása végett szükségesnek látszik, bizonyítás felvételét, úgymint: a felek személyes meghallgatását, tanu és szakértő kihallgatását, helyszíni szemle tartását, a közigazgatási hatóság felvilágosító nyilatkozatának, okiratoknak és egyéb iratoknak megszerzését javasolhatja. A javaslat tárgyában a törvényszék elnöksége végzéssel határoz. A fél indítványára elrendelt bizonyítási eljárás költségét a fél köteles előlegezni.

A bizonyításfelvételt rendszerint az előadó végzi. A bizonyításfelvételre megfelelően kell alkalmazni azokat a szabályokat, amelyeket a törvény a fegyelmi eljárás során tartott vizsgálatra megállapít.

139. §.

Ha bizonyításfelvételt nem rendeltek el vagy a bizonyításfelvételt elvégezték, az elnökség kitűzi a tárgyalást. A tárgyalás helyéről és idejéről értesíti a panaszost és azt a hatóságot, amelynek rendelete, meghagyása, határozata vagy intézkedése ellen a panasz irányul.

A tárgyalásra meg kell idézni azokat a tanukat és szakértőket, akiknek kihallgatását az elnökség a felek indítványára vagy anélküli szükségességnek tartja. Ilyen esetben az elnökség a tárgyalás határnapjáról szóló értesítésben közli a felekkel, hogy a tárgyaláson bizonyítást fognak felvenni. Az elnökség a feleket személyes megjelenésre is megidézheti, ha kihallgatásukat szükségesnek tartja.

A tárgyalás kitűzésére, előkészítésére és magára a tárgyalásra egyébként megfelelően kell alkalmazni a fegyelmi eljárás idevágó szabályait.

140. §.

Az ügy előadása és amennyiben bizonyítás felvételével tartották meg a tárgyalást, a bizonyítási eljárás befejezése után a panaszos és a hatóság képviselője kellő rövidséggel előterjeszthetik észrevételeiket és indítványaikat, ezután az elnök a tárgyalást berekeszti s a törvényszék zárt ülésben meghozza határozatát.

141. §.

A törvényszék végzéssel visszautasítja a panaszt, ha a panasz elkésett, ha a panasznak a törvény szerint (135. §.) nincs helye vagy ha a panaszost panasz joga nem illeti meg (136. §.).

Végzéssel megszünteti az eljárást, ha a panaszos a panaszt visszavonta.

Mind a visszautasító, mind a megszüntető végzésben a törvényszék egyúttal az eljárási költséget is megállapítja és annak megfizetésére a panaszost kötelezi.

142. §.

Ha a panaszt nem kell visszautasítani és az eljárást nem kell megszüntetni, sem a bizonyítás elrendelésére vagy kiegészítésére nincsen szükség, a törvényszék ítélettel határoz a panasz tárgyában.

A 135. §. 1., 2. és 3. pontja esetében, ha a panasz alapos, a törvényszék a sérelmes határozatot megsemmisíti és a törvénynek megfelelő határozatot hoz; a 135. §. 4. pontja esetében ellenben, ha a panasz alapos, a sérelmes rendeletet, meghagyást, határozatot, vagy intézkedést megsemmisíti ugyan, de az ügy érdemébe nem avatkozik.

Ha a panaszt nem találja alaposnak a törvényszék, elutasító ítéletet hoz.

143. §.

A törvényszék az ítéletben egyúttal megállapítja az eljárási költséget (89. §.) és határoz arról, hogy azt ki viselje. A panasz elutasítása esetében a panaszost kell kötelezni a költség megfizetésére. Ha a panasz alaposnak bizonyult és a törvényszék megállapítja, hogy a panaszra az

eljár hatóságnak vagy hatósági személynek nyilvánvalóan törvénybe vagy egyházi jogszabályba ütköző eljárása szolgáltatott okot, a költség megfizetésére a hatóságot vagy a vétkes hatósági személyt kell kötelezni. Egyéb esetekben a törvényszék a költség viselése tárgyában az eset összes körülményeinek figyelembevételével határoz s a költségeket kölcsönösen meg is szüntetheti.

A költség megfizetésére a törvényszék rendszerint tizenöt napi határidőt tűz ki, de méltánylást érdemlő esetben hosszabb határidőt is szabhat.

144. §.

A visszautasító és a megszüntető végzés ellen felfolyamodásnak, az ítélet ellen fellebbezésnek van helye, kivéve, ha a végzést vagy az ítéletet az egyetemes törvényszék hozta.

A felfolyamodásra és a fellebbezésre egyébként a választási bíráskodásnak a fellebbvitelre vonatkozó szabályait (130—132. §.) kell megfelelően alkalmazni.

145. §.

A panaszos újrafelvételt kérhet az alapperben fel nem merült olyan tény vagy bizonyítékok alapján, amelynek figyelembevétele az alapperben hozott ítélet lényeges megváltoztatására vezethet.

Az újrafelvételt az alapperben hozott ítélet kézbesítésétől számított egy éven belül lehet kérni.

Az újrafelvételre egyébként a fegyelmi eljárásban szabályozott újrafelvételre megállapított szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

II. FEJEZET.

Nyugdíjazás törvényszéki eljárás útján.

146. §.

Az egyházmegyei törvényszéknél lehet kérni annak az egyházi tisztviselőnek vagy más alkalmazottnak nyugdíjazását, aki testi, vagy szellemi fogyatkozása következtében hivatali kötelességének teljesítésére végképen képtelenné lett és nyugdíjazását — bár nyugdíjra jogosult — ő maga nem kéri.

A nyugdíjazás iránt a törvényszéki eljárás megindítását a felsőbb egyházi felügyeleti hatóság kérheti, ha előbb a tisztviselőt vagy más alkalmazottat nyugdíjazás iránti kérelmének beadására felszólította, de az a felhívásnak harminc nap alatt nem tett eleget.

147. §.

A törvényszék a tisztviselő vagy más alkalmazott testi, szellemi állapotát szakértővel megvizsgáltathatja. Az érdekelt egyházközséget

vagy más testületet a nyugdíjazás kérdésében mindig meg kell hallgatni. Az eljárásra egyébként a fegyelmi eljárásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. A törvényszék határozata a nyugdíj mennyiségének megállapítására nem terjed ki.

Az olyan egyházi tisztviselővel vagy más alkalmazottal szemben, akinek a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézete terhére van nyugdíjigénye, a hivatalból való nyugdíjazást a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeli el. (1914. XXXVI. t.-c. 30. §.).

III. FEJEZET.

Törvényszéki eljárás lelkész áthelyezése esetében.

148. §.

Az egyházmegyei törvényszéknél lehet kérni a lelkész áthelyezése iránt az eljárást, ha a lelkész és az egyházközség közötti viszony annyira megromlott, hogy az egyházközségnek és lelképásztorának békés és eredményes együttműködése nem várható, ennél fogva a lelkésznek eddigi állásában megmaradása az egyházi közérdekkel nem egyeztethető össze s az áthelyezés iránt közigazgatási úton tett intézkedések nem vezettek eredményre.

Az áthelyezés iránt a törvényszéki eljárás megindítását az egyházmegyei vagy egyházkerületi elnökség, vagy maga a lelkész kérheti.

149. §.

Ha a törvényszék az eljárás megindítása iránt előterjesztett kérelemnek helyt ad, helyszíni vizsgálatot rendel el s annak teljesítésével törvényszéki bírót vagy egyházi tisztséget viselő más alkalmas személyt bíz meg.

A helyszíni vizsgálatról részletes és pontos jegyzőkönyvet kell felvenni.

A helyszíni vizsgálat a ténybeli adatok részletes feltárásával, az esetleges panaszok megvizsgálásával, ha szükséges, tanúkihallgatások alapján is felderíti, hogy:

a) a lelkésznek azon az álláson való további működése a gyülekezeti és általában az egyházi közérdek szempontjából valóban hátrányos-e és;

b) sikeres működését elháríthatatlan akadályok nem teszik-e lehetetlenné.

150. §.

Ha a helyszíni vizsgálat a felderített tényállás alapján úgy találja, hogy kilátás van arra, hogy egyfelől a lelkész, másfelől a presbitérium

vagy az egyházközség tagjainak kölcsönös engedékenysége által a megzavart békés együttműködés helyreáll, a vizsgálóbiztos az egyházmegye esperese útján presbitériumi ülést, vagy ha szükségét látja, egyházközségi közgyűlést hívhat össze, amelyen mind a lelkészt, mind a presbitériumot, illetve az egyháztagokat komoly intézkedésekre és a következményekre való figyelmeztetés mellett felhívja a békés viszony helyreállítására és ennek létesítésében maga is közreműködik. Ha a békéltetési kísérlet sikerre vezet, utasítja mind a lelkészt, mind a presbitériumot, hogy a békéltetés eredményét három hónap elmúltával külön-külön jelentsék be az espereshez.

Az eljárás költségei az egyházközséget terhelik.

Ha a megbékélésre kilátás nincs vagy annak kísérlete sikerre nem vezetett, a kiküldött bíró, illetőleg az egyházmegyei elnökség a vizsgálati iratokat a bíróság elé terjeszti.

151. §.

A bírósági eljárásra megfelelően kell alkalmazni a fegyelmi eljárás szabályait.

Ha a bírósági eljárás során bármelyik félnek olyan cselekménye vagy mulasztása derülne ki, amely egyházi fegyelmi vétség, fegyelmi eljárásnak van helye.

Az így meginduló fegyelmi eljárás az áthelyezés iránti törvényszéki eljárás folytatását nem akadályozza.

152. §.

Ha az egyházi törvényszék megállapítja, hogy a lelkész és az egyházközség közötti viszony annyira megromlott, hogy az egyházközségnek és lelképásztorának békés és eredményes együttműködése nem várható és ennél fogva a lelkésznek eddigi állásában megmaradása az egyházi közérdekekkel nem egyeztethető össze, kimondja, hogy a lelkészt egyházi közérdekből át kell helyezni.

Az egyházi törvényszék egyúttal megállapítja és a határozatban kimondja, hogy az áthelyezés szüksége kinek a hibájából állott elő.

153. §.

Ha a törvényszék kimondja, hogy az áthelyezés szüksége a lelkész hibájából állott elő, az eljárási költségek a lelkészt terhelik. Ilyen esetben a lelkész csekélyebb javadalmazású állásra is áthelyezhető.

Ha a törvényszék azt állapítja meg, hogy a békés együttműködés lehetetlensége a presbitérium indokolatlan ellenszenvének, vagy egyes gyülekezeti tagok vagy csoport gyűlölködő izgatásának a következménye, ebben az esetben az eljárási költség az egyházközséget terheli s a lelkészt

csak úgy lehet áthelyezni, hogy javadalma csökkenést ne szenvedjen és ha mégis csekélyebb javadalmú állásra helyeztetnék át, a két állás javadalma közötti hivatalosan megállapítandó különbözetet az egyházközség negyedévi előzetes részletekben az illetékes esperes útján az önhibáján kívül károsult lelkésznek három év tartamáig megtéríteni tartozik. Ezenfelül az egyházközség lelkészválasztási jogát elveszti és túrni tartozik, hogy az áthelyezett lelkész helyére az egyházi felsőbbség mást helyezzen.

Egyes gyülekezeti tagok vagy a gyülekezeti tagok egyes csoportjának gyűlölködő izgatásából előállott helyzet miatt az egyházközséget csak akkor lehet hibásnak kimondani, ha az egyházközség presbitériuma vagy más szervei nem fejtettek ki kellő igyekezetet abban, hogy az izgatást megszüntessék és a békét helyreállítsák.

A bíróság a költségek megfizetésére az izgató s gyűlölködést szító egyháztagokat is kötelezheti, ha a béke felborítása az ő gyűlölködő és alaptalan izgatásuk következménye.

Ha a törvényszék úgy látja, hogy mind a lelkész, mind a vele szemben álló egyházközség, vagy a gyülekezeti tagok hibáztathatók, a szemben álló mind a két felet egyenlő arányban kötelezi a hivatalos költség megfizetésére; az egyéb költséget a felek kölcsönösen viselik.

154. §.

Az áthelyezést az egyházkerület elnöksége hajtja végre.

Ha az egyházkerületben van még más olyan lelkész is, akinek áthelyezését a törvényszék kimondta, az egyházkerület elnöksége az érdekelt lelkészek és presbitériumok meghallgatásával, de véleményüktől függetlenül, kölcsönösen áthelyezi őket.

Ha az egyházkerületben ilyen kölcsönös áthelyezésre nincs alkalom, az egyházkerületi elnökség az áthelyezendő lelkész állását, javadalmának feltüntetésével, egyházi lapban meghirdeti, a jelentkezők közül a legalkalmasabbat kiválasztja és felhívja, hogy az áthelyezendővel állását cserélje fel.

A csere ellen csak annak a presbitériumnak van joga kifogást emelni, amelynek lelkésze az áthelyezésre önként jelentkezett. Ha a csere megghiúsulna vagy a cserére megfelelő ajánlkozó nem jelentkezne, a lelkészt ideiglenesen nyugdíjazni kell. Ha a lelkészt egy év alatt lelkészi állásra nem választják meg, vagy a neki felajánlott segédlelkészi, helyettes lelkészi vagy lelkészi minőségének megfelelő más alkalmazást nem fogadja el, véglegesen nyugdíjazni kell akkor is, ha nem szolgálatképtelen.

Ha a bíróság az egyházközséget hibáztatta, a lelkész állásában megmarad mindaddig, míg valamelyik egyházközség meg nem választja; de a szolgálatot helyette az egyházközség költségére alkalmazott helyettes lelkész végzi. Az ilyen lelkész az új megválasztást elfogadni köteles, de ha új állásának javadalma a réginél kevesebb, a különbözetet a hibáztatott egyházközség három évig fizetni tartozik.

Az egyházkerületi elnökség más egyházkerület elnökségével is megállapodhatik a lelkész elhelyezése céljából.

155. §.

A jelen fejezet rendelkezéseit a vallástanító lelkészre, ifjúsági lelkészre, közép- és középfokú iskolai tanárra, tanítóra és kántorra is értelemszerűen alkalmazni kell azzal az eltéréssel, hogy a 154. §-nak a nyugdíjazásra vonatkozó rendelkezései a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézetébe tartozókra nem irányadók.

IV. FEJEZET.

Vagyoni keresetek.

156. §.

Az egyházi törvényszék előtt keresettel lehet érvényesíteni:

1. anya-, leány- és fiókegyházközségek és szórványhelyek egymáshoz való viszonyából egymással szemben fennálló követeléseket;

2. egyházközségeknek vagy más egyházi önkormányzati testületeknek vagyonközösségéből vagy más közösségi jogviszonyából vagy annak megszüntetéséből egymással szemben felmerülő vagyoni követeléseket;

3. leány-, vagy fiókegyházközségnek vagy szórványnak az egyházközségből, egyházközségnek az egyházmegyéből, egyházmegyének az egyházkerületből s általában bármely egyházi intézetnek valamely egyházi önkormányzati testületből kiválásával kapcsolatban felmerülő követeléseket;

4. újonnan alakuló egyházközségnek az egyházi és iskolai vagyon megosztására vonatkozó követelését;

5. egyházi tisztviselőnek s más egyházi alkalmazottnak vagy megbízottnak, úgyszintén ezek örökösének (özvegyének) a hívány, vagy általában a szolgálati vagy a hivatali viszony alapján az egyházi önkormányzati testület vagy intézet ellen fennálló követelését, kivéve a csupán magánjogi szerződésen alapuló jogviszonyból eredő követeléseket, amelyek a rendes világi bíróságok elé tartoznak;

6. a javadalomhoz tartozó földek, épületek, lakás vagy más vagyon tárgy kezeléséből, fenntartásából vagy átadásából az egyházközségnek vagy más egyházi önkormányzati testületnek vagy intézetnek a javadalmas, vagy örököse (özvegye) ellen, úgyszintén a hivatali elődnek a hivatali utód ellen és viszont a hivatali utódnak a hivatali előd ellen fennálló követelését;

7. egyházi tisztviselő vagy más egyházi alkalmazott vagy megbízott által hivatali kötelességének szándékos vagy gondatlan megsértésével okozott kár megtérítése iránti követelést, kivéve, ha a károsult a kárt jogorvoslattal elháríthatta volna s ezt szándékosan, vagy gondatlanul elmulasztotta;

8. a költség megtérítése iránti követelést az ellen, aki a választás érvénytelenségében vétkes (129. §. ötödik bekezdése).

157. §.

Az előbbi §-ban meghatározott követelések érvényesítésére irányuló kereseti jog három év alatt elévül. Az elévülés annak az évnek végével kezdődik, amelyben a követelés jog szerint érvényesíthetővé vált.

158. §.

A keresetlevelet annyi példányban kell beadni az illetékes törvényszék elnökségéhez, hogy a törvényszéknél maradó első példányon felül minden alperesnek is jusson egy-egy példány.

Ha a keresetlevelet nem az illetékes törvényszék elnökségénél adták be, az átteszi az illetékes törvényszék elnökségéhez.

159. §.

A keresetlevélben meg kell nevezni a feleket, foglalkozásukat, lakásukat, elő kell adni a tényállást, az érvényesíteni kívánt jogot (követelést) és a kereseti kérelmet.

Ha a keresetlevél hiányos vagy nem kellő számú példányt adtak be, a törvényszék elnöksége a felperest a hiány pótlására hívja fel.

A törvényszék elnöksége, mielőtt a keresetlevél kézbesítése iránt rendelkeznék, de utóbb is az eljárás egész során a költségek biztosítására 500 pengőig terjedhető előleg befizetését követelheti a felperestől és annak letételéig az eljárás megindítását, illetőleg folytatását függőben tartja. A költségelőleg kiegészítését a törvényszék elnöksége az eljárás folyamán bármikor kívánhatja.

Költségelőleg letételére vagy kiegészítésére vonatkozó határozatot a törvényszék is hozhat. Az elnökség végzése ellen tizenöt nap alatt felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez, a törvényszéknek az elsőfokú határozatot helybenhagyó végzése ellen pedig további felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

160. §.

Ha a keresetlevélnek hiányai nincsenek vagy azokat pótolták, ha a szükséges költségelőleg biztosítva van s ha a keresetlevelet hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt nem kell más törvényszékhez áttenni, a törvényszék elnöksége a bírák sorából az ügynek a tárgyalásra előkészítése végett előadót rendel és kiadja neki a kereset első példányát, a második, illetőleg a többi példányt pedig — az előadónak és lakásának megjelölésével — az alperesnek kézbesítetteti, egyszersmind erről a felperest értesíti.

161. §.

Az előadó tárgyalást tűz ki, arra a feleket meghívja s mindennek-előtt megkísérli egység létrehozását. A felek kívánságára az egységet

jegyzőkönyvbe foglalja, s a jegyzőkönyvet a törvényszék elnökségének bemutatja. Az elnökség a jegyzőkönyvről a feleknek hiteles kiadmányt ad. Az egyesség végrehajtható ítélet erejével bír.

162. §.

Ha egyesség létre nem jött, az előadó felhívására a felperes előadja keresetét; keresetének előadásában a keresetlevél tartalmához nincsen kötve, a felperes előadása után az alperes nyilatkozik a keresetre s előadja ellenkérelmét. Az alperes nyilatkozás végett halasztást kérhet, ha a keresetlevél kézbesítésétől számított idő rövidebbé, a kereset megváltoztatása, vagy az ügy bonyolultsága vagy más elfogadható ok miatt védekezésére kellően nem készülhetett fel.

Az alperes ellenkérelmének előadása után a felek az előadó bíró vezetésével érdemben tárgyalnak, előadják tényállításaikat, az ellenfél tényállításaira vonatkozó nyilatkozataikat és bizonyítékaikat.

Az előadó gondoskodni köteles arról, hogy az ügy kimerítő tárgyalásban részesüljön.

A felek lényeges előadásait, kérelmeit és bizonyítékait a tárgyalásról felvett jegyzőkönyvbe kell röviden foglalni.

163. §.

Bonyolult ügyben, amelynek tisztázására a szóbeli tárgyalás nem alkalmas, az előadó bíró előkészítő iratok váltását rendelheti el. Ebben az esetben az alperes a keresetlevélre védekezését és ellenkérelmét írásban közli a felperessel, mire a felperes válaszol; a felperes válaszára az alperes ugyancsak írásban felel.

Az előkészítő iratok közlésének határidejét a felek számára — lehetőleg megegyezésük szerint — a bíró állapítja meg. Az előkészítő iratokat a felek közvetlenül közlik egymással és egy-egy példányt eljuttatnak a bíróhoz is.

164. §.

Az előkészítő eljárás célja az, hogy az ügy kellően tisztázva kerüljön törvényszéki tárgyalásra, úgy hogy azt lehetőség szerint egy tárgyaláson be lehessen fejezni. Különösen tisztázva legyen: mi az alperes ellenkérelme, mi az a tényállás, amiben a felek megegyeznek, mi vitás közöttük s mik a bizonyítékaik.

Bizonyításfelvételt az előadó bíró rendszerint nem foganatosít; a bizonyításfelvétel rendszerint a törvényszéki tárgyaláson megy végbe. A felek azonban megegyezhetnek abban, hogy a bizonyításfelvételt az előkészítő eljárás során az előadó bíró végezze el. Ebben az esetben az előadó a felek indítványaihoz képest tanukat, szakértőket hallgat meg, szemlét tart, okiratokat, iratokat szerez meg. A bizonyításfelvétellel

megfelelően irányadók azok a szabályok, amelyeket a törvény a fegyelmi eljárás során tartott vizsgálatra megállapít.

165. §.

Az előkészítő eljárás befejezése után az előadó bíró az iratokat bemutatja a törvényszéknek és javaslatot terjeszt elő a tárgyalás kitűzésére, továbbá arra, hogy az elnökség kit (feleket, tanukat, szakértőket) idézzon meg a tárgyalásra s esetleg miféle más bizonyíték megszerzéséről gondoskodjék. Ha a felek kívánságához képest a bizonyításfelvétel már az előkészítő eljárás során végbement, csak a felek megidőzésére tesz javaslatot.

166. §.

A tárgyalást a törvényszék elnöksége tűzi ki, arra megidézi a feleket s meghívja a bírakat; a tanuk, szakértők megidézése iránt az előadó bíró javaslatához képest intézkedik.

Ámbár a bizonyításfelvétel már az előkészítő eljárás során végbe is ment, legkésőbb a tárgyalást tizenöt nappal megelőzően bármelyik fél kérheti a bizonyításfelvételnek a tárgyaláson megismétlését, feltéve, hogy a bizonyításfelvétel költségét letétbe helyezi. Ebben az esetben az előkészítő eljárás során már kihallgatott tanukat, szakértőket is meg kell a tárgyalásra idézni.

A feleknek egyébként is joguk van a tárgyalásra még eddig be nem jelentett tanuk és szakértők megidőzését kérni; az elnökség nem mellőzheti ezek megidőzését, ha a fél kellő időben tette a bejelentést és a költséget előlegezte.

167. §.

A tárgyalás megnyitására s a tanács megalakulására a fegyelmi eljárás idevágó szabályait kell megfelelően alkalmazni.

168. §.

Ha a felperes az első tárgyalásra szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, a törvényszék keresetével elutasítja és az eljárás költségének megfizetésére kötelezi.

Ha a tárgyaláson az alperes nem jelent meg, a törvényszék a tárgyalást az alperes jelenléte nélkül tartja meg.

Ha a törvényszék valamelyik felet személyes meghallgatásra megidézte, a fél elmaradását az eset összes körülményeinek figyelembevételével mérlegeli.

169. §.

A tanács megalakulása után az előadó az előkészítő eljárás nyomán ismerteti az ügyet; az ügy előadása után a felek észrevételeket tehetnek

s a bizonyítás felvétele vagy kiegészítése iránt terjeszthetnek elő indítványt. Az indítványok tárgyában a törvényszék dönt. A bizonyítási eljárás nem terjeszkedhetik túl a felek előterjesztései és indítványai által megszabott határokon.

A bizonyítási eljárás tekintetében az a szabály irányadó, hogy a bizonyítás azt a felet terheli, akinek érdekében áll, hogy a törvényszék az állított tényt valónak tekintse. Ehhez képest azokat a tényeket, amelyek a követelés vagy más jog megalapítására szolgálnak, annak a félnek kell bizonyítania, aki a jogot érvényesíteni akarja, ellenben azokat a tényeket, amelyek az érvényesített jog létrejöttét kizárják vagy a jogot megszüntetik, annak a félnek kell bizonyítania, aki a jog érvényesítését ellenzi.

A bizonyítást a törvényszék a tárgyalás folyamán veszi fel.

Ha a bizonyításfelvétel a felek kérelmére már az előkészítő eljárás során végbement, az előkészítő eljárás során felvett bizonyítást az előadó bíró ismerteti. A felek azonban ebben az esetben is kérhetik a bizonyítás kiegészítését, sőt kellő indokolással az előkészítő eljárás során már felvett bizonyítás teljes vagy részleges megismétlését is.

A bizonyítás felvételére egyébként a fegyelmi eljárás során tartott tárgyalásra megállapított szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

170. §.

A bizonyítás felvételére és eredményére a felek megteszik észrevételeiket s ha a bizonyítás kiegészítése iránt indítványt nem tesznek, vagy a törvényszék az indítványt elutasította, a törvényszék a tárgyalást befejezettnek nyilvánítja és a per tárgyában zárt ülésben határoz.

A tanácskozássra és a határozat hozatalára a fegyelmi eljárás idevágó szabályait kell alkalmazni.

Ha a törvényszék szükségesnek látja, a tárgyalást újból megnyithatja s a felekhez kérdéseket intézhet.

171. §.

A törvényszék a per érdemében ítélettel dönt.

A döntésben elsősorban az egyházi jog szabályait kell alkalmazni s amennyiben az egyházi jog nem rendelkezik, a polgári jog szabályait kell irányadónak venni.

A marasztalás a kérelmen túl nem terjedhet.

A perköltség viselésének kérdésében a törvényszék kérelem nélkül is határoz.

Az ítéletben megállapított kötelezettség teljesítésére tizenöt napos határidőt kell szabni. Indokolt esetben a törvényszék az alperes kérelmére hosszabb határidőt szabhat s az alperesnek megengedheti azt is, hogy részletekben teljesítsen.

A törvényszék a fél kérelmére az ítéletet külön végzéssel fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatónak mondhatja ki, ha a teljesítés elmulasztása a fél megélhetését veszélyezteti vagy ha a félnek helyrehozhatatlan súlyos károsodásával járna s a marasztalt félre nem méltánytalan. Ez ellen a végzés ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

Az ítélet megszerkesztésére, kihirdetésére és közlésére a fegyelmi eljárásban megállapított idevágó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Perköltség.

172. §.

A törvényszék az ítéletben vagy más olyan határozatban, amely az eljárást előtte befejezi, a perköltség iránt (89. §.) hivatalból intézkedik.

A perköltség viselésére a pervesztést kell kötelezni.

Ha mindegyik fél részben nyertes, részben vesztes, a hivatalos költségek viselésére egyenlő arányban kell őket kötelezni, egyébként mind-egyik fél maga viseli a költségeit. A törvényszék azonban az eset körülményei szerint egyik félre nagyobb mértékben is háríthatja a költség viselését, mint a másikra, különösen, ha az ellenfél meg nem ítélt többkövetelése aránytalanul csekély volt, vagy onnan eredt, hogy a követelés összege bírói megállapítástól vagy kölcsönös elszámolásától függött.

Ha az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson elismeri, a költséget a felperes köteles viselni.

Pertársak a költséget rendszerint fejenként egyenlő részekben térítik meg; a részesedés nagyobb különbözősége esetében a törvényszék a költséget a részesedés arányában megoszthatja.

Azt a költséget, amely valamelyik fél mulasztása következtében merült fel, a mulasztó félnek kell viselnie.

Egyesség esetében más megállapodás hiányában a hivatalos költség a feleket egyenlő arányban terheli, saját költségét ki-ki maga viseli.

Ügygondnok nevezéséből eredő költséget az a fél köteles előlegezni, akinek perbeli cselekménye az ügygondnok kirendelésére okot szolgáltatott, a költség viselésére pedig a perköltség viselésére vonatkozó szabályok irányadók.

A perköltség megfizetésére tizenöt napi határidőt kell kitűzni.

Fellebbvitel.

173. §.

Az egyházmegyei törvényszék ítélete ellen fellebbezésnek van helye az egyházkerületi törvényszékhez, az egyházkerületi törvényszéknek elsőfokon hozott ítélete ellen pedig az egyetemes törvényszékhez. Az egyetemes törvényszék ítélete ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Az egyházkerületi törvényszék másodfokon hozott ítélete ellen további fellebbezésnek az egyetemes törvényszékhez csak annyiban van helye, amennyiben a másodfokú ítélet az elsőfokú ítéletet megváltoztatta.

Fellebbezéssel bármelyik fél élhet.

A fellebbezésben új tényállításokat és új bizonyítékokat is lehet felhozni. Ha a fellebbezésben felhozott új tényállításokat és bizonyítékokat a fél az elsőfokon is felhozhatta volna és mulasztásának igazolására alapos okot nem tud felhozni, a bíróság a fellebbezési eljárás költségeinek megfizetésére a fellebbező felet kötelezheti annak ellenére is, hogy fellebbezése sikerre vezetett.

A fellebbviteli eljárásra egyébként a fegyelmi eljárásnak a fellebbvitelre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy az eljárás és a határozat nem terjeszkedhetik túl a felek előterjesztései és indítványai által megszabott korlátokon.

Perújítás.

174. §.

A perújításra a 145. §-nak az újrafelvételre vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

H A T O D I K C I M

AZ EGYHÁZHOZ TARTOZÁSSAL JÁRÓ HÚSÉG ÉS KÖTELESSÉG MEGSZEGÉSE.

175. §.

A bíróság megfeddi az egyház fegyelmi bíraskodása alá nem eső azt az egyháztagot, aki:

1. magaviseletével vagy akár egyes cselekedetével is az egyház iránt tartozó hűséget megszegi;
2. a vallásos vagy általában az erkölcsös érzést sértő életmódjával vagy magaviseletével az egyházközségben megbotránkozást okoz;
3. az egyházközségi tagsággal járó kötelességeinek teljesítésében megátalkodottan hanyag;
4. az egyházközség vagy más egyházi testület békéjét viszálykodás keltésével vagy szításával megháborítja;
5. az egyházi hatóság törvényes rendelkezéseinek vagy intézkedéseinek konokul ellenszegül vagy az egyházi hatósággal szemben egyébként botránkozást okozó módon tiszteltelen.

A bíróság az egyháztagot magatartásának súlyához képest legfeljebb öt évig terjedő időtartamra a választási jogtól és a megválasztás lehetőségétől megfoszthatja és a közgyűlésen való részvételtől is eltilthatja.

176. §.

Az előbbi §-ban meghatározott magatartás miatt az ügyet csak akkor kell az egyházi bíróság elé vinni, ha előbb az egyházközség lelkésze, majd az elnökség eredménytelenül fáradozott azon, hogy az egyháztagot

szeretettel, a rábeszélés és meggyőzés eszközeivel s jóakarató intéssel belátásra és helyes magaviseletre térítse.

A lelkész vagy az egyházközség elnöksége ebben a munkájában a presbitérium tagjainak vagy más egyháztagnak a közreműködését is igénybe veheti.

A lelkész, ha fáradozása sikertelen maradt, az ügyet az egyházközségi bíróság elé terjeszti.

Az egyházközségi bíróságot az elnökség hívja össze s a tárgyalásra megidézi az egyháztagot, aki ellen a panasz felmerült.

A tárgyalás nem nyilvános. A lelkész ismerteti az ügyet, utána meghallgatják a panaszlottat, — amennyiben szükséges — a tanukat s a tárgyalás berekesztése után a bíróság zárt ülésben határoz és az ítéletet nyilvános ülésben nyomban kihirdeti. Ha az egyháztag nincs jelen, az ítéletet neki kézbesíteni kell.

Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye az egyházmegyei törvényszékhez. Az egyházmegyei törvényszék ítélete ellen további fellebbezésnek az egyházkerületi törvényszékhez csak annyiban van helye, amennyiben a választási jogtól és a megválasztás lehetőségétől megfosztást mon-

177. §.

Ha feddésre ítélt egyháztag az ítélet kihirdetésekor nyomban nem jelent be fellebbezést, az ítélet jogerőre emelkedik s a bíróság lelkészelnöke az egyháztagot megfelelő komoly formában a bíróság színe előtt megfeddi.

Ha az egyháztag huzamos kifogástalan viselkedésével magabizallságának és megjavulásának kétségtelen bizonyítékát adja, a lelkész indítványára az egyházközségi bíróság az ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül ítélettel kimondhatja, hogy a feddő, illetőleg a választási jogtól és a megválasztás lehetőségétől megfosztó ítélet hatályát feloldja. Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

H E T E D I K C I M

Végrehajtás.

178. §.

Fegyelmi vétségben vétkesnek kimondó ítélet végrehajtását az elsőfokú törvényszék elnöksége hivatalból rendeli el.

Feddést kimondó ítélet végre van hajtva azzal, hogy az ítéletet az elítélttel írásban közölték s a büntetést az elítélt felettes hatóságánál vezetett nyilvántartási könyvbe bejegyezték.

Az áthelyezést és a hivatalvesztést kimondó ítéletet jogerőre emelkedése után foganatosítás végett meg kell küldeni az elítélt felettes hatóságának, amely az ítélet végrehajtásáról gondoskodni köteles.

Ha a pénzbüntetést az elítélt fizetéséből kell levonni (39. §.), a pénzbüntetést kiszabó ítéletet vagy végzést a jogerőre emelkedést igazoló záradékkal ellátva az elsőfokon eljáró törvényszék elnöksége a levonások teljesítése és a levont összegeknek az egyházi közalapba juttatása

végzett megküldi annak az egyházi és világi hatóságnak, amely az elítélt fizetését utalványozza és azonfelül megküldi az egyházi közalap kezelőjének is.

Ha a pénzbüntetést az előbbi bekezdésben meghatározott levonás útján nem lehet behajtani, a törvényszék elnöksége a jogerős ítéletet vagy végzést megküldi az egyházi közalap kezelőjének és egyúttal közli vele, hogy a megállapított teljesítési határidő mikor jár le. Ha az elítélt a teljesítési határidő alatt nem fizet, a közalap kezelője az elítélt előzetes felhívása után vagy e nélkül is értesíti erről az eljárt elsőfokú törvényszék elnökségét; a törvényszék elnöksége az ítélet vagy végzés kiadmányának vagy hitelesített másolatának megküldésével megkeresi az illetékes királyi járásbírószágot a végrehajtás elrendelése iránt. Az ítélet vagy végzés kiadmányán vagy hitelesített másolatán a jogerőre emelkedés napját hivatalos záradékkal igazolni kell. A megkeresés alakszerűségeire egyébként a bírói végrehajtásra fennálló állami jogszabályok irányadók.

Az előző két bekezdés rendelkezéseinek megfelelően kell eljárni a hivatalos költség behajtása végett is.

179. §.

Választás érvénytelenségét kimondó ítéletet új választás elrendelése végett meg kell küldeni annak az egyházi hatóságnak, amelynek hatáskörébe tartozik a választás elrendelése; ez köteles az új választás elrendelése iránt intézkedni.

180. §.

Egyházi közigazgatási ügyben hozott jogerős határozatot végrehajtása végett ahhoz az egyházi hatósághoz kell megküldeni, amelyiknek hatáskörébe tartozik a panasz alapjául szolgáló közigazgatási ügyben az intézkedés.

Ez a hatóság intézkedik az egyházi szolgáltatás kivetésének megfelelő helyesbítéséről (135. §. 1. pontja), egyházközségi tagok nyilvántartásának kiigazításáról (135. §. 2. pontja), a választók, a közgyűlési tagok névjegyzékének kiigazításáról, vagy a képviselő helyesbítéséről (135. §. 3. pontja), vagy a rendelet, meghagyás, határozat vagy intézkedés megsemmisítése következtében szükséges teendőkről (135. §. 4. pontja).

181. §.

Vagyoni perben hozott ítélet végrehajtása iránt az egyházi törvényszék a fél kérelmére intézkedik; szükség esetében a végrehajtás fogantatosítására kiküldöttet rendel.

A kiküldött a végrehajtás fogantatosításában haladék nélkül eljárni tartozik s arról a kiküldő törvényszékhez adja be jelentését.

A kiküldött eljárása ellen tizenöt nap alatt a kiküldő hatósághoz előterjesztésnek van helye; az előterjesztés felett a törvényszék a kiküldött meghallgatása után végérvényesen határoz.

Ellenzegülés esetében a karhatalom kirendelése iránt az államhatalom segélye és eljárása végett az állami hatóságot kell megkeresni. A megkeresést a kiküldött jelentése alapján a kiküldő egyházi törvényszék elnöksége intézi az illetékes állami hatósághoz.

Vagyoni marasztalást tartalmazó ítélet vagy végzés végrehajtása végett az egyházi törvényszék az ítélet vagy végzés kiadmányának vagy hiteles másolatának megküldésével az illetékes királyi járásbírószágot keresi meg; az ítéletet vagy végzést el kell látni a jogerőre emelkedés napját igazoló hivatalos záradékkal. A megkeresés alakszerűségeire egyébként a bírói végrehajtásra fennálló állami szabályok irányadók.

182. §.

Az egyházi törvényszéknek a végrehajtási eljárás során hozott végzése ellen felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a végzést az egyetemes törvényszék hozta.

A felfolyamodásnak halasztó hatálya rendszerint nincsen, de a törvényszék indokolt esetben, különösen, ha a felfüggesztés mellőzése helyrehozhatatlan kárral járhatna, a végrehajtást a felfolyamodás elintézésének időpontjáig elhalaszthatja.

NYOLCADIK CIM.

Zárórendelkezések.

183. §.

A Magyarhoni Evangélikus Lelkészek Egyesülete a kari becsületnek, szellemnek és hivatásnak ápolása, erősítése, fenntartása és védelmezése céljából kari becsületszéket szervez, amely az egyesület tagjainak a kari becsületbe, a kari szellembe és a lelkeszi hivatásba ütköző cselekedeteit bírálat tárgyává teheti és az egyesületnek rendelkezésére álló eszközökkel (tanács, intés) közreműködhetik abban, hogy tagját bírói fegyelmi eljárás nélkül a kari becsület, a kari szellem és a lelkeszi hivatás megtartására bírja; végső esetben pedig, ha az Egyesület eljárása eredménytelen maradna, tagjai közül kizárhatja. Az Egyesület fegyelmi eljárás megindítása iránt tagjai ellen panaszt tehet. A becsületügyi eljárás megszervezését és szabályait a Magyarhoni Evangélikus Lelkesz Egyesület alapszabályai tartalmazzák.

184. §.

A törvény hatálybalépése előtt megválasztott bírák és törvényszéki jegyzők tisztsége a törvény hatálybalépésével egymagában — nem

A törvény hatálybalépésekor már megindult törvénykezési ügyekben a törvény hatálybalépése után is a korábbi törvénykezési szabályokat kell alkalmazni.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel* lép életbe, hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.** A törvény hatálybalépésével az 1891—1894. évi zsinat által alkotott Egyházi Alkotmánynak az egyházi törvénykezésről szóló Hatodik Része (323—443. §-ok) hatályát veszti.

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

IX. TÖRVÉNYCIKK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS ÉS A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZIGAZGATÁSI ÉS VAGYONI VITÁS KÉRDÉSEINEK ELDÖNTÉSÉRE KÜLÖN BÍRÓSÁG SZERVEZÉSÉRŐL.

1. §.

A magyarországi evangélikus egyház és a magyarországi református egyház a közös egyházi szervezetek avagy intézmények fenntartásából vagy a közösség megszüntetéséből eredő közigazgatási és vagyoni vitás kérdések eldöntésére „A magyarországi evangélikus és református egyházak közigazgatási bírósága” elnevezéssel külön bíróságot szervez.

A külön bíróságba három bírót az evangélikus egyház egyetemes törvényszéke, hármat pedig a református egyház egyetemes konvencionális bírósága küld ki saját tagjai közül. A kiküldött hat bíró közönséges szótöbbséggel választ elnököt, aki a bíróság hetedik tagja. Ha a szavazás nem vezet eredményre, az evangélikus bírák egy református, a református bírák egy evangélikus elnököt hoznak javaslatba és e kettő között sorshúzás dönt.

2. §.

A két egyháznak a jelen törvény alapján szervezett bírósága a hatáskörébe utalt ügyekben minden más bírósági vagy más hatósági eljárás kizárásával végérvényesen határoz és az állam segédkezése szempontjából és egyéb vonatkozásban is a két egyház egyházi bíróságai-
val egy tekintet alá esik.

3. §.

Az evangélikus egyház egyetemes közgyűlése és a református egyház egyetemes konvencionális megegyező szabályrendelettel állapítják meg a bíróság szervezetének és eljárásának közelebbi szabályait, ideértve azt is, hogy a bíróság időről-időre vagy esetenként alakíttassék-e meg.

4. §.

A jelen törvény akkor és annyiban lép hatályba, amikor és amennyiben a református egyház a jelen törvénnyel teljesen egyértelmű egyházi törvényt alkot.*

* A református egyház 1938. évi zsinatán a jelen törvénnyel teljesen egyértelmű egyházi törvényt alkotott, s ennél fogva a jelen törvény azzal egyidejűleg, vagyis 1938. évi május hó hatodik napján hatályba lépett.

X. TÖRVÉNYCIKK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZEGETEM NYUGDÍJINTÉZETÉRŐL.

1. §.

A magyarországi evangélikus egyház „A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Nyugdíjintézete” elnevezés alatt fenntartja azt a nyugdíjintézetet, amelyet az egyházegyetem az 1927. évi közgyűlésének határozatával szervezett s melyet azóta is fenntart. Ez a nyugdíjintézet önálló jogi személy.

Tudomásul vétetik, hogy az 1891—1894. évi zsinati törvény alapján létesített nyugdíjintézetet az egyházegyetem 1927. évi közgyűlésének határozata feloszlatta.

2. §.

Az egyházegyetem nyugdíjintézete a rendes lelkészek, a vallástanító lelkészek, az intézeti, ifjúsági és egyesületi lelkészek, az énekvezérek (kántorok) részére, továbbá az egyházkerületi és egyetemes egyházi irodák rendszeresített állásban működő alkalmazottainak — amennyiben más közszolgálati vagy társadalombiztosítási ellátásra igényük nincs — munkaképtelenné válásuk esetére nyugdíjat, elhalálozásuk esetére pedig özvegyeiknek és árvaiknak ellátási díjat biztosít.

3. §.

A nyugdíjintézetnek kötelezett tagjai: a püspökök, az egyházközség rendes lelkészi állását betöltő lelkészek, a vallástanító lelkészek, az ifjúsági, egyesületi és intézeti lelkészek. A 2. §-ban felsorolt egyéb egyházi tisztviselők és alkalmazottak csak az általuk betöltött állást fenntartó egyházi önkormányzati testületek és intézetek kérelme alapján vehetők fel a nyugdíjintézetbe.

4. §.

A nyugdíjintézet alapjához és a nyugdíjintézet fenntartásához az egyházegyetem, az egyházkerületek, az egyházközségek, a vallástanító lelkészi avagy az intézeti, az ifjúsági és egyesületi lelkészi állásokat és

az irodákat fenntartó testületek és a nyugdíjra jogosultak az 5. §. szerint alkotott szabályrendeletben megállapított arányban kötelesek hozzájárulni.

5. §.

A nyugdíjintézet szervezetét, a nyugdíjintézetbe való belépést, felvételt, a nyugdíjigények összegét, a nyugdíjaztatás feltételeit, valamint a kezelés és kormányzás módját az egyetemes közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

Felhatalmazást ad a zsinat az egyetemes közgyűlésnek arra, hogy egyfelől az egyházegyetem, másfelől a nyugdíjintézet, mint vagyoni jogalanyok között a jövőben esetleg létesítendő oly értelmű szerződést jóváhagyhasson, amely nyugellátást biztosít — egyházi közérdekből, valamint a nyugdíjintézet anyagi megerősítésének szemmel tartásával — olyan egyházi alkalmazottaknak és hozzátartozóiknak, akik a jelen törvény alapján arra igénnyel nem bírnak.

Az egyetemes közgyűlés által 1927. évben 105. jegyzőkönyvi határozattal megállapított szabályrendeletet a jelen törvénynek megfelelően módosítani kell.

6. §.

A jelen törvény a zsinaton történő kihirdetéssel* lép életbe, hatálybalépésének napját az egyetemes közgyűlés állapítja meg és teszi közzé.**

* 1937. évi november hó 9. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontját.

** 1938. évi január hó 1. L. az 1937. évi egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 7. pontjában foglalt határozatot.

T Ö R V É N Y

AZ EGYETEMES EVANG. EGYHÁZI GYÁMINTÉZETRŐL.*

Az 1894. évi június hó 7—10. napjain tartott folytatólagos zsinaton alkotott:

(1. §.) A magyarhoni e. e. e. gyámintézet, mint az egyház intézménye továbbra is fenntartatik.

(2. §.) Jövedelmi forrásai: az alapítványok kamatain kívül, egyesek és testületek kegyes adományai, az összes anya- és leány-egyházak templomaiban e célra kitett perselyek, valamint az évenként tartandó templomi offertoriumok és az ugyancsak évenként egyszer eszközendő gyűjtések jövedelmezése, mint szintén a női és ifjúsági gyámintézetek alapszabályszerű évi adományai.

(3. §.) Feladata: Mindazon egyházi céloknak segélynyújtás általi előmozdítása, melyek az egyházi közalapról kielégítően nem támogathatók.

(4. §.) A gyámintézet összes ügyeit az egyetemes gyámintézeti közgyűlés s annak képviseletében a központi bizottmány az alapszabályok értelmében intézi.

(5. §.) Az e. e. e. gyámintézet szervezetét az egyetemes gyűlés által jóváhagyandó szabályrendelet állapítja meg.

* Ezt a törvényt az 1934—1937. évi zsinat hatályban hagyta, azzal a változtatással, hogy „az egyetemes evang. egyházi gyámintézet” a jövőben a „Magyarországi Evangélikus Gusztáv Adolf Gyámintézet” címet viseli. Lásd: E. T. II. t. c. 89. §.

Az 1891—1893. évi zsinaton bezárólag az 1893. évi február hó 10.-ik napjáig tartott ülésekben alkotott egyházi törvények (E. A.) záradéka legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése.

Megállapított a magyarországi ágostai hitvallású evangélikus egyház országos zsinatának Budapesten, 1891. évi december 5. napjától 10. napjáig, 1892. évi május 4. napjától 27. napjáig és 1892. évi június 10. és 11. napjain, valamint folytatólag 1893. évi február 7. napjától 10. napjáig tartott ülésében.

Kelt Budapest, fő- és székvárosban, 1893. évi február hava 10. napján.

PÉCHY TAMÁS s. k.
a zsinat világi elnöke.

KARSAY SÁNDOR s. k.
a zsinat egyházi elnöke.

Dr. Markó Sándor s. k.
Michaelis Vilmos s. k.
Dr. Győry Elek s. k.
a zsinat világi jegyzői.

Farbaky József s. k.
Händel Vilmos s. k.
Gyurátz Ferenc s. k.
a zsinat egyházi jegyzői.

(P. H.)

„A magyarországi ágostai hitvallású evangélikusoknak legfelsőbb királyi engedelmünkkel, az 1891. év december hó 5. és folytatólag az 1893. évi február hó 7. és következő napjain Budapest fő- és székvárosunkban tartott országos zsinata által alkotott és vallás- és közoktatásügyi magyar ministerünk útján legfelsőbb jóváhagyásunk és királyi megerősítésünk alá hódolattal felterjesztett jelen egyházi alkotmányt ezennel jóváhagyjuk és megerősítjük.“

Kelt Bécsben, 1893. évi március hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Csáky Albin s. k.

Az 1894. évi június hó 7—10. napjain tartott folytatólagos zsinaton alkotott három egyházi törvény záradéka; legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése.

„Ezen egyházi törvények megállapítottak a magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház országos zsinatának 1894. évi június hó 7-ik napjától 10-ik napjáig tartott üléseiben.”

Kelt Budapest fő- és székvárosban, 1894-ik évi június hó 10-ik napján.

PÉCHY TAMÁS s. k.
világi elnök.

KARSAY SÁNDOR s. k.
egyházi elnök.

FABINYI TEOFIL s. k.
világi alelnök.

Győry Elek s. k.
Markó Sándor s. k.
a zsinat világi jegyzői.

Farbaky József s. k.
Händel Vilmos s. k.
Gyurátz Ferenc s. k.
a zsinat egyházi jegyzői.

(P. H.)

43.337. szám. A magyarországi ágostai hitv. evangélikusoknak legfelsőbb királyi engedelmmükkel 1894. évi június 7—10. napjain Budapest székesfővárosunkban folytatólag tartott országos zsinata által alkotott és vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterünk útján legfelsőbb jóváhagyásunk és királyi megerősítésünk alá hódolattal felterjesztett jelen egyházi három törvényt ezennel jóváhagyjuk és megerősítjük.

Kelt Gödöllőn, 1894. évi október hó 10-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Báró Eötvös Lóránd s. k.

Jegyzet. Az 1894. évi június hó 7—10. napjain tartott országos zsinaton alkotott három törvény közül az 1934—1937. évi zsinat „az egyházkerületek arányosításáról s az ezzel kapcsolatos intézkedésekről” szóló törvénnyel nem foglalkozott; „a magyarországi ág. hitv. evang. egyetemes nyugdíjintézetéről” szóló törvény helyébe az E. T. X. t. c.-t léptette; „az egyetemes evang. egyházi gyámintézetéről” szóló törvényt l. a 159. oldalon.

**Az 1934—37. évi zsinaton alkotott II—X. egyházi törvények
záradéka; legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése.***

Megállapítottatott a magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház 1934. évben Budapesten összehívott országos zsinatának 1936. évi november hó 10-ik napjától 21-ik napjáig, továbbá 1936. évi december hó 7-ik napjától 10-ik napjáig, 1937. évi március hó 11-ik és 12-ik napján és 1937. évi október hó 12-ik napján tartott ülésében.

Kelt Budapesten, 1937. évi október hó 12-ik napján.

D. báró RADVÁNSZKY ALBERT s. k.
a zsinat világi elnöke.

D. KAPI BÉLA s. k.
a zsinat lelkeszi elnöke.

Csatáry Elek s. k.
Dr. Mikler Károly s. k.
Dr. Rásó Lajos s. k.
a zsinat világi jegyzői.

Dr. H. Gaudy László s. k.
Németh Károly s. k.
Zongor Béla s. k.
a zsinat lelkeszi jegyzői.

(P. H.)

„A magyarországi ágostai hitvallású evangélikus egyháznak engedelmessel összehívott és 1934. évi november hó 10. napján Budapesten megnyílt zsinatán alkotott, a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter útján elem terjesztett egyházi törvényeket ezennel jóváhagyom és megerősítem.“

Kelt Budapesten, 1937. évi október hó 31. napján.

(P. H.)

HORTHY s. k.

Dr. Hóman Bálint s. k.

* Az 1934—37. évi zsinaton alkotott I. törvénycikk záradékát, legfelsőbb jóváhagyását és megerősítését lásd a hivatkozott törvénycikk szövegénél. (5. oldal.)

FÜGGELÉK

RÖVIDÍTÉSEK

AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYEK GYÜJTEMÉNYÉBEN.

E. A. = Egyházi Alkotmány.

(Az 1891—1893. évi országos zsinaton hozott s 1893. március 18-án jóváhagyott és 1893. május 4. napján tartott zsinati ülésben kihirdetett törvények.)

E. T. = Egyházi Törvények.

(Az 1934—1937. évi országos zsinaton alkotott I—X. törvénycikkek.)

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

A

	Oldal
Adóalap	93
Adóbehajtás	8
Adó beszédese	89
Adóbevétele megosztása anya- és leányegyházközség között	87
Adó fajai	85
Adóhátralék miatt joggyakorlás korlátozása	16
Adókedvezmény több gyermekes családfőnél	87
Adókievetés egyházmegyénél	92
Adókievetés ellen fellebbezés	89
Adókievetés határideje	88
Adókievetés közszemlére tétele	89
Adókievetés közlése kívül lakókkal	89
Adókievetési határozat bejelentése esperesnek	89
Adókievető bizottság	88
Adókulcs megállapítása	85
Adókulcs megváltoztatása	85
Adósságtörlesztés	83
Adótárgy csak egy helyen lehet adóztatás alapja	87
Adóügyben egyházmegyei számvevőszék dönt	89
Adóügyben törvénykezési eljárás	138
Adózási illetékesség	81
Adózás rendszere	85
Adózási rendszer újítása	85
Adóztatás állami adók alapján	87
Alapadók az államnál	86
Alapító akaratának kétségessége esetén eljárás	79
Alapító akaratának kivihetlensége a viszonyok változása miatt	79
Alapító-levél hittudományi karról	75
Alapítólevél mérvadó megszűnt intézet vagyonának felhasználásánál	70
Alapítvány panaszjoga sérelmes közigazgatási rendelkezéssel szemben	139
Alapítványi bizottság	80
Alapítványi bizottság felügyeleti hatósága	80
Alapítványi egyetemes szabályrendelet	80
Alapítvány jövedelmének hováfordítása	79
Alapítványi jövedelem hováfordításának igazolása	80
Alapítvány kezelése, biztosítása	79
Alapítvány nyilvántartása	80
Alapítványok felügyelete	35
Alapítványt kezelő testület kezelési díja	80
Alapítványt kezelő testület évi jelentése	80
Algimnázium	47
Alkotmányellenes határozatok és intézkedések ellen törvényszéki eljárás	139
Alperes meg nem jelenésének jogkövetkezménye vagyoni perben	148
Anyaegeyházközség fogalma	13
Anyagi támogatása az egyházközség felügyelete alá helyezett óvodáknak és elemi iskoláknak	62
Anyanyelv használata vallásánál	63
Arány megállapítása állami adóztatásnál	87

Á

Állami adók	83
Állami jogsegély	8
Állami jogsegély biztosítása közös protestáns közigazgatási bíróság részére	155
Államsegély	7
Államfő felügyeleti joga	7
Államhoz való viszony	7
Állami adók arányában való adóztatás	87

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Állami adómentesség hatálya	86
Állami fizetéskiegészítés tanítóknál	65
Állami jogsegély esetén eljáró hatóság hatásköre	9
Állami jogsegély iránti megkeresés	8
Állami törvényekbe ütköző vétség esetén az egyházi bíróság függetlenül jár el	114
Állami végrehajtási szabályok alkalmazása	154
Államosítás	81
Államosítása iskolának	55
Államsegély	8
Államsegély igénybevétele iskoláknál	56
Államsegély közalap gyarapítására	94
Állandó lakás kérdése bírósági illetékesség szempontjából	105
Állandó székhellyel kapcsolatos lelkészi állás betöltése	23
Állandó püspöki székhely megállapítása	23
Árvaházak	61
Árvaházak felállítása	94
Árvaszerű biztosíték	81
Árvaszerű biztosítás nélküli kölcsönnyújtás	81
Átadása iskolának	55
Áthelyezése egyházközségeknek és egyházmegyéknek más egyházkerületbe	39
Áthelyezése lelkésznek törvényszéki eljárás útján	142
Áthelyezés fegyelmi büntetésből	110
Áthelyezés mint fegyelmi büntetés	112
Átköltözés költsége áthelyezésnél	112
Áttérés	14
Átvétele bírói határozatnak	108
Átvétele idézésnek	108

B

Beadványok helye egyházi törvénykezésnél	102
Becsületszék fegyelmi panaszjoga	154
Becsületszéki eljárási szabályok	154
Becsületszék, illetve M. E. L. E. kizárási joga	154
Becsületszék szervezése a M. E. L. E. keretében	154
Behajtásra kimutatott összegek igazolása	8
Beiktatása esperesnek és egyházmegyei felügyelőnek	29
Beiktatása egyetemes felügyelőnek	41
Beiktatása egyházkerületi felügyelőnek	36
Beiktatása püspöknek	36
Beiktatásról püspök értesítendő	30
Belmisszió és tanító	66
Belmissziói ifjúsági istentiszteletek	60
Belmissziói munkások képzése	52
Bennlakó tanerők	58
Betegszabadság	58
Betűrendes tárgymutató	165
Békéltetés	115
Békéltetésre illetékes hatóság	115
Békés kiegyenlítés vizsgálóbíró előtt	118
Békés viszony helyreállításának kísérlete	143
Bibliakörök és vasárnapi iskolák	62
Bírák behívása tanácsülésbe	101
Bírák behívása ügyek csoportosítása esetén	102
Bírák igazolatlan elmaradása	102
Bírák mandátumának megszűnése	154
Bírói eskü	103
Bírói határozat kézbesítése	108
Bírói határozat átvételének megtagadásánál eljárás	108
Bírói hatáskör több perfél esetében rang szerint igazodik	106

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Bírói illetékesség több fél esetében rang szerint igazodik	107
Bíróküldés	103
Bíróküldés határideje	103
Bíróküldés kérdésében határozathozatal	103
Bíróküldés ügyben egyházkerületi törvényszék hatásköre	105
Bíróági határozat átvételénél eljárás	108
Bíróági határozat kézbesítésénél lelkészi hivatal igénybevétele	108
Bíróági határozat végrehajtása	8
Bíróági hatáskör közigazgatási és vagyoni ügyekben	104
Bíróági hatáskör megmaradása	106
Bíróági illetékesség	104, 105, 106
Bíróági illetékesség ügyek egyesítése esetén	107
Bíróági szervezet	99
Bíróágok hatásköre	104
Bíróágok hatásköre fegyelmi vétségeknél	104
Bíróágok hatásköre hívány vagy más javadalmi ügyben	104
Bíróágok hatásköre javadalmi tárgyak kezelése, fenntartása, átadása iránti vitáknál	104
Birtokeladás	17
Birtokszerzés	17
Bizonyításfelvevétel	120
Bizonyításfelvevétel fellebbezési tárgyaláson	129
Bizonyításfelvevétel közigazgatási panaszos ügyben	139
Bizonyításfelvevétel szabályok közigazgatási panaszos ügyben	139
Bizonyításfelvevétel megismétlése vagyoni perben	148
Bizonyításfelvevétel vagyoni perben	147
Bizonyítási eljárás választási perben	136
Bizonyítási teher vagyoni perben	149
Bizonyítás kiegészítése	121
Bizonyítás kiegészítése vagyoni perben	149
Bizonyítékok előadása panaszban	114
Bizottságok választása	25, 31, 39
Biztosítási költségek viselése	82
Biztosítási végrehajtás hűtlen kezelésnél	90
Botrányos élet folytatása	114
Bölcsészeti főiskolák	73
Büntetés kiszabásának mellőzése	111

C

Cura pastoralis közalap támogatásával	94
---------------------------------------	----

Cs

Családi pótlék felfüggesztéskor	126
Csecsemőotthonok	61

D

Diakonisszaképző intézetek	61
Diakónusképzőintézetek	61
Diákotthon	67

E

Egyesületi lelkész	11
Egyesületi jog egyházi tisztviselőknél	12
Egyesületi jog egyháztagoknál	12
Egyetemes adóalap célja	93
Egyetemes adóalap fenntartása	93
Egyetemes alapítványi bizottság elnöke s tagjai	80

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Egyetemes alapítványi bizottság felügyeleti jogköre	80
Egyetemes egyházi iroda	42
Egyetemes egyházi választások elrendelése	39
Egyetemes egyház megnevezés mellőzendő	46
Egyetemes egyházi és iskolai felügyelő jogállása	41
Egyetemes felügyelő beiktatása	41
Egyetemes felügyelő évi jelentése	38, 41
Egyetemes felügyelő hatásköre	41
Egyetemes felügyelői állás megüresedése	41
Egyetemes felügyelő választása	17, 41
Egyetemes felügyelő választásánál szavazatok elbírálása	41
Egyetemes felügyelő megválasztásáról értesítés a kormánynak és a református konventnek	41
Egyetemes főtitkár	39, 42
Egyetemes iroda költségvetése	42
Egyetemes iroda szervezete	42
Egyetemes jellegű iskolák	56
Egyetemes közgyűlés az egyházegyetem legfőbb kormányzati és képviseleti hatósága	37
Egyetemes közgyűlés elnöksége	37
Egyetemes közgyűlés hatásköre	38
Egyetemes közgyűlés hatásköre a hittudományi kar Alapító-levelének változtatásánál	77
Egyetemes közgyűlési jegyzőkönyv felterjesztése a kormányhoz	37
Egyetemes közgyűlési jegyzőkönyv szétküldése	37
Egyetemes közgyűlési kiküldöttek választása	31
Egyetemes közgyűlés nyilvántartása	38
Egyetemes közgyűlés összehívása	37
Egyetemes közgyűlés szabályrendeletalkotási jogköre	38
Egyetemes közgyűlés tagjai hivataluknál fogva	38
Egyetemes közgyűlés tagjai tisztségükönél fogva	38
Egyetemes közgyűlés tagjai választás alapján	38
Egyetemes közgyűlés tartásának elrendelése	38
Egyetemes közgyűlés tárgysorozata	37
Egyetemes levéltár	37
Egyetemes nyugdíjintézet negyedévi kegyideje	23
Egyetemes presbiterek költségmegtérítése	40
Egyetemes presbiterek választása	39
Egyetemes presbitérium	39
Egyetemes presbitériumban egyházkerületek arányos képvisellete	39
Egyetemes presbitérium előkészítő hatásköre	39
Egyetemes presbitérium elnöksége	39, 40
Egyetemes presbitérium évi jelentése	40
Egyetemes presbitérium határozatának kézbesítése	40
Egyetemes presbitérium hatásköre	39
Egyetemes presbitérium jóváhagyása háztartásnál	84
Egyetemes presbitériumi bizottságok kiküldése	40
Egyetemes presbitérium önálló hatásköre	39
Egyetemes presbitérium összehívása	40
Egyetemes presbitérium póttagjai	39
Egyetemes presbitérium tagjai hivatalból	39
Egyetemes presbitérium tagjai választás útján	39
Egyetemes presbitérium ülésének határozatképessége	40
Egyetemes szabályrendeletek hivatalos kiadása	39
Egyetemes számvevőszék	79
Egyetemes törvényszék hatásköre és illetékessége	105
Egyetemes törvényszék hetes tanácsa	101
Egyetemes törvényszéki bírák választása	39
Egyetemes törvényszék mint felebbviteli bíróság	106
Egyetemes törvényszék tagjai	101

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Egyetemi hittudományi kar létesítéséről szóló törvény (VI.) hatálybalépése	77
Egyetemi magántanári képesítés jogakadémiai tanároknál	71
Egyetemi theologiai fakultás	75
Egyetemleges felelőssége egyházközség vezetőségének háztartásnál	85
Egyezés vagyoni perben	146
Egyénenkénti lelkipásztori munka	67
Egyházegyetem	37
Egyházegyetem ellenőre	41, 92
Egyházegyetem fogalma	37
Egyházegyetem fő- és aljegyzői	41
Egyházegyetem háztartását ellenőrző bizottság	79
Egyházegyetem háztartási nyomtatványokról gondoskodik	81
Egyházegyetem háztartási ügyeinek előkészítése	91
Egyházegyetemi háztartási pénzügyi bizottság	91
Egyházegyetemi járulékok kivetési joga	92
Egyházegyetem könyv- és levéltárnoka	41
Egyházegyetem, mint hivatalos megnevezés	46
Egyházegyetem pénztárosa	92
Egyházegyetem pénzügyi bizottságának feladata	92
Egyházegyetem rendes tisztviselői	41
Egyházegyetem rendkívüli tisztviselői	41
Egyházegyetem ügyésze	41
Egyházegyetem számadása	93
Egyházegyetem tisztviselőinek választása	39
Egyház fogalmának meghatározása	7
Egyházi Alkotmány hatálya	47
Egyházi Alkotmány (1893) legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	161
Egyházi Alkotmány (1893) záradéka	161
Egyházi ének tanítása	63
Egyházi ének tanítása theologiai főiskolán	72
Egyházi értékek kezelésének elvétele	79
Egyházi és műének tanítása	68
Egyházi hatalom forrása	9
Egyházi hivatal felfüggesztés ideje alatt másutt sem lehet ellátni	127
Egyházi járulék fogalma	84
Egyházi közalap célja	94
Egyházi szükségletek fedezése	17
Egyházi szükségletek fedezésének forrásai	84
Egyházi testületek panaszjoga alkotmányellenes rendelettel szemben	139
Egyházi tisztviselő adófizetési kötelezettsége	86
Egyházi tisztviselő ellen kártérítési kereset	145
Egyházi tisztviselő házasságkötése	11
Egyházi törvények kiadása	39
Egyházi törvények (1894) záradéka, legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	161
Egyházi törvények (1934) záradéka, legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	162
Egyházi vagyon az egyház tulajdona marad államosítás estén is	81
Egyházkerületek arányosításáról szóló 1894. évi törvény	161
Egyházkerületeket terhelő adók kivetése	39
Egyházkerületek ideiglenes egyesítése	30
Egyházkerületek közigazgatásának ideiglenes egyesítése	39
Egyházkerület fogalma	30
Egyházkerület készpénzvagyonának gyümölcsöztetése	31
Egyházkerületi ellenőr	31
Egyházkerületi elnökség	34
Egyházkerületi elnökség hatásköre	34, 35
Egyházkerületi felügyelő beiktatása	36
Egyházkerületi felügyelő hatásköre	35
Egyházkerületi felügyelő választása	17, 36
Egyházkerületi háztartási pénzügyi bizottság	91
Egyházkerületi háztartási ügyek előkészítése	91

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Egyházkerületi kiküldöttek választásának módja	32
Egyházkerületi közgyűlés elnöksége	31
Egyházkerületi közgyűlés és presbitérium hatáskörének megváltoztatása	33
Egyházkerületi közgyűlés hatásköre	31
Egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének szétküldése	32
Egyházkerületi közgyűlési kiküldöttek választása	25
Egyházkerületi közgyűlés összehívása	30
Egyházkerületi közgyűlés szabályrendelet alkotási jogköre	31
Egyházkerületi közgyűlés tagjai hivataluknál fogva	31
Egyházkerületi közgyűlés tagjai választás alapján	31
Egyházkerületi közgyűlés tartását ki rendelheti el	32
Egyházkerületi közgyűlés tárgysorozata	30
Egyházkerületi pénztáros	37
Egyházkerületi pénzügyi bizottság hatásköre	92
Egyházkerületi presbiterek megbízatásának időtartama	33
Egyházkerületi presbiterek választása	31
Egyházkerületi presbitérium elnöksége	33
Egyházkerületi presbitérium fellebbezési hatásköre	33
Egyházkerületi presbitérium határozatképessége	34
Egyházkerületi presbitérium hatásköre	33
Egyházkerületi presbitérium határozata elleni fellebbezés	31
Egyházkerületi presbitérium jóváhagyása háztartásnál	84
Egyházkerületi presbitériumi póttagok választása	33
Egyházkerületi presbitérium működéséről évi jelentés	33
Egyházkerületi presbitérium önálló jogköre	33
Egyházkerületi presbitérium tagjai hivatalból	33
Egyházkerületi presbitérium tagjainak költségmegtérítése	33
Egyházkerületi presbitérium tagjai választás útján	33
Egyházkerületi presbitérium ügy-áttevő hatásköre	33
Egyházkerületi presbitérium üléseinek tartása	33
Egyházkerületi rendes tisztviselők	37
Egyházkerületi rendkívüli tisztviselők	37
Egyházkerületi számadások megvizsgálása s felmentés adása	31
Egyházkerületi tisztviselők	37
Egyházkerületi tisztviselők választása	31
Egyházkerületi törvényszék fellebbviteli hatásköre és illetékessége	105, 106
Egyházkerületi törvényszék hatásköre és illetékessége	105
Egyházkerületi törvényszék ötös tanácsa	100
Egyházkerületi törvényszék tagjai	100
Egyházkerületi törvényszéki bírák választása	31
Egyházkerületi választások elrendelése	33
Egyházkerület képvisleti és kormányzó hatósága	30
Egyházkerület kivetési joga	92
Egyházkerület kormányzata és képviselte	34
Egyházkerület költségvetésének megállapítása	31
Egyházkerület megszüntetése	30
Egyházkerület szervezése	30
Egyházkerület területének változásakor vagyoni kérdések rendezése	30
Egyházkerület területi viszonyainak megváltoztatása	30
Egyházkerület vagyonszerzése, annak elidegenítése, megterhelése	31
Egyházkerületi költségek egyházközségi költségvetésben	83
Egyházközség anyagi elerőtlenedése	15
Egyházközségek közötti viszony megállapítása	13
Egyházközségek látogatása	28, 53
Egyházközségek nyelvek szerinti elnevezése	13
Egyházközségek területi viszonyainak megváltoztatása	15
Egyházközség elerőtlenedése	96, 97
Egyházközség elnöksége	21
Egyházközség egyéb tisztviselőinek jogai és kötelességei	24
Egyházközség fellebbezése egyházmegyei kivetés ellen	92

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Egyházközség felügyelete alá helyezett népnevelő intézet és népiskola	62
Egyházközség fogalma	13
Egyházközségi bíróság	100
Egyházközségi bíróság eljárása	152
Egyházközségi bíróság fellebbviteli bírósága	105
Egyházközségi bíróság összehívása	152
Egyházközségi felügyelő hivatalának időtartama	21
Egyházközségi felügyelő jogai és kötelességei	21
Egyházközségi felügyelő kellékei	21
Egyházközségi illetőség kérdésében törvénykezési eljárás	138
Egyházközségi közgyűlés elnökei	16
Egyházközségi közgyűlés évenként legalább egyszer tartandó	18
Egyházközségi közgyűlés hatásköre általában	17
Egyházközségi közgyűlés hatásköre	17
Egyházközségi közgyűlés kihirdetése	16
Egyházközségi közgyűlés összehívása	16
Egyházközségi közgyűlés tagjai	16
Egyházközségi közgyűlés választása a felsőbb tisztségeknél	17
Egyházközségi presbitérium elnökei	20
Egyházközségi presbitérium hatásköre	21
Egyházközségi presbitérium jegyzőkönyve	21
Egyházközségi presbitérium kötelességei	20, 82, 83, 88
Egyházközségi presbitérium tagjai hivatalból	20
Egyházközségi presbitérium tiszteleti tagjai	20
Egyházközségi presbitérium választása	17
Egyházközségi presbitérium választott tagjai	20
Egyházközségi presbiteri tagsági jog megvonása, megszűnése	20
Egyházközségi presbiter kellékei	20
Egyházközségi rendkívüli tiszttviselők választathatása	24
Egyházközségi szavazati jog gyakorlásának módja felsőbb tisztségek betöltésénél	17, 18
Egyházközségi számadás megvizsgálása	17
Egyházközségi tagok jogai	14
Egyházközségi tagok kötelességei	14
Egyházközségi tiszttviselők választása	17
Egyházközség kiválásakor közös vagyon felosztása	15
Egyházközség kormányzó hatósága	16
Egyházközség lelkészi körökre osztása	15
Egyházközségnek nyújtandó kölcsön	81
Egyházközség területén kívül lakók meghívása közgyűlésre	16
Egyház lelki életének irányítása	42
Egyházmegye alakítása	24
Egyházmegye elnöksége	28
Egyházmegye fogalma	24
Egyházmegyei elnökség állandó jelentéstétele a püspökhöz	28
Egyházmegyei elnökség canonica visitationál	28
Egyházmegyei elnökség egyházközséglátogatási kötelessége	28
Egyházmegyei elnökség felügyeleti jogköre	28
Egyházmegyei elnökség iskolalátogatási kötelessége	28
Egyházmegyei elnökség jelentése a közgyűléshez	28
Egyházmegyei elnökség rendfenntartó kötelessége a tiszttviselőkkel szemben	28
Egyházmegyei felügyelő beiktatása	29
Egyházmegyei felügyelői állás üresedésekor a teendők ellátása	28
Egyházmegyei felügyelő választása	17
Egyházmegyei felügyelő választásakor iskolák szavazásának módja	29
Egyházmegyei háztartás	91
Egyházmegyei jóváhagyás az egyházközség anyagi határozatainál	17
Egyházmegyei képviselők küldése	17
Egyházmegyei készpénzvagyon gyümölcsöztetése	25
Egyházmegyei költségvetés megállapítása	25

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Egyházmegyei közgyűlés	24
Egyházmegyei közgyűlés elnökei	24
Egyházmegyei közgyűlés hatásköre	25
Egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének szétküldése	26
Egyházmegyei közgyűlés összehívása	24
Egyházmegyei közgyűlés tagjai hivataluknál fogva	24
Egyházmegyei közgyűlés tartása	26
Egyházmegyei közgyűlés tartásának elrendelhetése	26
Egyházmegyei közgyűlés tárgysorozata	24
Egyházmegyei közgyűlés választott tagjai	25
Egyházmegyei presbiterek választása	25
Egyházmegyei presbiteri tagság megvonása	27
Egyházmegyei presbitérium elnöksége	27
Egyházmegyei presbitérium fellebbezést átteheti a közgyűléshez	27
Egyházmegyei presbitérium határozata ellen fellebbezés az egyházkerületi presbitériumhoz	27
Egyházmegyei presbitérium határozatának kézbesítése	27
Egyházmegyei presbitérium hatásköre	26
Egyházmegyei presbitérium hatáskörének megváltoztatása	27
Egyházmegyei presbitériumi határozat elleni elkésett fellebbezés kezelése	27
Egyházmegyei presbitérium jóváhagyása háztartásban	84
Egyházmegyei presbitérium másodfokon határoz	26
Egyházmegyei presbitérium működéséről jelentés	27
Egyházmegyei presbitérium összehívása	27
Egyházmegyei presbitérium póttagjainak választása	26
Egyházmegyei presbitérium tagjai hivatalból	26
Egyházmegyei presbitérium választott tagjai	26
Egyházmegyei presbitérium ülése nem nyilvános	27
Egyházmegyei presbitérium ülésének határozatképessége	27
Egyházmegyei presbiter költségmegtérítése	27
Egyházmegyei rendes tisztviselők	30
Egyházmegyei rendkívüli tisztviselők választása	30
Egyházmegyei számadás felterjesztése	92
Egyházmegyei számadások megvizsgálása	25
Egyházmegyei számvevőszék jogai és kötelességei	91
Egyházmegyei számvevőszék szervezete	91
Egyházmegyei tanítóegyesület	65
Egyházmegyei tisztviselők választása	25
Egyházmegyei törvényszék ötös tanácsa	100
Egyházmegyei törvényszék tagjai	100
Egyházmegyei vagyonszerzés	25
Egyházmegyei választások elrendelése	26
Egyházmegyei választott presbiter megbízatásának tartama	26
Egyházmegyei képviselői és kormányzó hatósága	24
Egyházmegyei közigazgatásának vezetése	28
Egyházmegyei megszüntetése	24
Egyházmegyei vagyonának elidegenítése	25
Egyházmegyei területi viszonyainak megváltoztatása	24
Egyháztag feddésre ítélté	152
Egyháztag fegyelmi ügyében illetékes bíróság	106
Egyháztag fegyelmi felelőssége hűség és kötelességszegés miatt	151
Egyháztag jogai	10
Egyháztag magaviselete	151
Egyháztagok költségviselésben marasztalása kényszeráthelyezésnél	144
Egyháztag panaszjoga az egyházi közigazgatással szemben	139
Egyháztag reverzálisa	11
Egyháztanács (Presbitérium)	20
Egyházunk neve	7, 46
Együttes adókezelés kérelmezése	88
Együttes kezelésbe adott egyházi adók esedékessége	89

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Elemi népiskolák	62
Elévülése vagyoni követeléseknek	146
Elhanyagolása egyháztagsággal járó kötelezettségeknek	151
Elévülés	113
Elévülése az ítélet végrehajthatóságának	113
Elévülési idő lemondás esetén	113
Elévülési idő számítása állami bíróság eljárásával kapcsolatban	113
Elévülés megszakítása	113
Elévülés újra kezdődése	113
Eljárás fegyelmi vétségek esetében	114
Eljárás felfüggesztése bíróküldés esetén	103
Eljárási elévülés	113, 123
Eljárási szabályok bizonyításfelvételnél vagyoni perben	149
Eljárási szabálytalanságok miatt választás megtámadása	133
Eljárás megszüntetése	115
Eljárás megszüntetése tárgyalás nélkül	135
Eljárás megszüntetése végzéssel	119
Eljárás megszüntetése vétség fennállása esetében is	122
Eljárás mellőzése békéltetéssel	115
Elkésetten beadott fellebbezést visszautasító végzés ellen jogorvoslat	34
Elkésett fellebbezés elintézése	27
Elkésett panasz visszautasítása	139
Elköltözés az egyházközségből	14
Ellenbizonyítás kérelmezése kifogásolt jegyzőkönyv esetén	124
Ellenőrzése a kezelőknek a háztartásban	89
Ellenzegülés esetén állami jogsegély igénylése	8
Ellenzegülés ítélet végrehajtásánál	153
Elmozdítás	112
Elmozdítás jogkövetkezményei	112
Elmozdítás véglegesített tanerőnél	58
Elmozdítás viselt hivataltól	111
Elmulasztott perbeli cselekmény pótlása igazolásnál	109
Elnök kötelességei	10
Elnöklés gyűléseken	10
Elnök rendfenntartó jogköre fegyelmi ügy tárgyalásánál	120
Elnökség jóváhagyása háztartásnál	119
Elnökség tárgyalást előkészítő teendői	121
Előadó fegyelmi tárgyaláson	148
Előadó javaslata vagyoni per tárgyalásánál	120
Előadó kijelölése fegyelmi ügyben	146
Előadó kirendelése vagyoni perben	71
Előadó jogakadémián	80
Előirányzat egyéni testületek háztartásában	147
Előkészítő eljárás célja vagyoni perben	147
Előkészítő irat vagyoni perben	83
Előre nem látott szükségletek egyházközségi költségvetésben	40
Elvi vitás kérdésben egyetemes presbitérium dönt	35
Engedelmessége egyházi tisztviselőknek a felsőbbség iránt	123
Enyhítő körülmények	114
Erkölcstelen életmód	133
Erőszak, megfélemlítés miatt választás megtámadása	97
Erőtlen egyházközségek egyesítése	96
Erőtlen egyházközség fenntartása	96
Esperes beiktatása	25
Esperes évi jelentése	58
Esperes házasságkötési engedélye tanítónál	58
Esperesi állás üresedésekor az esperesi teendők ellátása	28
Esperesi intés és megdorgálás	114
Esperesi irodaátalány	92
Esperesi segédlelkész	92

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Esperesi tiszteletdíj	92
Esperesség	24
Esperes választása	17, 28
Esperes választásakor iskolák szavazásának módja	29
Etetés, itatás miatt választás megtámadása	133
Evangélikus egyetem	73
Evangélikus tanárképző	73

E

Élőnyelvek tanítása theológiai főiskolán	72
Énekkarok	62
Énektanítók	66
Énekvezérek képzése	87
Építkezés	17, 84
Értesítések püspök és egyházkerületi felügyelő választásáról	36
Érvénytelen szavazat alaki kellékhány miatt	29
Észrevételezési és indítványozási jog választási perben	136
Észrevételek és indítványok közigazgatási panaszos ügy tárgyalásánál	140
Észrevételek fellebbezésre	128
Észrevételek vagyoni perben	149
Észrevételezési jog	117
Észrevételezési joga a főtárgyalásról kizárt félnek	120

F

Feddés	110
Fedezeti hiány pótlása	84
Fegyelmi bíráskodás alá tartoznak esküt tett külön megbízottak	109
Fegyelmi bíráskodás alá tartozó személyek	109
Fegyelmi bíráskodás nyugdíjasok felett	110
Fegyelmi bíráskodás vallásos és egyházi egyesületek tisztviselői felett	109
Fegyelmi bírósága egyházi főtisztviselőknek	101
Fegyelmi büntetések	110
Fegyelmi büntetések nyugdíjasoknál	111
Fegyelmi büntetést kizáró okok	113
Fegyelmi eljárás függőben tartása az állami bíróság jogerős határozatáig	114
Fegyelmi eljárás hatóság megkeresésére	114
Fegyelmi eljárás hivatalból	114
Fegyelmi eljárás kényszeráthelyezésből kifolyólag	143
Fegyelmi eljárás lelkészegyesület kezdeményezésére	115
Fegyelmi eljárás magánosok panaszára	114
Fegyelmi eljárás megszüntetése lemondás esetén	113
Fegyelmi eljárás miniszter megkeresésére	114
Fegyelmi eljárás kérése önmaga ellen	114
Fegyelmi eljárást kizáró okok	113
Fegyelmi felelősség	51, 52
Fegyelmi felelősség házasságkötéssel kapcsolatban	110
Fegyelmi kérelem áttétel	115
Fegyelmi szabályok általánosítása	131
Fegyelmi vétségek	109, 110
Fegyelmi vétségek egyháztagnál	151
Fegyelmi ügyekben bírósági hatáskör	104
Fegyveres erő tagjainak adómentessége	86
Felavatása lelkészjelölteknek	36
Felavatott lelkész egyházi fegyelmi bíráskodás alá esik	109
Felebaráti nevelőintézeti alkalmazottak jogállása	61
Felebaráti nevelőintézetek célja	61

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Felebaráti nevelőintézetek szervezete	62
Felebaráti nevelőintézetek válfajai	61
Felekezeti egyenjogúság és viszonyosság	7
Felek kérelmezési joga	121
Felfolyamodás	134
Felfolyamodás az ítélet végrehajthatóságának kimondása ellen vagyoni perben	150
Felfolyamodás bejelentésének ideje	127
Felfolyamodás benyújtásának helye	127
Felfolyamodás fegyelmi eljárást megszüntető végzés ellen	119
Felfolyamodás fellebbezést visszautasító határozat ellen	128
Felfolyamodás költségbiztosítási végzés ellen	125
Felfolyamodás közigazgatási perben	141
Felfolyamodás lehetősége	127
Felfolyamodás megszüntető végzés ellen	122
Felfolyamodás panasz visszautasítása miatt	115
Felfolyamodással kik élhetnek?	127
Felfolyamodás törvényszék felfüggesztő határozata ellen	126
Felfolyamodás vagyoni perben költségelőleg kérdésében	146
Felfolyamodás választási perben megszüntető végzés ellen	137
Felfolyamodás választási pert megszüntető végzés ellen	136
Felfolyamodás végrehajtási eljárás során hozott végzések ellen	154
Felfolyamodás visszautasítása	127
Felfolyamodás visszautasító végzés ellen	139
Felfolyamodás vizsgálatot elrendelő végzés ellen	116
Felfüggesztés	8
Felfüggesztés alatt visszatartott járandóság kifizetése	127
Felfüggesztés bejelentése felülvizsgálat végett	126
Felfüggesztése az ítélet végrehajtásának újrafelvételi kérelem esetén	131
Felfüggesztése folyamatban lévő törvénykezési ügynek jogegységi határozat hozataláig	107
Felfüggesztés esetei	125,
Felfüggesztési joga egyházmegyei elnökségnek	28
Felfüggesztési joga püspöknek	35
Felfüggesztési joga egyházi törvényszéknek	126
Felfüggesztési végzés közlése a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel	126
Felfüggesztés kérelmezése	126
Felfüggesztés megszüntetése	126
Felfüggesztés soron kívüli elintézése	127
Felhatalmazás rágalmozás vagy becsületsértés miatti bűnvádi eljárásnál	12,
Felhívás nyugdíjaztatásra	141
Fellebbezés	128
Fellebbezés adókimutatás ellen	89
Fellebbezés adóügyben másodfokon birtokon kívül	89
Fellebbezés adóügyben számvetőségi határozat ellen	89
Fellebbezés beadásának határideje	128
Fellebbezés beadásának helye	128,
Fellebbezés egyházközségi bíróság ítélete ellen	152
Fellebbezés egyházközségi közgyűlés vagy képviselőtestület határozata ellen	26
Fellebbezés egyházmegyei adókimutatás ellen	92
Fellebbezés egyházmegyei közgyűlési és presbitériumi határozat ellen	33
Fellebbezés egyházmegyei presbitérium határozata ellen	27
Fellebbezés egyházkerületi presbitérium határozata ellen	31,
Fellebbezés igazolást megtagadó végzés ellen	100
Fellebbezési jog választási perben	138
Fellebbezési tárgyalás	129
Fellebbezési tárgyalás berekesztése	129
Fellebbezési tárgyalásra vonatkozó szabályok	129
Fellebbezési törvényszék elnökségének teendői	129
Fellebbezési törvényszék határozása	129
Fellebbezési törvényszék ítélete	130

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Fellebbezési törvényszék ítéletének szerkesztésére és kihirdetésére vonatkozó szabályok	130
Fellebbezés közigazgatási perben	141
Fellebbezésnek mikor van helye?	128
Fellebbezéssel élhetnek	128
Fellebbezéssel vagyoni perben ki élhet?	151
Fellebbezés számvevőszéki kártérítési marasztalás ellen	90
Fellebbezés választási perben hozott ítélet ellen	137
Fellebbezés visszautasítása	128
Fellebbvitel	127
Fellebbvitel vagyoni perekben	150
Fellebbvitel választási perben	137
Felmentés	122
Felmentés esetén a visszatartott járandóság kifizetendő	127
Felmentés esetén állásba való visszahelyezés	131
Feloldása első fokú ítéletnek	129
Felperes meg nem jelenésének jogkövetkezménye vagyoni perben	148
Felsőbb egyházi hatóságok szükségletei	85
Felszerelési költségek egyházközségi költségvetésben	83
Felterjesztési jog a kormányhoz	38
Felterjesztési joga püspöknek a kormányhoz	35
Felterjesztési jog az államfőhöz	38
Felterjesztési joga az egyetemes közgyűlésnek az országgyűléshez	38
Felvilágosítás adás elrendelése fellebbezési törvényszék által	129
Felvilágosító jelentés felfolyamodás felterjesztésénél	128
Felügyelet egyházmegyei vagyonleltár és számadás felett	92
Felügyeleti hatásköre püspöknek	34
Felügyelőbizottsági tagság biztosítása	56
Felülvizsgálata egyházközségi számadásnak	90
Fenntartási államsegély-szerződés	58
Fenntartási államsegély szerződés	58
Fenyegetés miatt választás megtámadása	133
Figyelmeztetése tanúknak	117
Fiókegyházközség átalakítása	16
Fiókegyházközség fogalma	13
Fiókegyházközségi tagok iskolai adóztatása	86
Fiókegyházközség közgyűlése belügyekben	18
Fiókegyházközség számadási közgyűlése	18
Fizetéskiegészítő államsegély	58
Fizetés le nem szállíthatása tanterőknél	58
Fizetésleszállítás tilalma tanítóknál	65
Fizetés visszatartása felfüggesztéskor	127
Főgimnázium	47
Főiskola felállítási jog	70
Főiskolai tanár vallása	11
Főiskolák	56, 70
Főiskolák felállításának külön kelléke	54
Főkönyv vezetése	80

G

Gondnok a háztartásban	89
Gondnok kötelességei	89
Gondnoksági tagság biztosítása	56

Gy

Gyakorló elemi iskola	67
Gyámintézet	42
Gyámintézet feladata	159
Gyámintézet hivatalos neve	159

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Gyámintézet jövedelmi forrásai	159
Gyámintézet szervezete	159
Gyámintézeti alapszabályok	159
Gyámintézeti központi bizottmány	159
Gyámintézeti törvény	159
Gyermekmenedékházak	61
Gyorsírás elrendelhetése a fegyelmi tárgyalásnál	124
Gyűjtés szabályozása	95
Gyűlés feloszlata	10

H

Halasztás nyilatkozattételre	115
Halasztó hatály felfolyamodásnál végrehajtási eljárásban	154
Halasztóhatályt adhat a bíróság igazolásnál	109
Halasztási kérelem vagyoni perbeli nyilatkozatra	147
Halál megszünteti a fegyelmi eljárást	113
Halál megszünteti az eljárást választási perben	135
Hasznos beruházások	83
Haszonbérbeadása püspöki földbirtoknak	93
Haszonbérbe adása telkeknek	81
Haszonélvezeti telkek gondozása	81
Határozathozatal elhalasztása fegyelmi ügyben	123
Határozathozatal fegyelmi ügyben	122
Határozathozatal közigazgatási peres ügyben	140
Határozatképesség presbitériumi üléseken	27, 34, 40
Határozat választási perben	136
Hatásköri összeütközés törvénykezés és közigazgatási hatóságok között	107
Hatásköri vitás kérdés eldöntése	40
Hatáskörök megváltoztatása	40
Hatálybalépése a háztartási (VII.) törvénynek	97
Hatálybalépése a szervezetről szóló (II.) törvénycikknek	47
Hatálybalépése a törvénykezési (VIII.) törvénycikknek	154
Hatálytalanítása egyházközségi bírósági ítéletnek	152
Hatályukat veszített előbbi törvénykezési szabályok	154
Hatóság megkeresésére indított fegyelmi eljárás	114
Hátralékok kimutatása a zárszámadásban	81
Házasságkötésből származó fegyelmi vétség	110
Házasságkötési engedély lelkésznél	22
Házasságkötési engedély tanárnál	58
Házasságkötési engedély tanítónál	58
Házasságkötés megtilthatása bennlakó tanerőnél	58
Házastársak együttes személyi adója	86
Háziipari tanfolyamok	62
Háztartási törvény	79
Háztartási törvény életbeléptetése	97
Helyesbítése egyházközségi számadásnak	91
Helyettesítés költsége tanerő elhalálozásakor	58
Helyettes lelkész kényszeráthelyezés esetében	144
Helyettes lelkész küldése	23
Helyettes tanár	68
Helyszíni vizsgálat lelkész kényszeráthelyezésénél	142
Helyettesítés tanerők betegszabadságakor	58
Helyettes tanító alkalmazása	64
Helyettes tanító alkalmazásának esetei	64
Helyettes tanító és tanár	57
Helyettes tanító kivételesen külön osztályt önállóan vezethet	64
Helyettes tanító ugyanazon a tanítói álláson egy évig működhetik	64
Hiánypótlás vagyoni keresetlevélnél	146
Hiányzó fedezet pótlása	84

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Hirdetményi idézés	117
Hitelvi alap	3
Hittudományi kar	75
Hittudományi kar Alapító-levelének megváltoztatása	76
Hittudományi kar feladata	75
Hittudományi kar jellege	75
Hittudományi kar jogviszonya az egyházi önkormányzat, törvénykezés és törvényhozáshoz	75
Hittudományi kar tanára csak felavatott lelkész lehet	76
Hittudományi kar tanárainak fegyelmi hatósága	76, 106
Hittudományi kar tanárainak lelkészi jellege	75
Hittudományi kar tanszékeinek betöltése	76
Hittudományi kar területi bekapcsolása az egyetembe	76
Hittudományi kar végbizonyítványa	76
Hittudományi szakvizsgálat tartása az egyház joga	76
Hivatalba helyezés	8
Hivatalból indított fegyelmi eljárás	114
Hivatalból nyugdíjazása nem állami tanerőknek	142
Hivatali előd vagyoni keresetei	145
Hivatali utód vagyoni keresete	145
Hivatalvesztés	111
Hivatalvesztés büntetése nem évül el	113
Hivatalvesztése nem állami tanszemélyzethez tartozó nyugdíjasnak	112
Hivatalvesztés esetén ellátási igény fennmaradása	112
Hivatalvesztés esetén jogerőre emelkedésig a felfüggesztés is kimondandó	126
Hiványból eredő vagyoni keresetek	145
Hiványcsonkítás	82
Hiványcsonkítás tilalma	17
Hiványügyekben bírósági hatáskör	104
Hívek jogai	14
Hívek kötelességei	14
Honvédségi lelkész	11
Honvédséghez tartozó egyháztagek lelki gondozása	49
Honvédségi lelkészek feletti egyházi fegyelmi bíraskodás	109
Honvédség lelki gondozása	49
Honvédség lelki gondozásáról szóló törvény (III.) hatálybalépése	49
Hűtlen kezelés esetén eljárás	89, 90
Hűtlen kezelő hivatalviselési képtelensége	91

I

Idegenek adóztatása állami adó alapján	87
Idegenek adóztatásánál viszonyosság	87
Idézés átvételének megtagadása esetén eljárás	108
Idézés átvételénél eljárás	108
Idézés kézbesítése	108
Idézésnél lelkészi hivatal igénybevétele	108
Idézés szankciója	8
Ifjúsági egyesületek	62, 67
Ifjúsági istentiszteletek	60, 67
Ifjúsági lelkész	10, 11
Ifjúsági lelkészek kényszeráthelyezése	145
Igazgató címzése	58
Igazgatói pótlék	65
Igazgató javadalmazása	58
Igazgató-lelkész	21
Igazgató-lelkész hivatalának időtartama	21
Igazgató-lelkész választása	21
Igazgató-tanító hatásköre	65
Igazolás	108

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Igazolás választási perben nincs	138
Igazolási jog elévülése	109
Igazolási kérelem tartalma	109
Igazolás iránti kérelem előterjesztése	108
Igazolásnál bírói illetékesség	109
Igazolásnál halasztó hatályra igény nincs	109
Igazolást megtagadó végzés ellen fellebbezés	109
Illetékegyenérték	83
Illetékes bíróság lelkész, tisztviselő özvegye által vagy ellene indított keresetnél	106
Illetékesség alakulása több tisztség viselése esetén	107
Illetékesség békéltetésre	115
Illetékesség egyháztag fegyelmi ügyében	106
Illetékessége magasabb bíróságnak összefüggés címén el nem vonható	107
Illetékesség fegyelmi panasz vagy megkeresés beadásánál	114
Illetékesség hivatalbóli eljárás megindítására	115
Illetékességi összeütközés törvénykezés és közigazgatási hatóságok között	107
Illetékesség karhatalom kirendelésének kérelmezésére	153
Illetékesség kizárólagos	107
Illetékesség több tisztség viselése esetén	107
Illetékesség vagyoni perekben	146
Illetmények beszédese	82
Illetmények kiszolgáltatása	82
Illetmények tanároknál államsegély esetén	58
Illetmény minimum lelkésznél	82
Illetőségi kérdésben panaszjog	138
Illetőség megszerzése	14
Indítványozásra jogosultak bizonyítás felvételénél	117
Indítványtétel végetti kiadás	119
Indítvány vagyoni perben	149
Indokolás	123
Indokolás tartalma	123
Ingatlan elidegenítés	84
Ingatlan szerzés	83, 84
Internátus	67
Intés	114
Intés egyháztaggal szemben	152
Intézetek, iskolák felállításának előfeltételei	54
Intézet működésének felfüggesztése	69
Intézeti lelkész	10, 11
Irodaátalány esperesnél	92
Irodaátalány püspöknél	93
Iskola átadása	55
Iskola átadási szerződés	56
Iskola átadási szerződésben biztosítandó jogok	55
Iskola felállítása iránt a ref. egyházzal, állammal, jogi személlyel stb. szerződés köthető	55
Iskola felállítási jog	53
Iskola felszerelési költségek	83
Iskolafenntartó testületek közösen is állíthatnak iskolát	54
Iskolafenntartó testületek szerződésének jóváhagyása	54
Iskolai adóbehajtás	8
Iskolai adók külön kivetése	85, 86
Iskolai általános szabályzat módosítása helyi viszonyokhoz mérten	57
Iskolai bizottság	56
Iskolai bizottság jogköre	56
Iskolai bizottság közösen fenntartott iskolánál	57
Iskolai bizottságok szervezete	57
Iskolai bizottságok ügyrendje	57
Iskolai hatóságok	56
Iskolai igazgatók eljárása az állami felügyelet szerveivel	57

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

Oldal

Iskolai rendtartási és fegyelmi szabályok megállapítása	54
Iskolai szükségletek fedezése	17
Iskolai törvény (V.) hatálybalépése	73
Iskolalátogatás	57
Iskolaszéki tagság biztosítása iskola átadáskor	56
Iskolák felállítására jogosultak	54
Iskolák felállítását engedélyező fokozatos egyházi hatóságok	54
Iskolák képviselte egyházkerületi közgyűlésen	30
Iskolák szavazása egyetemes felügyelő választásakor	41
Iskolák szavazása egyházmegyei választásakor	29
Iskolák szavazatai jogának mikénti gyakorlása	29
Iskolák szavazása püspök és egyházkerületi felügyelő választásakor	36
Iskolák zsinati képviselőinek választása	43
Iskolán kívüli népművelés	66
Ismeretlen helyen levő panaszlott feletti ítélkezés	123
Ítélet alkatelemei	122
Ítélethozatal	122
Ítélethozatal vagyoni perben	149
Ítélet kézbesítése a feleknek	123
Ítélet közigazgatási perben	140
Ítélet külalakja	123
Ítélet végrehajtása újrafelvétel esetén	131
Ítélet végrehajtásának felfüggesztése	131
Ítélet végrehajthatóságának kimondása vagyoni perben	150
Ítélotanács megalakulása	101

J

Javadalomcsökkenés lelkész kényszeráthelyezésénél	144
Járásbíróság megkeresése pénzbüntetési ítélet végrehajtása iránt	153
Jegyző esküje törvénykezésnél	103
Jegyzőkönyvbe vétele egyes körülményeknek a felek kérelmére	124
Jegyzőkönyv felolvasása tanú és szakértő előtt	118
Jegyzőkönyv felvételi kötelezettség fegyelmi eljárásban	118
Jegyzőkönyvi kivonattal kiküldöttek az egyházmegyei közgyűlésre	17
Jegyzőkönyv lemásolhatása	124
Jegyzőkönyv megtekinthetése	124
Jegyzőkönyv tartalma fegyelmi ügyben	124
Jegyzőkönyv tartalmával szemben ellenbizonyítás	124
Jegyzőkönyv vezetés	10
Jelölés tanári állásra	57
Jelölés tanítói állásra	57
Jogakadémia feladata	70
Jogakadémiai dékán	72
Jogakadémiai tanárok és előadók	71
Jogakadémián tanárok jellege	71
Jogakadémia szervezése	70
Jogakadémia támogatása	70
Jogegységi határozat	40
Jogegységi határozat hozatala végett teljes ülés összehívása	107
Jogegységi határozat hozatalának kérelmezése	40
Jogegységi határozat közzététele	40
Jogegységi határozatnak visszaható ereje nincs	40
Jogegységi határozatra törvénykezésnél az egyetemes törvényszék illetékes	107
Jogegység megóvása törvénykezésben	107
Jogerőre emelkedést igazoló záradék	152, 153
Jogerősségi záradék	9
Jogtanár magánélete	72
Jogtanár nyilvános társadalmi és politikai élete	72
Jókarbantartása egyházközségi ingatlanoknak	83

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Jótekonysági szükségletek	83
Jóváhagyása és megerősítése az Egyházi Alkotmánynak (1893)	160
Jóváhagyása és megerősítése az 1894. évi egyházi törvényeknek	161
Jóváhagyása és megerősítése az 1934. évi egyházi törvényeknek (II.—X.)	162
Jus advocatiae	8

K

Kamatjárulékok kölcsön után	83
Karhatalom igénybevétele	8
Karhatalom iránti megkeresés vagyoni perben hozott ítélet végrehajtásánál	153
Kari becsületszék elé állítás fegyelmi eljárás mellőzésével	154
Katonák adómentessége	86
Katonák lelki gondozása	49
Kántori díj	65
Kántori külön díjak a kántor özvegyét nem illetik	58
Kántori képesítés	64
Kántori teendők ellátásának biztosítása iskola átadásnál	55
Kántorok kényszeráthelyezése	145
Kántortanító alkalmazása	64
Kármegtérítés iránti vagyoni keresetek	145
Kártérítési kötelezettsége egyházi tisztviselőknek	10
Kártérítési kötelezettség hűtlen kezelésnél	90
Kártérítési kötelezettség kérdésében számvevőszék határoz	90
Kártérítési marasztalásnál fellebbezés	90
Kártérítési ügyekben bírósági hatáskör és illetékesség	104, 105, 106
Kegyidőre járó illetményből levonható előre felvett javadalom	23
Kegyidőre járó illetmények megválthatása	23
Kegyidő szabályozása	23
Keresetlevél vagyoni perben	146
Kezelési díj alapítványoknál	80
Kényszeráthelyezéssel kapcsolatos nyugdíjazás nem állami tanerőknél	145
Kényszeráthelyezés kimondása	143
Kényszeráthelyezésnél egyházkerületek megállapodása	144
Kényszeráthelyezésnél bírósági eljárási szabályok	143
Kényszeráthelyezésnél helyszíni vizsgálat elrendelése	142
Kényszeráthelyezésnél ideiglenes nyugdíjazás	144
Kényszeráthelyezésnél javadalom csökkenéséért felelősség viselése	144
Kényszeráthelyezés végrehajtása	144
Kényszernyugdíjazás az áthelyezés lehetetlensége esetén	112, 144
Kényszernyugdíjazási eljárási szabályok	141
Kényszernyugdíjazáskor egyházközség meghallgatandó	142
Kényszernyugdíjazást ki kérhet?	141
Képviselőt bíróságoknál	107
Képviselőt helyesbítése közigazgatási perből kifolyólag	153
Képviselőtestületi tagok választásának módja	19
Képviselőtestületi tagság elvonása	19
Képviselőtestület	18
Képviselőtestület elnökei	19
Képviselőtestület határozata ellen jogorvoslat	20
Képviselőtestület hatásköre	19
Képviselőtestületi póttag behívása	19
Képviselőtestületi szavazás módja	20
Képviselőtestületi tag kéllékei	18
Képviselőtestületi tagsági jog megvonásának megállapítása	19
Képviselőtestületi tagság megszűnése	19
Képviselőtestületi tagság tartama	19
Képviselőtestület kiegészíthetése	18
Képviselőtestület leltárt hitelesíti	82
Képviselőtestület póttagjai	18

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Képviselőtestület összehívása	20
Képviselőtestület tagjai hivatalból	18
Képviselőtestület tagjainak jelölése	19
Képviselőtestület választott tagjai	18
Képviseltetés egyházközségi közgyűlésen	16
Kérdés feltevésének indítványozhatása	121
Kérvényezési joga egyháztagoknak	10
Késedelmi kamat adófizetésnél	89
Készpénz-adófizetés esedékessége	89
Készpénzvagyongyümölcsöztetése egyházegyetemnél	39
Kétszeres megadóztatás kikerülése	87
Két tanítós iskola vezetése	65
Kézbesítés	108, 130
Kézbesítése egyházkerületi presbitérium határozatának	04
Kézbesítése az egyetemes presbitérium határozatának	34
Kézbesítés póstai úton	108
Kézbesítés távollét esetén	108
Kiegészítése iratoknak	129
Kihallgatás módja	117
Kihallgatásnál jelen lehetnek	117
Kihirdetése az ítéletnek	123, 130
Kijelölési joga egyháztagoknak személyi adózásnál	86
Kiküldött eljárása vagyoni perben hozott ítélet végrehajtásánál	153
Kisdédóvintézetek	62
Kisdédóvintézetek jellege s hivatása	63
Kisebbségi díjak szedhetése	69
Kiválasztás esetében vagyoni keresetek	145
Kivetés egyházkerületekre	92
Kivetés egyházmegyékre	92
Kivetés ellen fellebbezési joga egyházkerületnek	93
Kivetés ellen fellebbezési joga egyházmegyének	93
Kivetés helyesbítése közigazgatási perből kifolyólag	153
Kivétel nélküli ellátás engedélyezése elmozdítás esetén	112
Kizárás bíró elfogulatlansága miatt a felek kérelmére	103
Kizárási ok a jegyzőre és a presbitériumi bíróságban is érvényesíthető	103
Kizárási ok érvényesítése	103
Kizárási ok feletti döntés	120
Kizárási okok bejelentésére felhívás	120
Kizárási okok törvény alapján	102
Konfirmációi tanítás	67
Kormányzati beosztás	9
Kormányrendeletek tárgyalására rendkívüli egyházkerületi közgyűlés összehívása	35
Kormányrendeletek végrehajtása	35, 38
Kormányrendeletek végrehajtásának felfüggesztése a közgyűlés határozathozataláig	35
Korteszéki eljárás miatt választás megtámadása	133
Kölcsönfelvétel	17, 84
Kölcsönnyújtás biztosítéka	81
Költség behajtás járásbíró útján	153
Költségbiztosíték	134
Költségbiztosíték-felesleg visszaadása	137
Költségbiztosítéki végzés ellen felfolyamodás	125
Költségbiztosíték kiegészítésének elmulasztása választási perben	135
Költségbiztosíték vagyoni perekben	146
Költségbiztosíték választás vagy szavazás elleni panasz beadásánál	133
Költségek biztosítása	125
Költségek előlegezése	125
Költségek fegyelmi ügyben	124, 125
Költségek viselése eljárás megszüntetése vagy felmentés esetén	125

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Költségek viselése közigazgatási perben	140
Költségek választási perben	136, 137
Költségek viselése lelkész kényszeráthelyezésénél	143
Költségelőirányzat bejelentése esperesnek	89
Költségelőirányzat egyházközségben	81
Költségelőirányzat előkészítése egyházközségben	83
Költségelőirányzat megállapítása egyházközségben	83
Költségelőleg kiegészítése	125
Költségelőlegezés	129
Költségelőlegezés közigazgatási panaszos ügyben	139
Költségelőlegezés tanúk és szakértőknél	120
Költségletét vagyoni perben	148
Költségmegállapítás választási pert megszüntető végzésben	135
Költségmegtérítése presbitériumi tagoknak	27, 33, 40
Költségvetés egyházegyetemnél	39
Költségvetés el nem készítése esetén eljárás	85
Költségvetés túllépése	84
Költségviselés eljárás megszüntetése esetén	137
Költség viselése választási perben	137
Követelések nyilvántartása a zárszámadásban	81
Közalap	93
Közalap bevételei	94
Közalap ellenőrzése	95
Közalapi járulék	83, 85, 94
Közalapi járulék behajtása	8
Közalapi segély vallástanítás céljaira	60
Közalap kezelőjének pénzbüntetéses ítélet megküldendő	153
Közalapi alaptőke bevételei	95
Közalapi alaptőke létesítése	95
Közalapi egyéb jövedelmek	95
Közalapi járulék felemelése	94
Közalapi járulék fizetése alól egyetemes presbitérium felmenthet	95
Közalapi járulékfizetés elmulasztásának jogkövetkezménye	95
Közalapi járulék megváltása	95
Közalapi járulékok kivetése	95
Közalapi járulékot lelkész és tanító is fizet	95
Közalapi segélyből kizárás	95
Közalapi segély kiosztása	95
Közalapi tőkék elhelyezése	95
Közalap jövedelmének kiosztásánál sorrend	94
Közalap kezelése	95
Közalapot illeti a befolyt pénzbüntetés	111
Közbenszóló végzés	129
Közbenszóló határozat fegyelmi ügyben	122
Közép és középfokú iskolák	47
Közép és középfokú iskola felállítása	67
Közép és középfokú iskola főhatósága	67
Közép és középfokú iskola ideiglenes bezárása	69
Középfokú iskolák fajtái	66
Középfokú iskolai igazgató	69
Középiskolai igazgató	69
Középiskolák fajtái	66
Közügylésből való kizárás büntetésből	151
Közügylési joggyakorlás feltételei	16
Közhirré tétele adókimutatási javaslatnak	88
Közigazgatási bíráskodás	138
Közigazgatási határozatok elleni panaszoknál bírósági hatáskör	105
Közigazgatási panaszok esetei	138
Közigazgatási perben hozott határozat végrehajtása	153
Közigazgatási perben fellebbezés	141

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Közigazgatási perben felfolyamodás	141
Közigazgatási ügyekben bírósági hatáskör	104
Közösen fenntartott iskolák	67
Közösen fenntartott iskola hatósága	56
Közös képviselőtestület	18
Közös protestáns intézmények fenntartásából, megszűnéséből eredő közigazga- tási és vagyoni jogviták bírói illetékessége	155
Közös protestáns közigazgatási bíróság hatásköre	155
Közös protestáns közigazgatási bírósági törvénynek (IX.) hatálybalépése	156
Közös protestáns közigazgatási bíróság szervezete	155
Közös protestáns közigazgatási bíróság szervezeti és eljárási szabályrendelete	155
Közös protestáns közigazgatási bíróság tárgyában református zsinat határozata	156
Községek beosztása egyházközségekbe	81
Kötelező óraszám tanároknál	68
Közterhek bevétele egyházközség költségvetésébe	83
Közterhek viselése haszonélvezett telkeknél	82
Közzvádó eljárás megszüntetését kérheti	116
Közzvádó helyettesítése	116
Közzvádói megbízás visszavonása	116
Közzvádó indítványa	121
Közzvádó indítványozási jogköre	119
Közzvádó jogkörének korlátozása	116
Közzvádó kirendelése	116
Közzvádó teendői	116
Külföldi egyetemek látogatása	73
Külön fegyelmi bíróság	101
Külföldi honosok lelki gondozása	52
Külmissziói munka	52
Külön bíróságnál beadott panasz	114

L

Lakáspénz felfüggesztéskor	127
Leányegyesületek	62
Leányegyházközség fogalma	13
Leányegyházközség közgyűlése belügyeiben	18
Leányegyházközség számadási közgyűlése	18
Leányegyházközségi tagok iskolai adóztatása	86
Leányiskolák	68
Legfőbb felügyeleti jog	7
Legfőbb felügyeleti jog gyakorlása	37
Lejárt kötelezettségek halál, elköltözés, áttérés esetén	14
Lektor jogakadémián	72
Lelkész beiktatása	23
Lelkész-csere kényszeráthelyezésnél	144
Lelkészegyesület kezdeményezésére fegyelmi eljárás indulhat	115
Lelkész egyházközsége vagyonát nem kezelheti	91
Lelkészek jogviszonyainak szabályozása	11
Lelkész élethossziglan választatik	22
Lelkész és tisztviselő özvegyének perbeli illetékessége	106
Lelkész haláláig esedékes jövedelem örököseit illeti	23
Lelkész haszonélvezeti telke	81
Lelkész házasságkötése	22
Lelkészi állás megszűnése esetén további adózás	97
Lelkészi fizetés minimuma	96
Lelkészi hivatal közvetítése idézésnél	108
Lelkészi hivatal megüresedése esetén ideiglenes intézkedés	22
Lelkészi hivatal megüresedésének bejelentése	22
Lelkészi javadalom hasznóhajtó beruházásainak megtérítése	23
Lelkészi körök felállításának esedékessége	15

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Lelkészi szakvizsgálat	76
Lelkész jogállása általában	21
Lelkészképesítés	76
Lelkészképesítő vizsgálatok	76
Lelkészképesítő vizsgáló bizottság	76
Lelkészképzés	72
Lelkészképzés szabályozása	76
Lelkész mint az egyházközség lelkiekben gondozójának kötelességei	22
Lelkészi állás szervezése missziói munka végzésére	51
Lelkésznek törvényszéki eljárás útján áthelyezését ki kérheti?	142
Lelkész özvegyét s kiskorú gyermekeit illető kegyidő	23
Lelkesszé választhatás kellékei	22
Lelkész szüleinek kegyideje	23
Lelkész-tanító	66
Lelkész vallástanítása	59
Lelkészválasztási eljárás	22
Lelkészválasztási eljárás szabályozása	22
Lelkészválasztó egyházközségi közgyűlés elnöksége	22
Lelki élet egységes irányítása	42
Lelki élet egységes irányításánál püspökök közreműködése	42
Lelki élet egységes irányításáról évi jelentés	42
Lelki gondozás	94
Lelki gondozása külföldre szakadtaknak s külföldi honosoknak	52
Leltár az egyházi testületek vagyonáról	80
Leltár egyházközségben	82
Leltár időnkinti kiegészítése	80
Leltár időközi változásának kezelése	82
Lemondás esetén eljárás megszüntetése választási perben	135
Lemondás esetén is folytatható a fegyelmi eljárás	113
Lemondás esetén költségviselés	137
Lemondás fegyelmi eljárás során	113
Lemondottnak újra alkalmazása	113
Liturgia megállapítása	34

M

Magánélete tanárnak s tanítónak	57
Magánjogi igény	122
Magánjogi szolgálati szerződés alapján egyházi törvénykezési eljárásnak nincs helye	107
Magánosok panaszára indított fegyelmi eljárás	114
Magánórák adása	69
Megbízott jogai választás megtámadása iránti eljárásban	132
Megbízott kirendelése választás megtámadásánál	132
Megbízólevelek megvizsgálása	45
Megdorgálás	114
Megesketés mellőzése tanúnál	118
Megesketése tanúnak és szakértőnek	118
Megintési joga esperesnek	28
Megosztása adóbevételnek anya- és leányegyházközségek között	87
Megsemmisítése rendeletnek, meghagyásnak, intézkedésnek közigazgatási perből kifolyólag	153
Megszüntetése a fegyelmi eljárásnak végzéssel	119
Megszüntető határozat békéltetés esetén	115
Megszüntető végzés ellen felfolyamodás	119, 122, 137
Megszüntető végzés közlése a magánpanaszossal	119
Megtámadási okok választásnál	133
Megváltás a közalapi hozzájárulás alól	95
Megváltás üresedéskor	97
M. E. L. E. becsületshéki eljárása	154

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Mellékfoglalkozása tanítónak	65
Mellékbüntetések	111
Missziói alap	51
Missziói egyesületek és szövetségek	12
Missziói egyházközség	13
Missziói egyházközség alapítása	14
Missziói egyházközségek segélyezése közalapról	54, 95
Missziói egyházközség hovatartozása	15
Missziói egyházközség jogai	14
Missziói intézetek létesítése s fenntartása	51
Missziói intézmények létesítése	51
Missziói kör	47
Missziói lelkeszi állások szervezése	51
Missziói lelkész jogállása	14
Missziói lelkész választása	21
Missziói munka irányítása és ellenőrzése	51
Missziói munka köre	51
Missziói munka támogatása	51
Missziói munka végzése kötelező	51
Missziói munkára kötelezettek fegyelmi felelőssége	51
Missziói munkáról szóló törvény	51
Missziói munkások fegyelmi hatósága	52
Missziói nap	52
Missziói szabályrendelet	14
Missziói törvény (IV.) hatálybalépése	52
Missziók szervezése közalapról	94
Munka, fuvar és szolgálmányok megválthatása	88
Munkaszolgáltatás	86

N

Napidija zsinati képviselőknek	46
Nem állami nyugdíjas feletti ítélkezés	123
Nem állami nyugdíjas tanár ügyében hozott ítélet közlése a minisztériummal	123
Nevelőintézeteink és iskoláink célja	53
Nevelőintézetek és iskolák	53
Népiskola felszerelése	63
Népnevelőintézetek	62
Népművelési tanfolyamok	62
Névjegyzék kiigazítása közigazgatási perből kifolyólag	153
Nőegyesületek	62
Nők egyházi tisztségre választhatósága	17
Nők szavazati joga közgyűlésben	16
Nőnevelő intézetek segélyezése közalapról	94

Ny

Nyilatkozata egyházkerületi közgyűlésnek az egyetemes közgyűlés által leküldött ügyekben	32
Nyilatkozata panaszolt közigazgatási hatóságnak	139
Nyilatkozat az egyház hitelvi alapjáról	3
Nyilatkozattételre felhívása panaszlottnak	115
Nyilatkozat vagyoni perben	147
Nyilvános rendes tanár jogakadémián	71
Nyilvánosság	10, 120
Nyilvánossági jog előfeltételei jogakadémián	71
Nyilvánosság kizárása	120
Nyilvánosság kizárásánál tanúk jelenléte	120
Nyilvántartási könyv fegyelmi büntetésekről	152
Nyomtatványok költségelőirányzathoz	81

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Nyugdíjas hivatalvesztése	112
Nyugdíjazás és áthelyezés ügyében bírósági hatáskör és illetékesség	105
Nyugdíjazás törvényszéki eljárás útján	141
Nyugdíjaztatás feltételei	158
Nyugdíjasra kiszabható fegyelmi büntetések	111
Nyugdíjintézet	60
Nyugellátás biztosítása egyházi közérdekből nem nyugdíjintézeti tagoknak	158
Nyugdíjigények összege	158
Nyugdíjintézetbe belépés	158
Nyugdíjintézetbe felvétel fenntartó testületek és intézetek kérelmére	157
Nyugdíjintézet fenntartása	157
Nyugdíjintézet fenntartásának forrásai	157
Nyugdíjintézeti alaphoz járulás	157
Nyugdíjintézeti alapszabály	158
Nyugdíjintézeti járulék behajtása	8
Nyugdíjintézeti régi törvény	161
Nyugdíjintézeti törvény	157
Nyugdíjintézeti törvény (X.) hatálybalépése	158
Nyugdíjintézet jogosult tagjai	157
Nyugdíjintézet kormányzása	158
Nyugdíjintézet kötelezett tagjai	157
Nyugdíjintézet segélyezése közalapból	94
Nyugdíjintézet szervezete	158
Nyugdíj leszállítás kényszernyugdíjazás esetében	112
Nyugdíj tanerőknél	58

O

Olvasóköriörök	62
Orgonista fizetése	65
Orgonisták képzése	35
Országos kormányval kapcsolat	67
Országos tanítóegyesület	38
Országos tanáregyesület	38
Országos törvények végrehajtása	38

Ó

Óraadó tanár	68
Óvónó alkalmazásának előfeltételei	63
Óvónó áthelyezése	63
Óvónó házassága	63
Óvónó köteleességei	63
Óvónó magán és családi élete	63

Ö

Önálló hitoktatók	60
Önálló hitoktatók szolgálatára állami jogszabályok irányadók	60
Önálló lelkészek	10
Önálló tanítóképzőintézetek	47
Önkéntes adakozás szükségletekre	84
Önkormányzati testületek	9
Önmaga ellen kért fegyelmi eljárás	114
Örökösök keresetének bírósága	104
Összeférhetetlenség a külön fegyelmi bíróságban	101
Összefüggés címén magasabb bíróság illetékessége el nem vonható	107
Ösztöndíjak végzett teológusoknak	73
Özvegyi illetmény igénye tanerő elhalálozásakor	58
Özvegyek vagyoni kereseteinek bírósága	104
Özvegynek, örökösnek vagyoni keresete	145

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

P	Oldal
Panasz áttétel	105
Panaszjoga egyháztagnak	10
Panaszjoga egyháztagnak alkotmányellenes közigazgatási rendeletek miatt	139
Panasz közigazgatási határozatok ellen	138
Panaszlott válaszjoga	121
Panasz nyilvánvaló alaptalanságának esete	115
Panaszos indítványi joga vagyoni követelés tárgyában	115
Panaszos képviselője	117
Panaszos költségviselése	137
Panasz vagy kérelem beadásának helye	114
Panasz választás ellen	131
Panasz visszaadása pótlás végett	115
Panasz visszautasítása	134
Panasz visszautasítása hiányosság vagy komolytalanság miatt	115
Panasz visszautasításának esetei közigazgatási perben	140
Panasz visszavonása közigazgatási perben	140
Panasz visszavonása választási perben	135
Paritás elve	9
Patronázsegyesületek	62
Perbeavatkozás	135
Perbeavatkozásnál megbízott jogai	132
Perbeavatkozásnál megbízott rendelése	132
Perbeavatkozás választás megtámadásánál	132
Perbeavatkozó	135
Perbeavatkozó felebbezési joga választási perben	138
Perbehívás költségmegtérítés végett	137
Perköltség	122
Perköltség-előleg megtérítése	137
Perköltség vagyoni perben	150
Perköltség viselése pernyertesség dacára	151
Perköltség viselése vagyoni perben egyezség esetén	150
Perköltség viselésére vagyoni perben ki kötelezhető?	150
Pertársak költségviselése vagyoni perben	150
Perújítás vagyoni perekben	151
Pénzbüntetés	110
Pénzbüntetés behajtása	8, 111
Pénzbüntetéses ítélet közalapnak megküldendő	153
Pénzbüntetéses ítélet végrehajtásánál járásbírói megkeresés alakszerűségei	153
Pénzbüntetés korlátozása	111
Pénzbüntetés levonása az elítelt fizetéséből	152
Pénzbüntetés mértéke	111
Pénzbüntetés végrehajtásának felfüggesztése	122
Pénzbüntetés visszafizetése	131
Pénzelhelyezés	17
Pénztári könyv vezetése	80
Pénztári napló lezárása	80
Pénztári napló vezetésének ellenőrzése	89
Pénztár kulcs	91
Pénztár megvizsgálása	89
Pénztáros teendője	89
Pénzügyi bizottságok választása egyházkerületi és egyházmegyei háztartásban	92
Polgári iskolai tanári képesítés	68
Polgári jog szabályai is alkalmazhatók vagyoni perben	149
Polgári községek beosztása egyházközségekbe	13
Politikai szereplés tanár s tanítónál	57
Pótbíró behívása	102
Presbiterek fegyelmi bíráskodás alá tartoznak	109
Presbiterek költségtérítése	27, 33, 40
Presbiteri megbízatás tartama	39

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Presbiteri tagság megvonása	34
Presbitérium	20, 26, 33, 39
Presbitérium bíraskodása	100
Presbitériumi bíróság megalakulása	101
Presbitérium ellenőrzi a pénzkezelőket	89
Presbitérium jelentésének tárgyalása	17
Presbitériumi tagság megvonása	40
Presbitérium leltár készítésénél	82
Püspök	69
Püspök beiktatása	36
Püspök egyházlátogatása	35
Püspök értesítése esperes és egyházmegyei felügyelő választásáról és beiktatásáról	30
Püspök évi jelentése	31, 36
Püspök felügyel a leendő lelkészek és tanítók nevelésére	36
Püspök felügyeleti hatásköre	34
Püspök házasságkötési engedélye lelkésznél	22
Püspök házasságkötési engedélye tanárnál	58
Püspöki állandó székhely meghatározása	32
Püspöki állandó székhelyre vonatkozó határozat megváltoztatása	32
Püspöki állás üresedése esetén jövedelem felhasználása	93
Püspöki földbirtok-javadalom	93
Püspöki irodavezető	93
Püspöki kar jogköre hittudományi kar tanszéketöltésénél	76
Püspök irodaátalánya	93
Püspöki másodlelkész	36
Püspöki megintés és megdorgálás	114
Püspök iskolai főhatósága	67
Püspöki titkár	36
Püspök joga önálló hitoktatók alkalmazásánál	60
Püspök kapcsolata egyetemes felügyelővel	35
Püspök legfőbb hivatása örökös	35
Püspök tiszteletdíja	93
Püspök választása	17, 36

R

Református egyházzal való érintkezés	35
Rendbüntetési jog	12
Rendelkező rész tartalma	122
Rendes egyházi adó	85
Rendes szükségletek fedezésére csak jövedelem fordítható	84
Rendes tanító és tanár	57
Rendes tanárrá ki választható?	68
Rendes vallás tanár	59
Rendes szükségletek egyházközségi költségvetésben	83
Rendes tisztviselők egyházközségnél	24
Rendes tisztviselők egyházmegyénél	30
Rendes tisztviselők egyházkerületnél	37
Rendes tisztviselők az egyházegyetemnél	42
Rendfenntartás eszközei	10
Rendetlenkedés miatt a tárgyalásról kizárt fél hallgatót nevezhet meg	120
Rendkívüli adó	85
Rendkívüli közterhek	83
Rendkívüli szükségletek egyházközségi költségvetésben	83
Rendkívüli szükségletek több évre elosztása	84
Rendkívüli tanári cím jogakadémián	71
Rendkívüli tárgyak jogakadémián	71
Rendkívüli tisztviselők	24, 30, 37, 42, 42
Reverzális	11
Reverzális miatti fegyelmi felelősség	110

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Régi nyugdíjintézet feloszlata	157
Részletfizetés lehetősége vagyoni perbeli marasztalásnál	149

S

Segédtanító	64
Segédtanító és tanár	57
Sérelmes törvények és kormányrendeletek végrehajtásának függőben tartása	38
Súlyosító körülmények	123
Supplicatio	95

Sz

Szabadoktatási intézmények	61
Szabadoktatási intézmények válfajai	62
Szabályrendelet alkotási jog	9
Szabályrendelet egyetemes nyugdíjintézetéről	158
Szabályrendelet egyházkerületi és egyetemes háztartásról	93
Szakelőadó jogakadémián	71
Szakértő esküje	118
Szakértői vélemény jegyzőkönyvezése	124
Szakértő költségellege	120
Szakértő megesketése	118
Szakértő nem lehet bíró	102
Szakiskola felállításához miniszter hozzájárulása kell	54
Szavazatbontó bizottság	134
Szavazatbontó bizottság eljárása	29
Szavazatbontó bizottság jelentése a kiküldő testületnek	29
Szavazategyenlőség esetén sorshúzás dönt	44
Szavazategyenlőség esetén szavazatbontó bizottság eljárása	29
Szavazati jog zsinati ülésen	45
Szavazatok átszámítása a másik fél javára	136
Szavazatok beküldése	29
Szavazatok elutasítása, téves összeszámlálása miatti megtámadás	133
Szavazatok kiigazítása	136
Szavazatok levonása választási perben	137
Szavazatok téves összeszámlálása	137
Szavazás egyetemes közgyűlésen	37
Szavazás egyházkerületi közgyűlésen	32
Szavazás egyházmegyei közgyűlésen	26
Szavazás elleni panasz beadásának ideje és helye	133
Szavazás eredményének megállapítása lélekszám alapon	29
Szavazás időelőtti berekesztése miatt választás megtámadása	133
Szavazás megtámadása	132
Szavazás megtámadáskor szavazó testület értesítése	134
Szavazás megtámadására jogosultak	132
Szavazás zsinati képviselő választásakor	43
Számadás egyházkerületnél	93
Számadás felett egyházkerületi számvevőszék véglegesen dönt	91
Számadás hiteles másolatának felterjesztése felülvizsgálat végett	90
Számadás levéltárba helyezése	91
Számadások megvizsgálása egyházegyetemnél	39
Számadás összeállítása egyházközsegekben	90
Számadók ellenészrevételei	90
Számvevőszéki jelentések	92
Számvevőszék leltárt helybenhagyja	82
Számvevőszéki kifogások esetén számadás helyesbitése	91
Százalékos adó kivetése	86
Százalékos adóztatásnál azonos kulcs alkalmazandó	87
Szegény egyházak gyámolítása közalaphól	94

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Szembesítés	117
Személyes járandóság és állami adóztatás aránya	87
Személyi adó	86
Személyi adó házastársaknál	86
Személyi adó hol vethető ki?	86
Személyi adót kik tartoznak fizetni?	86
Személyi adót ki nem fizet?	86
Személyi adó maximuma	86
Szemle foganatosítás	117
Szeretetházak	61
Szolgálati szabályzat tanerőknél	58
Szórvány fogalma	13
Szórványhelyek átalakulása	16
Szórványhelyek viszonyának megállapítása	13
Szórványok gondozásának kötelessége	15
Szórványok gondozásának költségei	15

T

Tanácskozási joggal bíró közgyűlési kiküldöttek	17, 25,	32
Tanácskozási és ügyrend a zsinaton		45
Tanács megalakulása		120
Tanár címzése		58
Tanár egyházas élete		69
Tanári eskü		57
Tanár házassága		57
Tanár javadalmazása		58
Tanár kényszeráthelyezése		145
Tanár kényszernyugdíjazása		142
Tanár közéléte		69
Tanár köztisztviselvényviselési joga		69
Tanár magánélete		68
Tanár más intézetben tanítása		69
Tanárok fajai		68
Tanárok meghívása jogakadémián		71
Tanárok tanításonkívüli munkakötelezettsége		68
Tanárválasztás		57
Tanárrá választhatás kellékei		57
Tanerők államsegélye		58
Tandíjak		69
Tandíjmentesség		69
Tanerők jogviszonya a fenntartótestülethez		59
Tanítási nyelv elemi népiskolákban		63
Tanítási nyelv iskoláinkban		64
Tanító állami fizetésekiegészítése		65
Tanító címzése		58
Tanítóegyesületek		65
Tanítóegyesület képviselője egyházkerületi közgyűlésen		31
Tanító egyházközsége vagyonát nem kezelheti		91
Tanító haszonélvezeti telke		81
Tanító hatósági feladatai		66
Tanító házassága		57
Tanítói állások biztosítása iskola átadásnál		55
Tanítói értekezletek		65
Tanító iskolán kívüli népművelésben és testnevelésben résztvenni köteles		66
Tanító javadalmazása		58
Tanító jellege		57
Tanító kényszeráthelyezése		145
Tanító kényszernyugdíjazása		142
Tanítóképző intézetek		56
Tanítók kivételesen lelkészi teendőket végezhetnek		66

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Tanítók napi díja és úti költsége	65
Tanító kötelességei	64
Tanító lelkeszt helyettesíteni köteles	66
Tanítónők jogállása	59
Tanító s tanár vallásos élete	57
Tanító vallástanítása	59
Tanítói eskü	57
Tanító választása	57
Tanítóvá választhatás kellékei	57
Tankönyv népiskolában	63
Tanszabadság jogtanároknál	72
Tanszabadság theologiai főiskolán	72
Tanszékek szaporítása jogakadémián	70
Tanszék szervezés és megszüntetés joga	70
Tanterv megállapítása	54
Tanu esküje	118
Tanukihallgatás	8
Tanu kihallgatása és megesketése iránt kir. járásbíróság megkeresése	118
Tanu költségelölege	120
Tanulmányi felügyelet	57
Tanu megesketése	8
Tanu nem lehet bíró	102
Tanuvallomás jegyzőkönyvezése	124
Tartalomjegyzék	197—206
Tartozások kimutatása a zárszámadásban	81
Tábori püspökség	49
Tábori püspök felügyeleti joghatósága	49
Tábori püspök tisztségének betöltése	39
Táptintézet fenntartása	67
Táptintézeti gyűjtés	95
Tárgyalás berekesztése	121
Tárgyalás elhalasztása panaszlott meg nem jelenése miatt	120
Tárgyalás elhalasztása tanu vagy szakértő meg nem jelenése miatt	121
Tárgyalás előkészítése	119
Tárgyalás előkészítése közigazgatási ügyben	140
Tárgyalás elrendelésének kérelmezése	135
Tárgyalás elrendelés kérelmezésének elmulasztása választási perben	135
Tárgyalási jegyzőkönyv	124
Tárgyalás kitűzése, előkészítése választási perben	136
Tárgyalás megnyitása	120
Tárgyalás fegyelmi perben	120
Tárgyalás vagyoni perben	147
Tárgyalás választási perben	136
Tárgyalásvezetés	120
Teherviselés kötelezettsége	9
Telkek megmunkálása	83
Templomok felavatása	136
Templom felszerelési költségek	83
Terményadó esedékessége	89
Terményjárulék megválthatása	88
Termény szolgáltatás	86
Természetbeni lakás jókarban tartása	82
Természetbeni szolgáltatás	86
Testnevelés	66
Testnevelési előadó jogakadémián	72
Tényállás felderítése	121
Theológiai fakultás	72
Theológiai főiskolai hatóságok jogköre	72
Theológiai főiskolák feladata	72
Theológiai főiskolák szervezete	72

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Theológiai főiskolák tan- és vizsgarendszere	72
Theológiai intézet	72
Theológiai tanárok képzése	72
Theológiai tanulmányi és vizsgálati rend	76
Tiszteletlenség egyháztagnál mint fegyelmi vétség	151
Törvényalkotási jog gyakorlása	7
Törvénykezés	99
Törvénykezési jogegység megóvása	107
Törvénykezési jog visszaható ereje	154
Törvénykezési joghatóság köre	99
Törvénykezéstről szóló törvény (VIII.) életbelépése	—
Törvényszékek	99
Törvényszéki beadványok helye	102
Törvényszéki elnökség helyettesítése	102
Törvényszéki határozathozatal	101
Törvényszéki határozatok szótöbbséggel hozatnak	102
Törvényszéki bíró és jegyző esküje	103
Törvényszéki jegyző helyettesítése	102
Törvényszéki tárgyalás vezetése	102
Tőkegyűjtés	83
Tőkék ideiglenes kezelése egyházközségnél	81
Tőkék kezelése	81
Tőkék végleg ingatlanba fektetendők	81
Tűzkár elleni biztosítás	81, 83

Ű

Új bizonyítás felvétele	121
Új egyházközségek szervezése s fenntartása közalapról	94
Újított perben eljárási szabályok	131
Újrafelvétel	130
Újrafelvétel a panaszlott terhére	130
Újrafelvétel beadásának helye	131
Újrafelvételi ügyben hozott végzés ellen felfolyamodásnak van helye	131
Újrafelvétel közigazgatási perben	141
Újrafelvétel meddig kérhető?	130
Újrafelvétel megengedhetősége feletti döntés	131
Újrafelvételnek mikor van helye?	130
Újrafelvételt ki kérhet?	130
Újrafelvétel választási perben nincs	138
Új tényállítások és bizonyítékok a fellebbezésben	128
Utolsó szó illeti a panaszost	121
Utasítás a közzvádlónak	116

Ü

Ügyek egyesítése esetén illetékes bíróság	107
Ügygondnok jogkörének korlátozása	108
Ügygondnok kirendelése	108
Ügygondnok költségének viselése vagyoni perben	150
Ügyvédi képviselő	107
Ügyvédvállásra kötelezés	108
Üresedés esetén esperes és egyházmegyei felügyelő teendőinek ellátása	28
Üresedés esetén püspöki teendők ellátása	36

V

Vagyoncsere	84
Vagyonelidegenítés egyházegyetemnél	39
Vagyonelidegenítés engedélyezése	81
Vagyonfelhasználás intézetnek végleges megszüntetésénél	70

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Vagyoni felelősséget lemondás nem érinti	113
Vagyoni felelősség rendellenes, hiányos ellenőrzés miatt	79
Vagyoni keresetek	145
Vagyoni keresetek egyházi testületek vagyonszössége esetében	145
Vagyoni keresetek esetei	145
Vagyoni kereset elévülése	146
Vagyoni kereset tárgyalásának előkészítése	146
Vagyoni kérdésekben törvénykezés	138
Vagyoni marasztalás végrehajtása végett járásbíróság megkeresése	154
Vagyoni perben bizonyításfelvételi szabályok	147
Vagyoni perben fegyelmi eljárási szabályok alkalmazhatósága	150
Vagyoni perben felek megegyezése a bizonyításfelvétel tekintetében	147
Vagyoni perben felek előkészítő iratváltása	147
Vagyoni perben hozott ítélet végrehajtása kiküldött útján	153
Vagyoni ügyekben bírósági hatáskör	104
Vagyonkezelés egyházi testületeknél	79
Vagyonkezelés egyházközsegeben	91
Vagyonkezelés egyházmegyénél	92
Vagyonkezelés ellenőrzése	79
Vagyonkezelés ellenőrzése egyházközsegeben	89
Vagyonkezelés ellenőrzése egyházmegyénél, egyházkerületnél és egyház- egyetemnél	91, 92
Vagyonkezelés ellenőrzésében lelkész és tanító résztvesz	91
Vagyonkezelés ideiglenesen bezárt intézetnél	69
Vagyonkezelési szabályrendelet	79
Vagyonközösség megszüntetése törvényszéki keresettel	145
Vagyonleltár egyházkerületnél és egyházegyetemnél	93
Vagyonleltár egyházközsegeknél	82
Vagyonleltár egyházmegyénél	92
Vagyonszerzése egyházegyetemnek	93
Vallásos élet kötelező volta	151
Vallásos és egyházi egyesületi tisztviselők fegyelmi joghatósága	109
Vallásoktatás biztosítása iskola átadásnál	55
Vallásos nevelés	67
Vallásos nevelés közalap támogatásával	94
Vallásos vagy egyházi célú egyesületek	12
Vallásstanár a vallásos nevelést végzi	67
Vallásstanár képesítése	68
Vallásstanár jogállása	67
Vallásstanárok képzése	72
Vallásitanítás anyanyelven történik	63
Vallásitanítás elemi népiskolában	59
Vallásitanítás középiskolában	67
Vallásitanítás ellátása távol eső nevelőintézetekben	60
Vallásitanítási kiegészítő vizsga tanítónál	63
Vallásitanítás költségei ott, ahol rendes vallásitanár nincs	60
Vallásitanítás tanári vagy tanítói oklevél alapján	60
Vallásitanító évi jelentése	60
Vallásitanító lelkész	10, 11
Vallásitanító lelkész alkalmazása	59
Vallásitanító lelkészek kényszeráthelyezése	145
Vallásitanító lelkész állás szervezése	59
Vallásitanító lelkész jogállása	60
Vallásitanító lelkész kötelességei	60
Vallásitanító lelkész nyugdíja	60
Vallomás aláírása	118
Vallomástétel megtagadásának esetei	118
Vádelejtés fegyelmi eljárásnál nincs	116
Válaszirat vagyoni perben	147
Választása zsinati tagoknak	43

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Választás elleni panasz beadásának ideje és helye	133
Választás elleni panasz esetén eljárás	133
Választás elleni panaszt visszautasító végzés elleni felfolyamodás	134
Választás elleni panasz visszautasításának esetei	134
Választás érvénybentartása végetti perbeavatkozás	132
Választás érvénytelenítése	136
Választás érvénytelenítésénél költségmegtérítés iránti vagyoni kereset	145
Választás és szavazás módja püspök és egyházkerületi felügyelő választásakor	36
Választási határozatot későbbi közgyűlés meg nem változtathat	10
Választási panaszoknál bírósági hatáskör és illetékesség	104, 105,
Választási perben a fegyelmi eljárási szabályok is alkalmazhatók	138
Választási perben eljárás megszüntetése esetén költségek viselése	135
Választási perben fellebbezési fórumok	138
Választási perben felek észrevételezési és indítványozási joga	136
Választási perben költségmegosztás	137
Választási perben költség tárgyában hozott végzés ellen felfolyamodás	136
Választási perek soron kívüli elintézése	134
Választási periratok áttétele a fegyelmi hatósághoz	138
Választási pernél új választás elrendelése	153
Választási szabályzat tanerőknél	58
Választás megtámadásakor a törvényszék értesíti az érdekelt választó hatóságot	134
Választás megtámadására jogosultak	132
Választás megtámadási okok	133
Választás megtámadási perben ügyész önálló panasza	135
Választások megtámadhatóságának esetei	131
Választásról püspök értesítendő	30
Választást védők	135
Választást védők jogai	135
Választói jog megvonása egyháztagtól	151
Választási jog tárgyában törvénykezési eljárás	139
Választási ügyekben törvénykezés	131
Választók névjegyzékének kiigazítása közigazgatási perből kifolyólag	153
Vegyesházások egyházi adóztatása állami adó alapján	88
Védekező irat	115
Védő jogköre	117
Védő ki lehet?	117
Védő kirendelése hirdetményi idézésnél	117
Védő megnevezés	116
Végrehajtása fegyelmi ítéletnek	152
Végrehajtása felsőbb hatóságok határozatainak	35
Végrehajtás felfüggesztése panasz esetén	139
Végrehajtási elévülés	113
Végrehajtási eljárásban felfolyamodás	154
Végzés miatt ítélet elleni fellebbezésben orvoslás kérhető	127
Véleményadás felsőbb egyházi hatóság felhívására	17
Viszálykodás az egyházban fegyelmi vétség	151
Viszonosság idegenek adóztatásánál	87
Viszonválasz	121
Visszahelyezés felmentés esetén	131
Visszatartott járandóság kifizetése	127
Visszautasító végzés	127
Visszautasító végzés ellen felfolyamodás	139
Visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye	127
Visszautasító végzés elleni felfolyamodás egyetemes törvényszéknél	130
Vizsgálat	116
Vizsgálatban való részvétel nem kizárási ok	102
Vizsgálat befejezése	119, 135
Vizsgálat befejezéséről értesítés	135
Vizsgálat elrendelése	115
Vizsgálat kiegészítése	119

— BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ —

	Oldal
Vizsgálat kiegészítés kérelmezésének elmulasztása választási perben	135
Vizsgálatot elrendelhet egyházmegyei, kerületi és egyetemes törvényszék is	116
Vizsgálatot elrendelő végzés elleni jogorvoslat	116
Vizsgálatot elrendelő végzés közzélése	116
Vizsgálatra vonatkozó eljárási szabályok választási perben	135
Vizsgálat választás elleni panasz esetén	134
Vizsgáló bíró	116
Vizsgáló bíró által észlelt külön megtámadási ok elintézése	135
Vizsgálóbíró feladata	117
Vizsgálóbíró feladata választás megtámadásánál	135

Z

Záradéka az Egyházi Alkotmánynak (1893.)	160
Záradéka az 1934. évi Egyházi Törvényeknek (II.—X.)	162
Záradéka az 1894. évi egyházi törvényeknek	161
Zárlat hűtlen kezelésnél	90
Záróra kitűzésének mellőzése miatt választás megtámadása	133
Zárszámadás	81
Zárt ülés	123
Zárt ülés határozathozatala	123

Zs

Zsinat	42
Zsinat berekesztése	46
Zsinat elnapolása	46
Zsinat kiegészítéséről (I. t.-c.). Záradék és megerősítés	5
Zsinat összehívása	39, 42
Zsinat tagjai hivataluknál fogva	42
Zsinat tagjainak napidíja	46
Zsinat tagjai választás alapján	42
Zsinat tartama	46
Zsinattartás elrendelése	46
Zsinati alakuló ülés	45
Zsinati elnökök választása	45
Zsinati gazda választása	45
Zsinati igazolóbizottság	45
Zsinati jegyző választása	45
Zsinati képviselők választása	39
Zsinati képviselővé választás több helyen	45
Zsinati korjegyzők	45
Zsinati költségek	83
Zsinati költségek viselése	46
Zsinati megbízólevél	43, 45
Zsinati passzív választói jog	43
Zsinati pótképviselők behívása	46
Zsinati póttagok	43
Zsinati szakbizottságok	46
Zsinati szavazatok felbontása	43
Zsinati tagok választása	43
Zsinati tagság tartama	45
Zsinati tanácskozási- és ügyrend	46
Zsinati ülésen szavazati jog	45
Zsinati választásról egyetemes felügyelő értesítése	45

TARTALOMJEGYZÉK.

Oldal

Nyilatkozat az egyház hitelvi alapjáról	3
---	---

I. TÖRVÉNYCIKK

1—2. §. A zsinat kiegészítése. Jóváhagyás és megerősítés	5
--	---

II. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZI ALKOTMÁNY SZERVEZETI ÉS KORMÁNYZATI RÉSZÉNEK
KIEGÉSZÍTÉSE ÉS MÓDOSÍTÁSA TÁRGYÁBAN

1. §. Az egyház fogalmának meghatározása	7
Az egyház önkormányzati joga és a legfőbb felügyeleti jog (E. A. 2. §.)	7
Az egyház iskolái és intézetei az egyház testéhez tartoznak (E. A. 3. §.)	7
Egyenjogúság és viszonyosság: az állam anyagi támogatásának igénybevétele (E. A. 4. §.)	7
Az egyház törvényalkotási joga (E. A. 5. §.)	7
2. §. Állami hatóságok segédkezése	8
3. §. Az állam segédkezésének igénybe vétele	8
4. §. Egyházi szervezet általánosságban	9
Az egyház önkormányzati testületei; beosztásuk, az egyház- egyetem (E. A. 9—10. §§.)	9
A lelkeszi és világi elem egyenjogú befolyása (E. A. 12. §.)	9
Önálló egyháztag joga és teherviselési kötelessége (E. A. 12. §.)	9
Kormányzóhatóságok kölcsönös jog- és hatásköre, szabályren- delet alkotási joga (E. A. 14—16. §§.)	9
Egyházi szolgálatban állók egyházi felelőssége (E. A. 17. §.)	9
Egyháztagok kérvényezési és panasz joga (E. A. 18. §.)	10
Közülések nyilvánossága, jegyzőkönyve, határozatai meg- változtatása (E. A. 19—21. §§.)	10
Egyházi gyűlés elnökének kötelessége (E. A. 22—23. §§.)	10
5—6. §. Vallástanító lelkész, intézeti, ifjúsági, egyesületi lelkész és honvédségi lelkész	10—11
7. §. Egyházi tisztség viselőinek házasságkötése	11
8. §. Vallásos vagy egyházi célú egyesületek	12
9. §. Rendbüntetés fegyelmi jogkörben	12
10. §. Felhatalmazás rágalmozás vagy becsületsértés esetében	12

ÖNKORMÁNYZATI TESTÜLETEK S EZEK KORMÁNYZATI HATÓSÁGAI.

11. §. Az egyházközségről általában	13
12. §. Anya-, leány-, fiókegyházközségek és szórványok	13
13. §. Összes polgári községeknek egyházakba való beosztása	13
Nyelvek szerint való elnevezés tilos (E. A. 31. §.)	13
14. §. Anya-, leány-fiókegyházak és szórványok jogi viszonya	13
Egyházközségi tagság, azzal járó jogok és kötelességek, az egy- házközség kötelekéből való kiválás (E. A. 34—37. §§.)	14
15. §. Missziói egyházközség	14
16. §. Szórványok gondozása	15
17. §. Az E. A. 29. §-ának hatálytalanítása	15
18. §. Egyházközségek területi viszonyainak megváltoztatása.	15
Egyházak közötti vagyonmegosztás (E. A. 33. §.)	15
19. §. Anyaegyházközségek lelkeszi körökbe osztása	15—16
20. §. Egyházközségek átalakulása	16
Egyházközségi közgyűlés, összehívása, elnökei (E. A. 38—40. §§.)	16
21—22. §. Egyházközségi közgyűlés tagjai, nótágok szavazati joga	16—17
Egyházközségi közgyűlés hatásköre (E. A. 44. §.)	17
23. §. Egyházközség képviselőinek kiküldése	17

— TARTALOMJEGYZÉK —

	Oldal
Egyházközség szavazati jogának gyakorlása (E. A. 45. §.)	17—18
Egyházközségi közgyűlés tartásának kötelezettsége (E. A. 46. §.)	18
Flók- és leányegyházközségek külön közgyűlése (E. A. 47. §.)	18
24—25. §. Egyházközségi képviselőtestület szervezése, tagjai	18
26—33. §. Képviselőtestület tagjainak választása, póttagok, elnökök, hatáskör	18—20
Egyházközségi presbitérium (E. A. 49. §.)	20
34—37. §. Egyházközségi presbitérium tagjai, tiszteleti tagjai	20
A presbitérium elnökei (E. A. 53. §.)	20
A presbitérium kötelessége általában (E. A. 54. §.)	20
38. §. A presbitérium hatásköre	21
A presbitérium jegyzőkönyve (E. A. 57. §.)	21
Az egyházközség tisztviselői, elnökség, felügyelő, lelkész (E. A. 58—62. §§.)	21
39. §. Igazgató-lelkész	21
40. §. A missziói egyházközség lelkésze	21
41—44. §. A lelkész hivatása, alkalmazása, állampolgársága, házasságkötése	22
45. §. Lelkészválasztási eljárás	22
A lelkész hivatal megüresedése (E. A. 66—67. §§.)	22
Lelkészválasztó közgyűlés (E. A. 68—69. §§.)	22
Lelkész beiktatása, helyettes lelkész (E. A. 70—71. §§.)	23
46. §. Lelkészválasztási jog püspöki székhelyen	23
A lelkész haláláig esedékes jövedelem és kárpótlás a beruházásokért (E. A. 73. §., 76. §.)	23
47. §. Elhunyt lelkész özvegyének, árváinak, szülőinek járandósága	23
Az egyházközség rendes és rendkívüli tisztviselői (E. A. 77—78. §§.)	24
Egyházmegye (E. A. 79. §.)	24
48. §. Egyházmegye területének változása	24
Egyházmegyei közgyűlés; összehívása, elnökei (E. A. 82—84. §§., 86. §.)	24
49—50. §. Egyházmegyei közgyűlés tagjai, hatásköre	24—25
Szavazás módja az egyházmegyei közgyűlésen (E. A. 88—89. §§.)	26
Egyházmegyei közgyűlés évenként tartandó (E. A. 91. §.)	26
51. §. Egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyve	26
52—56. §. Egyházmegyei presbitérium; tagjai, hatásköre, összehívása, presbiteri tagság megvonása, fellebbezés határozatai ellen	26—27
57. §. Egyházmegyei elnökség	28
Az egyházmegyei elnökség jogai és kötelességei, tisztük megüresedése (E. A. 93—96. §§.)	28
58—60. §. Esperes és egyházmegyei felügyelő választása, szavazás módja	28—29
A szavazatok elbírálása, új szavazás (E. A. 100—103. §§.)	29
Esperes és egyházmegyei felügyelő beiktatása (E. A. 104. §.)	29
Egyházmegye rendes és rendkívüli tisztviselői (E. A. 105—106. §§.)	30
Egyházkerület (E. A. 107. §.)	30
61. §. Egyházkerület megszüntetése, új egyházkerület szervezése	30
Egyházkerületi közgyűlés; összehívása, elnökei (E. A. 109—111., 113. §§.)	30—31
62—63. §. Egyházkerületi közgyűlés tagjai, hatásköre	31—32
Szavazás módja az egyházkerületi közgyűlésen (E. A. 115—116. §§.)	32
Egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyve (E. A. 117. §.)	32
Egyházkerületi közgyűlés évenként tartandó (E. A. 118. §.)	32
64. §. Püspöki állandó székhely meghatározása	32
65—69. §. Egyházkerületi presbitérium; tagjai, hatásköre, összehívása, presbiteri tagság megvonása, fellebbezés határozatai ellen	33—34
70. §. Egyházkerületi elnökség	34
71. §. A liturgia megállapításának joga	34

— TARTALOMJEGYZÉK —

	Oldal
Az egyházkerületi elnökség jogai és kötelességei (E. A. 121—129 §§.)	34—35
A püspök jogai és kötelességei (E. A. 130—135. §§.)	35—36
Egyházkerületi felügyelő és püspök választása, szavazás módja, beiktatás (E. A. 136—139, 141. §§.)	36
72. §. Egyházkerületi másodlelkész, püspöki titkár	36
Az egyházkerület rendes és rendkívüli tisztviselői (E. A. 142—143. §§.)	37
Egyházegyetem (E. A. 144. §.)	37
Egyetemes közgyűlés; elnökei, szavazás módja (E. A. 145—147, 149, 151—153. §§.)	37
Egyetemes közgyűlés jegyzőkönyve (E. A. 154. §.)	37
Egyetemes közgyűlés évenként tartandó (E. A. 155. §.)	38
73—74. §. Egyetemes közgyűlés tagjai, hatásköre	38—39
75—80. §. Egyetemes presbitérium; tagjai, hatásköre, összehívása, presbiteri tagság megvonása, fellebbezés határozatai ellen	39—41
Egyetemes felügyelő; választása, beiktatása (E. A. 156—162. §§.)	41
Az egyházegyetem rendes és rendkívüli tisztviselői (E. A. 163—165. §§.)	41—42
81. §. Egyetemes egyházi iroda, egyetemes főtitkár	42
82. §. Az egyház lelki életének irányítása	42
Zsinat. A zsinat összehívása (E. A. 166—167. §§.)	42
83. §. A zsinat tagjai, póttagok	42—43
84. §. Zsinati tagok választása	43
Zsinati képviselők választása; szavazás módja, a megbízólevél (E. A. 170—175. §§.)	43—44
Több helyen történt megválasztás (E. A. 177. §.)	45
85. §. Zsinati tagság érvényessége, megszűnése	45
86. §. Egyházkerületek és egyházegyetem zsinati küldötteinek megbízólevele	45
A zsinat megalakulása, zsinati tisztségekre választás, tanácskozási és ügyrend (E. A. 178—183. §§.)	45—46
A zsinattartás költségei (E. A. 185. §.)	46
Zsinattartás szüksége és engedélyezése (E. A. 186. §.)	46
87. §. Zsinati tagok pótlása	46
88. §. A zsinat tartama, elnapolása	46
89—90. §. Zárórendelkezések. Hatálybalépés	46—47

III. TÖRVÉNYCIKK

A M. KIR HONVÉDSÉGHEZ TARTOZÓ EGYHÁZTAGOK LELKI GONDOZÁSÁRÓL.

1. §. Protestáns tábori püspökség	49
2. §. Hitvallási állás változatlanlansága	49
3. §. Egyházi felügyeleti jog	49
4. §. Hatálybalépés	49

IV. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZ MISSZIÓI MUNKÁJÁRÓL.

1. §. A missziói munka kötelezettsége az egyházra és tagjaira	51
2. §. A missziói munka belső tartalma	51
3. §. A missziói munka irányítása és ellenőrzése	51
4. §. Missziói lelkesítő állások, missziói intézetek, missziói alap	51
5. §. Fegyelmi felelősség a missziói munkáért	51—52
6. §. Belmissziói munkások képzése	52
7. §. Idegenbe szakadt hívek és külföldi honos evangélikusok lelki gondozása	52

— TARTALOMJEGYZÉK —

	Oldal
8. §. Külmisziói munkában való részvétel	52
9. §. Missziói nap tartása.....	52
10. §. Zárórendelkezés. Hatálybalépés	52

V. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZ ISKOLÁIRÓL.

1. §. Az egyház iskoláiról általában. Iskolák felállításának joga	53
2. §. Az egyház nevelő intézetei és iskolái	53
3—5. §. Az egyház nevelő intézeteinek és iskoláinak célja, tanítási nyelve, tanterve, fegyelmi szabályai	53—54
6—10. §. Intézetek felállítása, fenntartása, megszüntetése, átengedése, ezek módjai, államsegély	54—56
11—13. §. Az egyház iskolai hatóságai és iskolák felügyelete. Iskolai bizottság, tanulmányi felügyelet, állami felügyelet	56—57
14—22. §. Tanítókra és tanárookra vonatkozó általános rendelkezések, választásuk, minőségük, házasságkötésük, javadalmazás, címzés, helyettesítés, nyugdíjazás, fegyelmi elmozdítás.....	57—59
23—25. §. Vallástanítás. Vallástanító, vallástanár, vallástanító lelkész, állásuk szervezése, állami vagy községi támogatás	59
26—28. §. Vallástanári képesítés, püspöki megbízás, a vallástanító lelkész köteleességei, nyugdíjjogosultsága	59—60
29—31. §. Tanító vagy tanár megbízása vallástanítással. Vallástanítás költségei, közalap segélye. Jelentés a vallástanítás eredményeiről	60

Keresztyén felebaráti nevelőintézetek és szabadoktatási intézmények.

32. §. Keresztyén felebaráti nevelőintézetek célja és fajai	61
33. §. Alkalmazottai	61
34. §. Szabadoktatási intézmények célja és fajai	61—62

Népnevelő intézetek és népiskolák.

35—36. §. Általános rendelkezések. Felekezeti és állami felügyelet	62
37—39. §. Kisdédóvó intézetek, óvónő alkalmazása, köteleességei	63

Elemi népiskolák.

40—42. §. Tanítási nyelv. Az iskola felszerelése	63
43. §. Vallástanítási és kántortanítói képesítés	63
44. §. A tanító köteleességei	64
45—48. §. Helyettes-, segéd- és rendes tanító	64
49—50. §. Tanítói javadalmazás, állami fizetéskiegészítés	65
51. §. Igazgatói megbízás	65
52. §. Kántor vagy orgonista fizetése	65
53. §. Tanító egyesületek	65
54. §. Tanítók közéleti tisztségei, népművelés, testnevelés.....	65—66
55. §. Énektanítók	66
56. §. Lelkész-tanítói állás	66
57. §. Tanítók megbízása lelkészi teendőikkel	66
58. §. Lelkész helyettesítése, belmissziói munka	66

Közép- és középfokú iskolák.

59. §. Közép- és középfokú iskolák, internátusok, orgonistaképzés	66—67
60. §. Közép- és középfokú iskolák főhatósága	67
61—62. §. Vallásos nevelés, vallástanár alkalmazása.....	67—68
63—64. §. Rendes, helyettes és óraadó tanárok. Énektanárok	68
65—67. §. Igazgatók és tanárok köteleességei	68—69
68—69. §. Magánórák, tandíjak és egyéb díjak	69
70—71. §. Tanintézet működésének felfüggesztése, újbóli megnyitása	69—70

— TARTALOMJEGYZÉK —

Oldal

Az egyház főiskolái.

72. §.	Főiskola felállításának, fenntartásának és kiegészítésének joga	70
73. §.	Jogakadémia	70
	A jogakadémia támogatása (E. A. 222. §.)	70
74—80. §.	A jogakadémia szervezete, tanári kara, választásuk vagy megbízásuk kellékei	70—72
81. §.	Irodalmi működésük, magán- és közéletük	72
82. §.	Dékán és prodekan választása	72
	A theologiai főiskolák (E. A. 216—221. §§.)	72
	A bölcsészeti főiskolák (E. A. 223. §.)	73
83. §.	Zárórendelkezések. Hatálybalépés	73

VI. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYETEMI EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI KAR
LÉTESÍTÉSÉRŐL ÉS MŰKÖDÉSÉRŐL.

1. §.	Az egyetemi evangélikus hittudományi kar létesítése	75
2. §.	A hittudományi kar, mint ilyen, egyházi intézmény	75
3. §.	A hittudományi kart megillető jogok és köteleességek	75—76
4—5. §.	A hittudományi kar tanárai, hitvallási hűsége, egyházi feyelmi hatósága	76
6. §.	A lelkészképzés és lelkészsképesítés szabályozása	76
7. §.	A hittudományi karnak az egyetem székhelyére való helyezése. Az alapítólevél megváltoztatásának illetékessége	76—77
8. §.	Zárórendelkezés	77

VII. TÖRVÉNYCIKK

AZ EGYHÁZI ALKOTMÁNY HÁZTARTÁSI RÉSZÉNEK KIEGÉSZÍTÉSE
ÉS MÓDOSÍTÁSA TÁRGYÁBAN.

Általános határozatok.

1. §.	Önálló vagyoni rendelkezési jog megállapítása	79
	Ellenőrzési és felülvizsgálati jog (E. A. 225. §.)	79
	Felelősség a vagyonkezelésért (E. A. 226. §.)	79
	Alapítványok kezelése, kezelési díj (E. A. 227—228. §§.)	79—80
2. §.	Alapítványi bizottságok	80
3—4. §.	Vagyonleltár, előirányzat, zárszámadás	80—81
	Az egyházi vagyon kezelése, tulajdonjoga, átruházása (E. A. 231—233. §§.)	81
5. §.	Egyháztagok kötelezettsége	81—82
	Egyházi testületek fizetési kötelezettsége (E. A. 235. §.)	82
	Hivány-csökkentés érvénytelensége (E. A. 236. §.)	82
	Rendes lelkész fizetésének minimuma (E. A. 237. §.)	82
6. §.	Az E. A. 238. §-ának hatálytalanítása	82

Egyházközségi háztartás.

7—8. §.	Egyházközségi vagyonleltár hitelesítése, jóváhagyása	82
	Változás a vagyonleltárban (E. A. 241. §.)	83
9. §.	Előirányzat készítése	83
	Az előirányzat tételei. Rendes és rendkívüli szükségletek. (E. A. 243—246. §§.)	83
	Rendkívül és rendes szükségletek fedezete (E. A. 247. §., 249. §.)	84
10. §.	Kölcsönfelvétel, vagyoncseré, építkezés	84
11. §.	Költségelőirányzat túllépése	84
12. §.	Egyházi szükségletek fedezése	84
	Kivetés útján szedendő járulékok (E. A. 250. §.)	84

— TARTALOMJEGYZÉK —

	Oldal
13—14. §. Egyházi adózás rendszere, felügyelete, megváltoztatása	85
15. §. Rendes és rendkívüli egyházi adó; személyi és százalékos adó	85—86
16. §. Személyi adó fizetésének kötelezettsége	86
17. §. Személyi adó maximuma	86
18. §. Lakóhely szerinti illetékesség.....	86
19. §. M. kir. fegyveres erő tagjainak és egyházi tisztviselőknek adózása	86
20. §. Százalékos adó	87
A személyi adó és a százalékos adó közötti arány (E. A. 259. §.)	87
21. §. A százalékos adó egységes megállapítása	87
Leányegyházközi tagok adójának felhasználása (E. A. 257. §.)	87
22. §. Nem magyar állampolgár evangélikusok adózása	87
23. §. Többgyermekes családfők adókedvezménye	87
24. §. Vegyes házasságban élők adóztatása	88
25. §. Egyházi adóknak közadókkal együtt való beszedése	88
Terménnyjárulokokban való adózás (E. A. 261. §.)	88
26—27. §. Egyházi adó kivetésének és költségelőirányzatnak megállapítása	88—89
A költségelőirányzat és a kivetés megállapításának bejelentése (E. A. 264. §.)	89
Fellebbezés az egyházközi kivetés ellen (E. A. 266. §.)	89
28. §. Egyházi adó részletfizetése, késedelmi kamat	89
A gondnok és a pénztáros (E. A. 269. §.)	89
29. §. A presbitérium felelőssége	89
30. §. Eljárás az egyház vagyonának károsodása esetén	90
Az egyházközi számadás elkészítése, tárgyalása, felterjesztése (E. A. 273—278. §§.)	90—91
Hűtlen kezelő elmozdítása (E. A. 279. §.)	91
Lelkész és tanító az egyház vagyonát nem kezelheti (E. A. 280. §.)	91
A pénztár kulcsa (E. A. 282. §.)	91

Egyházmegyei, egyházkerületi és egyetemes háztartás.

Egyházmegyei háztartás szabályrendelete (E. A. 283. §.)	91
31. §. Közgylési tárgyalás, pénzügyi bizottság	91
Egyházmegyei számvevőszék (E. A. 285—286. §§.)	91—92
Az egyházmegyei vagyon kezelése (E. A. 287. §.)	92
Egyházmegyei járulék kivetése, megfellebbezése (E. A. 288. §., 290. §.)	92
Egyházmegyei vagyonleltár és számadás (E. A. 291. §.)	92
Esperes tiszteletdíja és irodaátalánya (E. A. 292. §.)	92
Egyházkerületi és egyházegyetemi pénzügyi bizottságok intézkedési joga (E. A. 294—295. §§.)	92
Egyházkerületi és egyházegyetemi számvevőszék (E. A. 296. §.)	92
Egyházkerületi és egyházegyetemi pénztárosok és ellenőrök (E. A. 297. §.)	92
Egyházkerületi és egyházegyetemi járulékok kivetése (E. A. 298. §.)	92
32. §. Az E. A. 299. §-ának hatálytalanítása	93
33. §. Egyházkerületi kivetés megfellebbezése	93
Egyházkerületi és egyházegyetemi vagyonleltár, számadás; háztartási szabályrendelet (E. A. 301—302. §§.)	93
Püspök tiszteletdíja és irodaátalánya (E. A. 303. §.)	93
34. §. Püspöki javadalmi földbirtok haszonélvezete és terhei	93

Egyetemes adóalap.

35. §. Egyetemes adóalap fenntartása, rendeltetése.....	93
---	----

— TARTALOMJEGYZÉK —

	Oldal
Egyházi közalap.	
36. §. Egyházi közalap fenntartása, célja (E. A. 304—305. §§.)	93—94
Adóztatás az egyházi közalap céljára, a közalap gyarapítása, jövedelmének felhasználása	94—95
Egyházi közalapi alaptőke (E. A. 307. §.)	95
Az egyházi közalap kezelése, a járulékok kivetése, a befizetés elmulasztása (E. A. 308—310. §§.)	95
Supplicatio szabályozása (E. A. 311. §.)	95
Az egyházi háztartások rendezésére vonatkozó intézkedések (E. A. 312—316. §§.)	95—96
A lelkészek fizetésének összeírása, kiegészítése (E. A. 317—318. §§.)	96
Gyenge egyházközségek fenntartása, közalapi segélyezése (E. A. 319. §.)	96—97
Gyenge egyházközségek egyesítése, egyháztagok további adóztatása, személyes szolgálmányok megváltása (E. A. 320—322. §§.)	97
37. §. Zárórendelkezések. Hatálybalépés	97

VIII. TÖRVÉNYCIKK**AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYKEZÉSRŐL.****Az egyházi bíráskodásról általában.**

1. §. Az egyház törvénykezési joghatósága	99
2—3. §. Bíróági szervezet általában	99
4. §. Egyházközségi bíróság	100
5—6. §. Egyházmegyei törvényszék; tagjai, választásuk, ötös tanács	100
7—8. §. Egyházkerületi törvényszék; tagjai, választásuk, ötös tanács	100
9—10. §. Egyetemes törvényszék; tagjai, választásuk, hetes tanács	101
11. §. Külön fegyelmi bíróság; tagjai, választásuk, tizenhárom tanács	101
12—13. §. A tanács megalakulása, a bírák behívása, a tárgyalás elnöksége	101—102
14—17. §. Kizárási okok	102—103
18. §. Bíróküldés	103
19. §. Bírói és jegyzői eskü	103—104
20—24. §. Egyházi bíróságok hatásköre. Egyházközségi bíróság, egyházmegyei, egyházkerületi, egyetemes törvényszék hatásköre	104—106
25. §. Egyházi bíróságok illetékessége	106—107
26. §. Hatásköri vagy illetékességi összehútközés	107
27. §. A jogegység megóvása a törvénykezésben	107
28—29. §. Képviselés az egyházi bíróságok előtt. Ügygondnok	107—108
30—31. §. Bíróági idézések, határozatok, kézbesítés	108
32—33. §. Igazolás	108—109

Fegyelmi vétségek.

34. §. Az egyház fegyelmi hatósága alá tartozó személyek	109—110
35. §. Egyházi vétségek	110
36—37. §. Büntetések általában	110—111
38—39. §. Pénzbüntetés	111
40. §. Áthelyezés	112
41—42. §. Elmozdítás, hivatalvesztés. Ellátásra jogosultak ellátási igénye	112

A fegyelmi eljárás és a fegyelmi büntetés végrehajtását kizáró okok.

43—45. §. Lemondás. Halál. Elévülés	113
46. §. Az egyházi fegyelmi eljárás és a világi bíróság viszonya	114

— TARTALOMJEGYZÉK —

Oldal

Eljárás fegyelmi vétségek esetében.

47—50. §.	Az eljárás megindítása, panasz vagy kérelem beadása, pót- lása, visszautasítása	114—115
51. §.	Békéltetés	115
52. §.	Védekező irat	115
53—54. §.	Vizsgálat elrendelése, megszüntetése	115—116
55. §.	Közzvádó	116
56—58. §.	Vizsgálat. Vizsgálóbíró. Védő	116—117
59. §.	Tényállás felderítése. Bizonyításfelvétel	117
60—61. §.	Tanúk, szakértők kihallgatása, eskütétel	117—118
62—63. §.	Vizsgálati jegyzőkönyv, békés kiegyenlítés	118
64—67. §.	A vizsgálat befejezése; közzvádó indítványa, vizsgálat kiegészi- tése, eljárás megszüntetése	119
68. §.	A tárgyalás kitűzése és előkészítése	119—120
69. §.	Tárgyalás. Nyilvánosság	120
70. §.	Tárgyalásvezetés	120
71. §.	A tárgyalás megnyitása és a tanács megalakulása	120—121
72. §.	Előadás és bizonyításfelvétel	121
73—74. §.	A felek indítványai, határozathozatal	121—122
75—76. §.	Közbenszóló határozat. Megszüntető végzés	122
77. §.	Ítélet	122
78. §.	A büntetés végrehajtásának felfüggesztése	122
79. §.	Az ítélet bevezető része, rendelkező része, indokolása	122—123
80. §.	Határozat nem egyházi ellátási igény tárgyában	123
81. §.	Határozathozatal felfüggesztése	123
82. §.	Zárt ülés külön jegyzőkönyve	123
83—84. §.	Az ítélet kihirdetése vagy közlése	123
85—88. §.	Tárgyalási jegyzőkönyv, gyorsíró, a jegyzőkönyv kifogásolása	124
89—91. §.	A fegyelmi eljárás költségei, megfizetése, előleg a költségek biztosítására	124—125
92—96. §.	Felfüggesztés, annak felülvizsgálása, megszüntetése, felfolya- modás a felfüggesztés ellen, járandóságok visszatartása	125—127
97. §.	Fellebbvitel	127
98—99. §.	Felfolyamodás	127—128
100—101. §.	Fellebbezés, annak határideje, visszautasítása	128
102. §.	Új bizonyítás felvétele	128—129
103—106. §.	Fellebbezési tárgyalás előkészítése, tárgyalás, határozat	129—130
107—108. §.	A határozat kézbesítése, megfellebbezése	130
109—113. §.	Újrafelvétel. A kérelem beadása, elutasítása, az alapperben hozott ítélet végrehajtása, vagy felfüggesztése	130—131
114. §.	A fegyelmi eljárás szabályainak általánosítása	131

Törvénykezés választási ügyekben.

115. §.	Panasszal megtámadható választások	131—132
116. §.	A panaszra jogosultak	132
117. §.	Perbe avatkozás	132
118. §.	Megtámadási okok	133
119—120. §.	Eljárás a választás elleni panaszok esetében. A panasz beadása	133—134
121. §.	A panasz visszautasítása	134
122—123. §.	Vizsgálat. Vizsgálóbíró feladata	134—135
124. §.	A vizsgálat befejezése	135
125. §.	Az eljárás megszüntetése tárgyalás nélkül	135—136
126—127. §.	Tárgyalás	136
128. §.	Határozat	136—137
129. §.	Költség	137
130—132. §.	Fellebbvitel	137—138
133. §.	Áttétel a fegyelmi hatósághoz	138
134. §.	Igazolás és újrafelvétel kizárása	138

— TARTALOMJEGYZÉK —

Oldal

**Az egyházi közigazgatás körében és vagyoni kérdések tekintetében
felmerülő panaszok és vitás kérdések.**

135—136. §.	Panasz. A panasz joga.....	138—139
137—138. §.	A panasz beadása, visszautasítása, bizonyítás felvétele, költségelőleg	139
139—140. §.	Tárgyalás. Határozat	140
141—143. §.	Végzés. Ítélet. A költség megfizetése	140—141
144—145. §.	Felfolyamodás. Fellebbezés. Újrafelvétel	141
146—147. §.	Nyugdíjazás törvényszéki eljárás útján	141—142
148—151. §.	Törvényszéki eljárás lelkész áthelyezése esetében. Az eljárás megindítása. Helyszíni vizsgálat. Békeltetés	142—143
152—155. §.	A lelkész áthelyezésének kimondása, vétkesség megállapítása, javadalmi különbözet, költségek megállapítása, az áthelyezés végrehajtása, csere	143—145
156—157. §.	Vagyoni keresetek, kereseti jog elévülése	145—146
158—160. §.	Keresetlevél beadása, költségelőleg, előadó kirendelése.....	146
161. §.	Egyesség kísérlete	146—147
162—165. §.	Előkészítő eljárás	147—148
166—170. §.	Tárgyalás, bizonyításfelvétel	148—149
171. §.	Ítélet	149—150
172. §.	Perköltség	150
173. §.	Fellebbvitel	150—151
174. §.	Perújítás	151

Az egyházhoz tartozással járó hűség és kötelesség megszegése.

175. §.	Egyháztagok fegyelmezése	151
176. §.	Egyházközségi bíróság eljárása. Tárgyalás, ítélet	151—152
177. §.	Jogerő, hatálytalanítás	152

Ítéletek végrehajtása.

178. §.	Feddés, áthelyezés, hivatalvesztés, pénzbüntetés végrehajtása	152—153
179. §.	Választás érvénytelenségét kimondó ítélet végrehajtása	153
180. §.	Közigazgatási ügyben hozott határozat végrehajtása	153
181. §.	Vagyoni perben hozott ítélet végrehajtása.....	153—154
182. §.	Felfolyamodás	154

Zárórendelkezések.

183. §.	Lelkészi becsületszék szervezése.....	154
184. §.	Hatálybalépés előtti ügyek lefolytatása. Hatálybalépés	154

IX. TÖRVÉNYCIKK**A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS ÉS REFORMÁTUS EGYHÁZ
KÖZIGAZGATÁSI ÉS VAGYONI VITÁS KÉRDÉSEINEK ELDÖNTÉSÉRE
KÜLÖN BÍRÓSÁG SZERVEZÉSÉRŐL.**

1—3. §.	A külön bíróság tagjai, elnöke. Más bírósági eljárás kizárása, szervezeti és eljárási szabályok	155
4. §.	Hatálybalépés	156

— TARTALOMJEGYZÉK —

Oldal

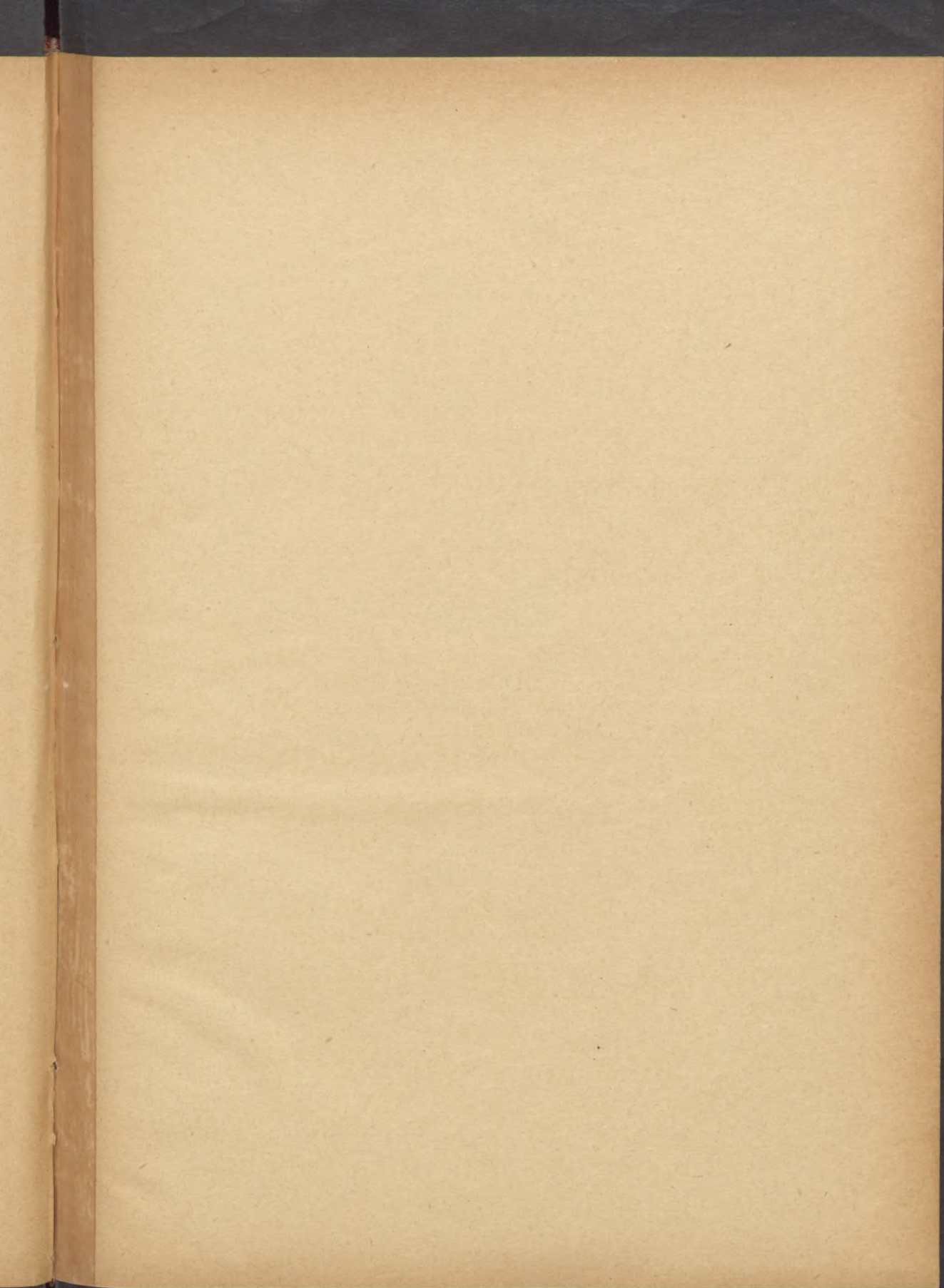
X. TÖRVÉNYCIKK**A MAGYARORSZAGI EVANGÉLIKUS EGYHAZEGYETEM
NYUGDÍJINTÉZETÉRŐL.**

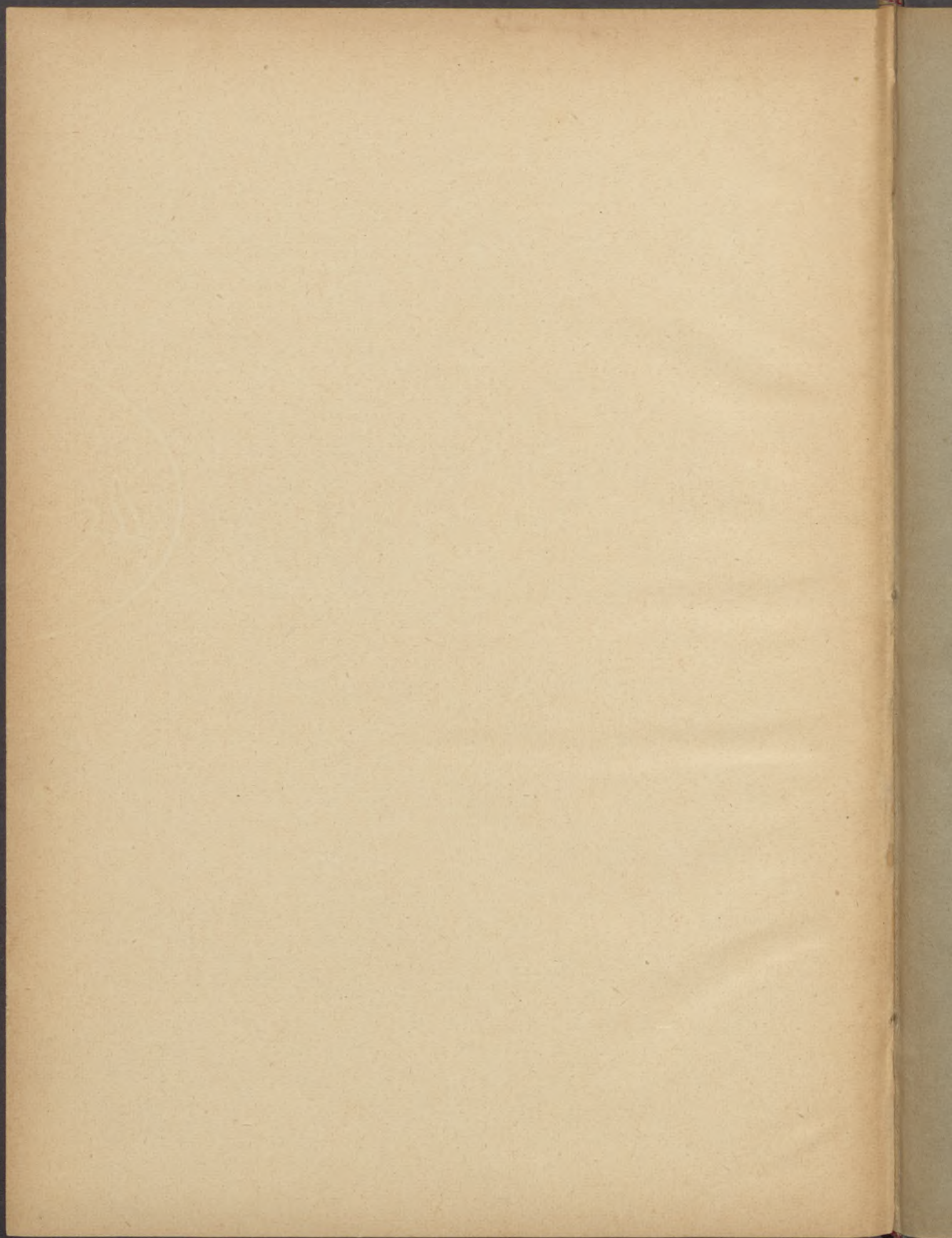
1. §. A nyugdíjintézet neve. Fenntartása	157
2. §. A nyugdíjintézet célja	157
3. §. A nyugdíjintézet tagjai	157
4. §. Fenntartói díjak, tagdíjak	157—158
5. §. A nyugdíjintézet szervezetének megállapítása, szerződés létesítése nyugellátási igény kiterjesztésére	158
6. §. Hatálybalépés	158

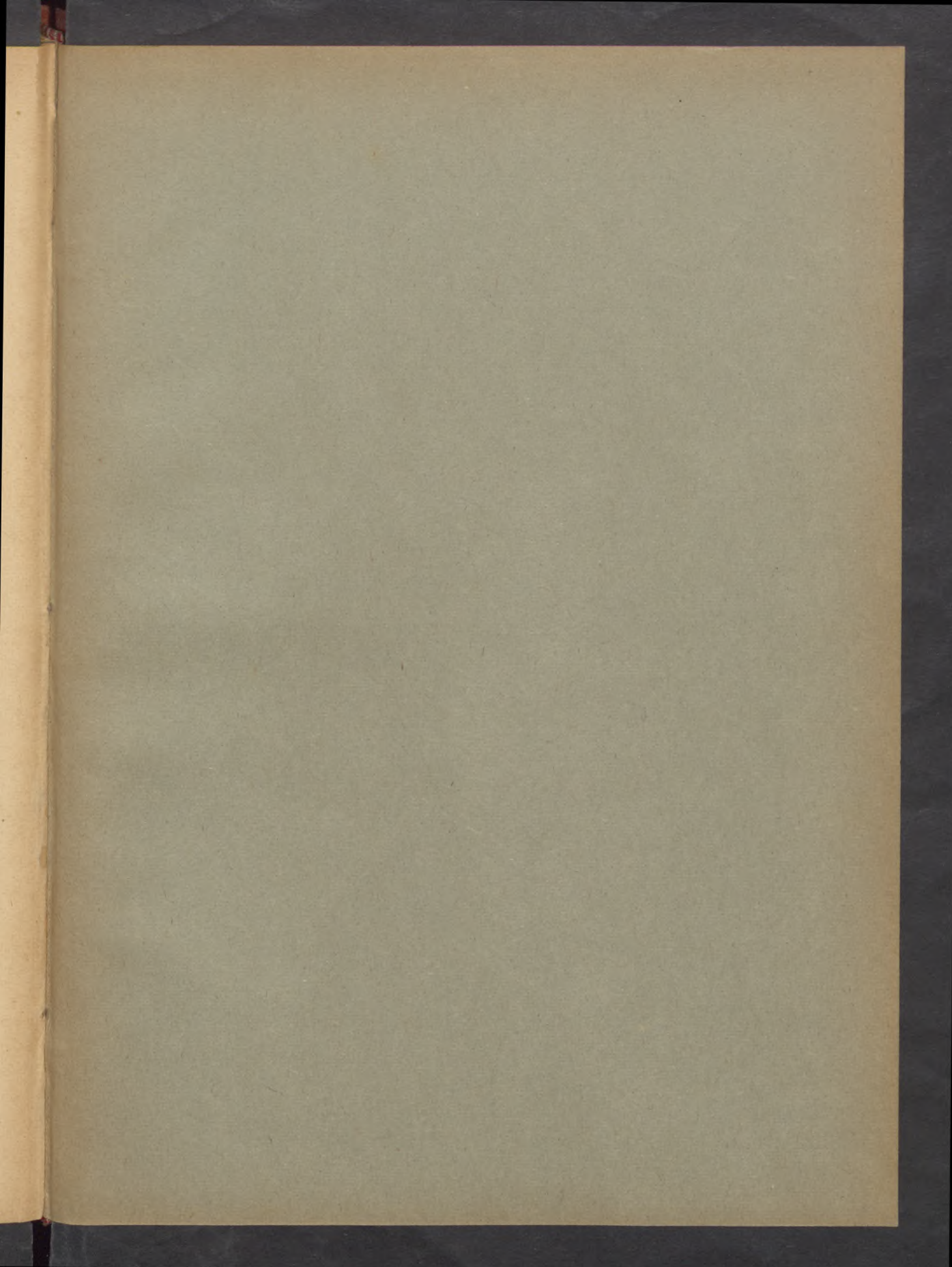
**AZ 1894. ÉVI JÚNIUS HÓ 7—10. NAPJAIN TARTOTT FOLYTATÓLAGOS
ZSINATON ALKOTOTT TÖRVÉNY AZ EGYETEMES EVANG. EGYHÁZI
GYÁMINTÉZETRŐL.**

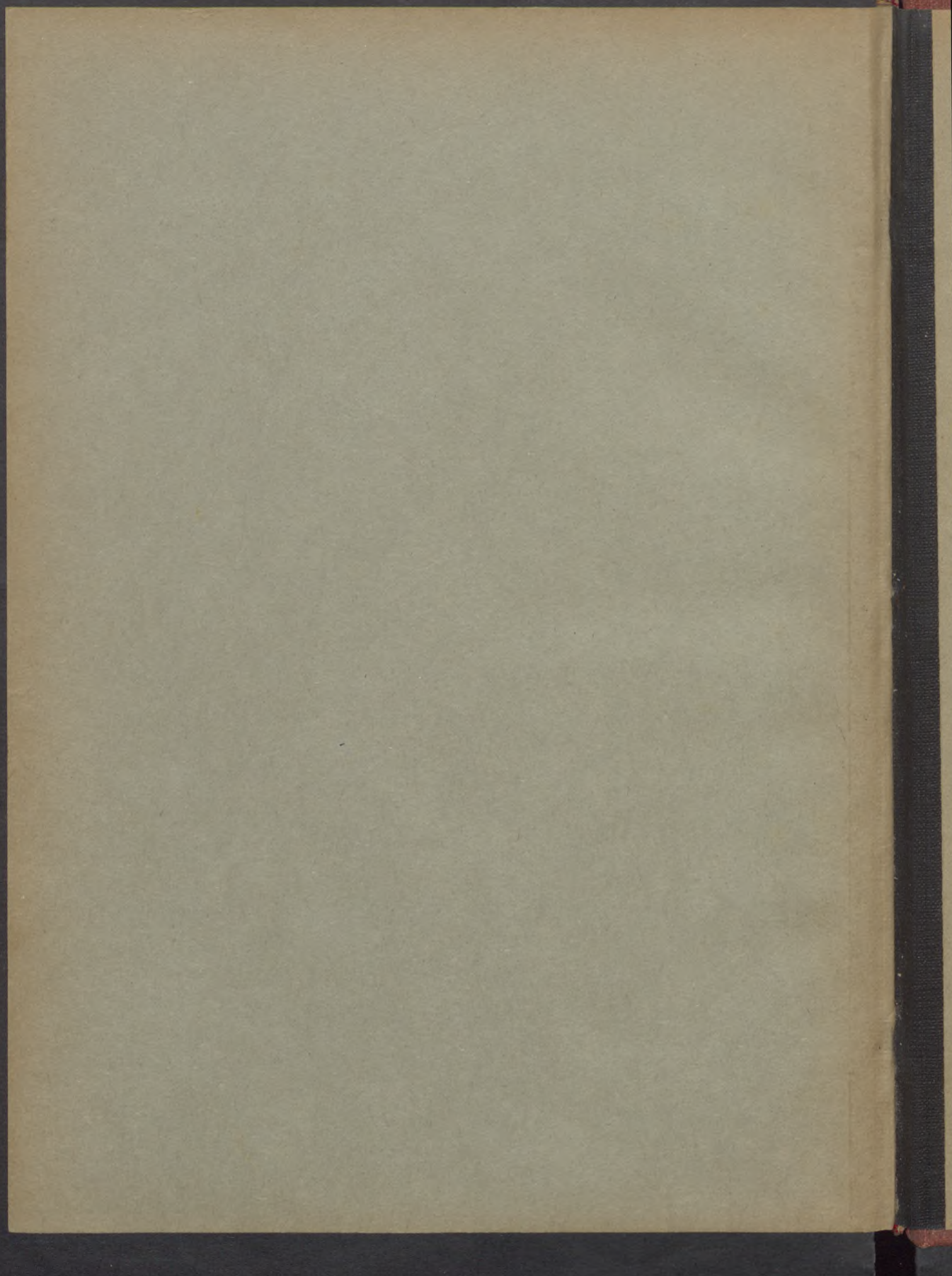
1. §. A gyámintézet fenntartása	159
2. §. A gyámintézet jövedelmi forrásai	159
3. §. A gyámintézet feladata	159
4. §. A gyámintézet igazgatása	159
5. §. Gyámintézeti szabályrendelet alkotása	159
Az 1891—1893. évi zsinaton bezárólag az 1893. évi február hó 10-ik napjáig tartott ülésekben alkotott egyházi törvények (E. A.) záradéka; legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	160
Az 1894. évi június hó 7—10-ik napjain tartott folytatólagos zsinaton alkotott három egyházi törvény záradéka; legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	161
Az 1934—1937. évi zsinaton alkotott II—X. egyházi törvények (E. T.) záradéka; legfelsőbb jóváhagyása és megerősítése	162

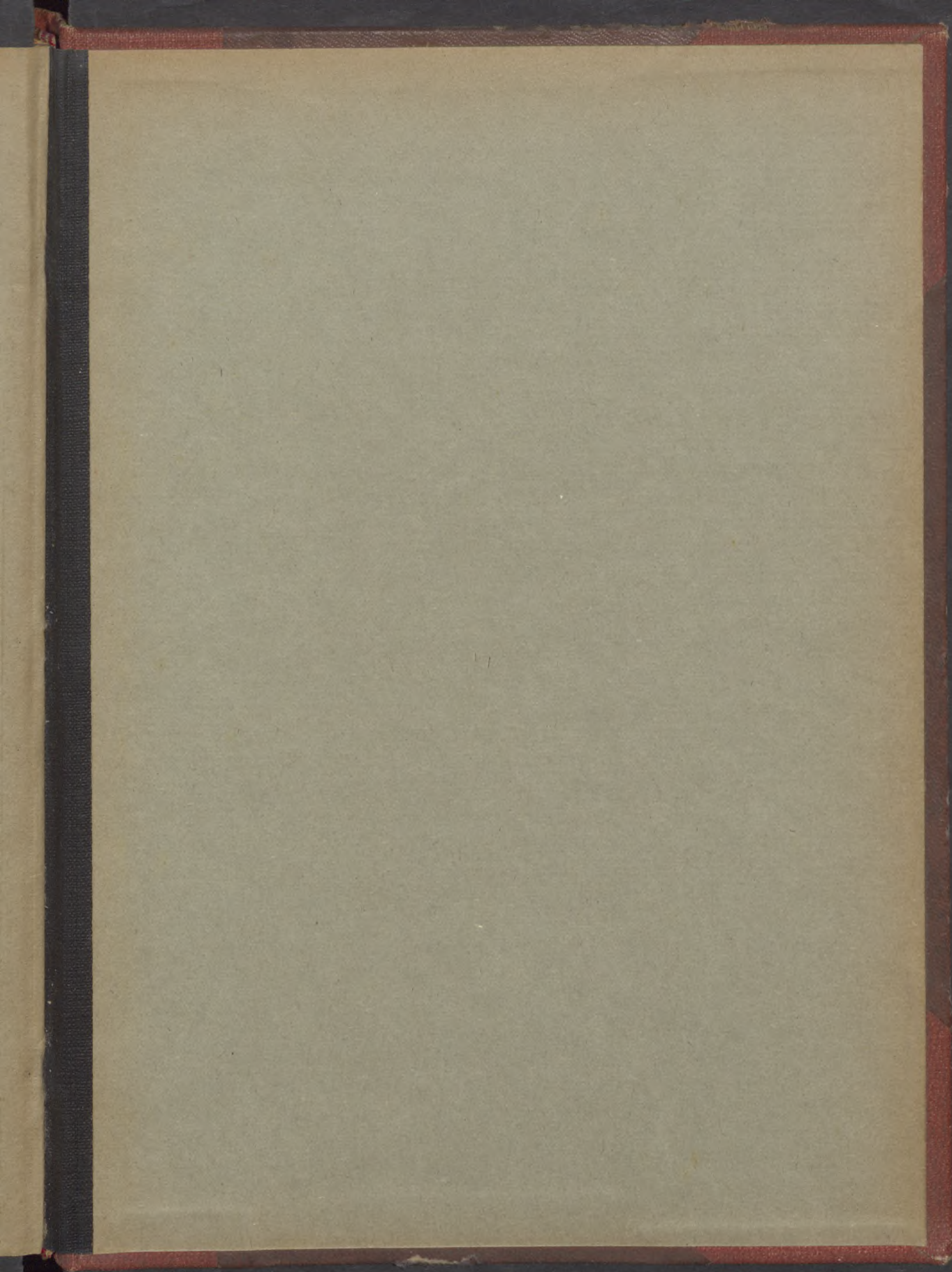
Függelék	163
Rövidítések	164
Betűrendes tárgymutató	165—196
Tartalomjegyzék	197—206

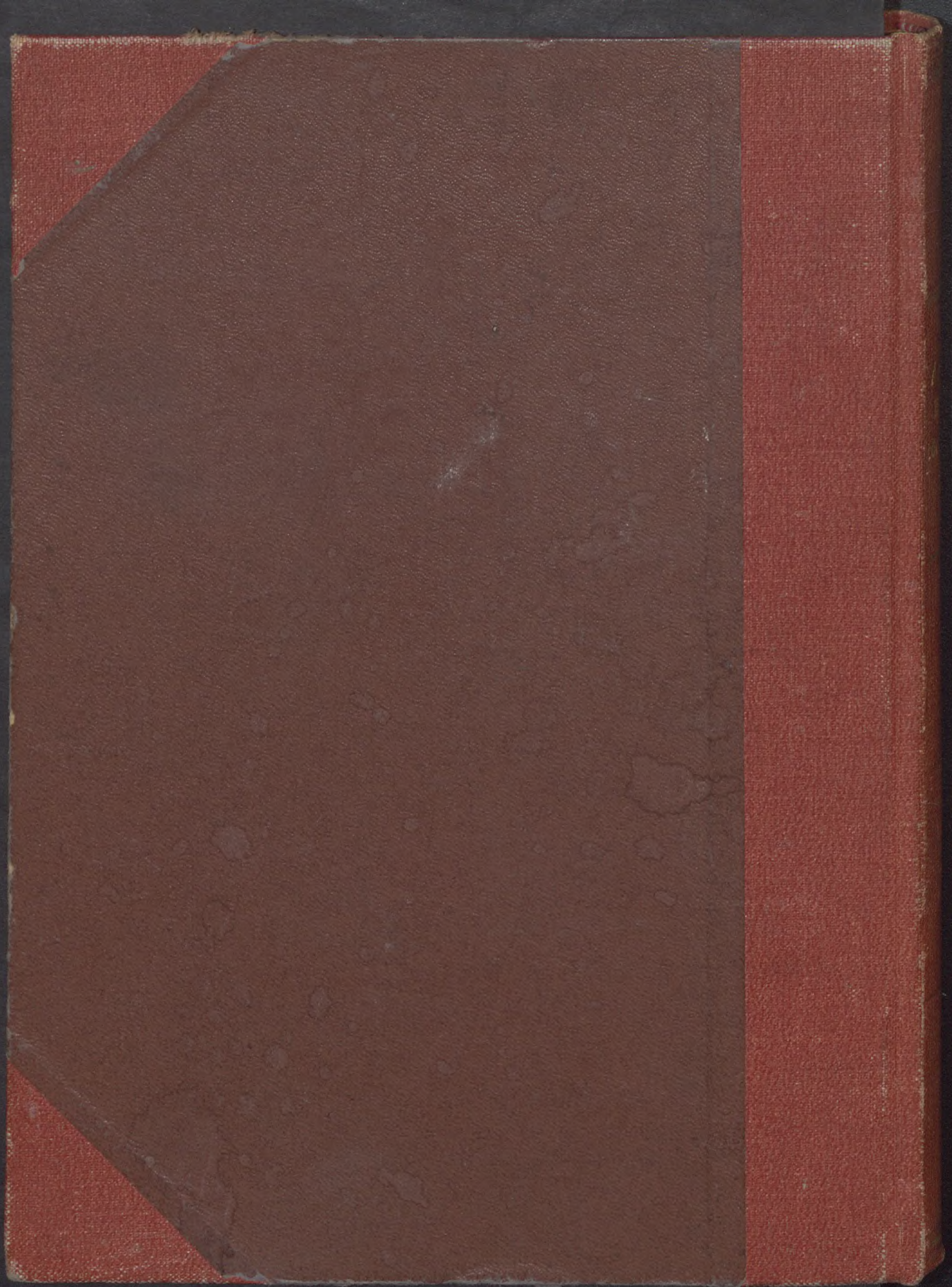

Ág. h. ev.
Egyházi
törvények